

**UCHWAŁA NR VI/46/2024
RADY GMINY ŻOŁYNIA
z dnia 25 listopada 2024 r.**

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Żołyńia na lata 2023-2030.

Na podstawie art. 10 f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity - Dz. U. z 2024 r., poz. 1465 ze zm.) oraz art. 3 i art. 6a ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity - Dz. U. z 2024 r., poz. 324 ze zm.) Rada Gminy Żołyńia uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Żołyńia na lata 2023-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Żołyńia.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

*Załącznik
do uchwały Nr VI/46/2024
Rady Gminy Żołyńni
z dnia 25 listopada 2024 r.*

PROJEKT STRATEGII ROZWOJU GMINY ŻOŁYŃNIA 2023 - 2030

SPIS TREŚCI

1.	5
2.	7
3.	9
4.	11
5.	13
5.1	13
5.2 Strefa społeczna	16
5.2.1 Sytuacja demograficzna	16
5.2.2 Edukacja i wychowanie	22
5.2.3 Ochrona zdrowia	25
5.2.4 Pomoc społeczna	28
5.2.5 Kultura i sport	32
5.2.6 Aktywność obywatelska	38
5.2.7 Bezpieczeństwo publiczne	43
5.3 Sfera gospodarcza	45
5.3.1	45
5.3.2 Przedsiębiorczość i rolnictwo	50
5.3.3 Turystyka	59
5.3.4 Gospodarka finansowa	67
5.4 Strefa Przestrzenna i zasoby naturalne gminy	73
5.4.1 Geologia i geomorfologia	73
5.4.2 Zasoby wodne	75
5.4.3 Zagrożenia powodzią	79
5.4.4 Zagrożenia suszą	80
5.4.5 Formy ochrony przyrody	82
5.4.6 Dziedzictwo kulturowe	84
5.4.7 Planowanie przestrzenne	88
5.4.8 Mieszkalnictwo	90
5.4.9 Infrastruktura techniczna i gospodarka odpadami komunalnymi	94
6.	109
7.	116
7.1 Obszar społeczny	117
7.2 Obszar gospodarczy	118

7.3	Obszar przestrzenno-środowiskowy	121
7.4	Analiza SWOT	122
8.		127
8.1	Misja i wizja	127
8.2	Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	129
9.		145
10.	Kształtowanie przestrzeni Gminy oraz obszary strategicznej interwencji	152
10.1	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	152
10.2	Model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy	156
10.3		162
11.	System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	172
11.1		172
11.2	Wdrażanie Strategii	174
11.3	System monitorowania i ewaluacji Strategii	176
11.3	Ewaluacja – ocena skutków wdrażania zapisów Strategii	178
11.4	Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	179
12.	Ramy finansowe oraz źródła finansowania	180
	SPIS TABEL	184
	SPIS WYKRESÓW	186
	SPIS MAP	188
	SPIS ZDJĘĆ	191

Szanowni mieszkańcy gminy Żołynia,

każdy z nas wyznacza sobie mniejsze lub większe cele. Nie wszystkie jednak udaje nam się zrealizować, ale te które osiągniemy, dają nam dużą satysfakcję. Zarządzanie gminą to ciągłe wyznaczanie nowych wyzwań, we wszystkich obszarach funkcjonowania samorządu lokalnego. Mniejsze cele udaje nam się zrealizować w ciągu bieżącego roku budżetowego. Większe zaś wymagają czasu, konsekwencji i determinacji, aby cel został osiągnięty. Zbiór tych celów stanowi Strategię Rozwoju Gminy, która jednocześnie jest diagnozą i próbą odpowiedzi na pytania: czego oczekują i potrzebują nasi mieszkańcy oraz jakie powinny być główne kierunki działań?

W odpowiedzi na te pytania oraz dynamicznie rozwijającą się rzeczywistość, zmieniające się otoczenie i rytm życia zrodziła się potrzeba wypracowania nowych kierunków działań i nowych perspektyw, tworzących Strategię Rozwoju Gminy Żołynia na lata 2023-2030. Prace nad nią poprzedzone były rozległymi konsultacjami społecznymi z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, pracownikami Urzędu Gminy Żołynia, przedstawicielami samorządu i ekspertami. Oddolne podejście pozwoliło stworzyć główne obszary oczekiwanych zmian i diagnozę potrzeb społeczności gminy. Sam zaś dokument został stworzony przez zespół ekspertów, składających się zarówno z pracowników Urzędu Gminy, jak i specjalistów zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Żołynia na lata 2023-2030 jest w moim przekonaniu odpowiedzią na zmieniającą się rzeczywistość i pojawiające się dla nas nowe wyzwania. Odpowiada również na pytania, jak wykorzystać naszą przeszłość i naturalne walory gminy. Jest to dokument autentyczny, z którym się w pełni utożsamiam. Jestem przekonany, że nie zabraknie nam determinacji do jego systematycznego wdrażania, aby za siedem lat z satysfakcją powiedzieć – osiągnęliśmy nasz cel!

Z wyrazami szacunku

Piotr Dudek – Wójt Gminy Żołynia

STRATEGIA W SKRÓCIE

Strategia rozwoju gminy jest zestawieniem celów, potrzeb i sposobów ich zaspokojenia. Jest podręcznikiem dla mieszkańców, inwestorów, ale przede wszystkim pracowników urzędu i radnych. Każdy kto sięgnie po ten dokument wie, do czego gmina Żołyńia dąży, w czym chce być najlepsza i jakie są jej priorytety rozwoju.

Podstawą prawną uchwalenia Strategii Rozwoju Gminy Żołyńia na lata 2023-2030 jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Zgodnie z art. 10e ust. 1 tejże ustawy gmina może opracować Strategię Rozwoju Gminy, natomiast art. 10f ust. 2 określa, że projekt *Strategii* opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii, dotyczącej sposobu

uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w Strategii Rozwoju Województwa.

Cele realizujące wizję gminy i przybliżające jej realizację:

1. Infrastruktura podnosząca jakość życia mieszkańców,
2. Rozwój sfery gospodarczej na bazie posiadanych zasobów i potencjału,
3. Rozwój sfery społecznej gminy.

JAK PRACOWALIŚMY NAD STRATEGIĄ ROZWOJU GMINY ŻOŁYNIA NA LATA 2023-2030

Choć Strategia Rozwoju Gminy Żołyń jest oparta na rzetelnych danych statystycznych, które stanowią fundament jej części diagnostycznej, to kluczowym elementem kształtowania przyszłości gminy okazali się jej mieszkańcy, radni oraz urzędnicy. To właśnie ich spostrzeżenia, opinie, wizje rozwoju - zebrane podczas licznych spotkań, warsztatów oraz badań ankietowych - stały się bezcennym źródłem wiedzy i inspiracji w procesie tworzenia niniejszej Strategii.

Widzimy ogromną wartość w bezpośrednim zaangażowaniu społeczności lokalnej w proces tworzenia strategii rozwoju, ponieważ to mieszkańcy, radni i urzędnicy mają bezpośrednią perspektywę na potrzeby, wyzwania i potencjał naszej gminy. Ich głosy stanowią unikalne połączenie doświadczeń, wiedzy i ambicji, które służą za przewodnik w określaniu naszej drogi do przyszłości.

Ponadto, dzięki takiemu podejściu, strategia rozwoju staje się nie tylko dokumentem technicznym, ale również odzwierciedleniem woli i aspiracji społeczności lokalnej. Takie podejście umożliwia stworzenie Strategii, która jest nie tylko realistyczna i oparta na danych, ale także bliska ludziom i odpowiednio dostosowana do ich oczekiwań i potrzeb. Każda opinia, każda sugestia została starannie rozważona i uwzględniona, tworząc strategię.

To zaangażowanie społeczności w proces tworzenia strategii, które pozwoliło nam stworzyć dokument odzwierciedlający prawdziwe aspiracje i oczekiwania mieszkańców gminy.

1

- warsztaty z pracownikami gminy,
- warsztaty z radnymi gminy,
- ankieta.

2

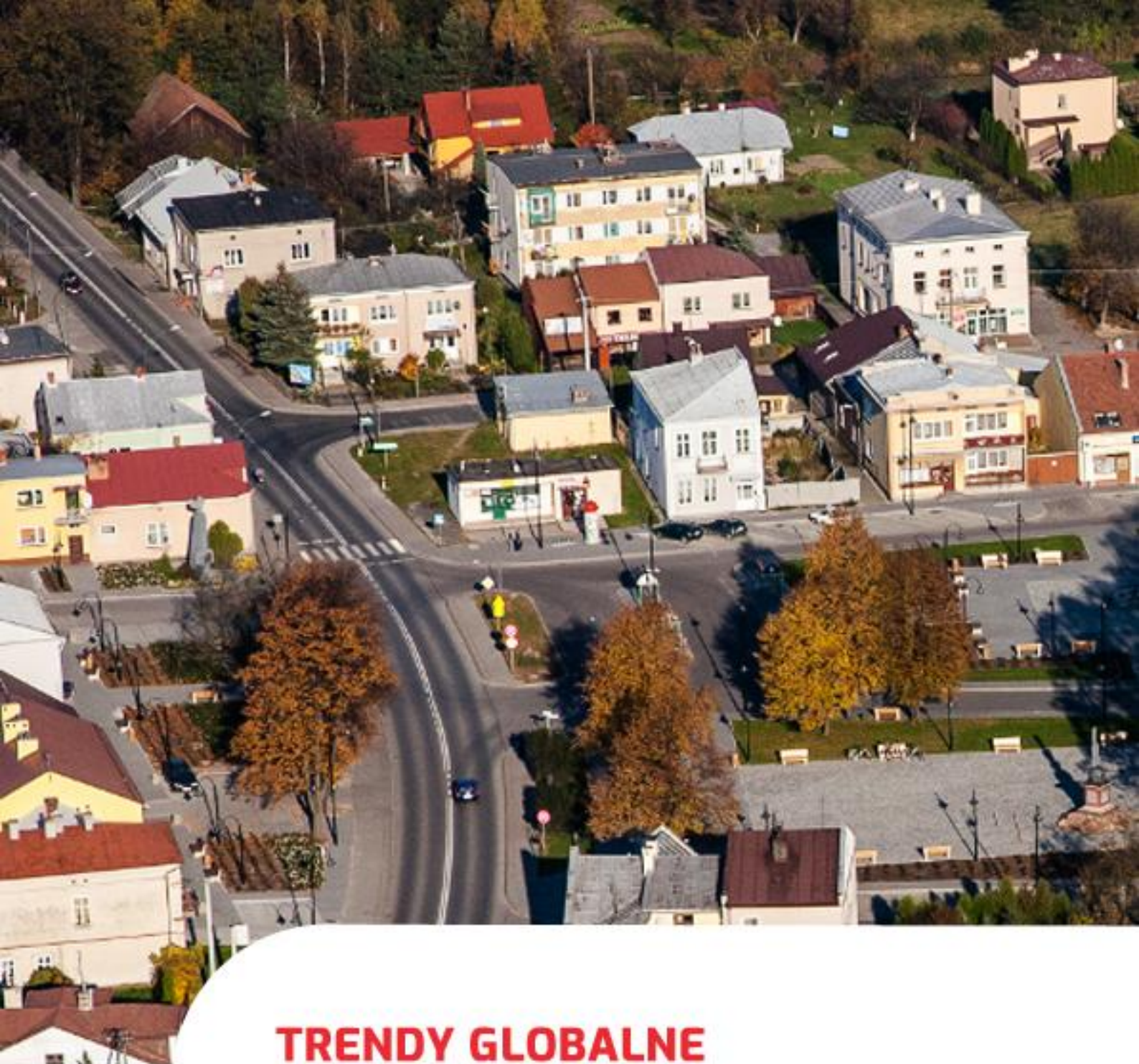
- analiza danych statystycznych,
- analiza dokumentów planistycznych,
- ankieta,
- analiza SWOT

3

- spotkanie z radnymi,
- prace grup roboczych.

4

- elektroniczne zgłaszanie uwag,
- papierowe zgłaszanie uwag,
- spotkanie konsultacyjne.

TRENDY GLOBALNE

Na dynamikę rozwoju oraz zachodzące zmiany w gminie ŻoŹynia, oprócz lokalnych uwarunkowań, problemów i potencjałów wpływają również globalne lub krajowe trendy. Poniżej przedstawiono kilka najważniejszych trendów determinujących obrany kierunek rozwoju gminy.

ZMIANY KLIMATU I CZYSTSZA ENERGIA

Postępujące zmiany klimatyczne wymagają - zarówno od administracji, biznesu, jak i mieszkańców, radykalnych zmian na poziomie działań systemowych i jednostkowych. Rosnąca świadomość energetyczna i ekologiczna sprawiają, że rynek i zainteresowanie zielonymi źródłami energii stale wzrasta, również wśród mieszkańców gminy ŻoŹynia. Unia Europejska, poszczególne kraje

oraz firmy za swój długofalowy cel stawiają sobie zero emisyjność i neutralność klimatyczną. Nie jest tajemnicą, że bardzo duży wpływ na rozwój wszystkich regionów będzie miała jedna z kluczowych dla Komisji Europejskiej strategii rozwoju - Europejski Zielony Ład. Ta nowa polityka UE dotyczy wszystkich sektorów gospodarki, w szczególności transportu, energii, rolnictwa, obiektów budowlanych i przemysłu. Stawienie czoła zmianom klimatycznym i odpowiednie wykorzystanie narzędzi, które oferowane są na szczeblu krajowym i europejskim dają szansę na to, by zwiększyć odporność gminy Żołynia na zmiany klimatu i zmniejszyć wpływ gminy na pogarszanie się stanu środowiska.

SIECIOWANIE USŁUG

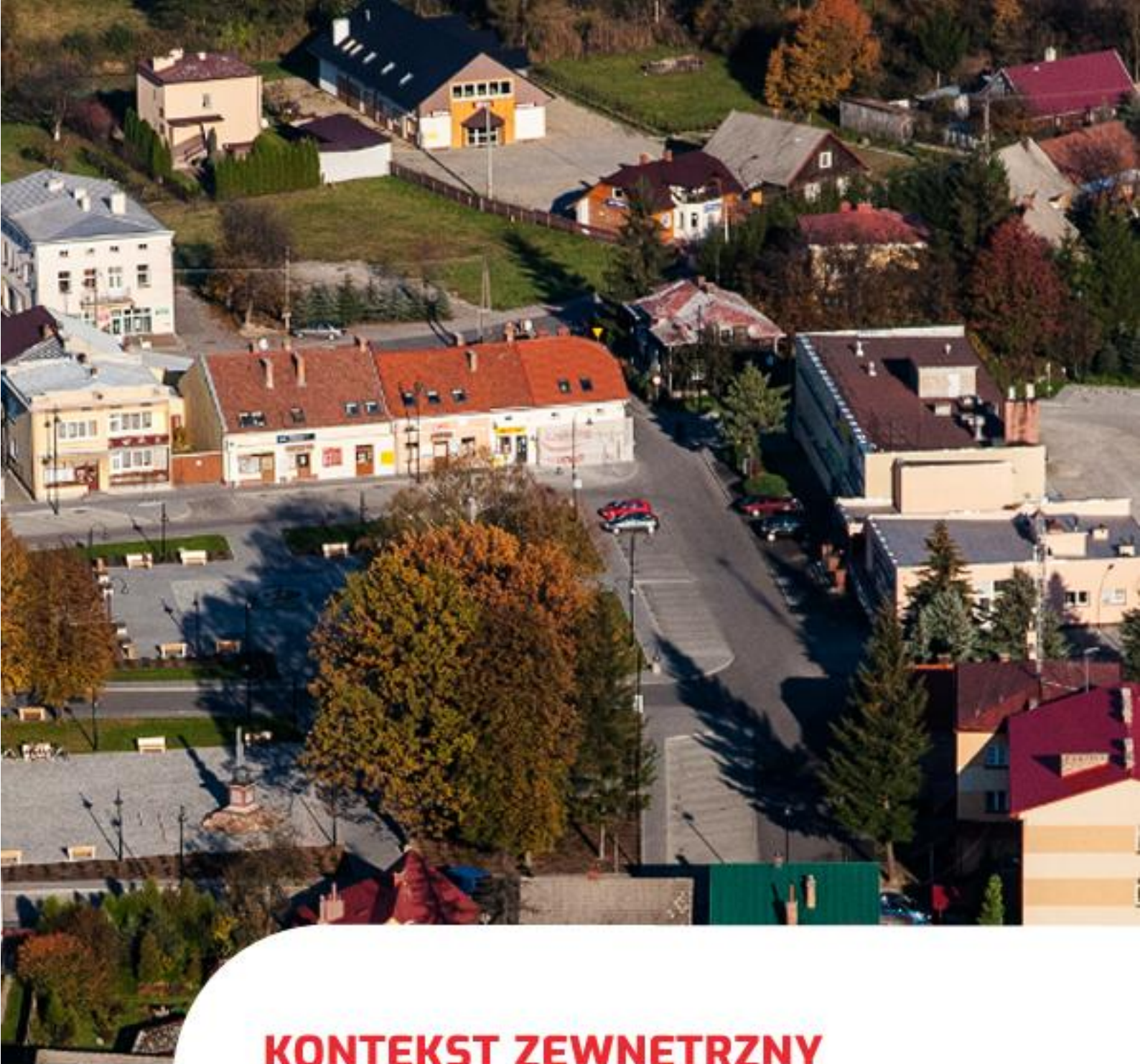
Idea konwergencji i łączenia produktów i usług oraz współpracy wielu, czasami zaskakujących podmiotów, nie jest nowa, ale zaczyna nabierać rozpędu. Rośnie multifunkcjonalność, zarówno miejsc (przestrzeni publicznych, budynków użyteczności publicznej), jak i produktów czy usług tak, aby odpowiedzieć na jak najwięcej potrzeb konsumentów. Przejawiać się może w tworzeniu produktów sieciowych w gminie Żołynia, integracji środków transportu, pakietowaniu usług, np. turystycznych, hotelarskich, gastronomicznych oraz bardzo szerokiej współpracy pomiędzy podmiotami różnych branż. Takie podejście stwarza warunki do kompleksowej obsługi odwiedzających gminę turystów.

STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Do 2050 roku co trzeci Europejczyk będzie miał ponad 60 lat. Średnia długość naszego życia rośnie, jednocześnie spada wskaźnik urodzeń. Rosnąca liczba osób starszych w społeczeństwie wpływa na funkcjonowanie gmin, a także na liczbę miejsc pracy oraz rodzaj produktów. Powoduje to również szereg konsekwencji gospodarczych – coraz mniej osób będzie płaciło podatki jako osoby aktywne zawodowo, rośnie obciążenie systemu ochrony zdrowia, a jednocześnie coraz więcej osób będzie potrzebowało wsparcia państwa w postaci emerytury czy renty. W tym kontekście bardzo istotne jest takie strategiczne zarządzanie gminą, które będzie dążyć do zwiększania liczby i odsetka osób aktywnych zawodowo. Wygrywać będą te gminy, które skutecznie utrzymają obecnych i przyciągną nowych mieszkańców.

LOKALNOŚĆ

Jako przeciwieństwo postępującej globalizacji, lokalność jest synonimem tego co bardziej autentyczne, wartościowe i o lepszej jakości. Swoje odzwierciedlenie znajduje zarówno w coraz powszechniejszym wsparciu lokalnych przedsiębiorców i wytwórców żywności, kultywowaniu tradycji i kultury oraz mocniejszym skupieniu uwagi na najbliższym otoczeniu. Trend ten w gminie Żołynia przejawia się przede wszystkim w działalności lokalnych stowarzyszeń i organizacji społecznych w zakresie kultury i zachowania tożsamości lokalnej, co znacząco wpływa na zacieśnienie więzi sąsiedzkich i budowę odpowiedzialnego, aktywnego społeczeństwa w gminie.

KONTEKST ZEWNĘTRZNY

Na prowadzenie polityki rozwoju w gminie Żoźnia, oprócz wewnętrznie obowiązujących polityk i aktów prawa miejscowego wpływają również ustalenia i polityki na poziomie regionalnym i krajowym. Najważniejszymi dokumentami strategicznymi, które oddziałują na działania podejmowane w gminie Żoźnia są:

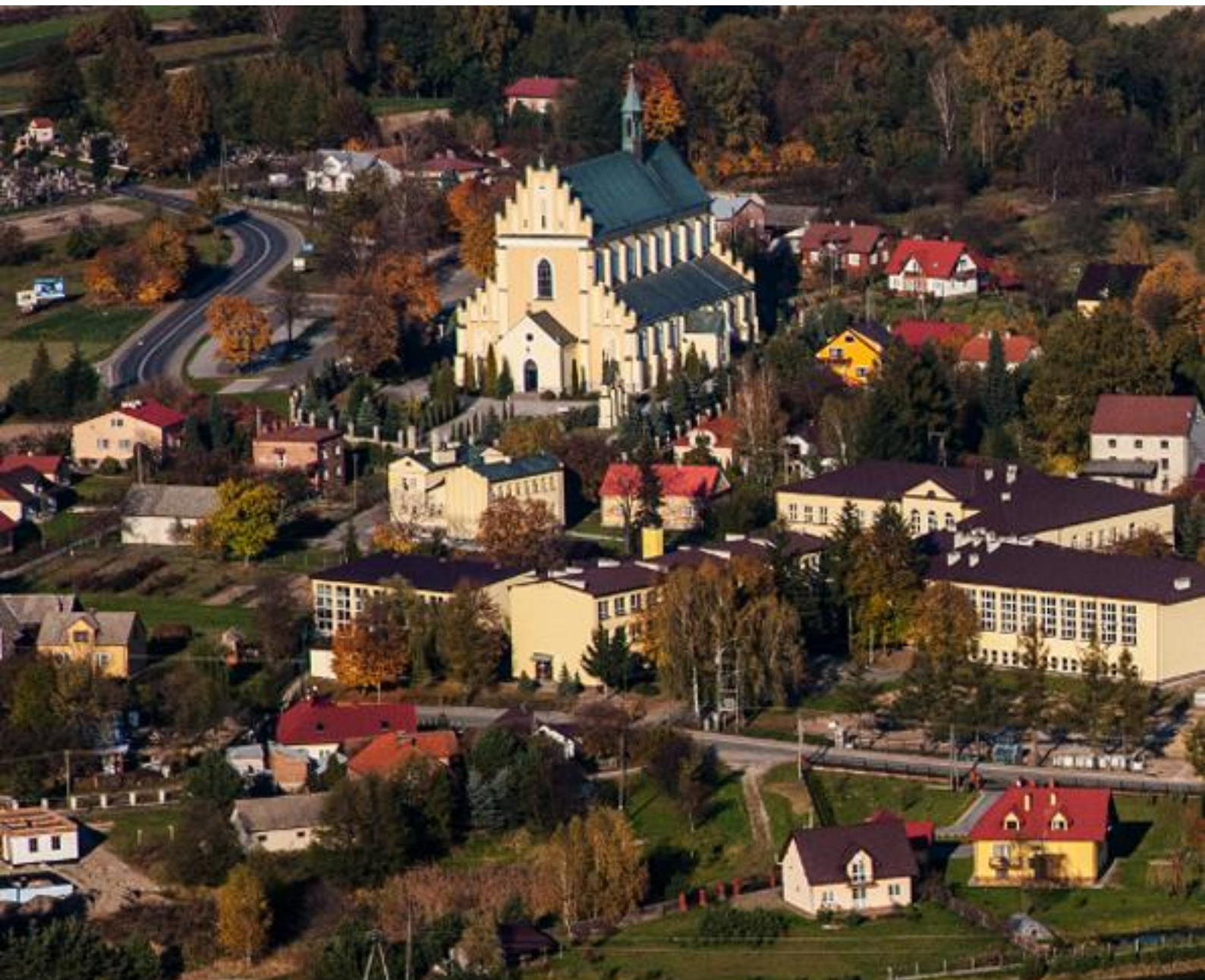
- Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 (SRWP 2030),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR).

Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 organizuje działania samorządu województwa, wskazując najważniejsze wyzwania rozwojowe dla regionu. Zawiera katalog priorytetów oraz kierunków działań, które określają, jak doprowadzić do spójnego i zrównoważonego rozwoju województwa. Aby realizować kierunki założone w Strategii, zastosowano wymiar terytorialny poprzez skoncentrowanie działań na wykorzystaniu potencjałów rozwojowych na określonym obszarze, tzw. obszarze strategicznej interwencji. Spośród wymienionych w SRWP 2030 priorytetów w poszczególnych obszarach tematycznych, kluczowe dla rozwoju gminy Żołynia, są priorytety występujące w ramach Obszaru tematycznego 3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska, które zakładają rozbudowę infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizację wykorzystania zasobów naturalnych i energii, przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego. Jednak, aby rozwój gminy przebiegał w sposób zrównoważony, istotna jest również realizacja działań w ramach pozostałych obszarów tematycznych.

Polityka regionalna na szczeblu centralnym koordynowana jest przez Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030. Zakłada ona zrównoważony i bardziej spójny rozwój całego kraju i zmniejszanie dysproporcji rozwojowych między obszarami miejskimi i wiejskimi. W szczególności wspiera miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Strategia Rozwoju Gminy Żołynia na lata 2023-2030 będzie wpisywała się w realizację wyzwań wskazanych dla polityki regionalnej w KSRR 2030, tj.:

- adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska;
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych;
- rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego;
- wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek;
- rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach;
- zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowania działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządami terytorialnymi i między sektorami;
- przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych.

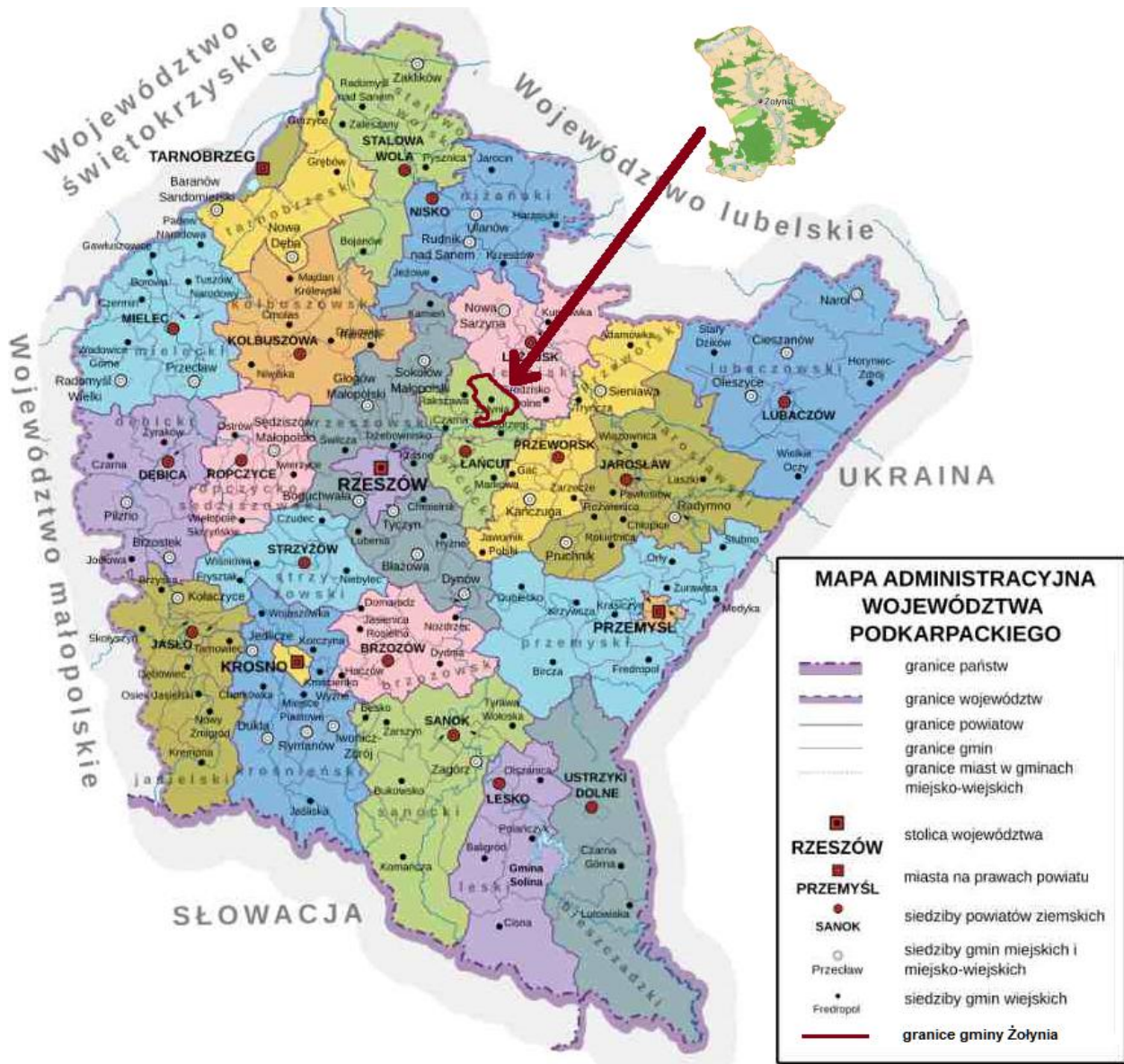
DIAGNOZA GMINY ŻOŁYNIA

5.1 Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Żołyń położona jest w środkowej części województwa Podkarpackiego. Z punktu widzenia fizyczno-geograficznego leży w obrębie Kotliny Sandomierskiej, na Płaskowyżu Kolbuszowskim (północna i środkowa część gminy; wsie Brzoza Stadnicka i Żołyń) i częściowo w Rynnie Podkarpackiej (południowa część gminy; wieś Smolarzyny). Przez gminę przepływa Wisłok i trzy mniejsze rzeki: Żołyńianka (w dolnej części, po połączeniu z Jagielnią zwana Płytnicą), Tarlaka

i Jagielnia. Centrum gminy, miejscowość Żołynia leży w połowie trasy Łańcut-Leżajsk, w odległości 13 km od Łańcuta i 16 od Leżajska. Do Rzeszowa, miasta wojewódzkiego odległość wynosi 35 km.

Mapa 1 Położenie gminy Żołynia na tle województwa podkarpackiego

Źródło: opracowanie własne na wikipedia.org

Gmina wchodzi w skład powiatu łańcuckiego do którego należą:

- gmina miejska łańcut,
- gminy wiejskie: Białobrzegi, Czarna, łańcut, Markowa, Rakszawa, Żołyńia,
- miasto łańcut.

Mapa 2 Gminy powiatu łańcuckiego

Źródło: powiat łańcucki

Pod względem powierzchni, gmina Żołyńia jest jedną z najmniejszych gmin w powiecie, co zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 1 Powierzchnia gmin powiatu łańcuckiego oraz ich udział w powierzchni powiatu w 2022r.

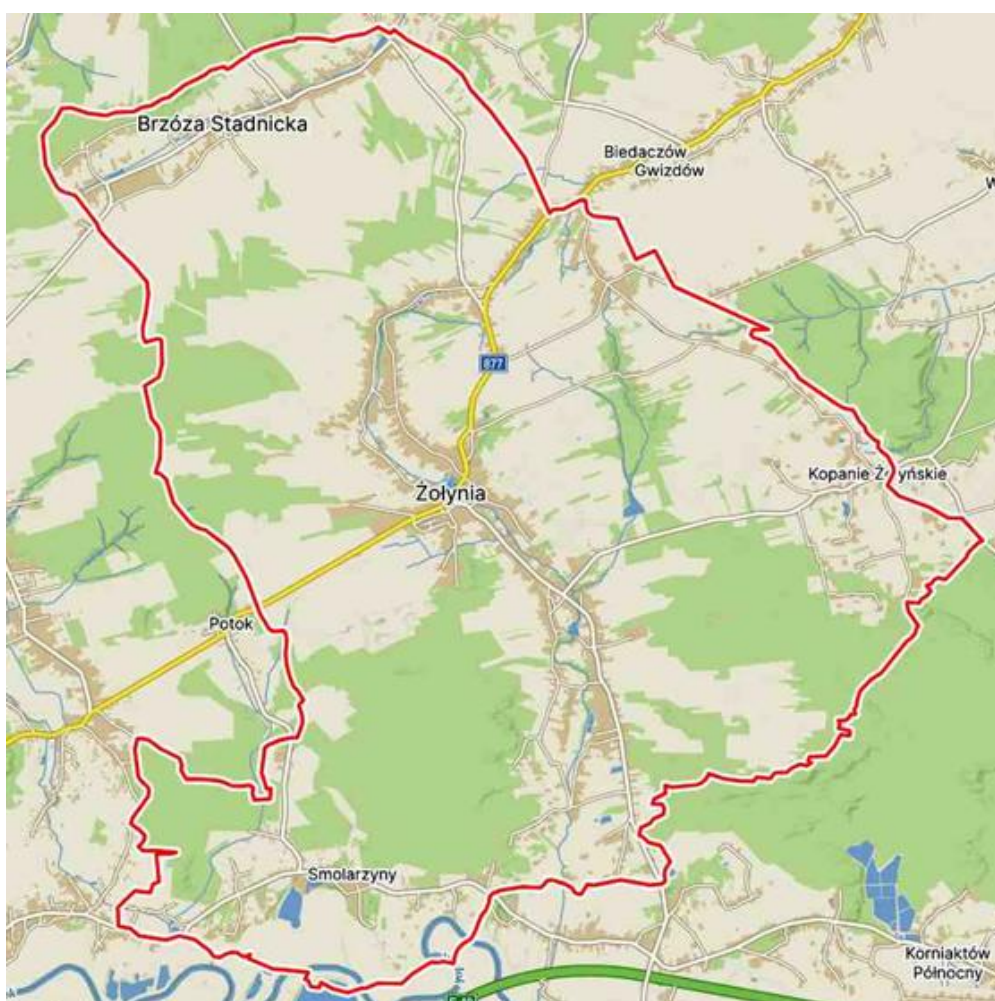
Gmina	Powierzchnia (ha)	Powierzchnia (w km ²)	% powierzchni powiatu łańcuckiego
gmina Białobrzegi	5 614	56	12,4
Gmina Czarna	7 807	78	17,2
gmina łańcut (miejska)	1 942	19	4,2
gmina łańcut (wiejska)	10 630	107	23,7
gmina Markowa	6 874	69	15,3
gmina Rakszawa	6 646	66	14,6
gmina Żołyńia	5 671	57	12,6
powiat łańcucki	45 184	452	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Współrzędne geograficzne centrum wsi Żołyńia to 50°10' szerokości geograficznej północnej i 22°15' długości geograficznej wschodniej. Najwyżej położony punkt na terenie gminy z kulminacją 248,9 m n.p.m. znajduje się w miejscowości Kopanie Żołyńskie. Najniżej leży dolina rzeki Wiśtok od 180 do 200 m n.p.m. w południowej części wsi Smolarzyny.

Gmina Żołyńia zajmuje obszar 5 671 ha, liczy 6 983 mieszkańców (stan na 31.12.2022 r.). W jej skład wchodzi cztery sołectwa: Żołyńia, Brzóza Stadnicka, Kopanie Żołyńskie i Smolarzyny. Od południa sąsiaduje z gminą Białobrzegi, od wschodu z gminą Grodzisko Dolne, od północno-wschodu z gminą Leżajsk, od północno-zachodu i zachodu z gminą Rakszawa, sąsiaduje także krótkim odcinkiem swej południowo-zachodniej granicy z gminą Czarna.

Mapa 3 Gmina Żołyńia

Źródło: mapy.cz.pl

5.2 Strefa społeczna

5.2.1 Sytuacja demograficzna

Jednym z głównych czynników, determinujących procesy rozwojowe oraz mających wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą w każdej gminie są jej mieszkańcy. Potencjał demograficzny gminy Żołyńia według danych GUS, na dzień 31 grudnia 2022 r. to 6 983 osoby (w tym 3 480 mężczyzn i

3 503 kobiet), co stanowiło 8,6 % ludności powiatu łańcuckiego. Gęstość zaludnienia wynosi 123,1 osoby /km², wobec 178,8 osób/km² dla całego powiatu.

Tabela 2 Ludność, średnia gęstość zaludnienia oraz powierzchnia gmin powiatu łańcuckiego

Jednostka terytorialna	Ludność				Wzrost /spadek [%]	Obszar [km ²]
	2018		2022			
	osób/km ²	mieszkańcy	osób/km ²	mieszkańcy		
gmina Białobrzegi	155,0	8 703	154,6	8 679	- 0,3	56
Gmina Czarna	150,5	11 752	154,3	12 048	+ 2,5	78
gmina Łańcut (miejska)	913,4	17 738	908,8	17 649	- 0,5	19
gmina Łańcut (wiejska)	205,2	21 817	205,1	21 801	- 0,1	107
gmina Markowa	94,6	6 504	92,6	6 362	- 2,2	69
gmina Rakszawa	110,2	7 323	109,5	7 280	- 0,6	66
gmina Żołyńia	123,4	6 997	123,1	6 983	- 0,2	57
powiat łańcucki	178,9	80 834	178,8	80 802	- 0,04	452

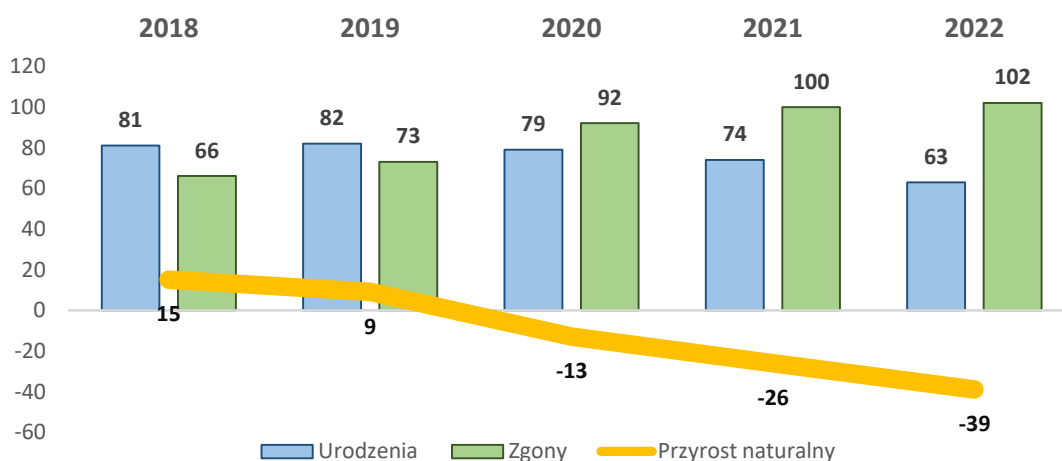
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Na przestrzeni ostatnich lat, w większości gmin powiatu łańcuckiego można zauważyć tendencję spadkową, jeśli chodzi o liczbę mieszkańców. Procentowo najwięcej mieszkańców, biorąc pod uwagę przedział lat 2018 – 2022, ubyło w gminie Markowa - spadek liczby mieszkańców o – 2,2 %). Gmina Czarna jako jedyna w powiecie odnotowała wzrost liczby mieszkańców z wynikiem 2,5 %.

Jednym z kluczowych czynników wpływających na zmianę liczby ludności jest ruch naturalny ludności oraz wynikający z niego przyrost naturalny, który stanowi różnicę pomiędzy urodzeniami, a zgonami na danym obszarze. W 2022 roku na terenie gminy Żołyńia liczba urodzeń wyniosła 63 przy liczbie zgonów 102, w związku z czym wartość przyrostu naturalnego wyniosła - 39. Analizując dane dotyczące liczby urodzeń i zgonów na przestrzeni lat 2018-2022, można zauważyć, że w tym okresie wartość przyrostu naturalnego (poza rokiem 2019) miała charakter niejednorodnej tendencji malejącej, przy czym najniższa wartość wystąpiła w roku 2022. Przyczyną tego jest zarówno niska liczba urodzin, jak i wysoka, powiększająca się z każdym rokiem liczba zgonów.

Liczbę urodzeń i zgonów w gminie Żołyńia, a także wartość przyrostu naturalnego na przestrzeni lat 2018-2022 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1 Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Żołyńia na przestrzeni lat 2018-2022

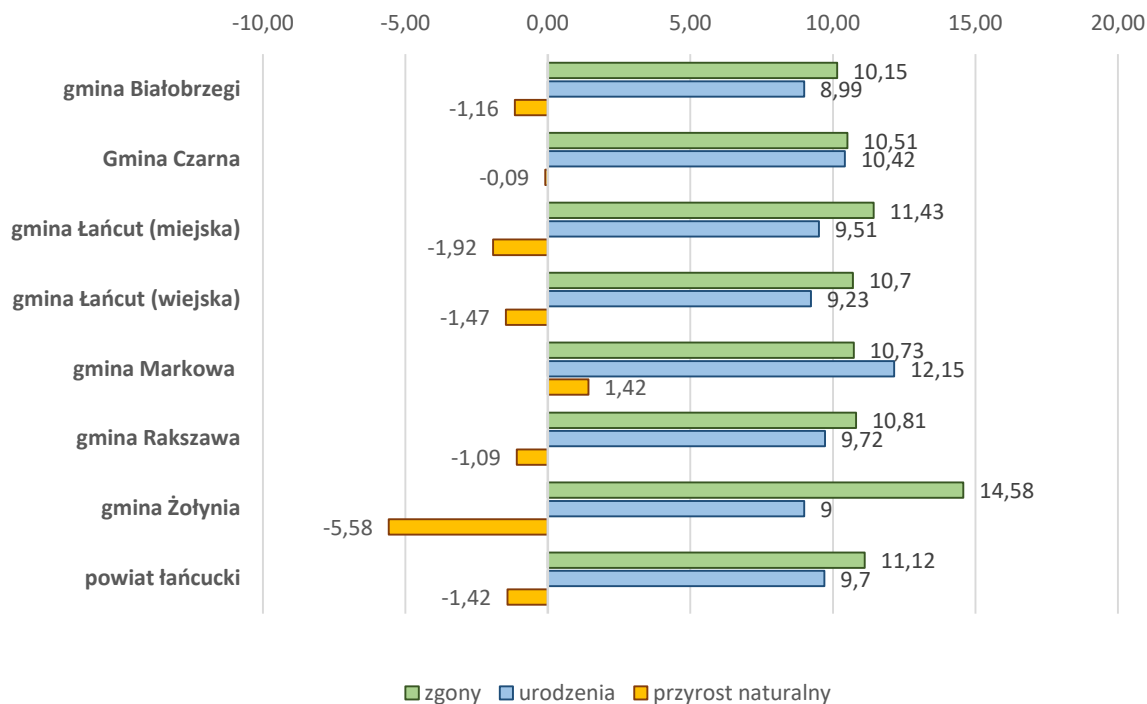

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Aby relatywnie ocenić sytuację gminy na tle całego powiatu łańcuckiego, pod względem wartości przyrostu naturalnego, zestawiono wartości urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w odniesieniu na 1000 mieszkańców. Generalnie, w powiecie łańcuckim w 2022 roku odnotowano ujemny przyrost naturalny. Dodatnia jego wartość wystąpiła jedynie w gminie Markowa, odznaczając się pod tym względem najkorzystniejszym wskaźnikiem w całym powiecie łańcuckim wynoszącym 1,47. W gminie Żołyńia saldo przybrało najmniejszą wartość w powiecie, wynosząc aż – 5,58.

Liczbę urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny w 2022 r. w gminach powiatu łańcuckiego, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2 Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny na terenie gmin powiatu łańcuckiego na 1000 mieszkańców w roku 2022

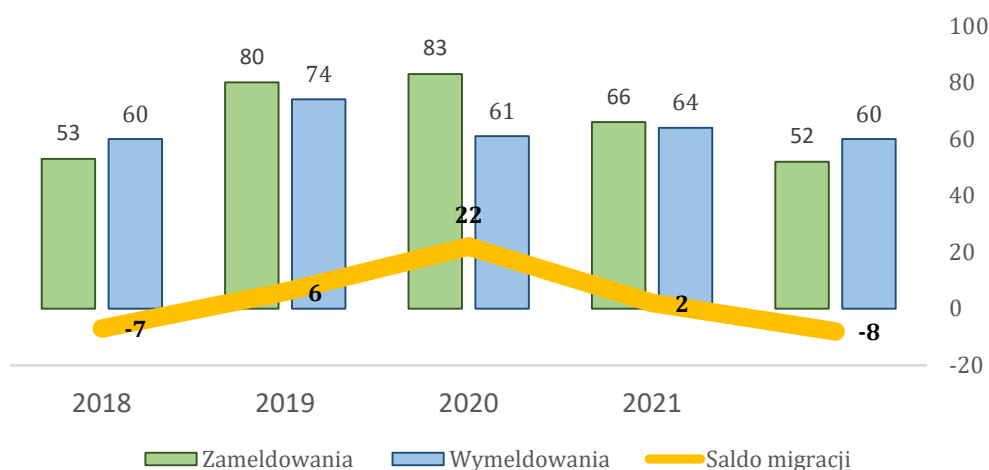
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Zasadniczy wpływ na procesy demograficzne na danym obszarze ma również kwestia migracji ludności. Migracją określa się przemieszczanie ludzi, które ma na celu zmianę miejsca zamieszkania. Ze względu na kierunek migracji, wyróżnia się migracje wewnętrzne – w obrębie własnego kraju oraz migracje zagraniczne – do innego kraju. Można również wyróżnić typy migracji ze względu na jej przyczynę, tj. m. in. migracje ekonomiczne, związane np. z pracą zawodową, migracje edukacyjne, które spowodowane są np. wyjazdem na studia, lub też migracje społeczne, wynikające np. z chęci zmiany otoczenia.

Zjawisko migracji na danym obszarze mierzy się liczbą zameldowań oraz wymeldowań, których różnica stanowi saldo migracji. Na terenie gminy Żoźnia w 2022 roku, odnotowano 52 zameldowania oraz 60 wymeldowań, w wyniku czego wartość salda migracji wyniosła - 8. Na przestrzeni lat 2018-2022 saldo migracji przybierało różne wartości. W latach 2019-2021 saldo było dodatnie, natomiast w latach 2018 oraz 2022 osiągało wartości ujemne, w związku z czym należy przyjąć, że wpływ na zmniejszającą się liczbę mieszkańców na terenie gminy ma nie tylko ujemny przyrost naturalny, ale także ujemne saldo migracji.

Liczbę zameldowań i wymeldowań ogółem w gminie Żoźnia oraz saldo migracji na przestrzeni lat 2018-2022 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji w gminie Żoźnia na przestrzeni lat 2018-2022

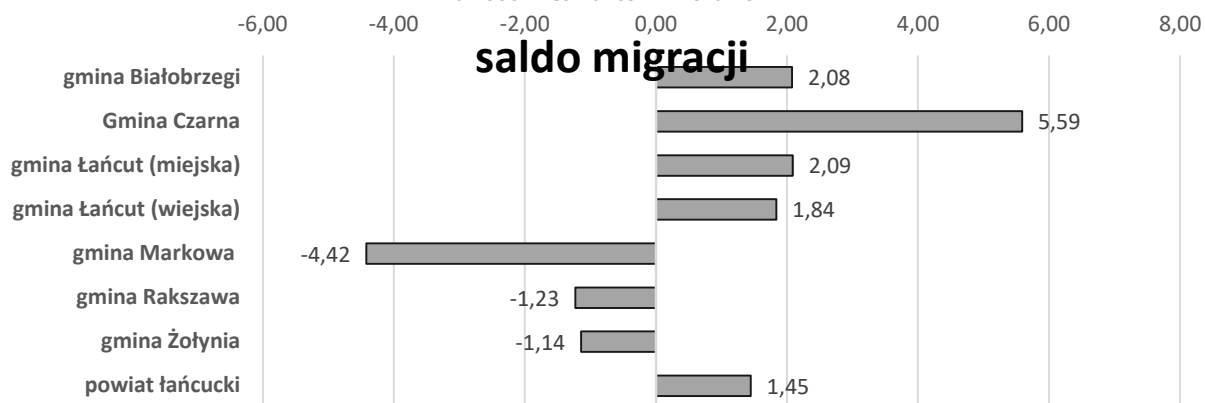

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Ujemne saldo migracji wpływa na sytuację społeczno-gospodarczą oraz potencjał demograficzny gminy. Istotnym problemem jest odpływ ludzi młodych, wykształconych, aktywnych i innowacyjnych, co przyczynia się do zmniejszania potencjalnych zasobów pracy, a także obniżania ich jakości. Dodatkowo saldo migracji w 2022 roku wystąpiło w czterech gminach powiatu łańcuckiego – przodowała pod tym względem gmina Czarna. Natomiast najmniejsza jego wartość w zanotowano w gminie Markowa.

Liczbę zameldowań i wymeldowań oraz saldo migracji na terenie gmin powiatu łańcuckiego w 2022 roku na 1000 mieszkańców przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji na terenie gmin powiatu łańcuckiego na 1000 mieszkańców w roku 2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy Żołyńia w oparciu dane GUS z 2018 i 2022 roku wykazuje, iż wzrosła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym – wzrost o 1%, oraz poprodukcyjnym – wzrost o 0,3 %, przy równoczesnym spadku liczby osób wieku produkcyjnym – o 1,3 %. Do osób w wieku przedprodukcyjnym zalicza się osoby w wieku do 17 roku życia, które nie osiągnęły jeszcze zdolności do pracy, z kolei do osób w wieku produkcyjnym – mężczyzn w wieku od 18 do 64 roku życia oraz kobiety w wieku od 18 do 59 roku życia. W wieku produkcyjnym, mobilnym teren gminy zamieszkiwało 2 659 osób.

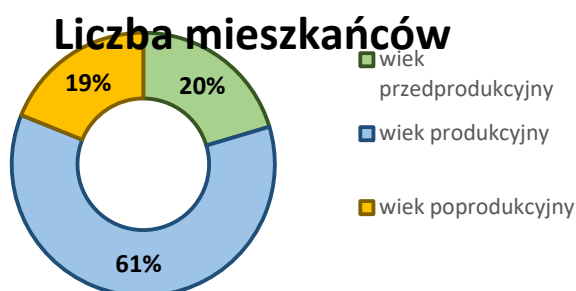
Strukturę mieszkańców gminy Żołyńia według trzech grup wiekowych w roku 2018 i 2022 przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 3 Struktura mieszkańców gminy Żołyńia według trzech grup wiekowych w 2018 oraz 2022 roku

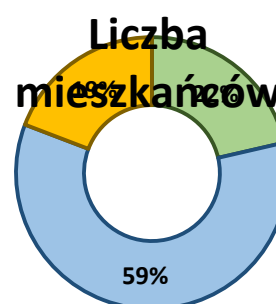
Grupa wiekowa	2018		2022	
	Ilość mieszkańców	% ogółu mieszkańców	Ilość mieszkańców	% ogółu mieszkańców
Wiek przedprodukcyjny	1 429	20,4	1 496	21,4
Wiek produkcyjny	4 247	60,7	4 147	59,4
Wiek poprodukcyjny	1 321	18,9	1 340	19,2
Razem	6 997	100	6 983	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

2018

2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Liczebność poszczególnych grup wiekowych przekłada się na wartość wskaźnika obciążenia demograficznego, którym określa się stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (wiek przedprodukcyjny i poprodukcyjny) do liczby osób w wieku produkcyjnym. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, wskaźnik liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym dla gminy Żołyńia w 2022 roku wyniósł 68,4 natomiast dla powiatu łańcuckiego i województwa podkarpackiego – odpowiednio 69,6 oraz 67,0.

Biorąc pod uwagę współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (65 i więcej lat) w gminie Żołyńia w 2022 roku kształtował się on na poziomie 24,8 osób, co było niższym wynikiem niż średnia dla powiatu łańcuckiego i dla województwa podkarpackiego. Innym wskaźnikiem określającym procesy demograficzne na danym obszarze jest odsetek osób w wieku 65 i więcej lat w populacji ogółem, który na terenie gminy Żołyńia wyniósł 16,3, co również było wynikiem niższym niż dla powiatu i województwa.

Liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, wartość współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi oraz odsetek osób w wieku 65 i więcej lat w populacji ogółem w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego oraz w województwie podkarpackim w roku 2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4 Wskaźniki obciążenia demograficznego w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego oraz ogólnie w województwie podkarpackim w 2022 roku

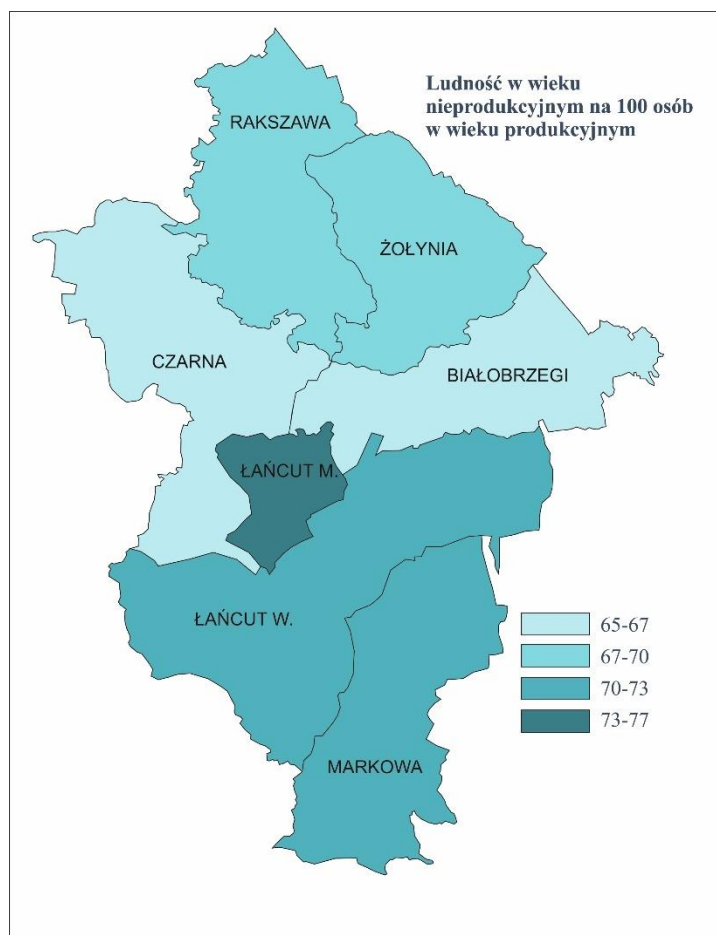
Nazwa gminy	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	Odsetek osób w wieku 65 i więcej lat w populacji ogółem
gmina Białobrzegi	66,4	24,0	15,9
Gmina Czarna	65,1	22,7	15,1
gmina Łańcut (miejska)	76,3	33,7	21,3
gmina Łańcut (wiejska)	70,2	26,3	17,1
gmina Markowa	71,1	26,8	17,4

gmina Rakszawa	69,5	25,5	16,6
gmina Żołyńia	68,4	24,8	16,3
powiat łańcucki	69,6	26,2	17,1
województwo podkarpackie	67,0	26,9	17,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Ogólnie na analizowanym obszarze można zauważyć przejawiający się proces starzenia się społeczeństwa przy jednoczesnym nieznacznym wzroście liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i spadku ilości osób w wieku produkcyjnym. To z kolei w perspektywie czasu negatywnie wpływać będzie na rozwój demograficzny i ekonomiczny, pomimo że relatywnie gmina Żołyńia ma stosunkowo lepsze wskaźniki niż większość gmin ościennych.

Mapa 4 Wskaźniki obciążenia demograficznego w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

5.2.2 Edukacja i wychowanie

Edukacja wraz z wychowaniem pełni niezwykle ważną rolę w sferze społecznej oraz w kształtowaniu kapitału ludzkiego, mając kluczowe znaczenie dla szans rozwojowych społeczeństwa. Jakość kapitału ludzkiego, na którą wpływ ma system edukacji, zasadniczo wpływa m. in. na rynek

pracy. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców w zakresie edukacji publicznej należy do zadań własnych gminy, a wydatki przeznaczane na kwestie z nią związane stanowią znaczną część budżetu każdej gminy.

Ważną rolę w wychowaniu dzieci pełnią instytucjonalne formy opieki nad najmłodszymi dziećmi. Do form opieki nad dziećmi do lat trzech możemy zaliczyć żłobki oraz kluby dziecięce, w ramach, których realizowane są funkcje: opiekuńcza, wychowawcza oraz edukacyjna. Korzystanie z tego typu placówek ma również pozytywny wpływ na rynek pracy, dzięki możliwości uczestnictwa w nim rodziców dzieci.

Według danych GUS, na terenie gminy Żołyń na koniec 2022 roku, zameldowanych było 303 dzieci do lat trzech, mimo to nie funkcjonują w gminie żłobki ani kluby dziecięce. Z powodu braku dostępności do usług opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie swojej gminy, nieliczni mieszkańcy korzystają z placówek oferujących tego typu usługi w pobliskich ośrodkach miejskich, gdzie przemieszczają się w drodze do swojego miejsca pracy. Jednak znaczna część mieszkańców zapewnia opiekę nad dziećmi w domach, kosztem własnej pracy zawodowej, co niekorzystnie wpływa również na rynek pracy. Jest to jednak zjawisko, które występuje w wielu gminach w skali całego kraju.

W 2023 roku, gmina rozpoczęła rozbudowę budynków Zespołu Szkół w Żołyńni celem utworzenia Żłobka Gminnego wraz z infrastrukturą, z miejscami dla 24 dzieci.

Wychowanie przedszkolne realizowane jest w placówkach wychowania przedszkolnego, do których zalicza się przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, zespoły wychowania przedszkolnego oraz punkty przedszkolne. Ma ono na celu zapewnienie dzieciom opieki, wspomaganie indywidualnego rozwoju i wypełnienie podstawy programowej oraz obejmuje dzieci w wieku od 3 do 6 roku życia. W zakresie wychowania przedszkolnego, na terenie gminy Żołyńnia funkcjonuje jedno przedszkole publiczne w Żołyńni oraz punkt przedszkolny w Kopaniach Żołyńskich dla których organem prowadzącym jest gmina Żołyńnia, dysponujące łącznie 9 oddziałami, do których w 2022 roku uczęszczało 264 dzieci. Zgodnie z danymi GUS, na koniec 2022 roku, na terenie Gminy zameldowanych było 324 dzieci w wieku od 3 do 6 lat, z czego tj. 81,5 % objętych było wychowaniem przedszkolnym.

Na terenie gminy Żołyńnia funkcjonuje pięć szkół podstawowych, dla których gmina jest organem prowadzącym:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Żołyńni im. Św. Jana Kantego,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Batalionów Chłopskich w Żołyńni,
- Szkoła Podstawowa im. Ks. Jana Twardowskiego w Brzozie Stadnickiej,
- Szkoła Podstawowa w Smolarzynie,

Szkoła Podstawowa nr 1 należy do Zespołu Szkół w Żołyńni, na który składa się również Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Żołyńni oraz (na dzień tworzenia dokumentu w budowie) Żłobek Gminny.

Zdjęcie 1 Zespół Szkół w Żołyni

Źródło: Urząd Gminy w Żołyni

W „Rankingu Liceów 2020” miesięcznika "Perspektywy" Liceum Ogólnokształcące w Żołyni uplasowało się na 27 miejscu na Podkarpaciu i 2 wśród liceów z powiatów: łańcuckiego i leżajskiego.

W budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Żołyni, swoje zajęcia prowadzi Niepaństwowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Żołyni, będąca pod nadzorem pedagogicznym Centrum Edukacji Artystycznej.

Sprawami logistycznymi szkół na terenie gminy zajmuje się Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Żołyni.

Według danych GUS z 2022 roku, do szkoły podstawowej uczęszczało 590 uczniów. W stosunku do 2018 roku, liczba uczniów w placówce zwiększyła się o 7.

Dane dotyczące liczby uczniów w szkołach podstawowych w gminie Żołynia na przestrzeni lat 2018-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5 Liczba uczniów w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych na terenie gminie Żołynia na przestrzeni lat 2018-2022

Rodzaj placówki	Liczba uczniów				
	2018	2019	2020	2021	2022
Szkoły podstawowe ogółem	583	615	615	617	590
Gimnazjum	63	-	-	-	-
Liceum Ogólnokształcące	72	73	62	48	53

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jakość edukacji na poziomie podstawowym ocenić można na podstawie wyników egzaminu ósmoklasisty, do którego przystąpienie jest warunkiem ukończenia szkoły. Egzamin obejmuje wiadomości i umiejętności zawarte w wymaganiach określonych w podstawie programowej

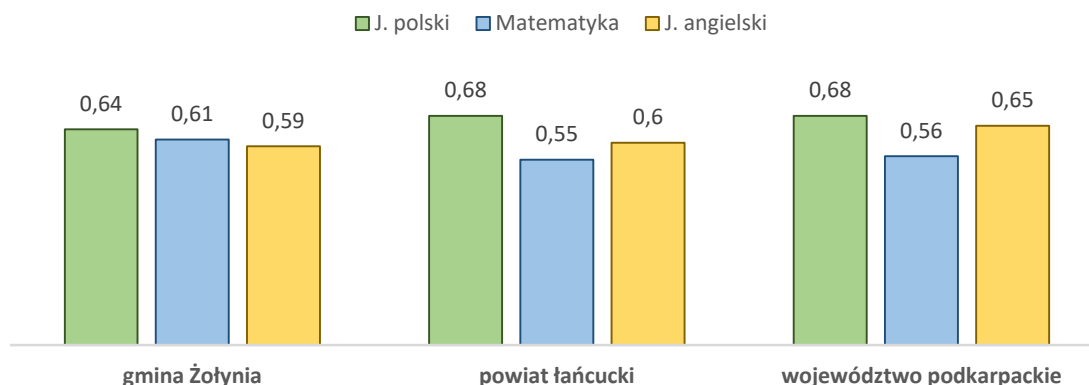
kształcenia ogólnego w odniesieniu do trzech kluczowych przedmiotów nauczania: języka polskiego, matematyki i języka obcego nowożytnego.

Na terenie omawianego obszaru w 2023 roku do egzaminu ósmoklasisty przystąpiło 73 uczniów szkoły podstawowej. Średnie wyniki w gminie kształtowały się na poziomie: 64 % z języka polskiego, 61 % z matematyki oraz 59 % z języka angielskiego, przy czym w zestawieniach przodowała Szkoła Podstawowa nr 2 im. Batalionów Chłopskich w Żołyńi z wynikami odpowiednio: 77% język polski, 73 % matematyka oraz 74 % język angielski.

Porównując wyniki w szkołach podstawowych w gminie Żołyńia ze średnią dla powiatu łańcuckiego i województwa podkarpackiego, można zauważyć, iż kształtują się one powyżej średniej z matematyki oraz poniżej średniej z języka polskiego oraz języka angielskiego.

Dane dotyczące wyników procentowych z egzaminów ósmoklasisty w 2023 roku w gminie Żołyńia, w powiecie łańcuckim oraz w województwie podkarpackim, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6 Wyniki procentowe z egzaminów ósmoklasisty, przeprowadzonych w 2023 roku w gminie Żołyńia, w powiecie łańcuckim oraz w województwie podkarpackim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

W zakresie kształcenia ponadpodstawowego młodzież uczęszcza również do placówek mieszczących się w mieście Leżajski i Rzeszów, dojeżdżając do szkół środkami komunikacji publicznej.

5.2.3 Ochrona zdrowia

Dostęp do opieki zdrowotnej jest jednym z istotnych czynników wpływających na sytuację zdrowotną i jakość życia mieszkańców gminy. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2561), świadczeniobiorcy mają prawo do świadczeń opieki zdrowotnej, których celem jest zachowanie zdrowia, zapobieganie chorobom i urazom, wczesne wykrywanie chorób, leczenie, pielęgnacja oraz zapobieganie niepełnosprawności i jej ograniczanie. Między innymi, mieszkańcom gminy przysługują gwarantowane świadczenia z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej.

Na terenie gminy opiekę zdrowotną mieszkańcom zapewnia:

- Centrum Medyczne ANT-Med., świadczące usługi medyczne w miejscowości, a także Brzósze Stadnickiej. Centrum Medyczne ANT-MED świadczące usługi medyczne w ramach umów z Narodowym Funduszem Zdrowia oraz w ramach prywatnych wizyt lekarskich i badań diagnostycznych. Znajdują się w nim gabinety lekarzy rodzinnych, pediatrów, lekarzy specjalistów takich jak: kardiolog, neurolog, ortopeda, chirurg, endokrynolog, dermatolog, diabetolog, dietetyk, laryngolog, ginekolog, psychiatra, a także gabinety zabiegowe wyposażone w nowoczesny sprzęt specjalistyczny w celu zapewnienia wysokiego standardu.
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej VITAE w Żołyńni, świadczący usługi zdrowotne w zakresie podstawowej opieki medycznej – lekarza rodzinnego oraz pielęgniarki środowiskowej.

W zakresie ochrony zdrowia publicznego, gmina Żołyńnia prowadzi zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz narkotykowych. Zadania te obejmują w szczególności:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy z uzależnieniami, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- szczegółowych zasad wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia na miejscu lub poza miejscem sprzedaży oraz kontrolę przestrzegania zasad obrotu tymi napojami,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Ponadto w gminie znajdują się 3 apteki w miejscowości Żołyńnia oraz punkt apteczny w Brzósze Stadnickiej.

Dane dotyczące liczby porad lekarskich na terenie gminy Żołyńnia w roku 2018 i 2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6 Dane dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Żołyńnia w 2018 oraz 2022 roku

Wyszczególnienie	2018	2022
Przychodnie ogółem	5	5
Apteki i punkty apteczne	4	4
Podstawowa opieka zdrowotna – porady lekarskie	26 459	45 760

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

W 2022 roku 27,2 % zgonów w gminie spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 17,2% zgonów były nowotwory, a 6,8% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Żołyńnia przypada 14,6 zgonów. Jest to wartość większa od wartości średniej dla województwa podkarpackiego wynoszącej 10,5 oraz j od wartości średniej dla kraju wynoszącej 11,9.

Jeśli chodzi o badania specjalistyczne lub rehabilitacyjne, pacjenci z terenu gminy ŻoŃnia korzystają także z placówek medycznych zlokalizowanych w miastach Leżajsk, Łańcut i Rzeszów.

5.2.4 Pomoc społeczna

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.), pomocą społeczną określa się instytucję polityki społecznej państwa, która ma na celu wspieranie osób i rodzin w przewyżnianiu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie sobie poradzić, przy wykorzystaniu własnych możliwości i uprawnień. Wsparcie osobom oraz rodzinom w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w godnych warunkach, udzielane jest w formie finansowej, rzeczowej oraz w formie usług. Sprawy obejmujące zagadnienia z zakresu pomocy społecznej należą do zadań własnych gminy.

Działania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żołąni. Ośrodek realizuje swoje zadania na podstawie ww. ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, a także na podstawie innych ustaw tj.:

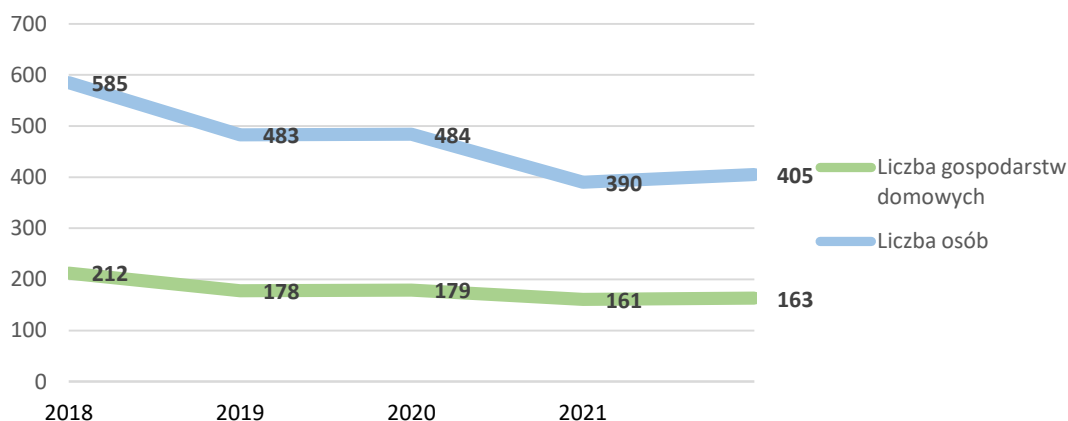
- wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- świadczeniach rodzinnych,
- pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem",
- ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekuna,
- pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- przeciwdziałanie i zapobieganie alkoholizmowi i narkomanii,
- świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- Karcie Dużej Rodziny,
- ochronie zdrowia psychicznego,
- przeciwdziałanie bezdomności,
- zatrudnieniu socjalnym.

Ośrodek realizuje również zadania wynikające z przepisów prawa z zakresu osłony socjalnej i polityki społecznej, w tym prorodzinnej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żołąni udziela pomocy pieniężnej i niepieniężnej, tj. tzw. środowiskowej pomocy społecznej, osobom mającym problemy z samodzielnym funkcjonowaniem w środowisku. Prawo do świadczeń pieniężnych w ramach społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których dochód nie przekracza określonego w przepisach kryterium dochodowego. Pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodków pomocy społecznej określana jest jako środowiskowa pomoc społeczna. Beneficjentami pomocy środowiskowej są wszyscy członkowie gospodarstw domowych, którzy w danym roku przynajmniej raz otrzymały jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej, a także osoby bezdomne korzystające z pomocy gminy. Z kolei zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej to udział beneficjentów tejże pomocy w liczbie ludności ogółem, co pozwala określić skalę problemu w tej kwestii.

Liczbę gospodarstw domowych i osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy Żołąnia w latach 2018-2022, przedstawia poniższy wykres.

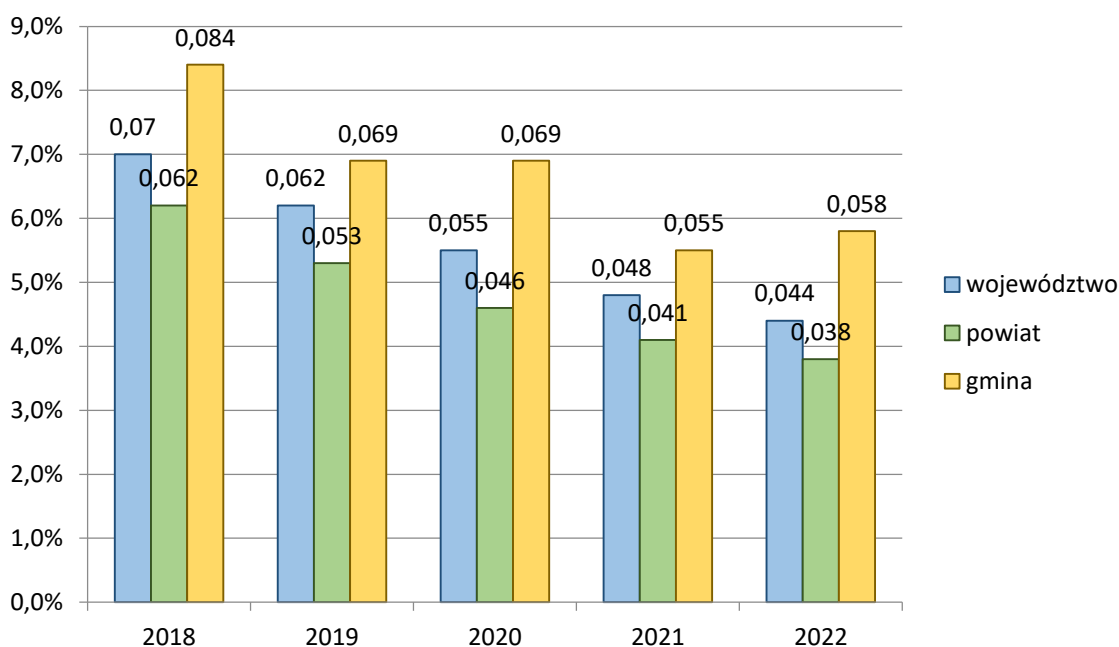
Wykres 7 Liczba gospodarstw domowych oraz osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy Żołyńia w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

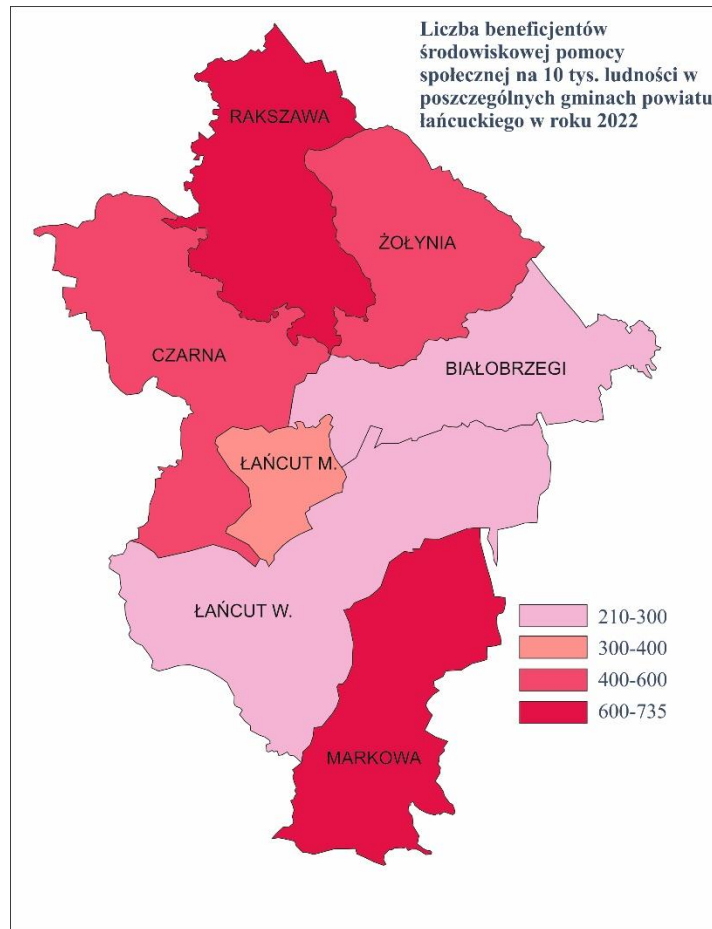
W latach 2018-2022 liczba osób oraz gospodarstw korzystających środowiskowej pomocy społecznej ogólnie spadła (o 49 gospodarstw obejmujących 183 osoby), z nieznacznie małymi skokami w roku 2020 oraz w roku 2022. Może to świadczyć o nieznacznym utrzymywaniu się problemów społecznych w gminie, przede wszystkim w zakresie pracy oraz zdrowia mieszkańców. Wskazuje na to także niekorzystny wskaźnik zasięgu korzystania ze środowiskowej opieki społecznej dla gminy w porównaniu ze wskaźnikami dla powiatu łańcuckiego oraz województwa podkarpackiego, utrzymujące się na wyższym poziomie, z tendencją wzrostu w 2022 roku.

Wykres 8 Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na przestrzeni lat 2018-2022 w województwie podkarpackim, powiecie łańcuckim oraz gminie Żołyńia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 5 Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na w 2022 roku na terenie gmin powiatu łańcuckiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żołyńi realizuje również świadczenia rodzinne, którymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;
- świadczenie rodzicielskie.

Liczbę korzystających ze świadczeń rodzinnych oraz kwoty wypłacanych świadczeń w gminie Żołyńia w latach 2018-2022, przedstawia poniższa tabela:

Tabela 7 Liczba korzystających ze świadczeń rodzinnych na terenie gminy Żołyńia oraz kwoty wypłacanych świadczeń w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	338	287	259	226	197
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	714	652	593	526	451
Dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	659	606	546	494	429
Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w %	45,9	42,4	36,5	32,8	28,4
Kwota świadczeń rodzinnych ogółem w tys. zł	2 854	2 849	2 970	2 874	3 154
Kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) w tys. zł	1 502	1 361	1 252	1 142	972
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych w tys. zł	368	474	548	546	595

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na podstawie poniższych danych, na przestrzeni lat 2018-2022, możemy zaobserwować spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci - spadek o 41,7 %, a przez to i spadek liczby dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny – spadek o 36,8 %. Wart uwagi jest również wskaźnik, dotyczący udziału dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku – w 2022 roku udział ten wynosił 28,4 %, natomiast w 2018 roku było to 45,9 %. Może to świadczyć o poprawie warunków życia rodzin, podobnie jak w przypadku beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, spowodowanej realizacją świadczenia „Rodzina 500 +” oraz wzrostem minimalnych wynagrodzeń.

W kwestii kwot wypłacanych świadczeń rodzinnych - na przestrzeni lat 2018-2022 zwiększyły się one o 300 tys. zł. Występował przy tym spadek kwoty wypłacanych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami – o 530 tys. zł oraz wzrost kwoty zasiłków pielęgnacyjnych – o 227 tys. zł. Ze świadczeń „Dobry Start” skorzystało w 2022 roku 980 dzieci na kwotę 294 000 zł, podczas gdy w roku 2020 wypłacono to świadczenie 949 dzieciom na świadczenia na kwotę 284 700 zł.

Od 2001 roku w Żołyńi funkcjonuje Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy, którego organem założycielskim jest Stowarzyszenie na Rzecz Chorych Niepełnosprawnych i Potrzebujących Pomocy im. Matki Teresy w Żołyńi, świadczący usługi w oparciu o opiekę długoterminową stacjonarną i hospicyjną. W ramach tej opieki pacjenci mogą skorzystać ze świadczeń medycznych, pielęgnacyjnych i opiekuńczych realizowanych w zakładzie (tzw. opieka stacjonarna) lub w warunkach domowych (tzw. opieka domowa).

5.2.5 Kultura i sport

Kultura

Kultura ma zasadniczy wpływ na jakość życia, tworząc relacje społeczne i pomagając w zaspokajaniu indywidualnych potrzeb niematerialnych mieszkańców, musi być jednak stale rozwijana. Duże znaczenie w tym aspekcie ma funkcjonująca infrastruktura kulturalna. Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. W gminie Żołyńia jako instytucje kultury funkcjonują:

- Gminny Ośrodek Kultury w Żołyńi oraz jego filie w Brzózcie Stadnickiej oraz Smolarzyniech,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Żołyńi wraz z jej filią w Brzózcie Stadnickiej.

GOK
w Żołyńi

Gminny Ośrodek Kultury w Żołyńi swoje zadania realizuje organizując różnorodne formy indywidualnego i zespołowego uczestnictwa w kulturze oraz imprezy kulturalne i rozrywkowe. Działania te nakierowane są na dbałość o kulturę oraz rozwój amatorskiego ruchu artystycznego poprzez prowadzenie zespołów tanecznych i muzycznych oraz kół zainteresowań. Oferta kulturalna jest na bieżąco dostosowywana do potrzeb kulturalnych odbiorców. W ciągu roku kalendarzowego Gminny Ośrodek Kultury w Żołyńi organizuje szereg imprez, które już na stałe zagościły w życiu kulturalnym mieszkańców gminy Żołyńia. Z zajęć stałych należy wymienić między innymi:

- zajęcia muzyczne,
- zajęcia taneczne,
- gimnastyka dla seniorów,
- zajęcia Zumbi,
- zajęcia Ju-Jitsu,
- kurs języka angielskiego dla dzieci,
- kurs rysunku,
- malarstwo sztalugowe.

W budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Żołyńi, swoje zajęcia prowadzi Niepaństwowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Żołyńi oraz ma swoją siedzibę kino „Feniks”.

Gminny Ośrodek Kultury w Żołyńi wydaje publikacje o Żołyńi które stanowią ważny element promocji miejscowości, podejmują społecznie istotne tematy, kultywują tradycję i zachowują lokalną historię. Bogata i różnorodna oferta wydawnictw obejmuje zarówno pozycje książkowe jak również wydania specjalne gazety żołyńskiej "Fakty i Realia", które opracowane są z dbałością o szczegóły, poparte wnikliwą analizą tematu i wydane z edytorską starannością. Przygotowując materiały do kolejnych publikacji Gminny Ośrodek Kultury w Żołyńi współpracuje z instytucjami, organizacjami społecznymi i mieszkańcami gminy, weryfikując informacje i pozyskane materiały. Oprócz publikacji własnych, placówka uczestniczy również we współtworzeniu materiałów do wydawnictw innych placówek i organizacji (np. szkoły, Bank Spółdzielczy, LKS).

W ramach Gminnego Ośrodka Kultury rozwinęła swoją działalność „Galeria naszych twórców”. Jest to stała forma działalności prowadzona od 1996 roku. Zajmuje się upowszechnianiem i promowaniem sztuki (malarstwa, fotografii, grafiki, wyrobów artystycznych, ceramiki, biżuterii itp.)

poprzez organizację wystaw, prelekcji i wernisaży. W galerii wystawiane są prace zarówno artystów profesjonalnych jak i amatorów, wypowiadających się w różnych dziedzinach sztuki. Kluczem wyboru tematów wystaw są szeroko pojęte związki z Żołąnią.

Rozwijane są także projekty:

- Projekt „Ołtarze przeszłości” - realizowany od 2012 r. Jest to program renowacji zabytków małej architektury na terenie gminy Żołąnia. Inicjatorem i koordynatorem działań jest Gminny Ośrodek Kultury w Żołąni. Projekt do roku 2016 realizowany był wspólnie ze Stowarzyszeniem Rozwoju i Promocji Gminy Żołąnia, a następnie ze Stowarzyszeniem Kobiet w Żołąni. Działalność wspierają także organizacje i instytucje społeczne: Urząd Gminy Żołąnia, Rada Gminy Żołąnia, Stowarzyszenie Kobiet z Żołąni, Koło Gospodyń Wiejskich z Kopani Żołąńskich, Koło Gospodyń Wiejskich z Brzózy Stadnickiej, Zespół Szkół w Żołąni, Grupa Modlitewna i Akcja Katolicka z Żołąni, Szkoła Podstawowa w Zmysłówce oraz grono wolontariuszy.
- Projekt „Ocalić od zapomnienia - Historia Dąbrowskich” mający na celu propagację dorobku rodzimych rzeźbiarzy, orbitujący wokół kamienicy rodowej rodziny Dąbrowskich – żołąńskich rzeźbiarzy znajdującej się na miejscowym Rynku pod numerem 1. Budynek zaprojektował i wybudował w latach 1923-29 Franciszek Dąbrowski, który prowadził tutaj znaną i cenioną pracownię snycerską. Dziełem dwupokoleniowej rodziny (Franciszka Dąbrowskiego oraz jego dzieci) jest ponad 100 ołtarzy wykonanych do kościołów w Polsce (w obszarze II RP), Rosji, Niemczech i Stanów Zjednoczonych. Ponadto Dąbrowscy są twórcami niezliczonej ilości mniejszych elementów wyposażenia świątyń tj. ambony, konfesjonały, stalle, feretrony, ławki, krzyże i inne.

Zdjęcie 2 Kamienica Dąbrowskich na Rynku w Żołąni która jest jednym z obiektów „Karpackiego Szlaku ogrodów i domów historycznych” fot. Tadeusz Późniak

Źródło: Gminny Ośrodek Kultury w Żołąni

Tabela 8 Imprezy kulturalne zorganizowane na terenie gminy Żołyńia

Działalność	2018	2019	2020	2021	2022
Imprezy	112	120	79	88	97
Uczestnicy imprez	8 696	11 313	2 263	3 490	9 704
Grupy artystyczne	10	12	11	10	8
Członkowie grup artystycznych	101	116	113	127	93

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na terenie gminy swoją działalność prowadzą między innymi grupy artystyczne:

- Żołyński Zespół Ludowy „Żołyńiaczy” z Żołyńi,
- Zespół Śpiewaczy „Brzózanka” z Brzozy Stadnickiej,
- Żołyńska Orkiestra Dęta,
- Dziecięce Zespoły Tańca Ludowego "Mała Brzozaneczka" (3 grupy) przy GOK z Żołyńi,
- Zespół Instrumentalno-wokalny „Celebration” z Żołyńi,
- Grupa Teatralna przy GOK w Żołyńi.

Zdjęcie 3 Żołyński Zespół Ludowy „Żołyńiaczy”

Źródło: Urząd Gminy w Żołyńi, fot. A.Filip

Źródło: Urząd Gminy w Żołyni

W życiu kulturalnym i społecznym gminy aktywnie uczestniczą także Koła Gospodyń Wiejskich przyczyniając się do kultywowania tradycji regionalnych oraz rozwijania programów na rzecz lokalnej społeczności:

- Koło Gospodyń Wiejskich " Klub Miłośników Wsi Smolarzyny ",
- Koło Gospodyń Wiejskich z Brzozy Stadnickiej,
- Koło Gospodyń Wiejskich z Kopani Żołyńskich.

Gminna Biblioteka Publiczna w Żołyni ma swoją lokalizację w miejscowości Żołyń oraz filię w miejscowości Brzoza Stadnicka. Do głównych zadań Gminnej Biblioteki Publicznej w Żołyni należy:

- gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie oraz konserwacja zbiorów bibliotecznych,
- udostępnianie materiałów bibliotecznych,
- współdziałanie w organizowaniu działalności służącej rozwojowi czytelnictwa, współpraca z kierownikami bibliotek szkolnych i ze szkołami, stałe uzupełnianie zbiorów bibliotecznych,
- poradnictwo fachowe dotyczące posiadanych zbiorów i możliwości korzystania z nich,
- współdziałanie z instytucjami upowszechniania kultury w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych mieszkańców gminy.

Biblioteka posiada osobowość prawną, wobec czego działa we własnym imieniu i na własny rachunek jako jednostka samodzielnie funkcjonująca pod względem prawnym, organizacyjnym i finansowym.

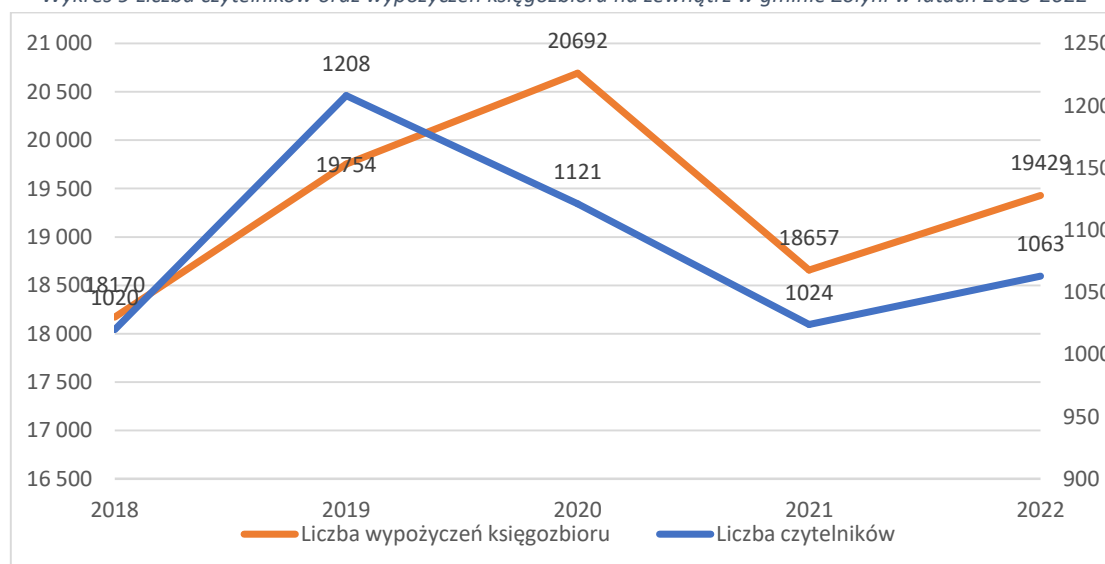
Przy Gminnej Bibliotece Publicznej w Żołyni działa Dyskusyjny Klub Książki oraz Klub Seniora.

Księgozbiór Biblioteki w 2022 roku liczył 32 554 woluminy, liczba czytelników w ciągu roku wyniosła 1 063, natomiast liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz – 19 429. W stosunku do roku 2018 nastąpił nieznaczny spadek liczby czytelników przy jednoczesnym wzroście liczby wypożyczeń księgozbioru. Ten renesans czytelnictwa (w większości gmin w Polsce, czytelnictwo w dobie internetu drastycznie spadło) jest najprawdopodobniej pokłosiem dobrej organizacji i działalności społecznej Biblioteki, oraz powszechnym dostępem do zbiorów biblioteki w sieci i na miejscu, bez względu na rozwój pandemii COVID-19, oraz ustawicznym powodzeniem atrakcyjności czytelnictwa jako forma rozrywki w gminie.

Gminna Biblioteka Publiczna w Żółni oraz jej filia w Brzozie Stadnickiej posiadają obiekty przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. W obu obiektach ogółem zainstalowanych jest 18 komputerów, w tym 13 połączonych z internetem, dostępnych dla czytelników.

Liczbę czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w Gminnej Bibliotece Publicznej na przestrzeni lat 2018-2022, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9 Liczba czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w gminie Żółni w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Biblioteka współpracuje z portalem e-usług bibliotecznych oraz posiada katalog swoich zbiorów w przestrzeni internetowej z wyszukiwarką oraz rankingiem tytułów najczęściej wypożyczanych.

Sport

Sport w gminie Żółnia odgrywa ważną rolę w życiu mieszkańców. Sfera sportu i rekreacji jest obszarem działań szkół oraz stowarzyszeń i związków powstałych na terenie gminy.

Gmina ma obowiązek zaspokajania potrzeb mieszkańców związanych z kulturą fizyczną i sportem oraz zapewnieniem terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych. Gmina realizuje zadanie poprzez:

- 1) inwestowanie w boiska szkolne (osiedlowe), parki rozrywki, ścieżki rowerowe czy inne miejsca, na których osoby amatorsko zajmujące się uprawianiem sportu będą mogły spełnić swój wolny czas,

- 2) organizowanie działalności w dziedzinie rekreacji oraz tworzenie odpowiednich warunków materialno-technicznych dla jej rozwoju,
- 3) przyznawanie wyróżnień, stypendiów i nagród dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym oraz trenerów i działaczy sportowych.

Zadaniem klubów sportowych działających na terenie gminy i przez nią wspieranych jest rozpowszechnianie kultury fizycznej, poprawienie lub wypracowanie kondycji fizycznej i psychicznej członków, rozwój stosunków międzyludzkich, jak również osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach poprzez uczestnictwo doraźne. Gmina Żółnia wspiera i rozpowszechnia kulturę fizyczną między innymi poprzez dotowanie funkcjonujących na terenie klubów, które dzięki corocznym dotacjom mogą realizować swoje cele. Na terenie gminy działają w formie stowarzyszeń trzy Ludowe Kluby Sportowe, Uczniowski Klub Sportowy oraz Kluby Strzeleckie LOK. Są to:

- Ludowy Klub Sportowy „Błękit” Żółnia,
- Ludowy Klub Sportowy „Start” Brzoza Stadnicka,
- Ludowy Klub Sportowy „Smolar” Smolarzyny,
- Uczniowski Klub Sportowy „Tęcza” Żółnia,
- Zarząd Regionalny Ligi Obrony Kraju w Żołyńi.

Tabela 9 Szczegółowe dane dotyczące klubów sportowych oraz liczby osób ćwiczących na terenie gminy Żółnia w roku 2018, 2020 i 2022

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2018	2020	2022*
Kluby sportowe				
Kluby	sztuka	4	5	5
Sekcje sportowe	sztuka	6	7	6
Członkowie	osoba	120	254	231
Trenerzy	osoba	7	10	12
Instruktorzy sportowi	osoba	2	2	1
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	osoba	0	3	4
Ćwiczący				
ogółem	osoba	154	306	378
mężczyźni	osoba	132	242	310
kobiety	osoba	22	64	68
Ćwiczący do lat 18				
ogółem	osoba	95	185	293
chłopcy	osoba	73	121	225
dziewczeta	osoba	22	64	68

*dane dotyczące klubów sportowych zbierane są w statystyce publicznej co dwa lata.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na terenie gminy funkcjonowały szkółki piłkarskie w Żołyńi, w Brzozie Stadnickiej oraz w Smolarzynie. Kluby piłkarskie realizują swoje zadania w ramach subwencji otrzymywanej

corocznie z budżetu gminnego. Również w oparciu o budżet gminny ponoszone są koszty przejazdów uczniów z poszczególnych szkół na zawody sportowe, głównie w piłce siatkowej (sekcja siatkówki), piłce nożnej (sekcja piłki nożnej) i w szachach (sekcja szachowa), oraz organizowane są coroczne biegi dla dorosłych i dzieci, w oparciu o prężnie działającą Żołyńską Grupę Biegową „Zośka”.

Bazę obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy stanowią:

- Kompleks „Orlik” w Żołyni, obejmujący boisko piłkarskie, boisko do gry w siatkówkę i koszykówkę, boisko do piłki ręcznej oraz kort tenisowy, położone przy Zespole Szkół w Żołyni. W sezonie zimowym także lodowisko,
- Strzelnica Sportowa w Żołyni, obiekt odkryty, wkomponowany w otaczającą zieleni, położony z dala od zabudowań mieszkalnych, ogrodzony z utwardzoną drogą dojazdową i parkingiem oraz budynkiem - zapleczem konferencyjnym na 20 osób oraz kuchnią, toaletą, zewnętrzną altaną ogrodową, miejscem na ognisko i grilal, oraz kortem tenisowym,
- Stadion „Nad Tamą” w Żołyni
- Boisko wielofunkcyjne – stadion Klubu „Start” w Brzózce Stadnickiej,
- 2 fitness parki - urządzeń do ćwiczeń na świeżym powietrzu (przy stadionie Nad Tamą w Żołyni oraz w Brzózce Stadnickiej przy boisku wielofunkcyjnym),
- Plac zabaw przy kompleksie „Orlik” w Żołyni,

Bazę można było by uzupełnić o kąpielisko gminne na Zalewie Rajszula, który na dzień dzisiejszy, mimo piaszczystej plaży nie jest zagospodarowany, a na jego obszarze obowiązuje zakaz kąpeli.

Zdjęcie 5 boisko do gry w piłkę ręczną i koszykówkę w kompleksie „Orlik” w Żołyni

Źródło: Urząd Gminy w Żołyni

5.2.6 Aktywność obywatelska

Kapitał społeczny jest głównie skorelowany z aktywnością obywatelską mieszkańców. Ta aktywność jest mierzona zarówno przez liczbę działających na terenie gminy organizacji pozarządowych, w tym fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych, jak również przez frekwencję mieszkańców gminy podczas wyborów i głosowań referendalnych.

Organy administracji publicznej zobowiązane są do współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego

i wolontariacie, zwane dalej organizacjami, prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom statutowym tych organów. Podstawą współpracy jest roczny program współpracy z organizacjami uchwalany przez radę gminy. W gminie realizowany jest program współpracy zatwierdzony Uchwałą Nr XXIX/270/18 Rady Gminy Żołyńca z dnia 16 października 2018 r. w sprawie uchwalenia „Programu współpracy Gminy Żołyńca z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2019 r.”

Na terenie gminy Żołyńca, w roku 2023 działały następujące organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy Żołyńca,
- Stowarzyszenie na rzecz chorych, niepełnosprawnych i potrzebujących pomocy im. Matki Teresy,
- Ochotnicza Straż Pożarna Żołyńca,
- Ochotnicza Straż Pożarna Żołyńca Kopanie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Brzozie Stadnickiej,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Smolarzynach,
- Ludowy Klub Sportowy „Błękit” Żołyńca,
- Ludowy Klub Sportowy „Start” Brzoza Stadnicka,
- Ludowy Klub Sportowy „Smolar” Smolarzyny,
- Uczniowski Klub Sportowy „Tęcza” Żołyńca,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Klub Miłośników Wsi Smolarzyny”,
- Koło Gospodyń Wiejskich z Brzozy Stadnickiej,
- Koło Gospodyń Wiejskich z Kopani Żołyńskich,
- Stowarzyszenie Kobiet z Żołyńca,
- Stowarzyszenie Straż Grobowa Żołyńca,
- Klub Seniora w Żołyńcu,
- Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Szkoły Podstawowej w Wydrzu,
- Koło Łowieckie „Kuropatwa” w Żołyńcu,
- Podkarpackie Stowarzyszenie „Eko-Karpatia”,
- Zarząd Rejonowy LOK w Żołyńcu,
- Klub HDK PCK w Żołyńcu,

Większość z funkcjonujących na terenie gminy organizacji pozarządowych skupia się m. in. na wspieraniu rozwoju gminy Żołyńca, propagowaniu inicjatyw, ochronie środowiska przyrodniczego, a także organizowaniu działalności edukacyjnej, sportowej, kultywowaniu tradycji i obyczajów oraz

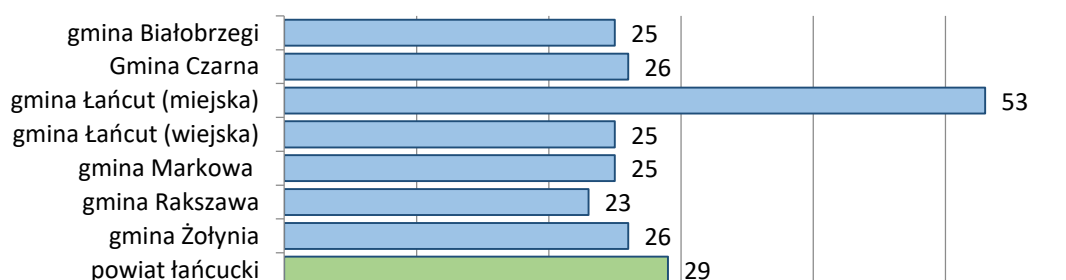
promocji gminy. Część organizacji stanowią ochotnicze straże pożarne, które oprócz prowadzenia działalności przeciwpożarowej i ratowniczej, prowadzą również działalność kulturalną i oświatową.

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, w gminie Żołyńia w roku 2022 funkcjonowało 26 organizacje pozarządowe, co dało jej 2 miejsce wraz z gminą Czarna w powiecie łańcuckim. Najmniej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców funkcjonowało w gminie Rakszawa – 23. Natomiast średnia dla powiatu łańcuckiego wyniosła 29.

Dane dotyczące liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w 2022 roku, przedstawia poniższy wykres.

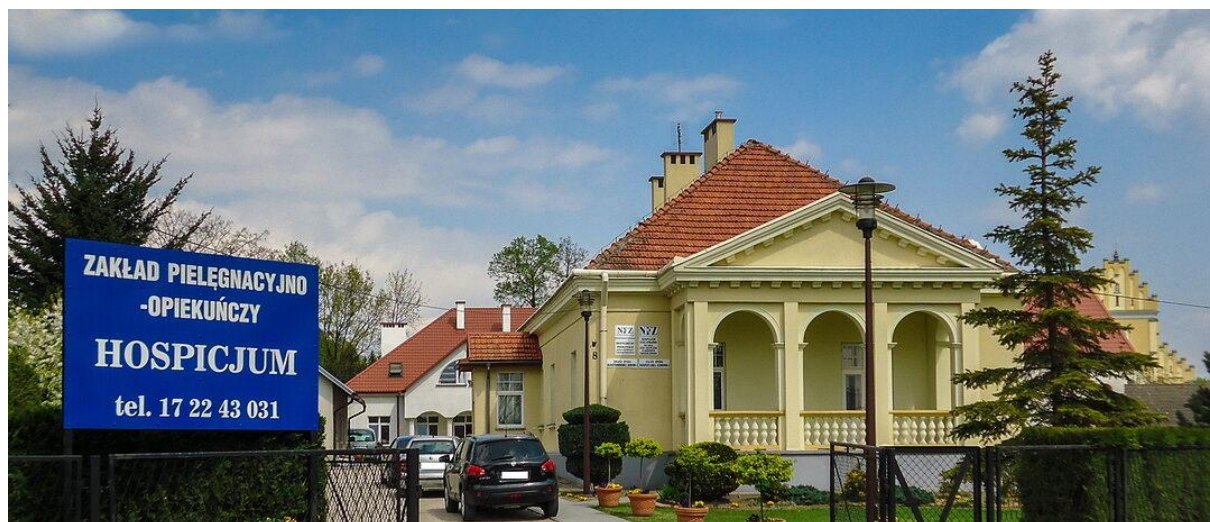
Wykres 10 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu łańcuckiego w roku 2022

liczba organizacji

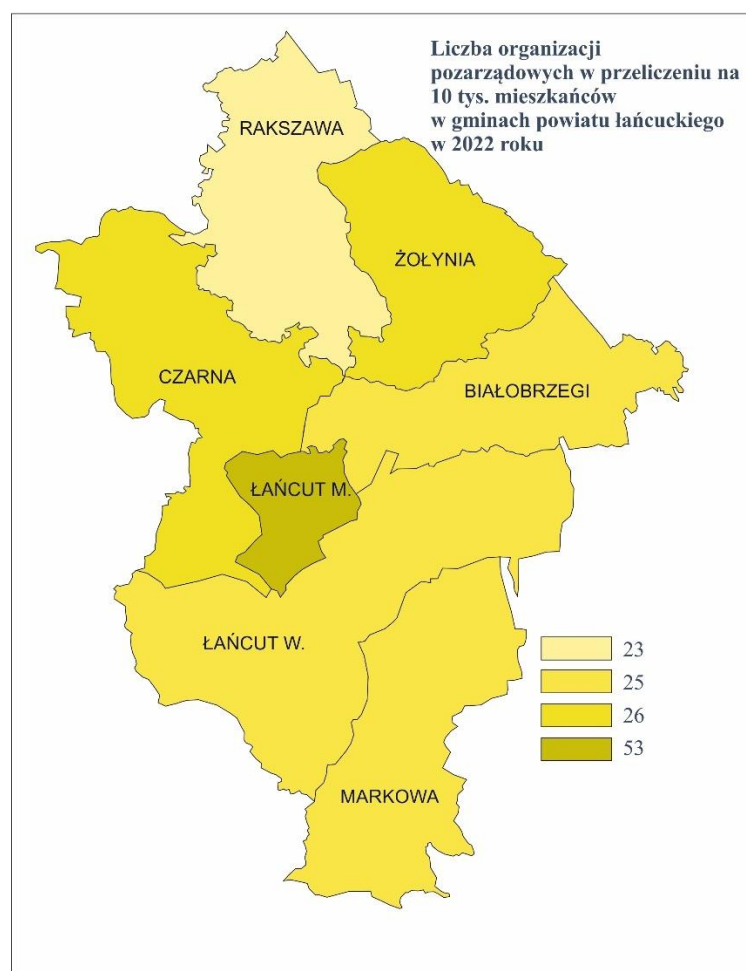
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Zdjęcie 6 Hospicjum Stowarzyszenia na rzecz chorych, niepełnosprawnych i potrzebujących pomocy im. Matki Teresy w Żołyńi

<http://www.zpo-zolynia.pl>

Mapa 6 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu łańcuckiego w roku 2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Gmina Żołyńia wchodzi również w skład Lokalnej Grupy Działania „Ziemia łańcucka”, obejmującej teren pięciu gmin: gminy Białobrzezi, gminy Grodzisko Dolne (powiat leżajski), gminy łańcut, gminy Rakszawa oraz gminy Żołyńia. W ramach tego ugrupowania, gmina realizować będzie wspólną Strategię Lokalnego Rozwoju która aktualnie jest w fazie opracowywania. W dniu 11 grudnia 2023 roku Zarząd Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie zatwierdził listę ocenionych strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR), współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w ramach Planu Strategicznego Wspólna Polityka Rolna na lata 2023-2027 (PS WPR na lata 2023-2027) oraz Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 (FEP 2021-2027).

Sprawy obywatelskie

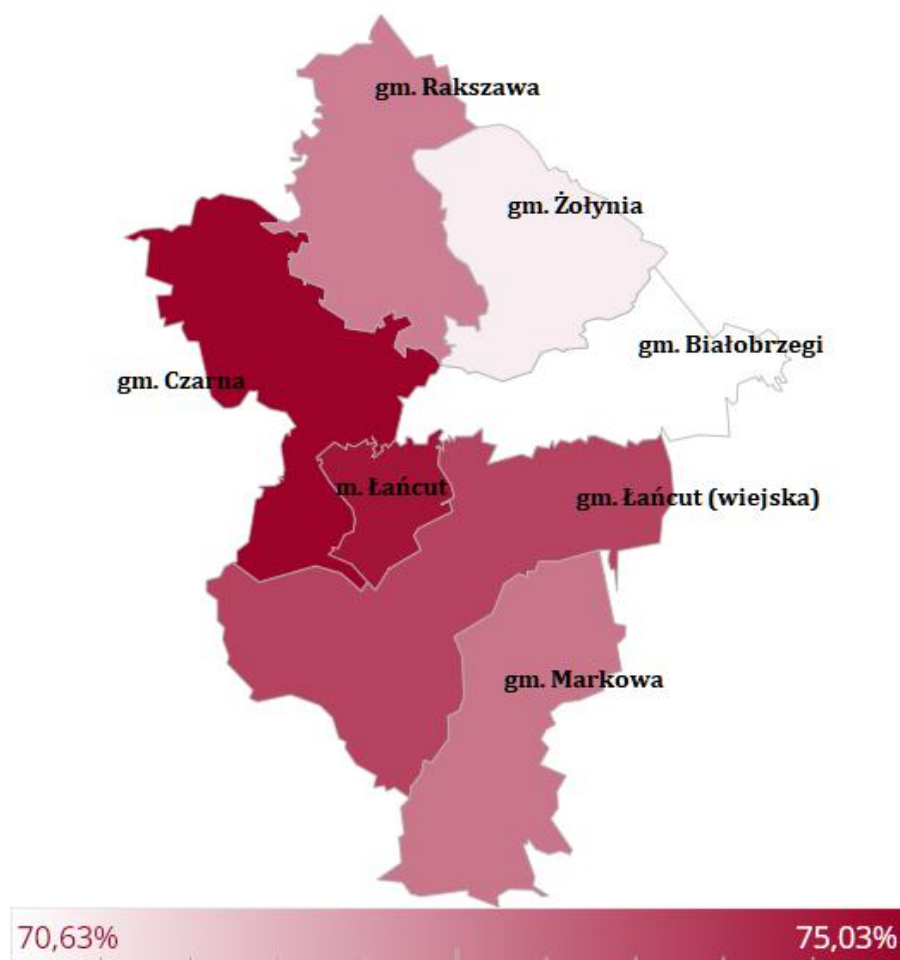
Zaangażowanie mieszkańców w sprawy obywatelskie przejawia się również we frekwencji wyborczej. Analizując wybory jakie miały miejsce w kraju na przestrzeni lat 2019-2020, tj. wybory do Parlamentu Europejskiego w 2019 roku, wybory Prezydenta RP w 2020 r., oraz wybory do Sejmu RP i Senatu RP w 2023 roku można zauważyć, że w gminie Żołynia frekwencja, w przypadku wyborów do Parlamentu Europejskiego i Wyborów do Sejmu i Senatu, kształtowała się na poziomie poniżej średniej dla powiatu łańcuckiego i województwa podkarpackiego. Nieco wyższą frekwencję zanotowano w czasie wyborów Prezydenta RP. Najniższą frekwencję w każdym przypadku wyborów odnotowano w gminie Białobrzegi, wobec powyższego trudno wywnioskować o zaangażowaniu mieszkańców gminy w sprawy państwa na podstawie tego kryterium.

Frekwencję w gminach powiatu łańcuckiego w wyborach w latach 2019-2023, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10 Dane dotyczące frekwencji w wyborach na terenie gmin powiatu łańcuckiego

Jednostka samorządu terytorialnego	Wybory do PE w 2019 r. – frekwencja [%]	Wybory Prezydenta RP w 2020 r. – frekwencja I tura [%]	Wybory Prezydenta RP w 2020 r. – frekwencja II tura [%]	Wybory do Sejmu i Senatu RP w 2023 – frekwencja [%]
gmina Białobrzegi	44,33	66,09	67,53	70,63
Gmina Czarna	48,90	70,15	72,16	75,03
gmina Łącut (miejska)	48,47	67,68	70,03	74,4
gmina Łącut (wiejska)	47,43	69,18	71,36	73,89
gmina Markowa	43,72	66,83	71,58	73,04
gmina Rakszawa	46,12	68,60	72,70	72,88
gmina Żołynia	44,07	66,55	71,35	70,94
powiat łańcucki	46,83	68,19	70,92	73,48
województwo podkarpackie	44,24	63,37	66,49	69,98

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza pkw.gov.pl

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza pkw.gov.pl

5.2.7 Bezpieczeństwo publiczne

Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz niski stopień przestępczości są jednym z czynników świadczących o rozwoju i atrakcyjności gminy oraz często są jednym z aspektów atrakcyjności inwestycyjnej. Położenie komunikacyjne i atrakcyjność turystyczna regionu powodują, że sprawa bezpieczeństwa publicznego jest bardzo ważna tak dla mieszkańców, jak i dla innych znajdujących się tam osób przyjezdnych. Przez teren gminy Żołyńia prowadzi droga wojewódzka nr 877. Za bezpieczeństwo na terenie gminy odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Łańcucie.

Duży wpływ na komfort życia mieszkańców ma rozbudowana struktura Ochotniczej Straży Pożarnej, która oprócz działalności mającej na celu zapobiegania pożarom oraz interwencji w wyniku ich powstania, bierze czynny udział w akcjach ratowniczych i zagrożeniach ekologicznych związanych z ochroną środowiska. W gminie Żołyńia funkcjonują cztery jednostki ochotniczej straży pożarnej:

- Ochotnicza Straż Pożarna Żołyńia,

- Ochotnicza Straż Pożarna Kopanie Żołyńskie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Brzozie Stadnickiej,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Smolarzynie,

OSP Żołyńca włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, dzięki czemu jest wspomagana finansowo przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz ma możliwość pozyskiwania specjalistycznego sprzętu.

Wyszczególnienie występujących miejscowych zagrożeń według ich rodzajów oraz rodzajów zdarzeń, które były objęte działalnością jednostek ochrony przeciwpożarowej na przestrzeni lat 2018-2022 na terenie gminy, przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 11 Miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia występujące na terenie gminy Żołyńca na przestrzeni lat 2018-2022

Rodzaj zagrożenia	Liczba występujących zagrożeń				
	2018	2019	2020	2021	2022
silne wiatry	12	12	12	8	9
opady śniegu	0	0	0	8	1
opady deszczu	1	0	9	1	0
w komunikacji	13	13	15	8	9
medyczne	13	11	11	8	4
inne	2	8	16	6	7
ogółem	41	44	63	38	30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Tabela 12 Działania ratownicze podejmowane przez OSP na terenie gminy Żołyńca na przestrzeni lat 2018-2022

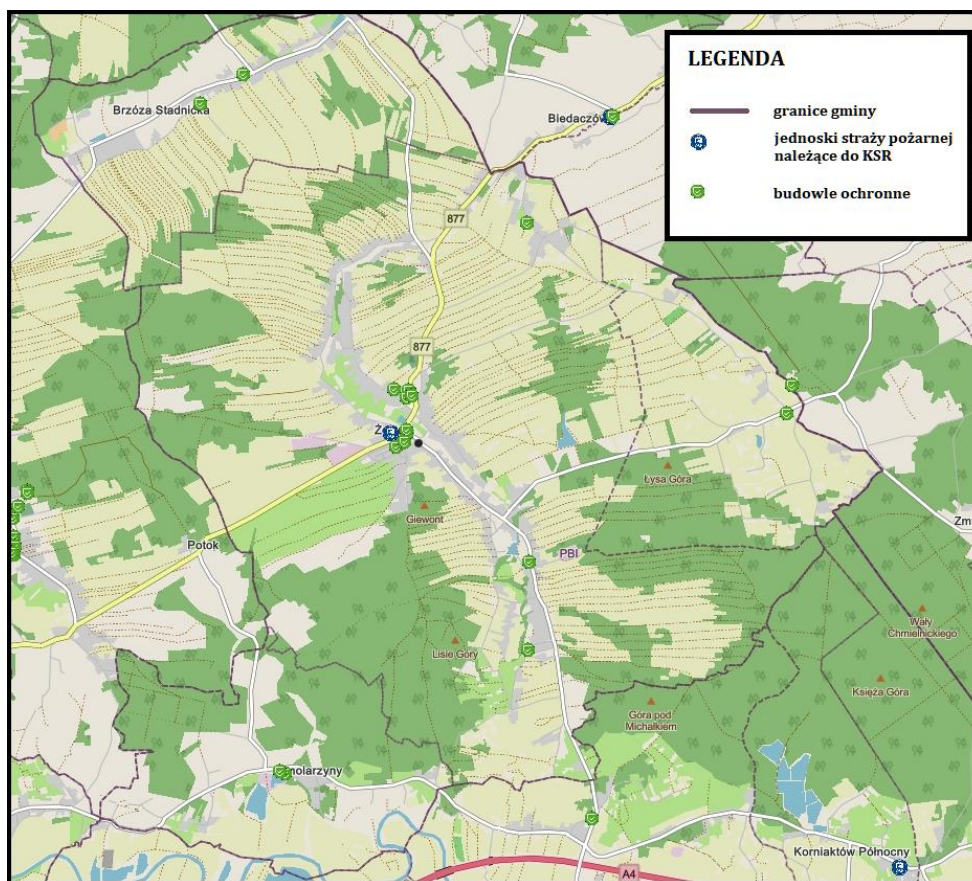
Rodzaj zdarzenia	Liczba zdarzeń				
	2018	2019	2020	2021	2022
pożary	14	13	12	15	24
miejscowe zagrożenia	40	39	56	48	45
falszywe alarmy	0	5	1	0	4
zdarzenia ogółem	54	57	69	65	77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, w 2022 roku liczba występujących zagrożeń w stosunku do lat poprzednich uległa zmniejszeniu, natomiast wzrosła liczba działań ratowniczych podejmowanych przez jednostki OSP na terenie gminy.

Teren gminy Żołyńca i powiatu łańcuckiego, obejmuje swoim działaniem jednostka ratowniczo-gaśnicza Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Łąncucie.

Na terenie gminy znajdują się obiekty tymczasowego ukrycia dla mieszkańców na wypadek działań wojennych lub kataklizmów naturalnych.

Źródło: Komenda Główna KSP, aplikacja „Budowle ochronne” 2.0 PSP

5.3 Sfera gospodarcza

5.3.1 Rynek pracy i bezrobocie

Rynek pracy

Jednym z czynników określających stan gospodarki, a także jej potencjał jest rynek pracy. Zasadniczy wpływ na rynek pracy na danym obszarze mają zarówno występująca tu liczba osób w wieku produkcyjnym, jak i ilość dostępnych miejsc pracy, które kształtują podaż i popyt pracy. Nierównowaga pomiędzy popytem, a podażą pracy wpływa z kolei na poziom bezrobocia.

Jak wspomniano powyżej, podaż pracy kształtowana jest przez liczbę osób w wieku produkcyjnym. Wiek produkcyjny określamy jako wiek zdolności do pracy, tj. w przypadku mężczyzn jest to grupa w wieku 18-64 lat, z kolei w przypadku kobiet – 18-59 lat. W ramach wieku produkcyjnego możemy jeszcze wyróżnić wiek mobilny, który dotyczy osób w wieku od 18 do 44 roku życia bez względu na płeć, zdolnych i gotowych do ewentualnego przekwalifikowania się oraz zmiany stanowiska lub pracy, a także wiek niemobilny, który obejmuje mężczyzn w wieku od 45 do 64 lat oraz kobiety w wieku od 45 do 59 lat.

Jak przedstawiono już we wcześniejszej części niniejszego opracowania – w podrozdziale 5.2.1. *Sytuacja demograficzna*, zgodnie z danymi GUS, w roku 2022, gminę Żońnia zamieszkiwało

4 147 osób w wieku produkcyjnym, co stanowiło 59,4 % ogółu ludności na tym obszarze. W stosunku do roku 2018, liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 100 osób.

Liczba osób w wieku mobilnym w 2022 roku wyniosła natomiast 2 659, co stanowiło 64,1 % liczby osób w wieku produkcyjnym oraz 38,1 % liczby mieszkańców gminy ogółem. W stosunku do roku 2018, liczba ta zmniejszyła się o 187. Zarówno w roku 2018, jak i w roku 2022, w liczbie ludności w wieku mobilnym większość stanowili mężczyźni, których liczba wyniosła odpowiednio 1 448 w 2018 roku i 1 379 w 2022 roku.

Gmina Żołynia jest gminą typowo wiejską a na jej terenie funkcjonują tylko 2 większe zakłady produkcyjne zatrudniające powyżej 50 pracowników, Znaczna część mieszkańców ukierunkowana jest na działalność związaną z usługami oraz handel. Pracodawcami na terenie gminy dającymi możliwość zatrudnienia są m. in. warsztaty samochodowe, lokalne firmy budowlane, sklepy spożywczo-przemysłowe w poszczególnych miejscowościach, hotele i lokale gastronomiczne, a także Urząd Gminy Żołynia wraz z gminnymi jednostkami organizacyjnymi, takimi jak m. in. placówki oświatowe, kulturalne i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Analizując dane dotyczące liczby osób pracujących na terenie gminy można zauważyć nieznacznie większą liczbę osób pracujących w 2021 roku niż w roku 2017 (o 14 osób). Na przestrzeni lat 2017-2021 nie występowała jednolita tendencja w kwestii liczby osób pracujących, naprzemiennie występowały natomiast wzrosty lub spadki tej liczby. Dane w tej kwestii zostały przedstawione w poniższej tabeli. Na dzień tworzenia dokumentu brak było danych za rok 2022 w bazie BDL.

Tabela 13 Pracujący na terenie gminy Żołynia 2017 – 2021^{*)}

Lata	Ogółem	w tym mężczyźni	w tym kobiety	Pracujący na 1000 ludności ogółem	Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym
2017	694	371	323	99	162,6
2018	638	319	319	91	150,2
2019	681	370	311	97	159,9
2020	716	396	320	102	170,2
2021	708	385	323	101	169,3

^{*)} brak danych GUS za 2022r. w dniu opracowywania dokumentu
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Biorąc pod uwagę wskaźniki dotyczące rynku pracy w zakresie liczby pracujących na 1000 ludności oraz pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym dla poszczególnych gmin powiatu łańcuckiego w 2022 r., wartości tych wskaźników dla gminy Żołynia przedstawiają się niekorzystnie na tle pozostałych gmin, znacznie poniżej średniej dla powiatu łańcuckiego, co świadczy o niskim stopniu rozwoju lokalnego rynku pracy. Wartość wskaźnika pracujących na 1000 ludności wyniosła w gminie Żołynia – 101, a wskaźnika pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 169,3 natomiast dla powiatu łańcuckiego – odpowiednio 157 i 226,6. Wyniki te podbija obecność na terenie miasta łańcut, wyróżniającego się pomiędzy gminami wiejskimi.

Dane dotyczące wskaźników pracujących na 1000 ludności w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w 2021 roku, przedstawia poniższa tabela i mapa.

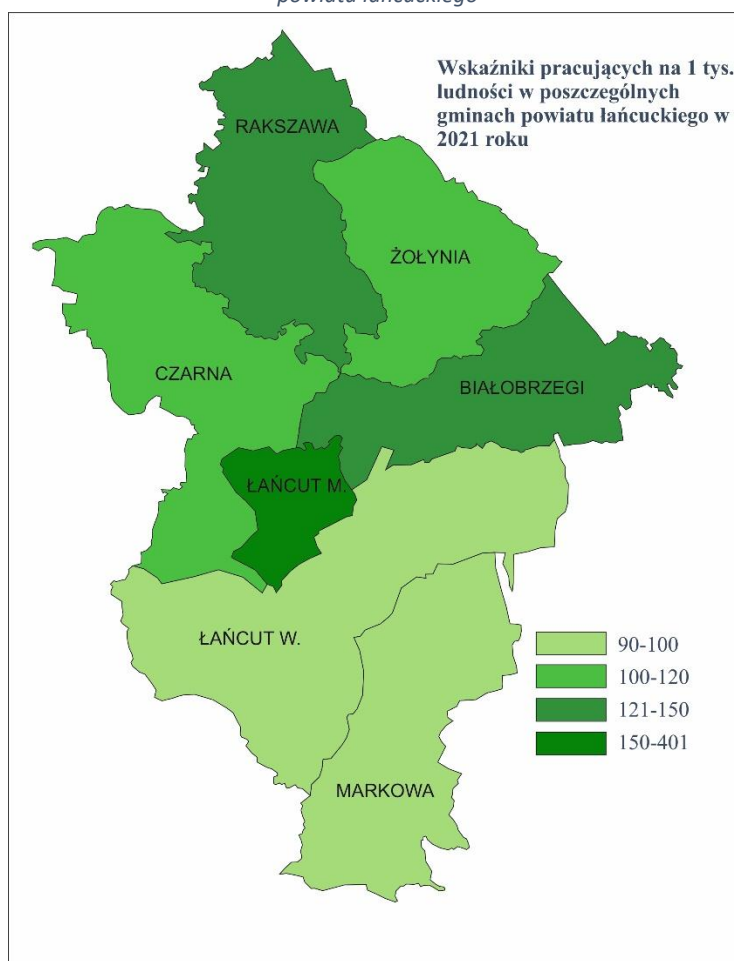
Tabela 14 Wskaźniki pracujących na 1000 ludności w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w 2021 roku^{*)}

Gmina	Pracujący na 1000 ludności	Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym
gmina Białobrzegi	144	240,0
gmina Czarna	120	197,3
gmina Łącut (miejska)	401	700,2
gmina Łącut (wiejska)	94	158,9
gmina Markowa	91	153,0
gmina Rakszawa	147	247,8
gmina Żołyńia	101	169,3
powiat łańcucki	157	266,6

^{*)} brak danych GUS za 2022r. w dniu opracowywania dokumentu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 9 Wskaźniki pracujących na 1000 ludności w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wskazane powyżej dane dotyczące liczby osób pracujących w poszczególnych gminach dotyczą podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostek sfery

budżetowej niezależnie od liczby pracowników. Dane nie obejmują z kolei osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych.

Bezrobocie

Jak wcześniej wspomniano, gdy liczba osób w wieku produkcyjnym na danym obszarze przewyższa liczbę miejsc pracy, możemy mieć do czynienia ze zjawiskiem bezrobocia. Jest to zjawisko, które ma duży wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą dla danego obszaru. Według danych GUS, na koniec 2022 roku na terenie gminy Żołyńa zarejestrowanych było 270 osób bezrobotnych, a w stosunku do roku 2018, liczba ta zmniejszyła się o 44 osoby. Na przestrzeni lat 2018 - 2022, występowała naprzemiennie tendencja spadkowa i wzrostowa, jeśli chodzi o liczbę osób bezrobotnych, a najlepsza sytuacja nastąpiła w 2022 roku, kiedy to liczba bezrobotnych spadła aż o 50 osób w stosunku do roku poprzedniego.

Dane dotyczące liczby zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Żołyńa na przestrzeni lat 2018-2022, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Żołyńa w latach 2018 - 2022

Lata	Bezrobotni ogółem	W tym kobiety	W tym do 30 roku życia	W tym powyżej 50 roku życia	Osoby długotrwale bezrobotne
2018	314	171	96	69	185
2019	308	150	101	60	160
2020	352	179	115	70	190
2021	330	175	100	65	200
2022	270	139	91	64	137

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak przedstawia poniższa tabela, osoby długotrwale bezrobotne stanowiły w 2022 roku 50,7 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Najwięcej osób bezrobotnych było w wieku osoby od 31 do 50 lat życia – 115 osób, tj. 42,6 % ogółu bezrobotnych, natomiast osoby do 30 roku życia stanowiły 33,7 % ogółu bezrobotnych.

Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec 2022 roku według danych GUS wyniósł na terenie gminy 6,5 %, pomniejszając się w stosunku do roku 2018 roku o 0,9 %. Wartość udziału zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Żołyńa była w 2022 roku wyższa niż średnia dla powiatu łańcuckiego (która wyniosła 5,5 %) o 1,0 %.

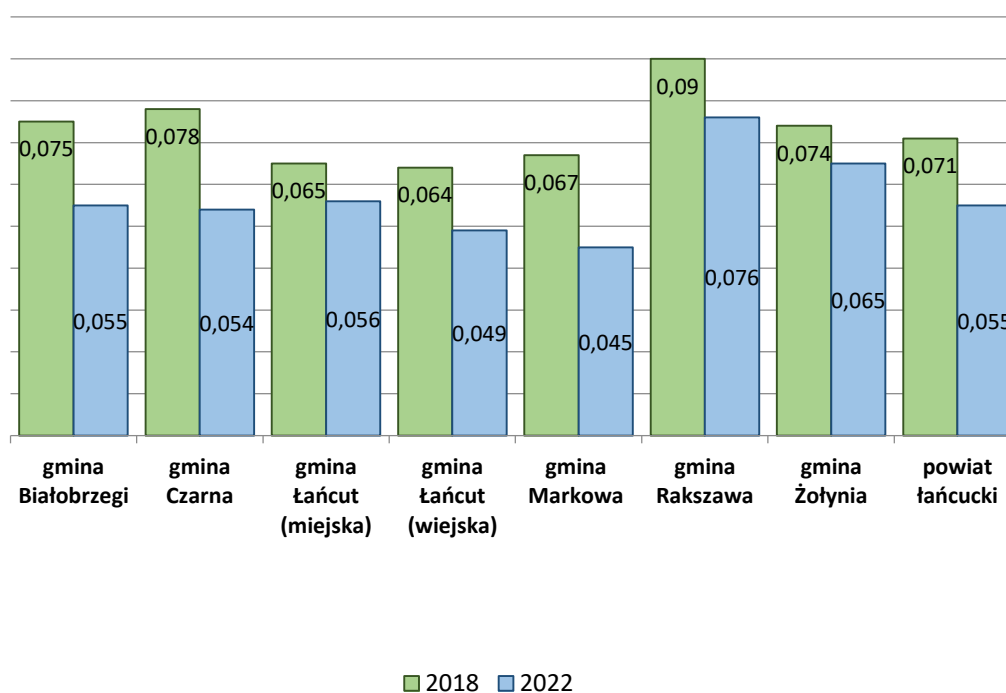
Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Żołyńa na tle powiatu łańcuckiego w 2018 i 2022 roku, przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 16 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Żołyńia w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu łańcuckiego według płci

Jednostka terytorialna	ogółem %		kobiety %		mężczyźni %	
	2018	2022	2018	2022	2018	2022
gmina Żołyńia	7,4	6,5	8,6	7,2	6,3	5,9
powiat łańcuckiego	7,1	5,5	7,7	5,8	6,5	5,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 11 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Żołyńia w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin i powiatu łańcuckiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Powyższe dane pokazują, że na tle pozostałych gmin powiatu łańcuckiego, gmina Żołyńia w 2022 roku posiadała jeden z największy odsetek zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wyprzedza ją tylko gmina Rakszawa. Może to świadczyć o nie najlepszej sytuacji gospodarczej na terenie gminy oraz problemie w kwestii zapewnienia możliwości zatrudnienia. Ważnym zagadnieniem jest również zjawisko bezrobocia ukrytego, tj. pozostawanie bez pracy i nierejestrowanie się jako osoba bezrobotna, a także zjawisko „szarej strefy”, tj. nielegalne zatrudnienie, bez opłacania składek oraz podatku dochodowego.

Zmniejszenie bezrobocia wymaga zdecydowanych działań powiatowych urzędów pracy, centrów doradztwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego. Ważne w tej kwestii jest również dopasowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb lokalnych pracodawców, co pomoże zniwelować braki wykwalifikowanych pracowników na lokalnym rynku pracy. Teren gminy Żołyńia znajduje się we właściwości Powiatowego Urzędu Pracy w łańcucie.

5.3.2 Przedsiębiorczość i rolnictwo

Przedsiębiorczość

Sytuacja gospodarcza danego obszaru wiąże się w dużej mierze ze zjawiskiem przedsiębiorczości. Przedsiębiorczość można definiować jako skłonność do tworzenia nowych przedsiębiorstw lub innych form prowadzenia działalności gospodarczej, a także jako aktywność do rozwijania już istniejących, poprzez realizację różnego rodzaju inwestycji. Stopień rozwoju przedsiębiorczości na danym obszarze wynika przede wszystkim z liczby podmiotów gospodarki narodowej, do których zalicza się osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Podmioty te zobowiązane są do rejestracji w odpowiednim rejestrze, w tym również w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (rejestr REGON), który prowadzi Prezes Głównego Urzędu Statystycznego.

W ostatnich latach zarówno w gminie Żołynia, jak i w innych gminach powiatu łańcuckiego, obserwuje się pozytywne zjawisko rozwoju przedsiębiorczości, a co za tym idzie wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie gminy na koniec 2022 roku zarejestrowane były 507 podmioty gospodarki narodowej, co plasuje ją na przedostatnim miejscu w powiecie łańcuckim. Od 2018 roku liczba podmiotów gospodarczych w gminie Żołynia wzrosła o 104 tj. o 25,8 %, co było trzecim wynikiem w powiecie, jeśli chodzi o przyrost liczby podmiotów gospodarczych w stosunku do ich liczby w 2018r.

Dane dotyczące liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON na terenie gmin powiatu łańcuckiego w roku 2018 oraz 2022 w podziale na sektor publiczny i sektor prywatny, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17 Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gmin powiatu łańcuckiego w 2018 i 2022 roku

Gmina	Ogółem*			Sektor publiczny		Sektor prywatny	
	2018	2022	Wzrost w %	2018	2022	2018	2022
gmina Białobrzegi	562	674	19,9	18	17	541	651
gmina Czarna	921	1 161	26,1	27	29	888	1 120
gmina Łańcut (miejska)	2 129	2 440	14,6	80	61	2 027	2 340
gmina Łańcut (wiejska)	1 431	1 735	21,2	29	38	1 397	1 687
gmina Markowa	348	421	21,0	13	15	334	404
gmina Rakszawa	449	602	34,1	18	18	428	580
gmina Żołynia	403	507	25,8	15	15	383	483
powiat łańcucki	6 243	7 540	20,8	200	193	5 998	7 265

* W BDL nie są prezentowane wszystkie formy prawne podmiotów, dlatego dane liczbowe w zestawieniu nie sumują się na sektor ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy Żołynia dotyczy głównie sektora prywatnego, w którym liczba podmiotów w latach 2018 – 2022 wzrosła o 100 i wyniosła na koniec 2022 roku 483.

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, zjawisko zwiększającej się liczby podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym dotyczy całego powiatu łańcuckiego, a największe wzrosty, jeśli chodzi o liczbę odnotowała gmina miejska Łańcut (wzrost o 313 podmiotów).

W sektorze prywatnym, w ramach podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON, Główny Urząd Statystyczny wyszczególnia osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, spółki handlowe, w tym również spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego, spółdzielnie, fundacje oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne. Zdecydowaną większość podmiotów gospodarczych w gminie stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zarejestrowane w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, których liczba w 2022 roku wyniosła 416, tj. 86,1 % ogółu podmiotów sektora prywatnego. Ich liczba w stosunku do roku 2018 zwiększyła się o 96.

Dane dotyczące rodzajów podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gminy Żółńca w 2018 i 2022 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18 Rodzaje podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gminy Żółńca w 2018 i 2022 roku

Rodzaje podmiotów		2018	2022
Sektor publiczny	Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	11	11
	Nieokreślone formy prawne	4	4
Sektor prywatny	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	320	416
	Spółki handlowe	18	24
	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	2	2
	Spółdzielnie	4	4
	Fundacje	0	0
	Stowarzyszenia i organizacje społeczne	16	18
	Nieokreślone formy prawne	23	19

* W BDL nie są prezentowane wszystkie formy prawne podmiotów, dlatego dane liczbowe w zestawieniu nie sumują się na sektor ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Najwięcej zarejestrowanych na terenie gminy Żółńca podmiotów gospodarczych w 2022 roku, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD) wykonywało działalność gospodarczą według sekcji F (budownictwo) – 122 podmioty (24,1 % ogółu podmiotów) oraz sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) – 85 podmiotów (16,8 % ogółu). Na przestrzeni lat 2018-2022 największy wzrost liczby podmiotów wystąpił w sekcji F – o 36 podmiotów.

W kontekście rozwoju turystyki, istotną kwestią jest liczba podmiotów prowadzących działalność w zakresie zakwaterowania i gastronomii. Na przestrzeni lat 2018-2022 liczba podmiotów świadczących tego typu usługi na terenie gminy pozostaje stała - 7, stanowiąc w 2022 roku zaledwie 1,4 % wszystkich podmiotów zarejestrowanych na tym obszarze. W tym samym okresie czasu, wzrosła ilość podmiotów z zakresu działalności R -związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, z 11 w 2018 roku do 15 w 2022 roku.

Dane dotyczące podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD oraz sektorów własnościowych zarejestrowanych na terenie gminy Żółńca w 2018 i 2022 roku, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19 Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD oraz sektorów własnościowych zarejestrowane na terenie gminy Żółńca w 2018 i 2022 roku

Sekcja PKD	Wyszczególnienie	Ogółem*		Sektor publiczny*		Sektor prywatny*	
		2018	2022	2018	2022	2018	2022
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6	8	0	0	6	8
C	Przetwórstwo przemysłowe	39	49	0	0	39	48
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4	4	0	0	4	4
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	1	1	1	0	0
F	Budownictwo	88	125	0	0	86	122
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	76	88	0	0	76	85
H	Transport i gospodarka magazynowa	38	45	0	0	36	43
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	7	7	0	0	7	7
J	Informacja i komunikacja	9	15	0	0	9	15
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	10	14	0	0	10	14
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	4	0	0	0	4
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	30	36	1	1	29	35
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	7	13	0	0	7	12
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	6	2	2	4	4
P	Edukacja	15	16	8	8	7	8
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	13	22	1	1	12	21
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	11	15	2	2	9	13
S, T	Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	41	39	0	0	41	39
Razem		403	507	15	15	385	483

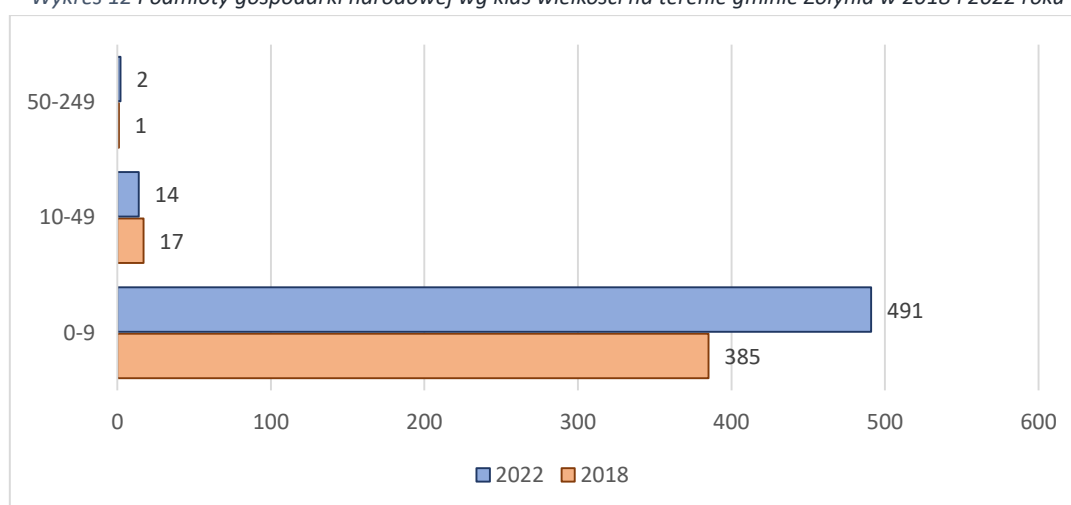
* W związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, od danych według stanu na 31 grudnia 2014 r. istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. W związku z powyższym dane naliczone z rejestru REGON według ww. informacji mogą nie sumować się na liczbę ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Największą część działających na terenie gminy Żółynia podmiotów gospodarczych stanowią w 2022 roku mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób – 120 podmiotów, co stanowiło 96,0 % wszystkich podmiotów. Na przestrzeni lat 2018-2022 liczba mikroprzedsiębiorstw zwiększyła się o 21. Na na terenie gminy występują tylko dwa przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 50 osób.

Dane dotyczące liczby podmiotów gospodarki narodowej według klas wielkości w 2018 oraz 2022 roku na terenie gminy przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12 Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości na terenie gminy Żółynia w 2018 i 2022 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

O pozytywnym rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy Żółynia świadczą również wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej, opracowane przez Główny Urząd Statystyczny. Analizując poszczególne wskaźniki, które zaprezentowane zostały w poniższej tabeli, można

w większości zauważyć ich wzrost, a spadek przy wskaźnikach udziału podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON, udziału fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej oraz w małym stopniu udziału osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem. Porównując natomiast wartości wskaźników dotyczących podmiotów gospodarki narodowej dla gminy Żółynia z wartościami dla powiatu łańcuckiego zauważyć można, że są one w większości niższe, co wskazuje, że rozwój przedsiębiorczości w gminie przebiega znacznie wolniej niż w innych gminach tegoż powiatu.

Wartości wskaźników dotyczących podmiotów gospodarki narodowej dla obszaru gminy Żółynia i powiatu łańcuckiego w roku 2018 i 2022, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20 Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej dla obszaru gminy Żołyńia i powiatu łańcuckiego za lata 2018 i 2022

Wskaźnik	gmina Żołyńia		powiat łańcucki	
	2018	2022	2018	2022
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności	58	73	77	93
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	94,9	122,3	127,1	158,8
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności	6,43	5,86	7,69	8,02
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	46	60	61	75
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	2,29	2,58	2,76	3,11
Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON (%)	3,7	2,8	6,6	4,1
Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem (%)	7,5	10,0	79,5	80,9
Udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej (%)	4,0	3,6	3,6	3,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Rolnictwo

W strukturze użytkowania ziemi w gminie Żołyńia użytki rolne stanowią ok. 33,1 % powierzchni ogólnej gminy, natomiast ok. 21,5 % powierzchni stanowią grunty leśne.

Dominującym typem gleb na terenie gminy są gleby biellicowe i brunatne, bardzo ubogie, jeżeli weźmie się pod uwagę ich rolnicze wykorzystanie. Gleby biellicowe zaliczane do IV i V klasy bonitacyjnej zajęte są przez użytki rolne. Gleby brunatne występują głównie w miejscowości Kopanie oraz w Brzozie Stadnickiej. Przeważnie są to gleby umiarkowanie wilgotne, ubogie w składniki pokarmowe, wykazujące średnią zawartość próchnicy. Najżyźniejsze są mady związane z doliną Wisłoka. Zajmują niewielki, południowy skrawek gminy w Smolarzynch. Charakteryzujące je warunki powietrzno-wilgotnościowe uznaje się za dobre. Gleby te mają znaczną zawartość próchniczą. Zaliczane są głównie do III klasy bonitacyjnej, z nieznacznym udziałem klasy IV.

Generalnie gleby gminne należą do mało urodzajnych. Brak jest gleb I klasy bonitacyjnej, a gleby klasy II stanowią tylko 0,2 % użytków rolnych. Dominują gleby IV i V klasy skupiające łącznie 63,6 % użytków rolnych. W większości są to gleby bardzo kwaśne (50,4 % powierzchni użytków rolnych) oraz kwaśne (34,2 % powierzchni użytków rolnych). Dla podniesienia swojej wartości użytkowej, gleby te wymagają wysokich i bardzo wysokich dawek wapnia nawozowego zastosowanego w krótkich odstępach czasu (2-3 lata). Właściwe stosunki wodne posiada zaledwie 5 % gruntów ornych i 1%

użytków zielonych. Na trwałe niedobór wody cierpi około 80 % gruntów ornych. Taki stan rzeczy znacząco ogranicza dobór roślin do uprawy na terenie gminy.

Podstawowych informacji na temat rolnictwa, w tym liczby i powierzchni gospodarstw rolnych, dostarczają przeprowadzane co 10 lat powszechne spisy rolne. Ostatni taki spis przeprowadzony został w terminie od 1 września do 30 listopada 2020 r., według stanu na dzień 1 czerwca 2020 r. Jego podstawowym celem było dostarczenie informacji na potrzeby realizacji Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej, a także i na potrzeby krajowych baz danych. Badaniem zostały objęte gospodarstwa rolne, których użytkownikami były osoby fizyczne (gospodarstwa indywidualne), osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

Zgodnie z opublikowanymi wynikami Powszechnego Spisu Rolnego 2020, na terenie gminy Żołyńca w 2020 roku znajdowały się 568 gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni 1 876,90 ha, z czego 1 866,01 ha (99,4 %) stanowiły użytki rolne. Największą część tych gospodarstw stanowiły gospodarstwa rolne o powierzchni użytków rolnych w grupie „1-5 ha” – ich liczba wyniosła 485 (85,4 % ogółu gospodarstw rolnych), zajmując przy tym powierzchnię 1 142,41 ha (60,9 % powierzchni gospodarstw rolnych ogółem).

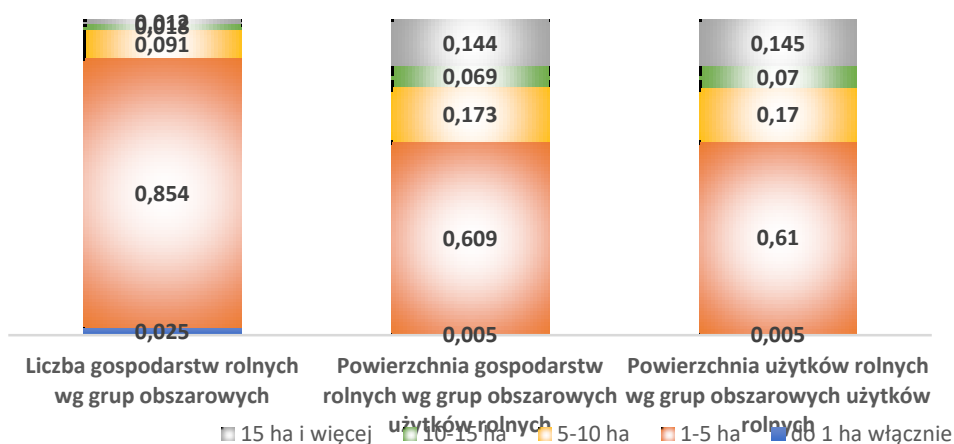
Liczbę gospodarstw rolnych, ich powierzchnię oraz powierzchnię użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw w gminie Żołyńca, według wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020, przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 21 Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych, ich powierzchnia oraz powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw na terenie gminy Żołyńca

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych	Powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych (w ha)	Powierzchnia użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych (w ha)
Gospodarstwa rolne ogółem	568	1 876,90	1 866,01
do 1 ha włącznie	14	8,93	8,93
1-5 ha	485	1 142,41	1 138,25
5-10 ha	52	324,66	317,93
10-15 ha	10	129,82	129,82
15 ha i więcej	7	271,08	271,08

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników wstępnych Powszechnego Spisu Rolnego 2020

Wykres 13 Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych, ich powierzchnia oraz powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw na terenie gminy Żółynia

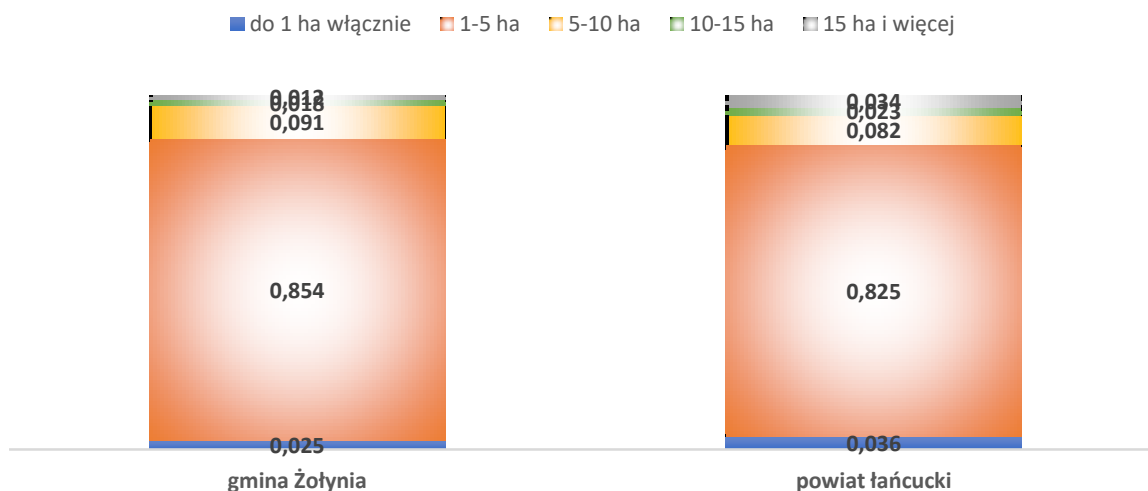
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników wstępnych Powszechnego Spisu Rolnego 2020

Liczba gospodarstw rolnych, znajdujących się na terenie gminy Żółynia stanowiła 12,4 % liczby gospodarstw rolnych ogółem w powiecie łańcuckim, natomiast ich powierzchnia - 8,6% powierzchni gospodarstw ogółem w powiecie. Biorąc pod uwagę liczbę gospodarstw rolnych w poszczególnych grupach obszarowych oraz ich powierzchnię, zarówno na terenie gminy, jak i ogółem w powiecie, struktura gospodarstw wygląda nieco inaczej – w gminie najwięcej gospodarstw występuje w grupie obszarowej „1-5 ha”, i one zajmują najwięcej jej powierzchni. W powiecie łańcuckim sytuacja przedstawia się podobnie pod względem ilości gospodarstw w poszczególnych grupach obszarowych, natomiast przewaga powiatu leży według powierzchni obszarów gospodarstw, gdzie wyraźnie większa jest ogólna powierzchnia gospodarstw powyżej 15 ha.

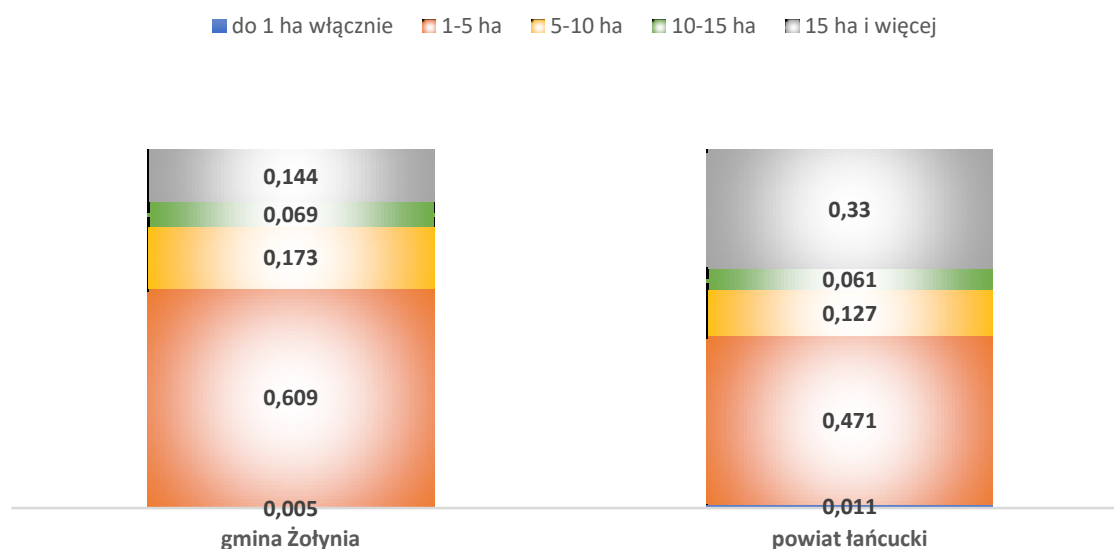
Dane dotyczące liczby gospodarstw rolnych według grup obszarowych oraz ich powierzchni według grup obszarowych użytków rolnych na terenie gminy Żółynia oraz w powiecie łańcuckim, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14 Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych oraz ich powierzchnia według grup obszarowych użytków rolnych na terenie gminy Żołyńia oraz powiatu łańcuckiego

Liczba gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych

Powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników wstępnych Powszechnego Spisu Rolnego 2020

Średnia powierzchnia gruntów gospodarstw rolnych na terenie gminy Żołyńia wynosiła 4,2 ha, natomiast średnia powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw – 3,3 ha. Wartości te kształtowały się poniżej średniej dla powiatu łańcuckiego, gdzie wynosiły odpowiednio 4,77 ha i 4,22 ha. W kwestii użytkowania gruntów, użytki rolne stanowiły 78,7 % powierzchni gospodarstw rolnych, znajdujących się na terenie gminy. 92,0 % tych użytków stanowiły użytki rolne w dobrej kulturze rolnej, tzn. grunty wykorzystywane rolniczo, na których stosowane są zabiegi uprawne i mogą kwalifikować do otrzymania dopłat obszarowych. Pod zasiewami znalazło się z kolei 56,5 % powierzchni użytków rolnych. W strukturze użytkowania gruntów, z tego względu przeważały zboża, które stanowiły prawie 43,4 % powierzchni użytków rolnych ogółem.

Biorąc pod uwagę liczbę pracujących w gospodarstwach rolnych, na terenie gminy Żoźnia (w roku przeprowadzania spisu rolnego) pracowało łącznie 1 156 osób, tj. ok. 16,4 % ogółu mieszkańców gminy w roku 2020, z tego 636 mężczyzn oraz 520 kobiet. Według źródeł dochodów, najwięcej gospodarstw rolnych na terenie gminy utrzymywało się działalności rolniczej – 565, natomiast z pozarolniczej działalności gospodarczej – 57.

Dane dotyczące średniej powierzchni gruntów gospodarstw rolnych i średniej powierzchni użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw, struktury użytkowania gruntów przez gospodarstwa rolne i powierzchni zasiewów wybranych upraw, a także liczby pracujących w gospodarstwach rolnych oraz źródeł dochodów gospodarstw domowych objętych spisem rolnym na terenie gminy Żoźnia, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22 Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych i użytków rolnych wchodzących w ich skład, struktura użytkowania gruntów przez gospodarstwa rolne, powierzchnia zasiewów wybranych upraw oraz liczba pracujących w gospodarstwach rolnych i źródła dochodów gospodarstw domowych objętych spisem rolnym na terenie gminy Żoźnia

Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych i użytków rolnych ogółem (w ha)	
Grunty ogółem	4,20
Użytki rolne ogółem	3,30
Użytkowanie gruntów (w ha)	
Grunty ogółem	2 385,63
Użytki rolne ogółem	1 876,90
Użytki rolne w dobrej kulturze	1 726,00
Pod zasiewami	1 060,74
Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	227,74
Uprawy trwałe	51,19
Łąki trwałe	350,97
Pastwiska trwałe	15,1
Pozostałe użytki rolne	150,90
Lasy i grunty leśne	296,73
Pozostałe grunty	212,00
Powierzchnia zasiewów wybranych upraw (w ha)	
Powierzchnia zasiewów ogółem	1 062,74
Zboża	813,89
Ziemniaki	56,42
Warzywa gruntowe	3,91
Pracujący w gospodarstwach rolnych	
Ogółem	1 156
Mężczyźni	636
Kobiety	520

Gospodarstwa domowe według źródeł dochodów	
Działalność rolnicza	565
Pozarolnicza działalność gospodarcza	57
Praca najemna	301
Emerytura i renta	265
Inne niezarobkowe źródła poza emeryturą i rentą	102

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników wstępnych Powszechnego Spisu Rolnego 2020

5.3.3 Turystyka

Turystyka pełni kluczową rolę w lokalnym rozwoju. Atrakcyjność turystyczna danego regionu kształtowana jest przez walory przyrodnicze, antropogeniczne oraz odpowiednie zagospodarowanie turystyczne, które obejmuje takie elementy jak infrastruktura noclegowa, gastronomiczna, komunikacyjna, a także obiekty usług społeczno-technicznych, takie jak sklepy czy apteki. Walory przyrodnicze, definiujące atrakcyjność turystyczną, obejmują elementy środowiska naturalnego, które przyciągają turystów. Te interesujące zasoby przyrody mogą być zlokalizowane w rezerwach przyrody, parkach krajobrazowych czy też poza tymi formalnymi formami ochrony środowiska naturalnego.

Z kolei walory antropogeniczne to te związane z działalnością ludzką, obejmujące m.in. zabytki architektury, muzea, miejsca pamięci narodowej i kultu religijnego, a także wydarzenia kulturalne i sportowe. Infrastruktura turystyczna odnosi się głównie do ilości i jakości miejsc noclegowych, lokali gastronomicznych, a także rozwinięcia sieci drogowej, kolejowej oraz szlaków turystycznych. Wszystkie te czynniki razem tworzą kompleksową ofertę, która wpływa na atrakcyjność danego obszaru dla turystów.

Gmina Żołyńia dzięki swojemu malowniczemu położeniu, szczyci się znakomitymi walorami przyrodniczymi. Te unikalne cechy są niezbędne do tworzenia atrakcyjnej oferty turystycznej. Wykorzystanie tych walorów do promowania rozwoju usług turystycznych jest kluczowe dla poprawy jakości życia lokalnych mieszkańców. Zaznaczyć należy, że jest to powiązane ze wzrastającym zainteresowaniem turystów obszarami pod ochroną prawną, które są atrakcyjne dla celów turystyczno-rekreacyjnych.

Propozycja turystyczna gminy skupia się głównie na agroturystyce oraz różnych formach turystyki aktywnej. Ten kierunek jest naturalny, biorąc pod uwagę, że przez teren gminy przeprowadzone są szlaki turystyki pieszej i rowerowej np. Szlak Rowerowy Polski Wschodniej „Green Velo”. Ponadto, miejscowości na terenie gminy służą jako doskonałe punkty wypadowe do innych atrakcyjnych tras turystycznych w regionie.

Infrastruktura turystyczna gminy Żołyńia, jak baza noclegowa czy też baza gastronomiczno-spożywcza, jest kluczowym uzupełnieniem naturalnych atutów regionu, wspólnie tworząc jego turystyczną atrakcyjność. Baza noclegowa odgrywa podstawową rolę w zagospodarowaniu turystycznym, z jednej strony przyczyniając się do rozwoju turystyki w danym obszarze, z drugiej umożliwiając różnorodność form turystyki i tym samym zaspokajając potrzeby turystów. Wielkość bazy noclegowej jest w tym kontekście istotna, ponieważ świadczy o poziomie rozwoju turystyki w

gminie, co wskazuje na jej turystyczny potencjał. Mimo tego lista placówek świadczących usługi tego typu w gminie jest bardzo skromna.

Baza noclegowa gminy:

- Centrum Weselno-Rozrywkowe Żołynianka w Żołyni - hotel, przyjęcia okolicznościowe oraz regularnie organizowane dancingi,
- Agroturystyka Zofia Dyrda w Żołyni, oferująca pokoje 2, 3 i 4-osobowe,
- Noclegi Żołyń - dom do wynajęcia z 11 miejscami noclegowymi,
- Villa „Pod klonami”

Atrakcje turystyczne gminy:

W gminie znajduje się szereg obiektów zabytkowych. Najciekawszymi obiektami są:

- Kościół parafialny w Żołyni pw. św. Jana Kantego (jedna z największych świątyń archidiecezji przemyskiej, wspaniała polichromia, gwiazdziste sklepienia, ołtarze w stylu neogotyckim, witraże), spichlerz Potockich w Brzózce Stadnickiej, kirkut w Żołyni,
- Drewniany młyn wodny na Płytnicy. Znajduje się tutaj kilkadziesiąt kapliczek, krzyży przydrożnych.
- Cmentarz parafialny. Położony powyżej kościoła, po obu stronach szosy do Leżajska z okazałymi trzema prywatnymi kaplicami grobowymi, licznymi zabytkowymi nagrobkami oraz symboliczną mogiłą powstańców z 1863 roku.
- Kirkut. Założony w XIX wieku, usytuowany w południowo-zachodniej części Żołyni, za pierwszą linią zabudowy ulicy Mickiewicza. W czasie II wojny światowej zniszczony przez Niemców. Odnowiony i uporządkowany dzięki staraniom Józefa Waldmana. Znajduje się tutaj kilka nagrobków, na jednym z nich data odnowienia cmentarza.
- Magazyn gorzelniany - spichlerz na dawnym folwarku Potockich. Usytuowany przy drodze do Żołyni. Wzniesiony w latach 1843-1845 według planów rysownika Jana Tokarskiego. Klasycystyczny, murowany, z cegły, otynkowany, piętrowy, na rzucie prostokąta. Od frontu czterofilarowy, arkadowy podcień ze schodami na piętro, elewacje boczne podzielone arkadowymi płycinami. Dach czterospadowy pobity gontem.
- Kapliczki. Parafia w Żołyni pierwotnie obejmowała szereg okolicznych wsi. Proboszczowi żołyńskiemu podlegała część Biało-brzegów, Bud Łańcuckich, Brzózki Stadnickiej oraz Smolarzyny i Rakszawa. Przy polnych drogach prowadzących z Rakszawy, Smolarzyny i Brzózki Stadnickiej postawiono wiele kapliczek i krzyży przydrożnych.
- Inne. W najbliższej okolicy Żołyni, ale już poza granicami gminy znajduje się sporo zabytkowych obiektów, chętnie odwiedzanych przez turystów z kraju i zagranicy. Wśród nich obiekty Łańcuta, Leżajska i Sieniawy.

Trasy spacerowe i biegowe przebiegające przez gminę:

- „Buk czy grab oto jest pytanie”, 10,5 km leśna pętla z Grabnika przez stawy korniaktowskie, miejsce pamięci pod Księżą Górą do kaplicy św. Antoniego w Kopaniach Żołyńskich;
- „Z widokiem na Karpaty”, 10 km pętla poprowadzona głównie wśród pól z rynku w Żołyni na punkt widokowy w Kopaniach Żołyńskich, z którego obserwować można

5 mezoregionów fizyczno-geograficznych oraz najwyższą budowlę województwa podkarpackiego,

- „W dolinę Wisłoka”, 10 km pętla z Żołyni do Smolarzyn, nad urwiste zakole Wisłoka, na trasie m.in. piękna widokowo dolina Wisłoka i plenerowa ścieżka edukacyjno-przyrodnicza przy stacji myśliwskiej w Żołyni,
- „Śladami Potockich po Juliańskich Lasach”, 12 km pętla z Brzozy Stadnickiej wśród lasów i pól, przy trasie zabytki pozostałe po Ordynacji Potockich,
- „Pomarańczowa trasa kultowa”, 10,8 km pętla, poprowadzona głównie lasem, znad zalewu Tama w Żołyni do kaplicy św. Antoniego w Kopaniach Żołyńskich, na trasie: kaplica św. Michała Archanioła, kaplica św. Huberta, droga krzyżowa,
- „Wędrujemy po Brzeźniku”, 6,2 km pętla z miejscowości Potok po lesie „Brzeźnik”, na trasie śródleśne stawy z wyspą, na którą prowadzi pomost, uroczysko „Okrażek” z bijącym źródłem,
- „Wśród wydm Smolarskiego Lasu” - ścieżki do dowolnej spacerowo - biegowej kombinacji, na niewielkim, ok. 25 ha terenie leśnym przypominającym park, oddalonym zaledwie 0,5 km od rynku w Żołyni,
- „W źródliku Leszczyńki”, 8 km pętla w Kopaniach Żołyńskich przez pola i długą prostą przez piękny jodłowy las oraz wokół urokliwych stawów w Zagórze,
- „Starych dróg czar”, 9,5 km pętla z Żołyni Górnej do Brzozy Stadnickiej poprowadzona głównie wśród pól drogami: Skotnik, Zagondwie oraz ścieżką wykorzystywaną niegdyś przez Brzożan w drodze do kościoła w Żołyni i do jej centrum,
- „Na orientację przez Zakęcie, Bikówkę i Górski Las”, 10 km pętla biegnąca głównie wśród pól, przez najwyższy położony punkt terenowy Gminy Żołynia - 251,3 m n.p.m., na trasie m.in. legendarne Jezioro Sońskiego, Górski Las, ciekawe kapliczki, zabytkowa willa, dawny dom zakonny Ochronka, kościół i cmentarz parafialny w Żołyni,

Szlaki rowerowe przebiegające przez gminę:

- Żołynia-Łańcut (16 km, trasa niebieska),
- Żołynia-Leżajsk (21 km, trasa żółta),
- Żołynia-Leżajsk (17 km, trasa pomarańczowa),
- Żołynia-Przeworsk (27 km, trasa zielona),
- Żołynia-Przeworsk (23 km, trasa czerwona),
- Żołynia-Sokołów Małopolski (18 km, trasa granatowa),
- Żołynia-Sokołów Małopolski (21,5 km, trasa fioletowa),
- Pętla "Malinowa" Żołynia-Kopanie Żołyńskie, przygotowana na otwarcie pracowni cukierniczej w Kopaniach Żołyńskich (liczy około 16 km i zahacza o nieoczywiste i piękne zakątki Żołyni oraz Kopani Żołyńskich),
- „Lasami wokół Żołyni”, GREEN RING (część północna, 24,6 km), (część zachodnia, 21,9 km), (część wschodnia, 24,7 km),

Zdjęcie 7 Trasa rowerowa w pobliżu kaplicy św. Huberta w Żołyńi Dolnej

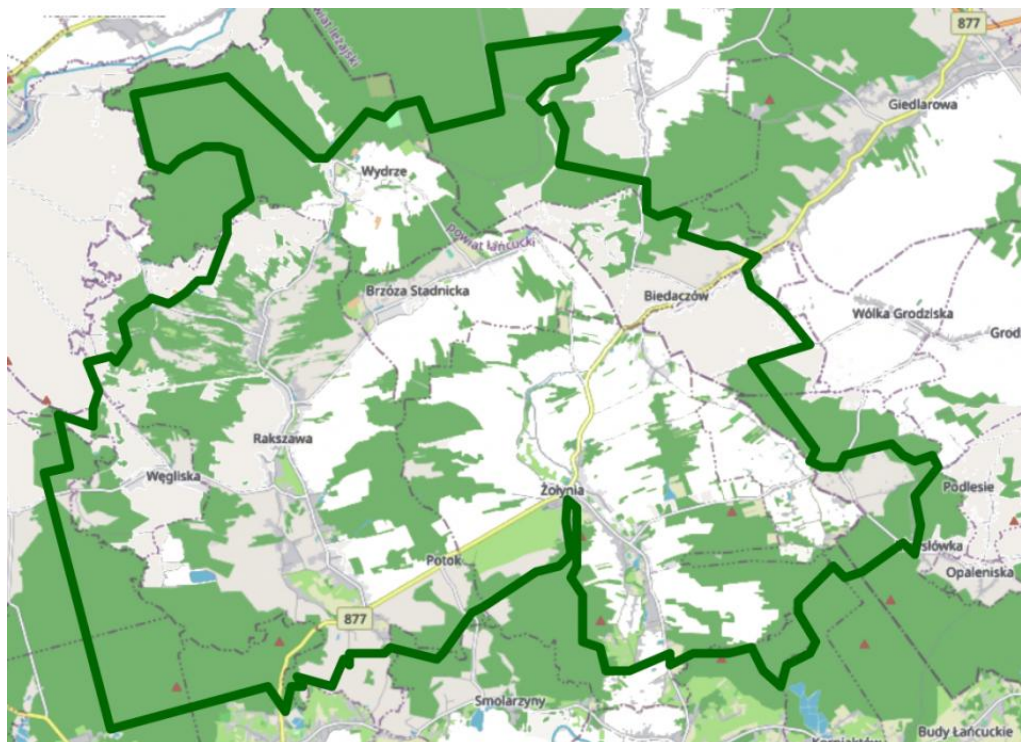

Źródło: Urząd Gminy w Żołyńi

Szlaki turystyczne przebiegające przez gminę:

Przez teren Gminy Żołyńia przebiega **SZLAK ROWEROWY GREEN VELO**, łączna jego długość na jej terenie to blisko 14 km. Wjeżdżając od strony południowej, biegnie on całą długością ul. Biało-brzeskiej by po 5 km wkroczyć na rynek w Żołyńi. W pobliżu rynku znajduje się MPR szlaku - Miejsce Przyjazne Rowerzystom. Z rynku szlak wiedzie przez ul. Raki i ul. Górską (łącznie 3,5 km), przy której zlokalizowany jest MOR – Miejsce Obsługi Rowerzystów (wiata przystankowa ze stołem i ławkami, stojaki rowerowe, mapa szlaku, kosze na odpady). Następnie podąża drogą w kierunku miejscowości Brzoza Stadnicka, w centrum której szlak skręca w kierunku północnym do Wydrza, na wzniesieniu przy granicy lasu opuszcza teren Gminy Żołyńia (łączna długość tego odcinka 5 km),

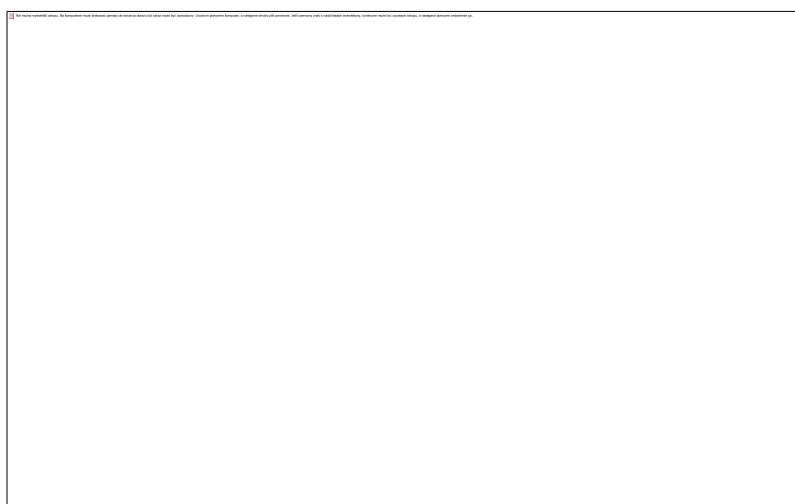
Mapa 10 Przebieg trasy rowerowej Green Ring wokół Żołyńi

Źródło: Urząd Gminy w Żołyńi

Na teren gminy Żołyńia, od strony Rakszawy wkracza jeden SZLAK TURYSTYCZNY, oznaczony kolorem zielonym, szlak: Rzeszów - Słocina - Cierpisz - Łańcut - Czarna - Węgliska - Brzoza Stadnicka - Julin - Wola Żarczycka - Nowa Sarzyna. Jest on dobrze oznakowany w terenie. Długość ogólna szlaku to 69 km. Na odcinku Rzeszów-Łańcut jest on szlakiem górskim (z punktem widokowym na wzgórzu św. Magdaleny, a także z typowym dla Karpat lasem, z tzw. buczyną karpacką w okolicy wsi Cierpisz) w dalszej części jest to szlak nizinny.

Mapa 11 Znakowane szlaki turystyczne w okolicach Żołyńi

Źródło: Urząd Gminy w Żołyńi

Szlaki wodne:

Południowa część gminy, wieś Smolarzyny, ma specjalistyczne walory turystyczne. Przepływający tędy Wisłok jest kajakarską trasą spływową o znaczeniu krajowym. Długość Wisłoka na terenie gminy to około 1,9 km.

Mapa 12 Gmina Żółńca i jej okolice – mapa turystyczna

Źródło: Urząd Gminy w Żółńcu

5.3.4 Gospodarka finansowa

Zasoby finansowe danej jednostki samorządu terytorialnego są jednym z głównych czynników wpływających na rozwój lokalny i regionalny. Zarządzanie finansami tych jednostek odbywa się zgodnie z ustawą o finansach publicznych z 27 sierpnia 2009 roku (Dz.U. z 2022 r. poz. 1634 z późn. zm.), która definiuje m.in. zasady i tryb planowania, uchwalania i realizacji budżetów. Zgodnie z ustawą, budżet jednostki określa przewidywane przychody i wydatki na dany rok budżetowy, które są szczegółowo opisane w ramach działów klasyfikacji budżetowej. Dochody podzielone są na dochody bieżące (niezaliczane do dochodów majątkowych) oraz dochody majątkowe, które obejmują dotacje i fundusze na inwestycje, wpływy ze sprzedaży majątku oraz dochody z przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Wydatki budżetowe podzielone są analogicznie na wydatki bieżące i majątkowe. Wydatki majątkowe obejmują inwestycje, zakupy inwestycyjne, programy finansowane z zewnętrznych źródeł, zakup i nabywanie udziałów, a także udziały w spółkach prawa handlowego. Różnica między dochodami a wydatkami jednostki samorządu terytorialnego jest określana jako nadwyżka budżetowa lub deficyt budżetowy.

Potencjał zasobów finansowych gminy Żołyńia według danych GUS z 2022 roku, wynosił 43 231 657,97 zł, a w stosunku do roku 2018 wysokość dochodów na terenie gminy zwiększyła się 11 894 236,84 zł, tj. o 37,9%. Jeśli chodzi o wydatki, ich wysokość w 2022 roku wyniosła 42 683 781,06 zł. W stosunku do roku 2018, wysokość wydatków gminy zwiększyła się o 11 933 512,08 zł tj. o 38,8 %.

Realizację budżetu w gminie Żołyńia na przestrzeni lat 2018-2022, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23 Realizacja budżetu gminy Żołyńia na przestrzeni lat 2018-2022 w zł

Rodzaj	2018	2019	2020	2021	2022
Dochody	31 337 421,13	34 936 082,62	41 064 204,35	40 097 591,94	43 231 657,97
Wydatki	30 750 268,98	34 679 676,69	37 741 462,78	36 761 218,45	42 683 781,06
Nadwyżka/ deficyt	587 152,15	256 405,93	3 322 741,57	3 336 373,49	547 876,91

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Duże znaczenie w analizie sytuacji finansowej poszczególnych gmin mają wskaźniki dotyczące dochodów oraz wydatków na 1 mieszkańca. Wysokość dochodów na 1 mieszkańca w gminie Żołyńia według danych z 2022 roku wyniosła 6 177,72 zł, w tym dochodów własnych – 2 442,68 zł, z kolei wysokość wydatków na 1 mieszkańca wyniosła 6 099,43 zł, w tym wydatków majątkowych – 725,39 zł. W 2018 roku, powiat łańcuckiego przeznaczał na wydatki majątkowe na jednego mieszkańca 804,31 zł, podczas gdy gmina Żołyńia 483,16 zł. Do 2022 roku, powiat zwiększył te wydatki o 141,89 zł na mieszkańca, natomiast w gminie wydatek wzrósł o 242,23 zł.

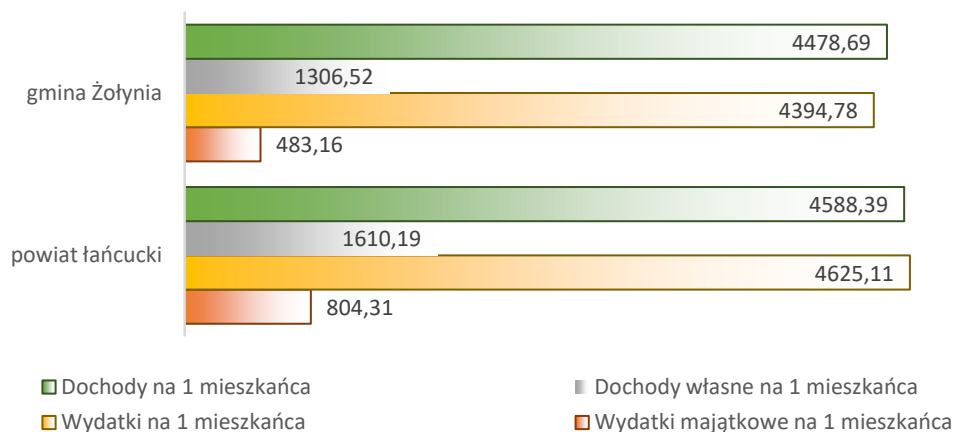
W kwestii dochodów własnych na jednego mieszkańca, powiat łańcucki w 2018 roku zgromadził 4 588,39 zł, natomiast gmina Żołyńia 4 478,69 zł. Do 2022 roku, powiat zwiększył tę kwotę do 6 354,87 zł, a gmina wygenerowała dochód niższy - 6 177,72 zł. W 2022 roku, powiat łańcucki zwiększył te dochody o 1 766,48, natomiast gmina Żołyńia o 1 699,03 zł.

W porównaniu do 2018 roku, wskaźniki finansowe za 2022 rok wykazały wzrost zarówno dla gminy, jak i powiatu. Jest to efekt rosnących dochodów oraz wydatków tych jednostek administracyjnych na przestrzeni ostatnich lat. Dodatkowo, ten wzrost wskaźników jest także spowodowany zmniejszającą się liczbą mieszkańców w tych obszarach.

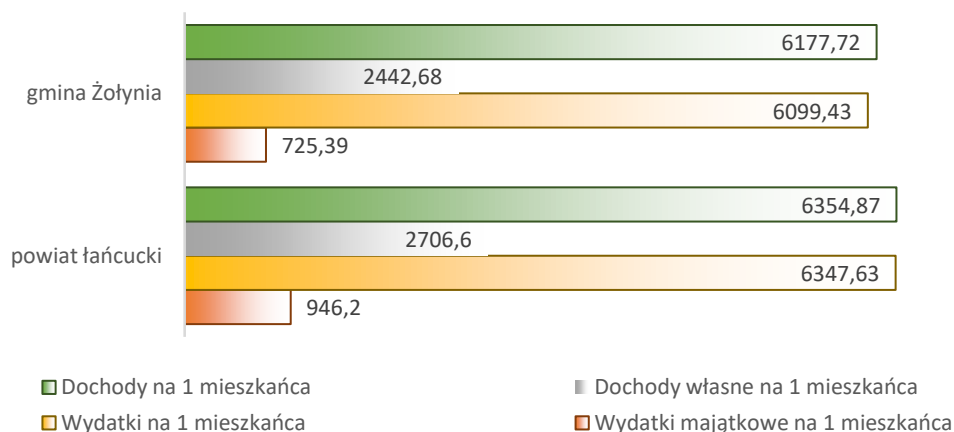
Dane te zobrazowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 15 Dochody na 1 mieszkańca oraz wydatki na 1 mieszkańca w 2018 i 2022 w gminie Żołyńia oraz powiecie łańcuckim

2018

2022

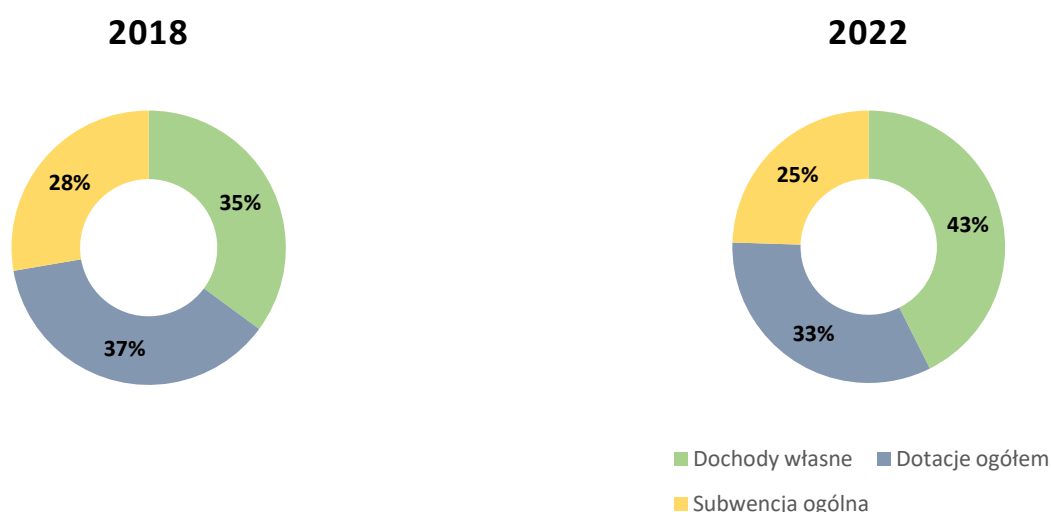
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

W strukturze finansów jednostek samorządu terytorialnego, dochody te są podzielone na trzy główne kategorie: dochody własne, ogólne dotacje i subwencję ogólną. Dochody własne pochodzą głównie z lokalnych podatków i opłat, a także z udziałów w dochodach z podatku od osób fizycznych oraz podatku od osób prawnych. Ogólne dotacje obejmują m.in. celowe dotacje z budżetu państwa przeznaczone na realizację zadań administracji rządowej oraz innych zadań nałożonych przez ustawy. Wchodzą tu również środki na finansowanie lub współfinansowanie zadań własnych, jak również dotacje i płatności z budżetu środków europejskich. Do tych należą również dotacje celowe przekazywane w ramach programów finansowanych ze środków europejskich oraz

innych funduszy zagranicznych. Subwencja ogólna, z kolei, to transfer finansowy z budżetu państwa, który składa się z kilku elementów: części oświatowej, wyrównawczej, równoważącej oraz regionalnej i rekompensującej.

Analizując finanse gminy Żołynia, można zauważyć, iż jej dochody między rokiem 2018 a 2022 wzrosły z 370 493 781,70 zł do 513 212 944,10 zł, co reprezentuje wzrost o 38,5 % w strukturze tych dochodów. Dochody własne gminy, które pochodzą przede wszystkim z lokalnych podatków i opłat, zwiększyły się o 68,1 % - z 130 016 437,45 zł w 2018 roku do 218 582 052,92 zł w 2022 roku, zwiększając ich udział w ogólnych dochodach gminy - z 35,1 % do 42,6 %. Dotacje, które gmina otrzymuje od rządu i innych instytucji, również wzrosły w tym okresie - z 137 922 635,25 do 169 103 012,18 zł, czyli o około 22,6 %. Udział dotacji w ogólnych dochodach gminy zmniejszył się - z 37,2 % do 32,9 %. Spadek udziału w dochodach ogólnie odnotowano również w przypadku subwencji ogólnej, która wyniosła 102 554 709,00 zł w 2018 roku oraz 125 527 879,00 zł w 2022 roku, co stanowiło 27,7 % dochodów gminy w 2018 roku oraz 24,5 % w 2022 roku. Podsumowując: nastąpił znaczny wzrost ogólnych dochodów gminy Żołynia, a ich struktura w ciągu analizowanego okresu czasu uległa zmianie. Zwiększył się udział dochodów własnych, natomiast udział dotacji i subwencji spadł. Dane dotyczące struktury dochodów budżetu gminy w roku 2017 i 2021, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 16 Struktura dochodów budżetu gminy Żołynia w roku 2018 i 2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wcześniej zaznaczono, dochody budżetu gminy mogą być kategoryzowane jako dochody bieżące lub majątkowe. Dochody bieżące, stanowiące znaczącą większość dochodów gmin, odnotowały znaczący wzrost w ostatnich latach. Podobnie, dochody majątkowe - głównie przeznaczone na inwestycje - również wykazały rosnącą tendencję w tym okresie.

W 2022 roku, w gminie Żołynia wysokość dochodów majątkowych wyniosła 617 803,02 zł, co stanowiło 1,4 % dochodów ogółem, natomiast w 2018 roku ich wysokość kształtowała się na poziomie 1 221 037,88 zł, co stanowiło 3,9 % dochodów ogółem.

Wysokość dochodów majątkowych, w tym wysokość dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje oraz wpływów ze sprzedaży składników majątkowych w gminie Żołynia w 2018 i 2022 roku, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24 Kształtowanie się dochodów majątkowych w gminie ŻoŹynia na przestrzeni lat 2018-2022

Rodzaj	2018	2019	2020	2021	2022
Dotacje oraz Źrodki przeznaczone na inwestycje w zł	513 963,73	1 568 069,86	228 917,00	1 815 774,97	166 094,73
Wpływy ze sprzedaŹy składowików majątkowych w zł	121 294,23	246 818,82	281 237,02	278 905,12	400 008,29
Dochody majątkowe ogółem w zł	1 221 037,88	1 859 788,99	1 853 317,79	3 008 712,05	617 803,02
% dochodów ogółem	3,9	5,3	4,5	7,5	1,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Tak jak w przypadku dochodów, wydatki majątkowe, obejmujące inwestycje i zakupy inwestycyjne, odgrywają kluczowā rolę w strukturze budżetu gminy, obok wydatków bieżących. Realizacja projektów inwestycyjnych przez gminę jest istotnym aspektem jej rozwoju, najczęściej manifestującym się poprzez wzrost konkurencyjności oraz zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej. Wydatki na inwestycje sã kluczowe, mając istotny wpływ na zakres i typ podejmowanych działań inwestycyjnych. Uważa się je za jedno z najbardziej efektywnych narzędzi stymulowania rozwoju regionalnego. Podstawowo, wydatki inwestycyjne pozwalają na wpływanie na efektywność realizacji zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego. Wnioskować można, że niezbędnosc realizacji inwestycji przez gminę w kluczowy sposób wpływa na strukturę ponoszonych przez nią wydatków.

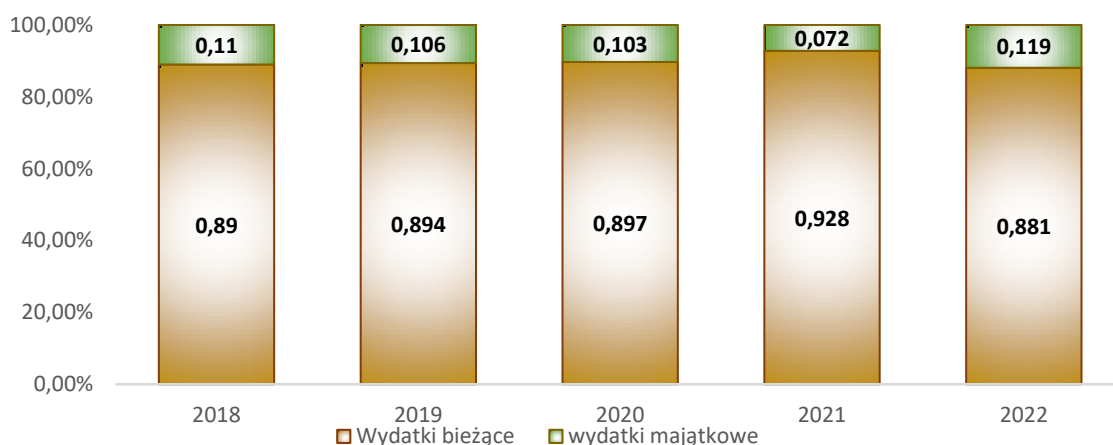
W 2022 roku, w gminie ŹoŹynia wysokość wydatków majątkowych wyniosła 5 076 279,56 zł, stanowiąc 11,9 % wydatków ogółem. Udział wydatków majątkowych w wydatkach budżetu ogółem na przestrzeni lat 2018-2022 na terenie gminy ŹoŹynia, przedstawiają poniŹsza tabela oraz wykres.

Tabela 25 Udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach budżetowych w gminie ŹoŹynia na przestrzeni lat 2018-2022

Rok	Wydatki ogółem (w zł)	Wydatki majątkowe (w zł)	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (w %)
2018	30 750 268,98	3 380 662,09	11,0
2019	34 679 676,69	3 681 619,90	10,6
2020	37 741 462,78	3 870 944,18	10,3
2021	36 761 218,45	2 660 654,74	7,2
2022	42 683 781,06	5 076 279,56	11,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 17 Udział wydatków bieżących oraz majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach ogółem w gminie Żołyńia na przestrzeni lat 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne

Analizując roczne sprawozdanie finansowe z wykonania budżetu gminy Żołyńia, zamieszczone w Raporcie o Stanie Gminy z 2022r., można stwierdzić, że sytuacja finansowa gminy jest stabilna.

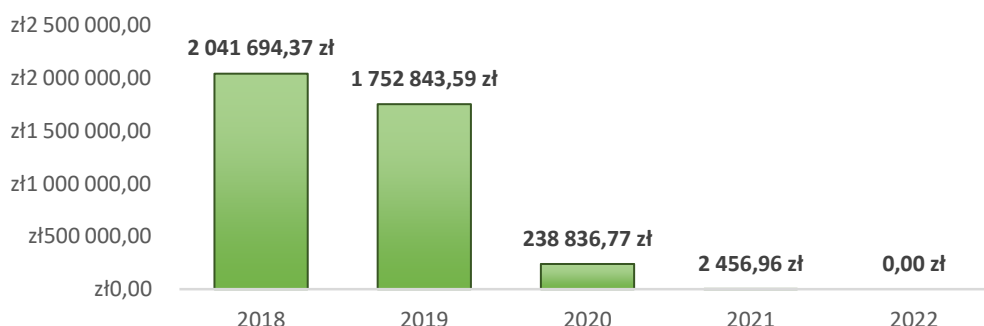
Kluczowym składnikiem budżetu są fundusze przekazywane gminie, przeznaczone na finansowanie oraz współfinansowanie programów i projektów realizowanych za pomocą środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE. Ponadto, te środki obejmują również programy finansowane z bezzwrotnych środków pochodzących z Unii Europejskiej oraz na pokrycie płatności, których źródłem jest budżet europejskich środków.

W latach 2018-2022, zgodnie z danymi GUS, gmina Żołyńia pozyskała łącznie 4 035 831,69 zł w ramach programów i projektów realizowanych z udziałem środków europejskich.

Wysokość pozyskanych przez gminę środków w ramach programów i projektów unijnych realizowanych w latach 2018-2022, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 18 Wysokość pozyskanych przez gminę Żołyńia środków w ramach programów i projektów unijnych w latach 2018-2022

wysokość pozyskanych środków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Gmina Żołyńia realizowała kilka projektów m. in. w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie, Regionalnego

Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020, Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa.

Wysokość pozyskanych środków systematycznie i drastycznie malała, aby w roku 2022 osiągnąć wartość 0 zł.

5.4 Strefa Przestrzenna i zasoby naturalne gminy

5.4.1 Geologia i geomorfologia

Gmina Żołynia położona jest w środkowej części województwa Podkarpackiego. Z punktu widzenia fizyczno-geograficznego leży w obrębie Kotliny Sandomierskiej, na Płaskowyżu Kolbuszowskim (północna i środkowa część gminy - wieś Brzoza Stadnicka i Żołynia) i częściowo w Rynnie Podkarpackiej (południowa część gminy - wieś Smolarzyny). Przez gminę przepływa Wisłok i trzy mniejsze rzeki: Żołynianka, Tarlaka i Jagielnia. Najwyżej położony punkt na terenie gminy z kulminacją 248,9 m n.p.m. znajduje się w miejscowości Kopanie Żołyńskie. Najniżej leży dolina rzeki Wisłok od 180 do 200 m n.p.m. w południowej części wsi Smolarzyny.

Obszar gminy położony jest w obrębie arkusza 956 (Przeworsk) oraz arkusza 983 (Leżajsk), Państwowego Instytutu Geologicznego.

Rzeźba terenu na obszarze gminy została ukształtowana w wyniku procesów morfologicznych związanych ze zlodowaczeniami. Kształtowały ją także późniejsze procesy erozji i akumulacji rzecznej. W dużej części swojego obszaru, gmina zbudowana jest z lessów ukształtowanych głównie w okresie czwartorzędów. Granica między Płaskowyżem Kolbuszowskim a Rynną Podkarpacką jest wyraźna w postaci wyraźnego progu morfologicznego tylko we wschodniej części. Natomiast w zachodniej części jest ona mniej wyraźna. Związane jest to z głębokim rozcięciem przez doliny Żołynianki i Młynówki. Na powierzchni Płaskowyżu między Żołynią a Rakszawą występują niewielkie wydmy i pola piasków eolicznych.

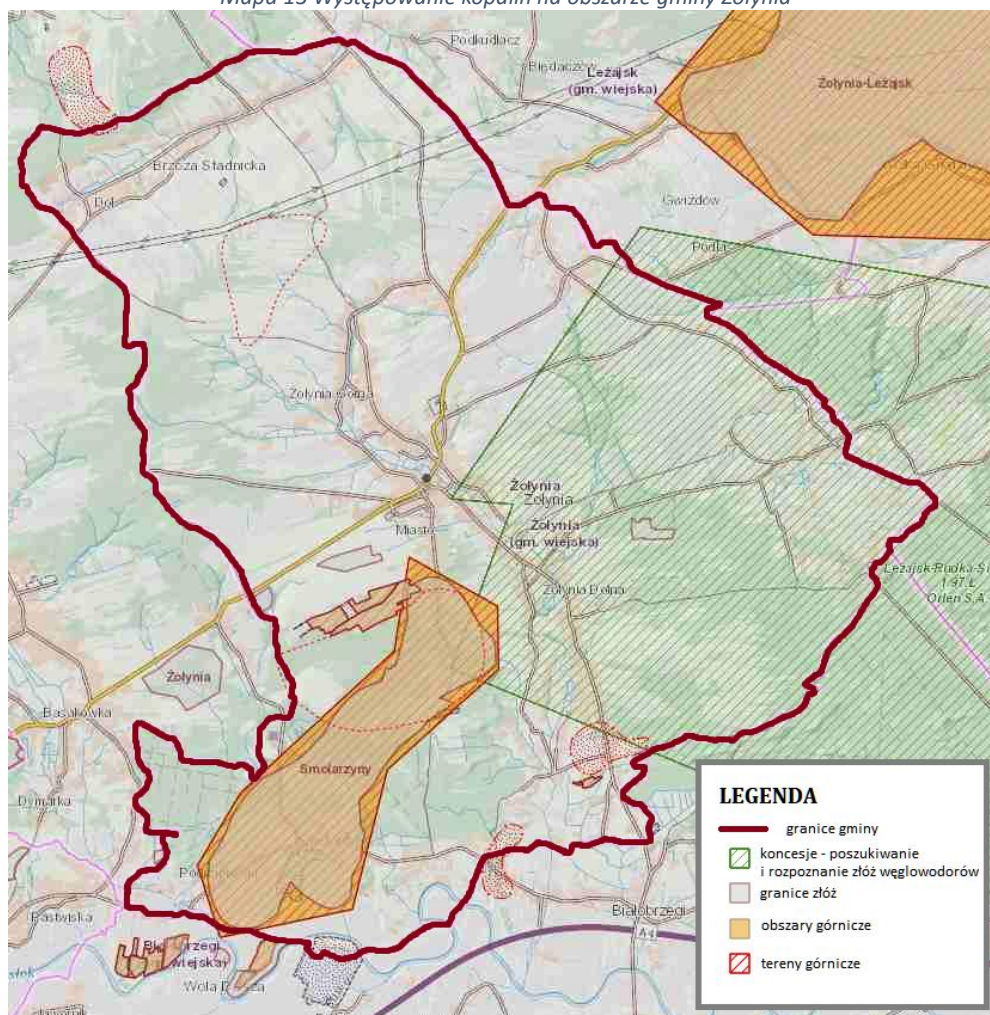
Południowy fragment gminy Żołynia położony jest w obrębie Rynny Podkarpackiej która jest wyraźnym obniżeniem o szerokości do 6 km, ograniczonym od południa wyraźnym progiem, natomiast w kierunku północnym przechodzące łagodnym stoki w Płaskowyż Kolbuszowski, wykorzystywane przez rzekę Wisłok. Dno Rynny jest płaskie zajęte przez tarasy Wisłoka. Najmniejsze powierzchnie zajmują tarasy rzeczne akumulacyjne najniższe i zalewowe o wysokości 1,0–3,0 m n.p. rzeki, które zachowane są w postaci niewielkich pól wzdłuż koryta Wisłoka. Większe powierzchnie zajmują tarasy rzeczne akumulacyjne o wysokości 3,0 – 5,0 m nad poziomem rzeki, na powierzchni których występują meandry Wisłoka. Największy z nich występuje w okolicach Smolarzyny.

Surowce mineralne

Jedynymi surowcami mineralnymi na terenie gminy Żołynia są piaski, glina i gaz ziemny. Wyrobiska, w których eksploatuje się piaski są niewielkie i wykonywane jedynie przez miejscową ludność. Największe pokłady piasku stwierdzono na zachód od wsi Żołynia. Piaski te odznaczają się dużą zawartością pyłów, zasobność złoża szacuje się na około 2,2 mln m³. W pobliżu północnej granicy gminy, we wsi Brzoza Stadnicka, znajduje się wydma piaszczysta, w której zasobność piasku obliczono na około 2 mln m³. Gлина wykorzystywana jest do wyrobu cegieł. Jest to produkcja na niewielką skalę. Złoża gazu ziemnego objęte są granicami obszaru górniczego, który od południa wkracza na terytorium gminy.

Pokłady gazu występują w utworach trzeciorzędowych i w ich podłożu. Gaz wydobywany z tych terenów cechuje się wysokimi parametrami jakościowymi.

Mapa 13 Występowanie kopalin na obszarze gminy Żółtnia

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Klimat

Gmina Żółtnia, leży w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego przejściowego. Dominującymi wiatrami wiejącymi nad obszarem Gminy Żółtnia są wiatry zachodnie oraz południowo-zachodnie. Klimat tego obszaru kształtują głównie masy powietrza polarno-morskiego, które stanowią około 60% wszystkich mas powietrza w przebiegu rocznym. Powodują one latem ochłodzenie i opady. Masy powietrza polarno-kontynentalnego występują w 26% w ciągu roku, z przewagą w okresie wczesnowiosennym. Sporadycznie wiosną i jesienią pojawiają się masy powietrza arktycznego powodując przymrozki. Średnia roczna temperatura powietrza obszaru gminy wynosi 7-8 °C i jest wyższa od przeciętnej dla Polski. Średnie roczne opady mieszczą się w granicach 590-680 mm. Miesiącem najcieplejszym jest zwykle lipiec (średnia 18,3 °C). Największą zmiennością temperatur charakteryzują się miesiące zimowe, a szczególnie styczeń i luty. Na terenie gminy długość okresu wegetacyjnego wynosi od 210 do 220 dni.

Gleby występujące na terenie gminy

Na terenie Gminy Żołyńia dominują gleby IV, V oraz VI klasy bonitacyjnej:

- Gleby klasy IV (IVa i IVb) – gleby orne średnie. Plony roślin uprawianych na tych glebach są wyraźnie niższe niż na glebach klas wyższych, nawet gdy utrzymywane są one w dobrej kulturze rolnej. Są mało przewiewne, zimne, mało czynne biologicznie. Gleby te są bardzo podatne na wahania poziomu wód gruntowych (zbyt podmokłe lub przesuszone).
- Gleby klasy V - gleby orne słabe. Są ubogie w substancje organiczne, mało żyzne i nieurodzajne. Do tej klasy zaliczmy również gleby położone na terenach nie zmeliorowanych albo takich, które do melioracji się nie nadają.
- Gleby klasy VI - gleby orne najłabsze. W praktyce nadają się tylko do zalesienia. Posiadają bardzo niski poziom próchnicy. Próba uprawy roślin na glebach tej klasy niesie ze sobą duże ryzyko uzyskania bardzo niskich plonów.

5.4.2 Zasoby wodne

Wody powierzchniowe

Obszar Gminy Żołyńia leży w zlewniach jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), należących do obszaru dorzecza Wisły, regionu wodnego Górna Wisła. Obszar ten znajduje się w zasięgu kompetencji Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Tabela 26 Jednolite wody powierzchniowe na obszarze gminy Żołyńia

lp	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Status części wód	Ocena stanu
1	Błotnia	PLRW200017227189	naturalna	zły
2	Młynówka	PLRW2000172267549	silnie zmieniona	zły
3	Tartakówka	PLRW200017227469	silnie zmieniona	zły
4	Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia	PLRW20001922699	silnie zmieniona	zły
5	Żołyńianka	PLRW2000172267729	silnie zmieniona	zły
6	Trzebośnica do Krzywego	PLRW200017227449	silnie zmieniona	zły
7	Leszczyńska	PLRW20001622692	silnie zmieniona	zły
8	Dopływ w Budach Łańcuckich	PLRW2000172267992	naturalna	zły
9	Dopływ ze Stawów Komiatkowskich	PLRW200017226792	silnie zmieniona	zły

Źródło: RZGW w Krakowie

Cele środowiskowe dla wód powierzchniowych.

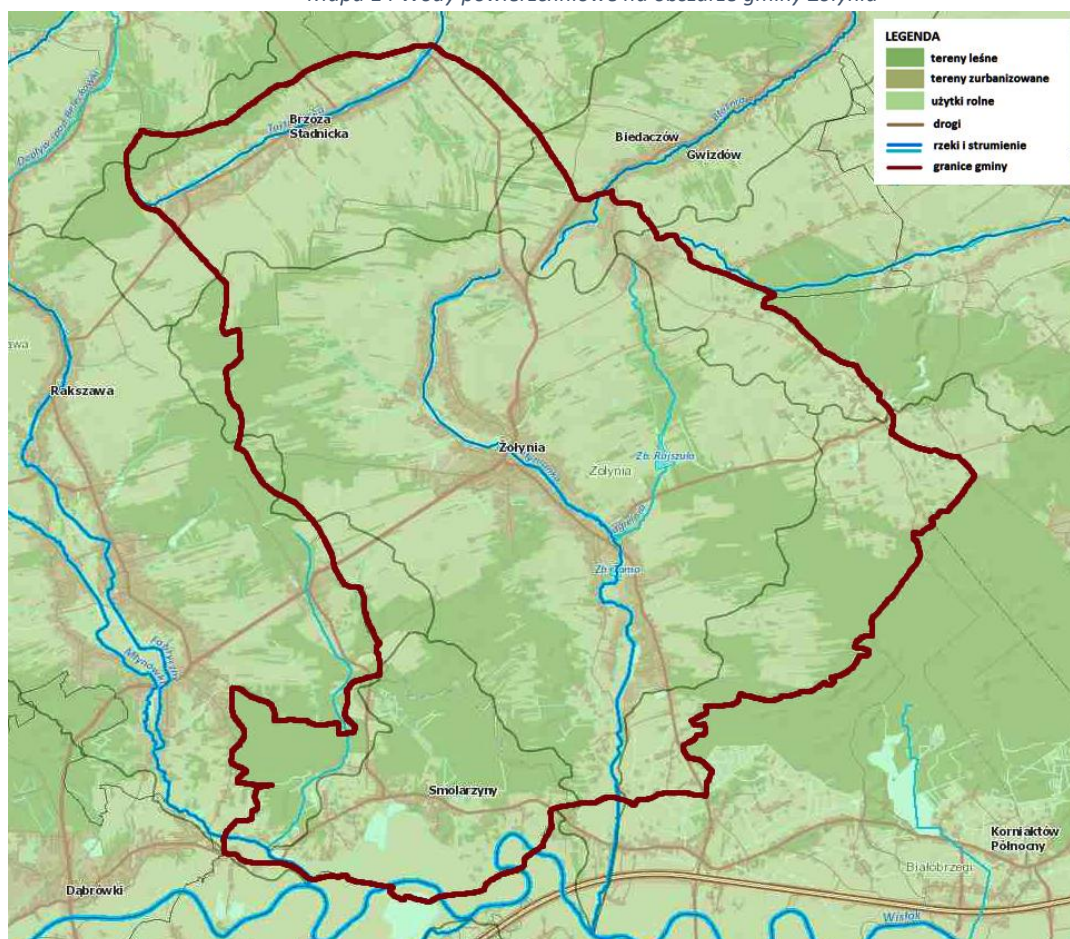
Dla wód, które zostały wskazane w powyższej tabeli jako naturalne części wód, celem środowiskowym jest ochrona, poprawa oraz przywracanie stanu jednolitych części wód powierzchniowych tak, aby osiągnąć dobry stan tychże wód. Dla wód, które zostały wskazane jako silnie zmienione części wód, celem środowiskowym jest ochrona tych wód oraz poprawa ich potencjału

i stanu, tak aby osiągnąć dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny sztucznych i silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych. Wody płynące z obszaru gminy Żołyńia są odprowadzana przez systemy rzeczne Wisłoka oraz Sanu. Północna część gminy odwadnia jest przez rzekę Tarlakę należącą do zlewni Sanu. Pozostała, zdecydowanie większa część gminy, odwadniana jest

przez cieki wodne należące do zlewni Wisłoka. Wśród nich można wymienić Żołyniankę oraz Jagielnię, które łącząc się tworzą Płynnicę.

Na terenie gminy Żołynia znajduje się około dwunastu zbiorników wód stojących, powstałych poprzez poprzegradzania lokalnych cieków. Wykorzystywane są jako obiekty hodowlane, zbiorniki przeciwpożarowe oraz retencyjne.

Mapa 14 Wody powierzchniowe na obszarze gminy Żołynia

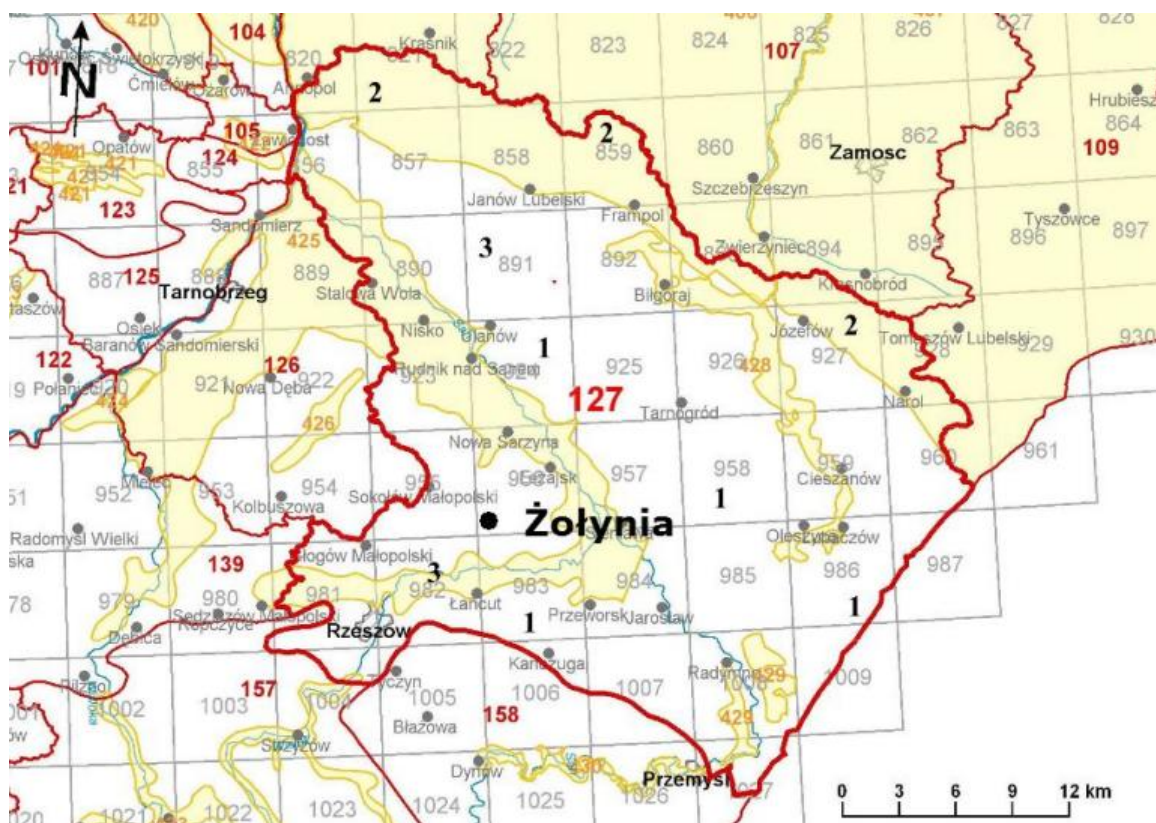

Źródło: opracowanie własne na podstawie wody.isok.gov.pl

Wody podziemne

Gminę Żołynia obejmuje swoim zasięgiem Jednolita Część Wód Podziemnych (JCWPd) nr 127 o kodzie PLGW2200127.

Mapa 15 Lokalizacja gminy Żołynia względem JCWPd 127

Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

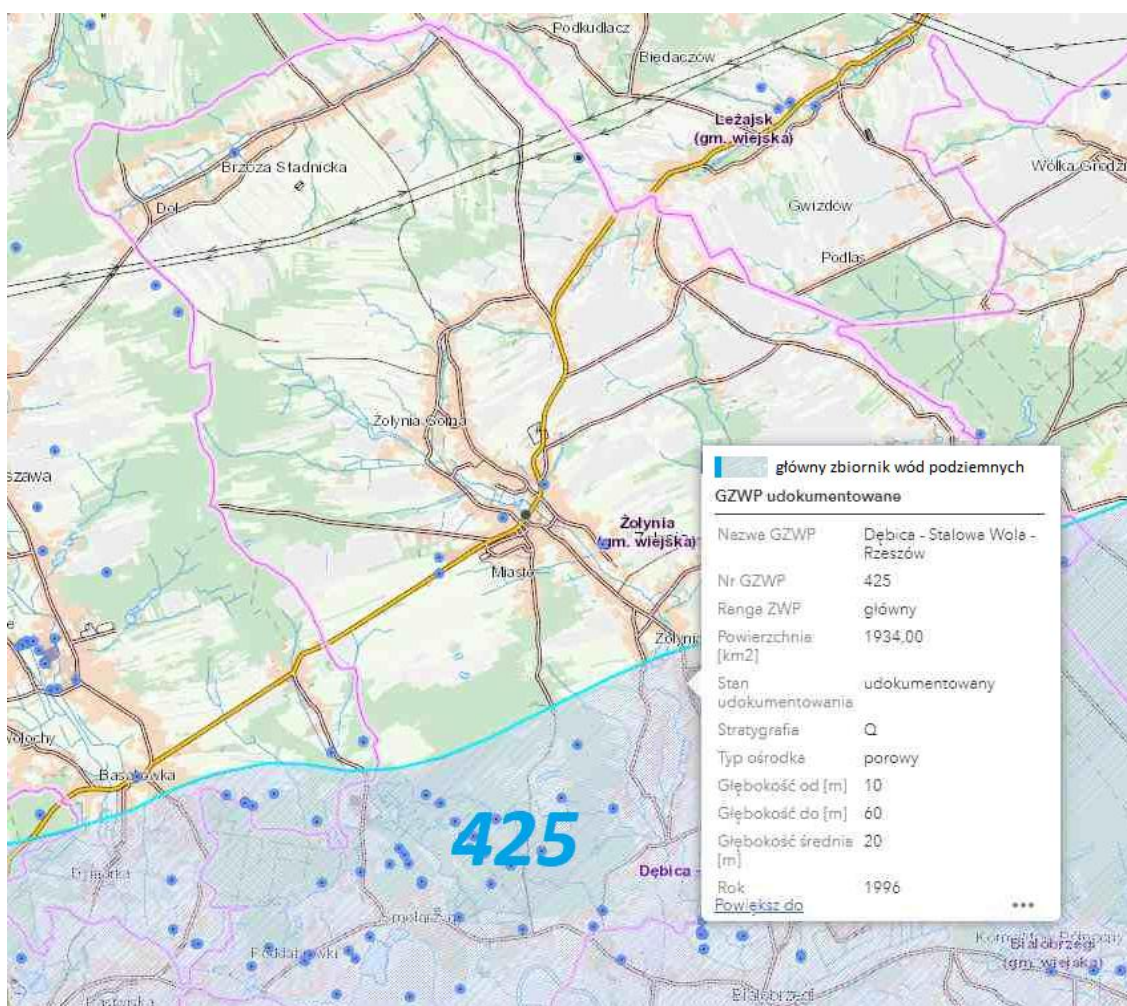
Wody podziemne gminy Żołynia związane są z dwoma poziomami wodonośnymi: trzeciorzędowym oraz czwartorzędowym. Mioceniński poziom trzeciorzędowy posiada małą wydajność przez co nie ma większego znaczenia w zaopatrywaniu gminy Żołynia w wodę. Rolę tę spełnia poziom czwartorzędowy. Na obszarze gminy można wyróżnić dwa obszary hydrologiczne - dolinę Wisłoka oraz doliny pozostałych cieków wodnych. Wody gruntowe tego pierwszego związane są z wodami płynącymi i zalegają na poziomie 2-4 m p.p.t. Zwierciadło wodne tego drugiego zalega na głębokości 0,5 do 10 m. Cele środowiskowe dla wód podziemnych ustalone na podstawie art. 4 RDW:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych,
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasileniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.

Dla wód będących w stanie dobrym, celem będzie utrzymanie tego stanu. Zgodnie z danymi RZGW w Krakowie ocena stanu ilościowego i chemicznego określona została jako dobra. Nie stwierdzono zagrożenia nieosiągnięcia wyznaczonych celów środowiskowych.

Południową część gminy Żołynia obejmuje swoim zasięgiem Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 425 „Zbiornik Dębica-Stalowa Wola-Rzeszów”.

Mapa 16 Gmina Żółńca na tle Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 425

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Ujęcia wód

Na terenie Gminy Żółńca zlokalizowane są podziemne i powierzchniowe ujęcia wód. Wody podziemne Ujęcie wody w Smolarzynach, które eksploatuje Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Żółńcu, służy do zaopatrzenia wodociągu wiejskiego w Brzozie Stadnickiej w ilości: $Q_{\max h} = 7,2 \text{ m}^3/\text{h}$; $Q_{\max d} = 172,8 \text{ m}^3/\text{d}$. Woda pobierana jest ze źródła S-1 składającego się z dwóch studni kopanych połączonych lewarowo w wydajności łącznej $Q_e = 7,2 \text{ m}^3/\text{h}$ w warunkach samowypływu. Dla ujęcia wód ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej. Teren strefy ochrony bezpośredniej winien być utrzymany w czystości, zagospodarowany zielenią i użytkowany wyłącznie do celów związanych z eksploatacją ujęcia wody, zamknięty przed dostępem osób nieupoważnionych i oznakowany tablicami informacyjnymi. Na terenie strefy ochrony bezpośredniej należy zapewnić odprowadzenie wód opadowych w taki sposób, aby nie mogły one przedostać się do urządzeń służących do poboru wody. Ujęcie wody w Brzozie Stadnickiej eksploatuje Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Żółńcu. Pobór wód odbywa się za pomocą studni głębinowych. Parametry ujęcia to: $Q_{\max h} = 58 \text{ m}^3/\text{h}$; $Q_{\max d} = 1276 \text{ m}^3/\text{d}$. Pobór wód odbywa się poprzez 3 studnie podstawowe S-I, S-II i Program Ochrony Środowiska dla Gminy Żółńca 33 S-III o łącznych zasobach $Q_e = 58 \text{ m}^3/\text{h}$ oraz studni awaryjnej S-IV, gdzie $Q_e = 30 \text{ m}^3/\text{h}$. Dla ujęcia ustanowiono strefy ochronne. Strefa ochrony bezpośredniej dla studni S-I, S-II, S-III, S-IV obejmuje grunty, na których usytuowane jest ujęcie wody (prostokąt o wymiarach 8x10 m).

Ujęcie wody „Żołyńia-Grabnik” eksploatuje Zakład Gospodarki Komunalnej w Grodzisku Dolnym. Pobór wód odbywa się z 1 studni głębinowej S-20 gdzie $Q_{\max} h = 15 \text{ m}^3/\text{h}$. Ujęcie wody ze studni wierconej S-1 na działce ewidencyjnej nr 2241/5, ujęcie wody ze studni wierconej S-2 na działce ewidencyjnej nr 2241/5 w miejscowości Żołyńia. Dla ww. ujęć ustanowiono strefy ochronne. Strefa ochrony bezpośredniej w kształcie okręgu o promieniu $R = 5,0 \text{ m}$ licząc od osi pionowej studni. Wody powierzchniowe W drodze decyzji Starosta Łańcucki wydał 3 pozwolenia wodno-prawne na pobór wód powierzchniowych. Pierwszy dotyczy poboru wody ze zbiornika wodnego „Tama”. Pobór wód odbywa się dla potrzeb Małej Elektrowni Wodnej w ilości maksymalnej $Q = 0,50 \text{ m}^3/\text{s}$. Pozostałe dwie decyzje dotyczą poboru wód z rowu M-1 do stawu karpiego.

5.4.3 Zagrożenia powodzią

Projekt wstępnej oceny ryzyka powodziowego dla dorzeczy jest opracowywany przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, a następnie zatwierdzony i publikowany przez właściwego ministra. Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego opracowuje się mapy zagrożenia powodziowego (MZP) zgodnie z art. 169 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2022 r. poz. 2625 z późn. zm.), na których przedstawia się w szczególności:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia:
 - ✓ wału przeciwpowodziowego,
 - ✓ wału przeciwsztormowego,
 - ✓ budowli piętrzącej.

Zgodnie z art. 171 ust. 1 ustawy Prawo wodne, zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią jest wyznaczany na mapach zagrożenia i ryzyka powodziowego, które są aktualizowane co 6 lat na podstawie art. 171 ust. 8 tejże ustawy. Obecnie obowiązującymi mapami zagrożenia powodziowego i mapami ryzyka powodziowego, są mapy zaktualizowane w ramach II cyklu planistycznego.

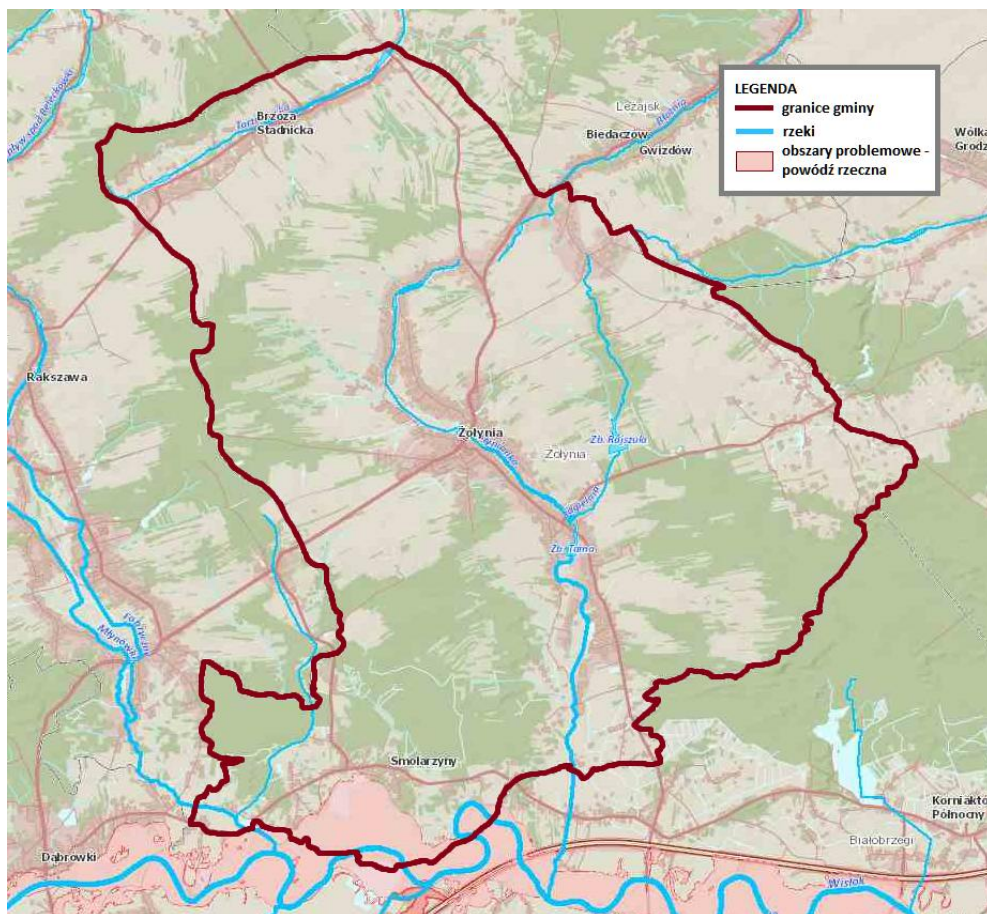
Gmina Żołyńia leży w obszarze problemowym zlewni Wisłoka W_GWW_009.

W Planach zagrożenia powodziowego, zaplanowane jest działanie: analiza programów inwestycyjnych w zlewni rzeki Wisłok dla cieków nie objętych Mapami Zagrożenia Powodziowego i Mapami Ryzyka Powodziowego, które ma na celu inicjowanie badań naukowych i analiz eksperckich w zakresie zarządzania ryzykiem powodziowym w warunkach niepewności.

Identyfikator działania: W_GWW_4007. Za realizację odpowiada RZGW w Rzeszowie. Priorytet działania określono jako bardzo wysoki.

Główne zagrożenie powodziowe występuje w gminie na obszarze miejscowości Smolarzyny i pochodzi od rzeki Wisłok.

Mapa 17 Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Żółtnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie wody.isok.gov.pl

5.4.4 Zagrożenia suszą

Zgodnie z art. 183 i 184 ust. 1 ustawy Prawo wodne, zadaniem administracji rządowej i samorządowej oraz Wód Polskich jest przeciwdziałanie skutkom suszy, które prowadzi się zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy. Projekt planu przygotowują Wody Polskie w uzgodnieniu z ministrami właściwymi do spraw: rolnictwa, rozwoju wsi, rybołówstwa, żeglugi śródlądowej oraz wojewodami. Plan obejmuje:

- 1) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- 2) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- 3) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- 4) działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Główny cel planu zawiera się już w samej jego nazwie, jest więc nim przeciwdziałanie skutkom suszy. Cel ten doprecyzowany jest przez 4 cele szczegółowe:

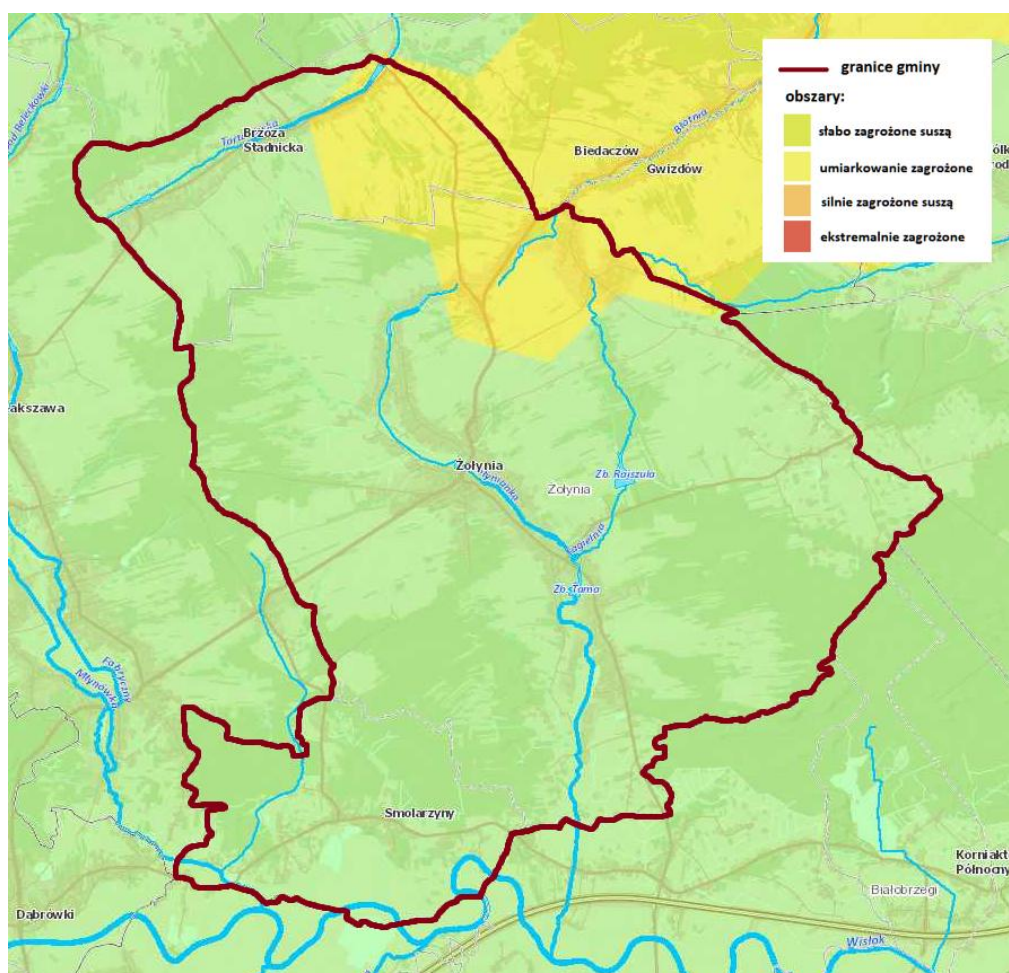
- 1) skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia ich dostępności na obszarach dorzeczy;
- 2) zwiększanie retencjonowania (magazynowania) wód;
- 3) edukacja w zakresie suszy i koordynacja działań powiązanych z suszą;

- 4) stworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

W celu osiągnięcia jednego z celów planu, tj. skutecznego zarządzania zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, dokonywana jest szczegółowa analiza z wykorzystaniem wyników map zagrożenia występowania poszczególnych typów susz. Mapy te stanowią dane do przeprowadzenia oceny ilości zasobów dyspozycyjnych w warunkach suszy oraz służą do określenia stopnia ryzyka suszy.

Zasadniczo wyróżnia się cztery rodzaje suszy: atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną. Na zarządzanie ryzykiem suszy wpływ mają wyniki zagrożenia występowania trzech z czterech typów suszy: rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. Z kolei mapy zagrożenia suszą dostarczają informacji dla planowania działań na rzecz przeciwdziałania jej skutkom, w szczególności poprzez czterostopniowy podział zagrożenia, gdzie I klasa obejmuje obszary zagrożone w stopniu słabym, II klasa – obszary zagrożone w stopniu umiarkowanym, III klasa – obszary zagrożone w stopniu silnym, a IV klasa – obszary zagrożone w stopniu ekstremalnym.

Mapa 18 Zagrożenie suszą na obszarze gminy Żołyńia

Źródło: opracowanie własne na podstawie wody.isok.gov.pl

Analizując mapy zagrożenia suszą, opracowane na podstawie Planu przeciwdziałania skutkom suszy, można stwierdzić, że dla terenu gminy Żołyńia określono w przeważającej części jako słabo

zagrożonych suszą. Umiarkowane zagrożenie występuje jedynie północno-wschodniej części gminy, na fragmentach obszarów miejscowości Brzoza Stadnicka oraz Żołyńia.

5.4.5 Formy ochrony przyrody

Na terenie Gminy Żołyńia występują następujące formy ochrony przyrody:

obszar chronionego krajobrazu,

- Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu (221.0 ha na terenie gminy),
- Zmysłowski Obszar Chronionego Krajobrazu (905.0 ha na terenie gminy).

użytek ekologiczny,

- "Biały Ług": 5.6 ha
- "Pniaki": 5.2 ha
- "Wodnik": 4.5 ha
- "Gajówka": 2.4 ha

zespół przyrodniczo-krajobrazowy,

- „Rajsza”: 61.7 ha

Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu

Całkowita powierzchnia Brzóznińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wynosi 11 905,00 ha. Został on powołany do życia 14 lipca 1992 roku, w celu ochrony cennych przyrodniczo siedlisk leśnych. Dominują tu lasy liściaste, grądowe i mieszane oraz "reliktowe" stanowiska lasów bukowo-jodłowych. Najcenniejsze przyrodniczo tereny zostały poddane pod ochronę w formie rezerwatów przyrody pod nazwą „Wydrze” i „Suchy Łuk”. W pierwszym z nich, przedmiotem ochrony jest fragment drzewostanu z dużym udziałem modrzewia polskiego oraz starodrzewu bukowego z wieloma gatunkami roślin górskich w runie, a w drugim ekosystem torfowiska wysokiego z bogatą florą i fauną. Zmysłowski Obszar Chronionego Krajobrazu Całkowita powierzchnia Zmysłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wynosi 6310,00ha. Został on powołany do życia 14 lipca 1992 roku, w celu ochrony południowowschodniej części Płaskowyżu Kolbuszowskiego i fragmentu doliny Wisłoka wraz z porastającymi je lasami.

Zmysłowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Powstał na mocy Rozporządzenia Wojewody Rzeszowskiego Nr 35/92 z dnia 14 lipca 1992 r. w celu ochrony cennych przyrodniczo siedlisk leśnych. Obszar zlokalizowany jest na terenie gmin: Grodzisko Dolne i Leżajsk w powiecie leżajskim, Białostrzegi i Żołyńia w łańcuckim. Całkowita powierzchnia Obszaru wynosi 6 310 ha. W całości położony jest w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa. W jego obrębie grunty Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa zajmują 2283,42 ha.

Zdjęcie 8 Zmysłowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Źródło: Nadleśnictwo Leżajsk

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Rajszula”

Na terenie gminy Żołynia zlokalizowany jest Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Rajszula”. Został on powołany do życia 8 sierpnia 2008 roku w celu ochrony oraz utrzymania specyfiki siedliskowej, biocenotycznej, krajobrazowej i kompleksu roślinności w ekosystemie śródpolnego i śródleśnego oczek wodnych. Ma on powierzchnię 61,7 ha.

Zdjęcie 9 Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Rajszula”

Źródło: Urząd Gminy Żołynia

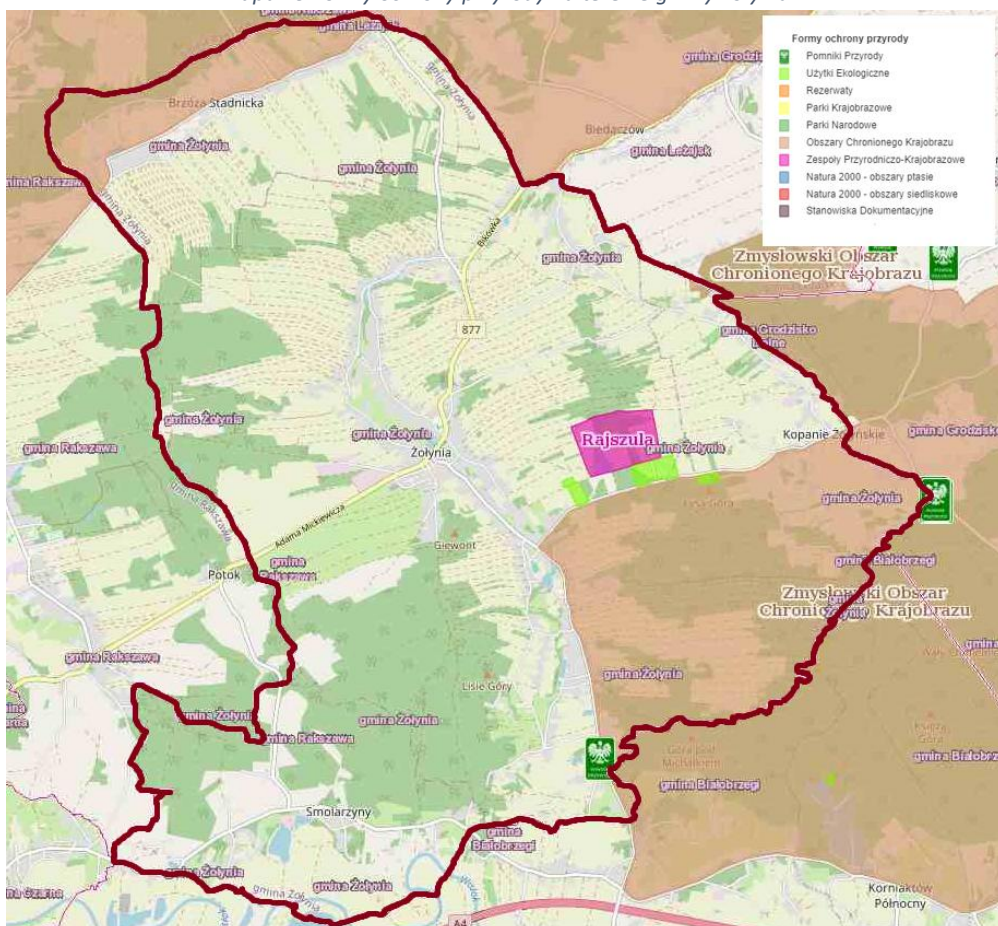
pomniki przyrody

Ochronie pomnikowej podlega obecnie jedno drzewo w ramach pomników przyrody. Gatunek reprezentowany to sosna zwyczajna (która według Rejestru Polskich Drzew Pomnikowych Sosna Sobieskiego w Żołyńi jest najgrubszą w Polsce sosną zwyczajną o pojedynczym pniu. Drzewo ma pień o obwodzie 442 cm, wysokość 14,5 m, a jego wiek szacowany jest na 250 lat), zlokalizowane jest w miejscowości Żołyńia.

użytki ekologiczne

Na terenie gminy Żołyńia występują 4 użytki ekologiczne: Gajówka, Pniak, Wodnik oraz Biały ług. Celem ich ochrony jest utrzymanie specyfiki siedliskowej, biocenotycznej, krajobrazowej i kompleksu roślinności w ekosystemie śródpolnego i śródleśnego oczka wodnego.

Mapa 19 Formy ochrony przyrody na terenie gminy Żołyńia

Źródło: geoserwis.gdos.pl

5.4.6 Dziedzictwo kulturowe

Najstarsze ślady bytności człowieka w rejonie Żołyńi to głównie krzemienne narzędzia oraz ceramika użytkowa, pochodzące z IX tysiąclecia p.n.e. Stwierdzono to w czasie badań archeologicznych prowadzonych w latach 80-tych. Stanowiska wykopaliskowe znajdują się w Żołyńi, Rakszawie, Brzozie Stadnickiej i Giedlarowej. O wczesnym średniowieczu wiadomo niezbyt wiele, a to ze względu na nieliczne źródła historyczne i skąpy materiał archeologiczny. Wiadomo na pewno, że

pierwszy etap zakładania osiedli ludzkich w okolicach Żołyni, porośniętych wówczas Puszczą Sandomierską, przypada na wiek XIV. Do puszczy przybywali chłopci uciekając przed pańszczyzną, osiedlano tu także jeńców tureckich. Według badań etnograficznych, Żołynia była wówczas w znacznej części wsią tatarską. Nie znana jest dokładna data założenia Żołyni. Przypuszczać można, iż istniała zapewne już w XIV wieku. Najstarsza wzmianka pisana pochodzi z dokumentu z roku 1450 i mówi o Żołyni jako o "małej osadzie zagrzebanej w puszczy". Natomiast pierwsza pisana historyczna wzmianka mówiąca o żołyńskim sołectwie pochodzi z 1508 roku. Za czasów Lubomirskich - ówczesnych właścicieli ziemskich dóbr łańcuckich, Żołynia nosiła przez jakiś czas nazwę Lubomierz. Pochodzenie nazwy Żołynia, w przeszłości tłumaczono w różny sposób. W dniu 11 marca 2021 r. na zapytanie skierowane w tej sprawie przez Sekretarza Gminy Żołynia do Poradni Językowej PWN, gmina otrzymała opinię sporządzoną przez dra hab. prof. UJ Kazimierza Sikorę, z Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, z Katedry Historii Języka i Dialektologii, następująco wyjaśniającą pochodzenie nazwy Żołynia: Wbrew nasuwającym się skojarzeniom z nazwami pospolitymi jak żońna 'daw. dzięcioł' czy żołądz nazwa tej miejscowości ma inne pochodzenie, związane z działalnością gospodarczą człowieka (jest to więc nazwa kulturowa a nie topograficzna). Etymologia Żołyni zawiera odniesienie do wytworów dawnej kultury materialnej na tym terenie, co jednoznacznie potwierdza dokumentacja materiałowa zgromadzona w kartotece Pracowni Onomastyki Instytutu Języka Polskiego PAN w Krakowie. Pochodzi bowiem niewątpliwie od staropolskiego rzeczownika żoła/ zoł 'popiół drzewny, wygotowany w wodzie dla uzyskania łągu' (nazywano tak także sam pozyskany w ten sposób łąg – używany powszechnie do prania i wyrobu mydła). Pośrednio na takie wykorzystanie na znaczną skalę drewna i popiołu na tym terenie wskazuje nazwa wsi Smolarzyny znajdującej się niedaleko Żołyni (na pewno były więc w pobliżu smolarnie). Taka geografia nazwy jednoznacznie wskazuje na jej dawność.

W wieku XVI Żołynia liczyła już 470 mieszkańców i należała do rodu Pileckich, ówczesnych właścicieli łańcuta. Krzysztof Pilecki, pierwszy znany właściciel Żołyni jako zagorzały krzewiciel luteranizmu wybudował wówczas we wsi zbór kalwiński. Siedemdziesiąt lat później, w 1578 roku nastąpiła zmiana właściciela, Żołynia przeszła w ręce Stanisława Stadnickiego, bardziej znanego jako "Diabeł łańcucki", a to ze względu na awanturniczy charakter. Po jego śmierci dobrami rodu zarządzali synowie: Zygmunt i Władysław. W miejscu zniszczonego pożarem zboru, wybudowali drewniany kościół, który podczas najazdu Tatarów w 1624 roku został spalony wraz z całą wsią, wielu żołyńiaków zginęło, pozostali dostali się do niewoli. Rok 1629 to kolejna zmiana właściciela Żołyni. Dysponujący znaczną fortuną, Stanisław Lubomirski przejął zadłużone dobra łańcuckie, w tym Żołynię. Lubomirscy bardzo dbali o rozwój swych posiadłości. Nadali części wsi prawa miejskie i herb, w tym czasie Żołynia zmieniła nazwę na Lubomierz. Pod tą nazwą wspomina ją Henryk Sienkiewicz w powieści "Potop" opisując stoczoną tu walkę wojsk Czarnieckiego ze Szwedami (w pobliżu plebani). W latach 1641-46 powstał nowy kościół w Żołyni, a sama wieś rozkwitła. Zgodnie z legendą opublikowaną w książce „Legendy regionu łańcuckiego” przez Franciszka „Słońceśława” Frączka, artysty ludowego z Żołyni, pod sosną w Żołyni Dolnej zwanej potocznie Sosną Sobieskiego miał odpoczywać król Jan III Sobieski, kiedy z wojskiem podążał na odsiecz Wiednia zagrożonego przez Turków.

Rok 1672 przerwał pomyślne lata. Wieś znów najechali Tatarzy, zniszczyli ją, a kolejny już kościół sponął. Kolejne nieszczęścia dotknęły wieś podczas wielokrotnych przemarszów wojsk saskich, szwedzkich, rosyjskich i polskich, w czasie wojny północnej (lata 1701-1721) i wojny o sukcesję tronu (lata 1733-1735). Troska Lubomirskich o swe dobra pozwoliła jednak podnieść wieś z upadku. Żołynia stała się wówczas liczącym się w regionie ośrodkiem rzemiosła i handlu. Liczni

rzemieślnicy: 45 tkaczy, 4 karczmy zajezdne, 2 browary, 4 młyny (według spisu z 1713 roku), produkowali na potrzeby lokalnego rynku, a w miejscowości odbywały się jarmarki i doroczne targi. Były to już załężki miasta, którego powstanie okazało się tylko kwestią czasu. Doszło do tego na pewno przed 1735 rokiem, a po 1721, w czasie, kiedy właścicielem dóbr określanych ogólnie mianem łańcuckich, był Teodor Lubomirski. Powstanie miasta zbiegło się z upadkiem Rzeczypospolitej.

Po pierwszym rozbiore Polski w 1772 roku wieś Żołynia i miasto Lubomierz znalazły się w zaborze austriackim. Na szczęście ów fakt nie miał większego wpływu na sytuację gospodarczą wsi i miast. Z czasem zaniechano używania nazwy Lubomierz, pozostała Żołynia. W 1788 roku w miasteczku odnotowano 270 rzemieślników, dla porównania w tym samym czasie w łańcucie było ich zaledwie 133. Na początku XIX wieku, bazując na tradycjach tkackich utworzono manufakturę sukienniczą, która jednak z czasem upadła nie wytrzymując konkurencji. Wpływ na rozwój miejscowości miało ulokowanie w połowie XIX wieku oddziału kawalerii stacjonującego w Żołyni do I wojny światowej, a liczącego 200-300 żołnierzy. Żołyniaci brali czynny udział w powstaniu styczniowym 1863 roku. Powstańczy oddział zorganizował ówczesny proboszcz Żołyni ks. Paweł Sokalski. W roku 1867 Żołynię miasto zamieszkiwało 1616 mieszkańców, z czego aż 63% stanowili Żydzi, obecni tu już od XV wieku. Żołynia wieś liczyła 1936 mieszkańców, Brzózka Stadnicka 1529, a Smolarzyny 274. Na wsi Żydzi stanowili 5-10% ogółu mieszkańców. Od początku XVI wieku istniała w Żołyni szkoła parafialna. W 1818 roku powstała 3-klasowa szkoła trywialna mieszcząca się w budynku wikarówki, do której uczęszczało około stu uczniów. W 1865 roku wybudowano nową szkołę, a w 1884 oddano drugi budynek szkolny. W miarę spokojne, choć w niewoli austriackiej życie, przerwał wybuch I wojny światowej. Okupacja Żołyni przez wojska rosyjskie trwała od 13 września 1914 roku do 12 maja 1915. Rosjanie wycofując się spalili centrum Żołyni, domy żydowskie i Urząd Gminy wraz z archiwum. Wojenną niedolę dodatkowo potęgowały epidemie chorób i głód. Odzyskanie niepodległości odbyło się również z udziałem żołyniaków walczących m.in. w legionach.

Zdjęcie 10 Spichlerz-magazyn gorzelniany w Brzózce Stadnickiej wybudowany w latach 1843-1845

Źródło: Urząd Gminy w Żołyni

W okresie międzywojennym Żoźynia była miejscowością powiatu łańcuckiego, należącego do województwa lwowskiego. Był to czas intensywnej działalności organizacji ruchu ludowego. W Żoźyni funkcjonowały wówczas komórki Stronnictwa Ludowego oraz Związku Młodzieży Wiejskiej "Wici". Wskutek nieudolności Rady Miasta, konfliktu miasto-wieś, a także nieprzychylności Wojewody Lwowskiego, w 1925 roku Żoźynia traci prawa miejskie po około dwustu latach od momentu ich uzyskania.

II wojna światowa zapisała się w okrutny sposób w dziejach Żoźyni. Wymordowanie żoźyńskich Żydów wywiezionych do obozu zagłady w Beźcu w roku 1942 oraz pacyfikacja wsi 4 czerwca 1943 roku to najtragiczniejsze wydarzenia z czasu tej wojny. Pacyfikacja, podczas której zamordowano 14 osób została przeprowadzona w odwecie za akcję żołnierzy łańcuckiego obwodu Armii Krajowej na żoźyńskie więzienie. Żoźyniaci i mieszkańcy okolicznych wiosek brali czynny udział w ruchu oporu, podejmując niejednokrotnie bohaterską walkę z hitlerowcami, tworząc placówki Związku Walki Zbrojnej, przekształcone w Armię Krajową i Straż Chłopskiej przekształconej w Bataliony Chłopskie. Silny ruch oporu na terenie gminy Żoźynia stanowiły zwłaszcza Bataliony Chłopskie. Brały one udział w kilkudziesięciu akcjach zbrojnych, między innymi na urzędy gminne, mleczarnie, a także w akcjach porządkowych, likwidacji agentów i konfidentów niemieckich. Na terenie Żoźyni wydawano prasę konspiracyjną. Okupacja hitlerowska zakończyła się 26 lipca 1944 roku, po wkroczeniu do Żoźyni oddziałów radzieckich.

Ważniejsze wydarzenia z powojennej historii Żoźyni to utworzenie szkoły średniej, Liceum Ogólnokształcącego w 1945r., od 1974r. zajmującego nowy budynek, uporządkowanie rynku - reprezentacyjnej części wsi, budowa w latach 70-tych filii rzeszowskiej Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego oraz odznaczenie Żoźyni w 1983 roku orderem Krzyża Grunwaldu za zasługi w walce z hitlerowcami i poniesione ofiary. Najnowsza historia Żoźyni po upadku ustroju socjalistycznego i przemianowaniu w 1989 roku Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej na III Rzeczpospolitą, to trwający do dziś okres przemian społeczno-gospodarczych, który przyniósł upragnioną demokrację i samorządność, ale też bezrobocie oraz różnego rodzaju patologie.

W roku 2015 w konkursie organizowanym przez Zarząd Województwa Podkarpackiego Żoźynia zdobyła tytuł „Najpiękniejszej Wsi Podkarpacia”.

Zdjęcie 11 Żoźynia z lotu ptaka

Źródło: Urząd Gminy ŹoŹynia

5.4.7 Planowanie przestrzenne

Podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną gminy jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy ŹoŹynia, przyjęte przez: Radę Gminy w ŹoŹyni Uchwałą Nr VII/71/2015 dnia 2015-08-18, ze zmianami przyjętymi Uchwałą nr XX/148/2001 z dnia 18-10-2001 r o przyjęciu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy ŹoŹynia.

Studium określa politykę przestrzenną gminy, lokalne zasady gospodarowania przestrzenią przy uwzględnieniu celów i kierunków polityki przestrzennej, określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województwa, planie zagospodarowania przestrzennego województwa i strategii rozwoju gminy. W tym zakresie fundamentalne znaczenie mają zasady ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju.

Ład przestrzenny jest określany jako ukształtowanie powierzchni, które tworzy harmonijną całość i uwzględnia w sposób uporządkowany wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Z kolei zrównoważony rozwój jest to rozwój społeczno-gospodarczy, w którym występuje proces integracji działań politycznych, społecznych i gospodarczych, mając na względzie zachowanie równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb społeczności lub obywateli, zarówno w chwili obecnej jak i dla przyszłych pokoleń.

Studium jest sporządzane dla obszaru znajdującego się w granicach administracyjnych gminy oraz pełni trzy podstawowe funkcje:

- 1) stanowi akt polityki przestrzennej gminy, określający strategię rozwoju przestrzennego;
- 2) wpływa na zasady kształtowania przestrzeni, określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, koordynując ich ustalenia;

- 3) może stanowić ofertę dla przyszłych inwestorów, będąc jednym z ważniejszych elementów programu rozwoju gminy.

W celu kształtowania zabudowy oraz wskaźników zagospodarowania terenu tworzone są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na działkach gminnych i prywatnych, umożliwiające przyjęcie wieloletniego kierunku działań standaryzujących ład i porządek przestrzenny oraz stwarzające możliwość zrównoważonego rozwoju podstawowej infrastruktury komunalnej i społecznej oraz sprawniejszego zasiedlania obszarów gminy. Obligatoryjnie realizowane są programy i projekty zmierzające do harmonizacji i kształtowania przestrzeni publicznej.

Na koniec 2022 r. na terenie gminy Żółtnia nie obowiązywały żadne miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, sporządzone na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynosiła łącznie 1 680 ha, co stanowiło 29,6 % całkowitej powierzchni gminy.

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego w gminie Żółtnia:

- Uchwała Nr XI/83/2000 Rady Gminy Żółtnia z dnia 24 lutego 2000 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nr 1/99 terenu oczyszczalni ścieków oraz drogi dojazdowej w miejscowości Żółtnia.
- Uchwała NR XVIII/163/2020 Rady Gminy Żółtnia z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Żółtnia, celem rozbudowy sieci kanalizacyjnej na terenie gminy.

Optymalnym rozwiązaniem w kształtowaniu polityki przestrzennej gminy byłoby uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich terenów zurbanizowanych gminy Żółtnia. Jednak w obecnej sytuacji ekonomicznej gminy oraz obowiązujących przepisów prawnych dot. ochrony przyrody, jest to rozwiązanie trudne i czasochłonne w realizacji.

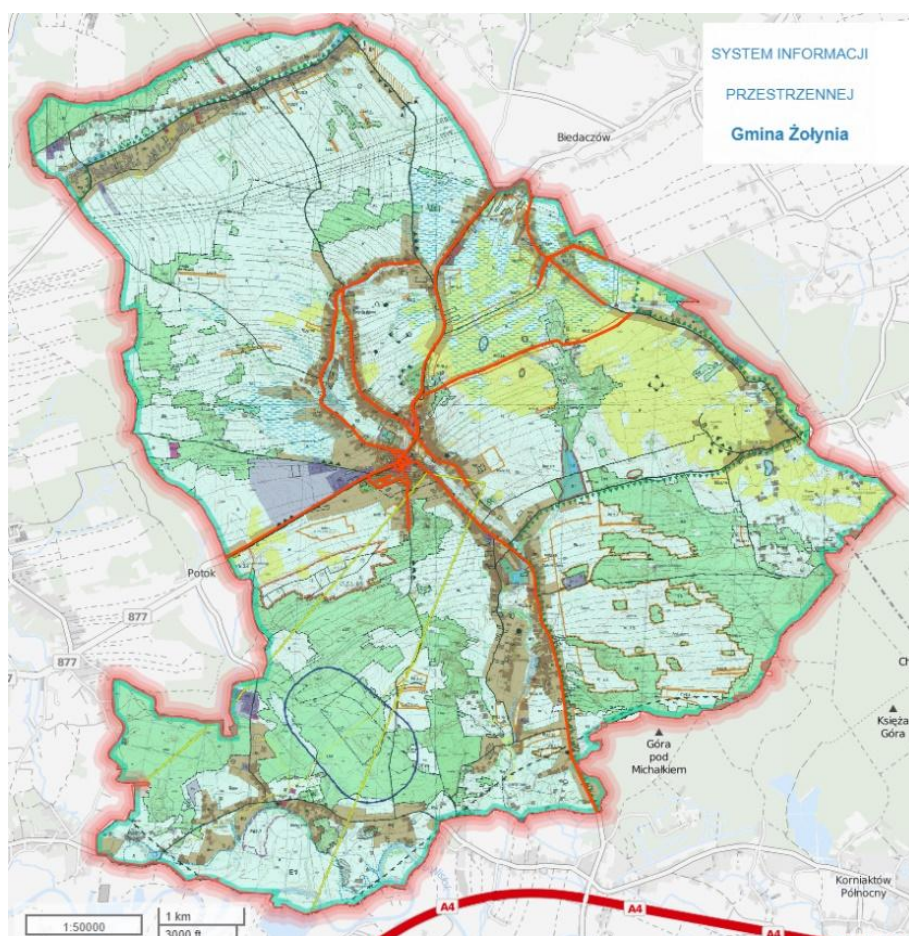
Ze względu na mały odsetek terenów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, zagospodarowanie przestrzenne jest realizowane poprzez wydawanie przewidzianych prawem decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W 2022 r. na terenie gminy Żółtnia wydanych zostało 54 decyzji o warunkach zabudowy, w tym 19 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Łącznie na przestrzeni lat 2018-2022 wydanych zostało 306 decyzji o warunkach zabudowy w tym 128 decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego. Dane dotyczące wydawanych decyzji na przestrzeni lat 2018-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27 Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego na przestrzeni lat 2018-2022 na terenie gminy Żółtnia

Rodzaj decyzji	2018	2019	2020	2021	2022
Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	27	31	29	22	19
Decyzje o warunkach zabudowy, w tym:	63	69	58	62	54
- decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	59	55	45	48	37
- decyzje dotyczące innej zabudowy	2	9	8	11	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 20 Zakres studium uwarunkowania przestrzennego na terenie gminy Żołyńia

Źródło: System informacji przestrzennej

5.4.8 Mieszkalnictwo

Ważnym elementem rozwoju lokalnego w gminie jest mieszkalnictwo, związane z wielkością zasobów mieszkaniowych oraz warunkami mieszkaniowymi. Mieszkalnictwo ściśle wiąże się również z polityką przestrzenną, ze względu na jej rolę w kształtowaniu przestrzeni, decydując o sposobie użytkowania terenu. Według danych GUS z 2022 roku, na terenie gminy Żołyńia znajdowało się 2 180 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 193 192 m², a w stosunku do roku 2018 ich liczba zwiększyła się o 80.

Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych w gminie Żołyńia w roku 2018 i 2022 przedstawia poniższa.

Tabela 28 Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Żołyńia w roku 2018 i 2022

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2018	2022
mieszkania	szt.	2 100	2 180
izby	szt.	8 646	9 644
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	169 173	193 192

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Analiza wskaźników dotyczących zasobów mieszkaniowych w gminie Żołyń, w roku 2022 wskazuje na różnice w strukturze mieszkaniowej pomiędzy gminą Żołyń, powiatem łańcuckim i województwem podkarpackim. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie wynosi 88,6 m², co jest wartością mniejszą niż dla powiatu (93,2 m²), ale większą niż dla województwa (84,5 m²). Wartość ta świadczy o stosunkowo dużych powierzchniach mieszkań na terenie gminy. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę oscylujące w gminie jest nieco mniejsza niż w pozostałych jednostkach administracyjnych, wynosząc 27,7 m² na osobę. Ogólnie rzecz biorąc, standard życia jeżeli chodzi o przestrzeń mieszkalną na osobę jest porównywalny w gminie Żołyń, powiecie łańcuckim i województwie podkarpackim. Wskaźnik ilości mieszkań na 1000 mieszkańców gminy Żołyń wynosił 312,2 co jest mniejszą wartością niż dla powiatu łańcuckiego (316,5) i województwa podkarpackiego (342,9). Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w gminie Żołyń to 3,2 osoby na mieszkanie, co jest wartością nieco większą niż wynosi wartość wskaźnika dla powiatu łańcuckiego (3,16) i województwa podkarpackiego (2,92). Wskazuje to na relatywnie większą gęstość zamieszkiwania mieszkań w gminie w porównaniu do powiatu i województwa. Podsumowując, w gminie Żołyń mieszkania mają większy metraż niż statystycznie dla województwa, lecz zamieszkuje je większa liczba osób niż w skali powiatu i województwa.

Dane dotyczące wskaźników z zakresu zasobów mieszkaniowych dla roku 2022 w gminie Żołyń, powiecie łańcuckim i województwie podkarpackim przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29 Wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych w gminie Żoźynia, powiecie łańcuckim i województwie podkarpackim dla roku 2022

Wskaźnik	gmina Żoźynia	powiat łańcucki	województwo podkarpackie
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	88,6	93,2	84,5
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m ²	27,7	29,5	29,0
mieszkania na 1000 mieszkańców	312,2	316,5	342,9
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,20	3,16	2,92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Warunki mieszkaniowe determinowane są nie tylko przez takie czynniki jak powierzchnia mieszkania, w tym powierzchnia przypadająca na jedną osobę, czy też średnia liczba osób na jedno mieszkanie. Istotny wpływ na jakość warunków mieszkalnych mają również elementy infrastruktury techniczno-sanitarnej, takie jak łazienka, ustęp spłukiwany, dostęp do sieci wodociągowej, centralnego ogrzewania oraz sieci gazowej.

W ciągu ostatnich lat na terytorium całego kraju obserwuje się wzrost liczby mieszkań zaopatrzonych w instalacje techniczno-sanitarne. Analizując dane z 2022 roku, na terenie gminy Żoźynia, 98,1 % mieszkań dysponowało dostępem do sieci wodociągowej, 85,3% posiadało ustęp spłukiwany, a łazienka znajdowała się w 82,3 % z nich. Instalacja centralnego ogrzewania była obecna w 74,3 % wszystkich mieszkań, zaś dostęp do gazu sieciowego miało 66,7 % z nich.

Udział mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne w liczbie ogólnej mieszkań na terenie gminy Żoźynia w roku 2018 i 2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30 Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne i sanitarne na terenie gminy Żoźynia w roku 2018 i 2022

Wyszczególnienie	2018	2022
	% ogółu mieszkań	% ogółu mieszkań
Wodociąg	85,8	98,1
Ustęp spłukiwany	80,1	85,3
Łazienka	76,0	82,3
Centralne ogrzewanie	61,1	74,3
Gaz sieciowy	51,5	66,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na przestrzeni lat 2018-2022 na terenie gminy Żoźynia oddano łącznie do użytkowania 162 mieszkania o powierzchni 22 921 m². Warto dodać, iż wzrost liczby mieszkań jest zauważalnym trendem zarówno w województwie podkarpackim ogółem, jak i w skali całego kraju.

Tabela 31 Budownictwo mieszkaniowe w gminie Żołyńia na przestrzeni lat 2018 - 2022

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2018	2019	2020	2021	2022
Budynki mieszkalne oddane do użytkowania	szt.	32	25	35	37	33
Oddane mieszkania ogółem	szt.	32	25	35	37	33
Ilość izb ogółem	szt.	191	148	206	220	195
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	4 542	3 319	5 023	5 482	4 555

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Pomocne w określeniu sytuacji w budownictwie mieszkaniowym na danym obszarze oraz tendencji zachodzącej w tej kwestii, są opracowane przez GUS wskaźniki budownictwa mieszkaniowego, m. in. mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności, przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania oraz nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności.

Według danych GUS z 2022 r., wartość wskaźnika liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności wyniosła w gminie Żołyńia 4,7, co było wynikiem niższym w stosunku do wartości wskaźnika dla powiatu łańcuckiego (6,0) i w stosunku do województwa podkarpackiego (5,4).

Na terenie gminy Żołyńia, do użytkowania oddawane są mieszkania w budynkach jednorodzinnych, brak natomiast jest oddawanych mieszkań w budynkach wielorodzinnych. Potwierdzają to wskaźniki przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania oddanego do użytkowania, a także nowych budynków mieszkalnych na 1000 ludności w stosunku do mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności – wskaźnik dotyczący mieszkań był równy wskaźnikowi dla budynków mieszkalnych. Najmniejszy udział mieszkań w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych w stosunku do ogółu mieszkań oddanych do użytkowania występował w województwie podkarpackim ogółem, gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania była znacznie mniejsza niż w gminie, natomiast występowała dysproporcja pomiędzy wskaźnikami mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności, oraz oddawanymi do użytku nowymi budynkami mieszkalnymi na 1000 ludności.

Dane dotyczące wskaźników z zakresu budynków mieszkalnych i mieszkań oddanych do użytku dla roku 2022 w gminie Żołyńia, powiecie łańcuckim oraz w województwie podkarpackim, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32 Wskaźniki dotyczące budownictwa mieszkaniowego w gminie Żołyńia, powiecie łańcuckim oraz w województwie podkarpackim dla roku 2022

Wskaźnik	gmina Żołyńia	powiat łańcucki	województwo podkarpackie
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	4,7	6,0	5,4
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m²	138,0	107,2	105,7
Nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności	4,7	3,8	3,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

5.4.9 Infrastruktura techniczna i gospodarka odpadami komunalnymi

Infrastruktura komunikacyjna

komunikacja drogowa:

Infrastruktura techniczna ma zasadniczy wpływ na jakość życia mieszkańców danego obszaru, ale również na procesy rozwojowe na terenie gminy. Do głównych zadań jednostek samorządu terytorialnego należy zapewnienie jak najbardziej korzystnych warunków do zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej, świadczenia usług społecznych, komunalnych oraz administracyjnych. Kluczowe elementy infrastruktury technicznej, które mają istotny wpływ na jakość życia mieszkańców, to infrastruktura drogowa oraz wodno-kanalizacyjna, obejmująca m.in. ujęcia i stacje uzdatniania wody, sieci przesyłowe i rozdzielcze, przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne, zbiorowe i indywidualne oczyszczalnie ścieków, przepompownie ścieków oraz kanały ściekowe. Infrastruktura drogowa jest ściśle powiązana z dostępnością komunikacyjną gminy, co stanowi czynnik determinujący wielowymiarowy rozwój społeczno-gospodarczy, a także stanowi napęd gospodarczy, będąc kluczowym elementem poprawy jakości życia mieszkańców. Na dostępność komunikacyjną wpływa stan i rodzaj dróg oraz możliwe połączenia z innymi miastami i miejscami docelowymi dla podróżujących. Dostępność ta ma kluczowe znaczenie zarówno dla transportu osobowego, jak i towarowego.

Zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 1693 z późniejszymi zmianami), drogi publiczne w zależności od pełnionej funkcji w sieci drogowej dzielą się na następujące kategorie:

- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne

System komunikacyjny w gminie Żołyńia opiera się na strukturze drogowej. System drogowy gminy skupia się wokół drogi wojewódzkiej DW 877. Drogi pełnią funkcję głównych korytarzy transportowych, w ciągu których tworzone jest zaplecze gospodarcze gminy.

Wykaz dróg na terenie gminy Żołyńia:

Drogi wojewódzkie – długość na terenie gminy 5,82 km:

1. DW 877,

Drogi powiatowe – długość na terenie gminy 22,531 km:

1. 1 510 R Rakszawa – Wydrze – Brzóza Stadnicka,
2. 1 511 R Rakszawa – Brzóza Stadnicka,
3. 1 260 R Maleniska – Brzóza Stadnicka – Żołyńia,
4. 1 270 R Żołyńia – Zmysłówka – Grodzisko Dolne,
5. 1 275 R Czarna – Białobrzegi -Laszczyny,
6. 1 515 R Żołyńia Kosiny,
7. 1 514 R Potok – Smolarzyny.

Drogi gminne w gminie Żołyńia – długość łączna 38,3715 km

Tabela 33 Wykaz publicznych dróg gminnych w gminie Żołyńia

Lp.	Nazwa drogi	Numery ew. gr	Powierzchnia ha
1.	Żołyńia – Brzeźnik Nr 1 10014 R	2039	0,12
		1893/1	3,36
Razem :			3,48
2.	Żołyńia– Grabnik Nr 1 10022 R	5160/1	0,44
		5160/3	0,18
		5171/3	0,06
		5171/6	0,10
		5172/4	0,04
		5172/5	0,08
		5173/3	0,03
		5176/1	0,05
		5179/1	1,42
		5987/4	0,03
		6007/1	0,26
		6007/4	0,12
Razem :			2,81
3.	Kopanie Żołyńskie – Grabnik Nr 1 10023 R	4710	0,44
Razem :			0,44
4.	Kopanie Żołyńskie – Grabnik k. Remizy Nr 1 10005 R	4370	0,16
		4394	0,03
Razem :			0,19
5.	Żołyńia – Smolarzyny Nr 1 0015 R	6184/1	2,77
		7631	0,39
		948	0,50
Razem :			3,66
6.	Żołyńia – Smolarzyny 110026 R	7754	0,29
		7753	0,05
		8057	0,02
		8056	0,23
		8083	0,19
		986/3	0,15
Razem :			0,93
7.	Kopanie Żołyńskie – Kopanie Zmysłowskie 110021 R	4274/1	1,19

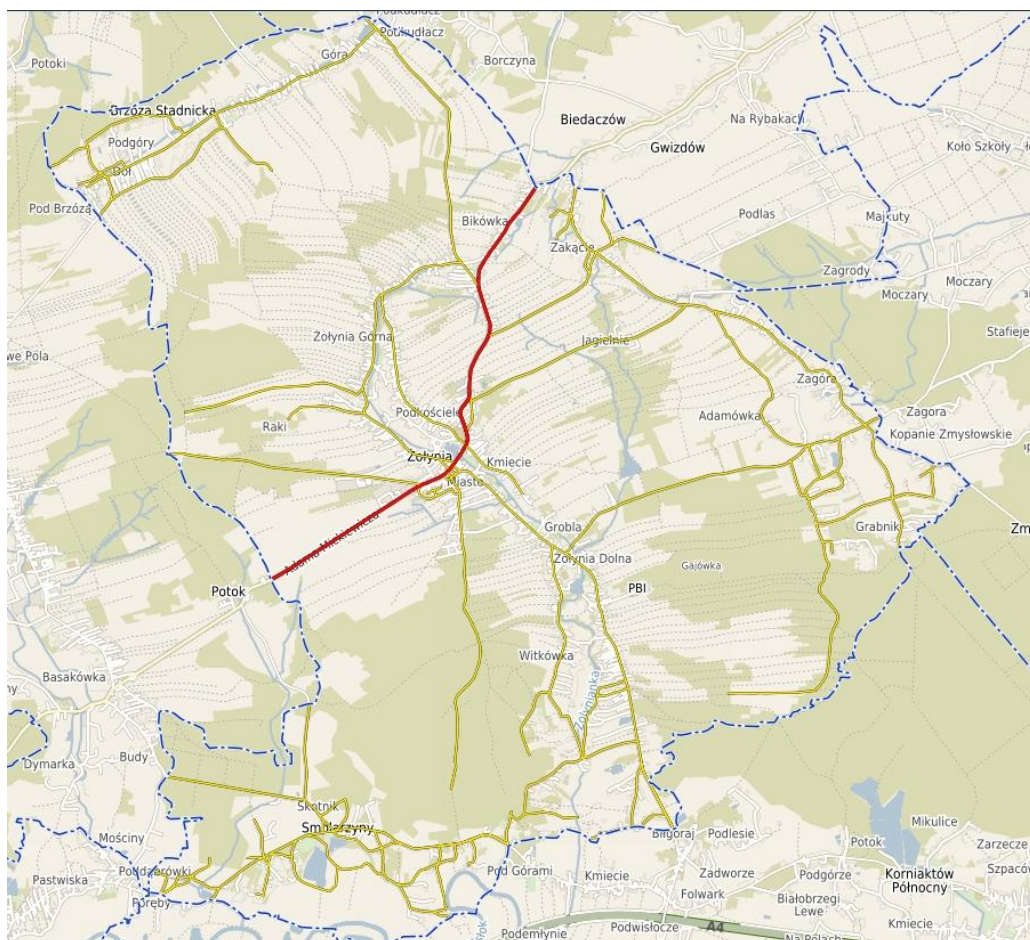
Razem :			1,19
8.	Biedaczów – Kopanie Żołyńskie 110005 R	2592	0,31
		2595	0,68
		2683/1	2,58
		2683/2	0,69
Razem :			4,26
9.	Żołyńia – Smolarzyny (Bataliony Chłopskie) 110025 R	6127/3	2,03
		6852/1	0,89
Razem :			2,92
10.	Ul. Kmiecie 110019 R	4062/1	0,89
Razem :			0,89
11.	Żołyńia – Zakościele 110009 R	3348/2	0,17
Razem :			0,17
12.	Białobrzaska – Kmiecie 110017 R	4092	0,04
		4093	0,03
Razem ;			0,07
13.	Rynek – Agronomówka 110016 R	6212	0,10
Razem ;			0,10
14.	Smolarska – Mickiewicza 110018 R	6240	0,07
		8170/13	0,07
		6239/1	0,34
		6239/2	0,01
		6296	0,59
Razem ;			1,08
15.	Górska – Raki k. stadionu 110011R	1349/1	0,07
		1349/2	0,01
Razem :			0,08
16.	Rynek – Raki k. Sowy 110013 R	2392	0,07
Razem :			0,07
17.	Żołyńia – Kopanie Żołyńskie k. Szpetnara Nr 1 0020 R	4140	0,05
		4142/2	1,51
Razem :			1,56
18.	Białobrzaska – Bataliony Chłopskie 110027 R	6132/3	0,09
Razem :			0,09
19.	Do zbiornika wodnego Rajszuła Nr 1 0024 R	4145	0,09
Razem :			0,09

20.	Żołyńia – Kopanie Żołyńskie przez Jagielnie 110010 R	3190/2	0,06
		3190/1	0,63
		3210/2	0,06
		3210/1	0,38
Razem :			1,07
21.	Żołyńia – Zakęcie 110006 R	2860/2	0,14
		2860/3	0,02
		2940	0,14
		2941	0,32
Razem ;			0,62
22.	Zakęcie – Gwizdów 110006 R	2669	0,74
Razem :			0,74
23.	Żołyńia – Brzózka Stadnicka k. Gizy 110004 R	273/1	0,71
		272	0,04
Razem :			0,75
24.	Żołyńia – Brzózka Stadnicka Skotnik 110004 R	729	1,54
		728	0,26
Razem :			1,80
25.	Zagumienna 110002 R	600	1,56
		575	0,1190
Razem :			1,679
26.	Brzózka Stadnicka – Wydrze 110001 R	391/1	0,043
		14	0,512
Razem:			0,555
27.	Ulica Raki Nr 1 10003 R	2355	0,09
		1665	0,06
		832	1,86
Razem ;			2,01
28.	Ulica Górská Nr 1 10007 R	844	2,24
Razem :			2,24
29.	Raki – Górská k. Hozera Nr 1 10012 R	1228	0,05
		1214/2	0,33
		1215/2	0,01
Razem :			0,39
30.	Raki – Górská k. Przedszkola 110008 R	1130	0,21
		1664/3	0,06

Razem ;			0,27
31.	Ulica Rynek (brak nr)	6187/1	0,45
Razem ;			0,45
32.	Droga do Oczyszczalni w Żołyńni Nr 1 0028 R	7892	0,10
		7885/2	0,01
		7885/1	0,14
		7962	0,17
Razem :			0,42
33.	Do Szkoły Podstawowej Nr 2 w Żołyńni Nr 1 0029 R	6723/2	0,8537
Razem :			0,8537
34.	Droga Leśna (Brzoza Stadnicka) Nr 1 0030 R	62/3	0,0328
		192/5	0,0047
		192/3	0,0843
		192/6	0,0095
		200/8	0,1049
		190/1	0,0309
		252/33	0,0224
		185/27	0,0032
		253/19	0,0396
		188/21	0,0262
		189	0,0441
		253/19	0,0396
		253/21	0,0016
Razem :			0,4438
Ogółem :			38,3715

Źródło: Urząd Gminy w Żołyńni

Mapa 21 Sieć komunikacyjna na terenie gminy Żoźnia

Źródło: System informacji przestrzennej

Niekorzystną cechą istniejącego układu komunikacyjnego w gminie Żoźnia są braki w podziale przestrzeni drogowej dla jej uczestników ruchu. Ten problem w szczególności dotyka rowerzystów i pieszych, którzy z braku wydzielonych chodników i ścieżek rowerowych poruszają się po jezdni. Istniejące już chodniki wymagają uzupełnienia i rozwoju w kierunku rozbudowy.

W ostatnich latach w transporcie drogowym pojawił się nowy trend w zakresie rozwoju elektromobilności. W szczególności rynek e-mobilności rozbudowywany jest w krajach zachodnich, na terenie kraju, w tym i podkarpackiego wciąż jest jednak słabo rozwinięty. Wpływ na to ma niska dostępność infrastruktury dedykowanej e-mobilności. Obecnie na terenie gminy Żoźnia nie znajdują się stacje ładowania pojazdów elektrycznych ani ogólnodostępne stacje ładowania rowerów elektrycznych.

Komunikacja autobusowa:

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 13 przystanków autobusowych.

komunikacja kolejowa:

Na terenie gminy Żoźnia nie ma linii kolejowej. Najbliższy przystanek kolejowy znajduje się w miejscowości Kosina, a najbliższa stacja kolejowa znajduje się w Łąncucie.

Infrastruktura komunalna

Sieć wodociągowa

Zaopatrzenie w wodę realizowane jest na terenie gminy przez Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Żołyńni.

Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Żołyńni zasięgiem swojej działalności w zakresie zbiorowego aopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków obejmuje całą gminę Żołyńnia.

Obecnie Spółka zaopatruje w wodę Żołyńnię, Smolarzyny, Zakęcie, Bikówkę, Kopanie Żołyńskie, Brzozę Stadnicką, Potok (Gmina Rakszawa).

Według danych GUS z 2022 roku, na terenie gminy długość eksploatowanej sieci wodociągowej wyniosła 82,5 km, natomiast liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 2 025. Do sieci wodociągowej podłączonych było 91,2 % budynków mieszkalnych, a korzystało z niej 99,1 % ogółu ludności gminy. Średnie roczne zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wyniosło 28,0 m³.

Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w gminie Żołyńnia w roku 2018 i 2022, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34 Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w gminie Żołyńnia w roku 2018 oraz 2022

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2018	2022
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej	km	b.d.	82,5
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 923	2 025
Budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej – w % ogółu budynków mieszkalnych	%	90,7	91,2
Korzystający z sieci wodociągowej – w % ogółu ludności	%	99,1	99,1
Awarie sieci wodociągowej na 1 km sieci	szt.	b.d.	0,58
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	177,7	196,1
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	dam ³	25,4	28,0

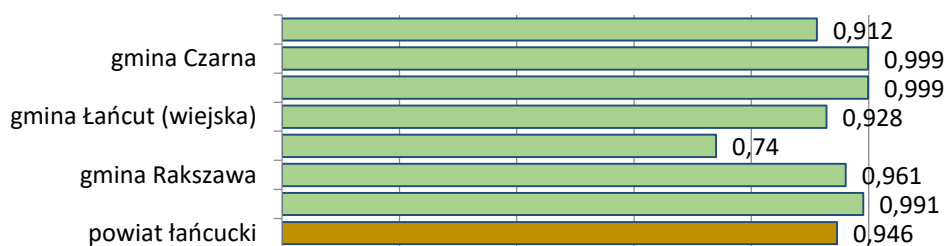
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Korzystnie pod względem udziału osób korzystających z sieci wodociągowej w liczbie ludności ogółem, gminy Żołyńnia wypada na tle pozostałych gmin powiatu łańcuckiego. Powiat jest zwodociągowany na średnim poziomie – 99,1 % ludności powiatu korzysta z sieci wodociągowej. Najmniejsza wartość w tej kwestii występuje w gminie Markowa –74,0 %, natomiast najlepiej zwodociągowane gminy w powiecie to gmina Czarna oraz gmina miejska łańcut 99,9 % - korzystających z sieci wodociągowej. Gmina Żołyńnia zajmuje 3 miejsce w powiecie.

Dane dotyczące udziału osób korzystających z sieci wodociągowej w liczbie ludności ogółem w gminach powiatu łańcuckiego w 2022 roku, przedstawia poniższy wykres i mapa.

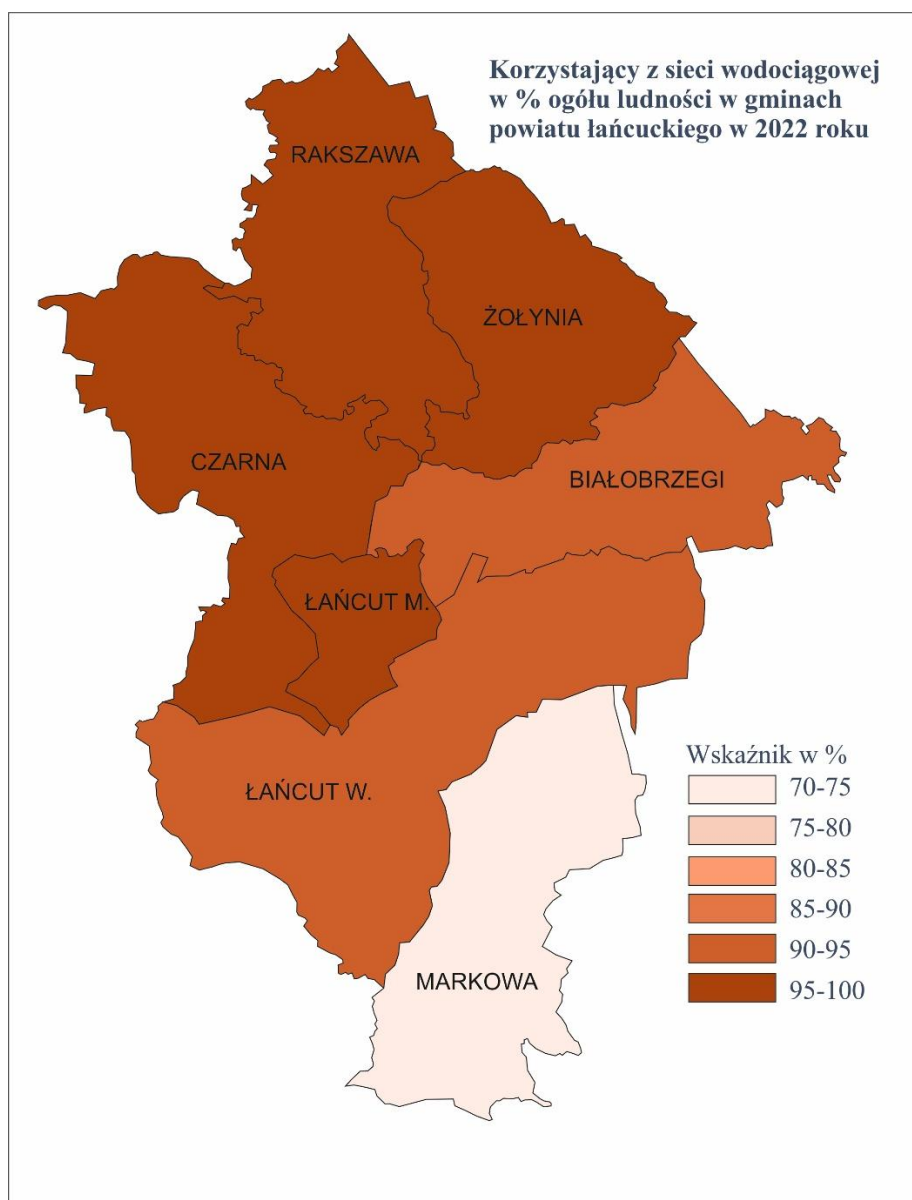
Wykres 19 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu łańcuckiego w 2022 roku

Seria 1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 22 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu łańcuckiego w 2022 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Sieć kanalizacyjna

Działalność w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków, tak samo jak w przypadku zaopatrzenia w wodę prowadzi Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Żołyńni. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków obejmuje miejscowości: Żołyńnię, Bikówkę, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Zakęcie i Brzozę Stadnicką.

Oczyszczalnie ścieków zlokalizowane są w Żołyńni oraz Brzozie Stadnickiej.

Mieszkańcy korzystają także z przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych.

Według danych GUS, w 2022 roku długość czynnej sieci kanalizacyjnej wyniosła 147,1 km, a podłączonych do niej było 84,5 % ogółu budynków mieszkalnych na terenie gminy i korzystało z niej 79,5 % ludności z terenu gminy Żołyńnia. W 2022 roku siecią kanalizacyjną odprowadzonych zostało 177,9 dam³ ścieków bytowych, a w stosunku do roku 2018 ilość ta zmalała o 10,6 dam³. Wybrane dane dotyczące sieci kanalizacyjnej w gminie Żołyńnia w roku 2018 i 2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35 Wybrane dane dotyczące sieci kanalizacyjnej w gminie Żołyńnia w roku 2018 oraz 2022

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2018	2022
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	131,8	147,1
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 530	1 844
Awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	55	72
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	188,5	177,9
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	5 324	5 550

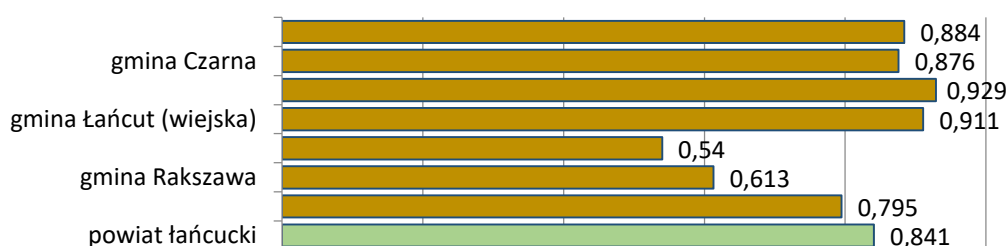
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Pod względem udziału osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w liczbie ludności ogółem, gmina Żołyńnia w 2022 r. osiągnęła 5 wynik w powiecie. Wartość ta kształtowała się na poziomie 79,5 %, natomiast średni wynik dla powiatu łańcuckiego wynosił 84,1 %. Najlepiej skanalizowaną gminą w powiecie była gmina miejska łańcut – 92,9 %.

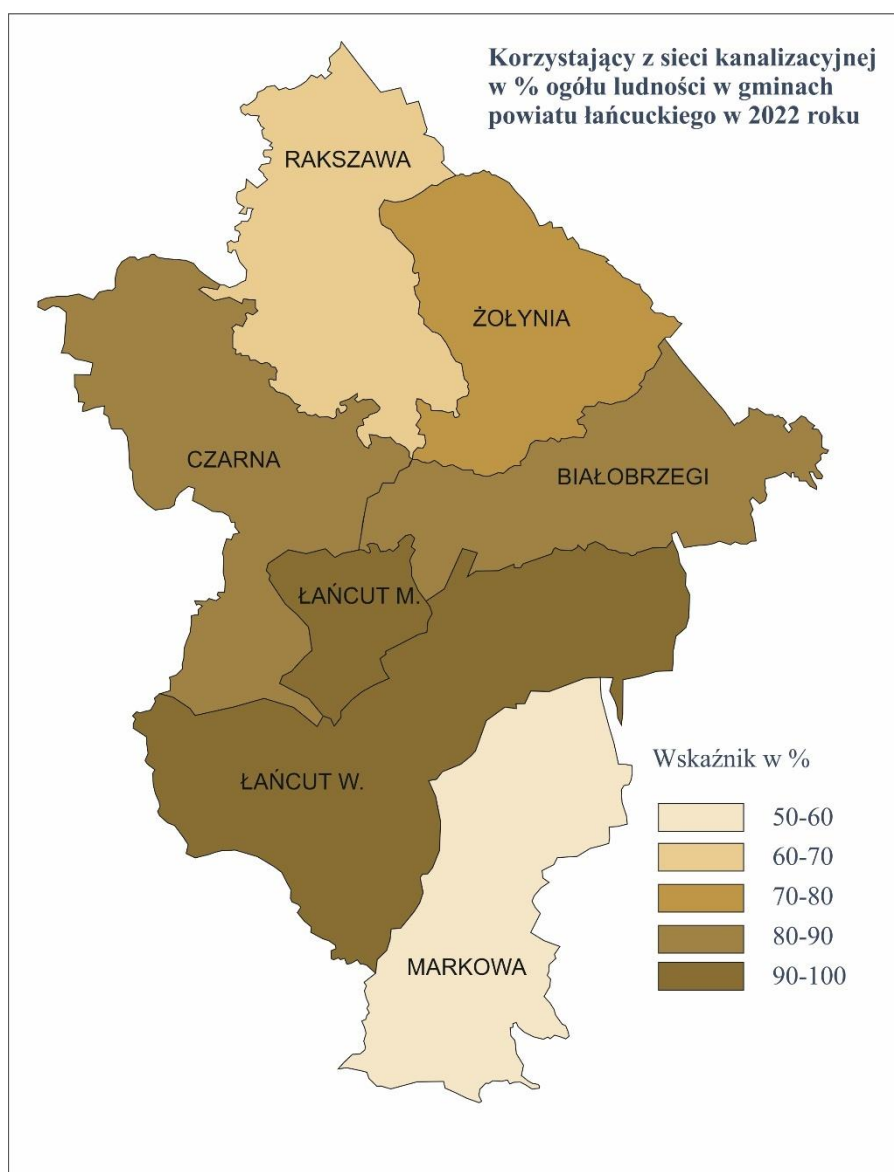
Dane dotyczące udziału osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w liczbie ludności ogółem w gminach powiatu łańcuckiego w 2022 roku, przedstawia poniższy wykres i mapa.

Wykres 20 Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w gminach powiatu łańcuckiego w 2022 roku

Seria 1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Sieć gazowa

W kwestii dostępu do sieci gazowej, w 2022 roku według danych GUS, odbiorcami gazu na terenie gminy Żołyńia było 1 274 gospodarstw domowych, a liczba ludności korzystająca z sieci gazowej wyniosła 4 656 osób, tj. 66,7 % ogółu mieszkańców gminy. Długość czynnej sieci gazowej wynosiła natomiast 102 615 km.

Wybrane dane dotyczące sieci gazowej na terenie gminy Żołyńia w roku 2018 i 2022 przedstawia poniższa tabel.

Tabela 36 Wybrane dane dotyczące sieci gazowej w gminie ŻoŹynia w 2018 i 2022 roku

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2018	2022
Długość czynnej sieci gazowej	m	94 150	102 615
Czynne przyłącza do budynków ogółem	szt.	1 615	1 770
- w tym do budynków mieszkalnych	szt.	1 558	1 707
Liczba odbiorców gazu (gospodarstwa domowe)	gosp.	1 098	1 274
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	603	746
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	3 656	4 656
Zużycie gazu	MWh	6 214,6	9 943,8
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	MWh	4 500,1	8 705,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

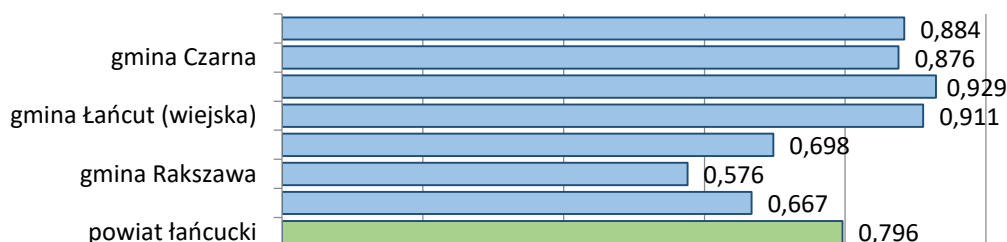
Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, na przestrzeni lat 2018-2022 znacznie zwiększyła się długość czynnej sieci gazowej oraz liczba odbiorców gazu, w tym również liczba odbiorców ogrzewających mieszkania gazem. Jednak w świetle najnowszych projektów Unii Europejskiej związanych z wprowadzeniem tzw. „Zielonego Ładu” i rezygnacją m.in. z korzystania z pieców gazowych w gospodarstwach domowych, dalszy rozwój infrastruktury gazowej pozostaje pod znakiem zapytania.

W gminie ŻoŹynia w 2022 roku występował przedostatni co do wielkości poziom gazyfikacji spośród pozostałych gmin powiatu łańcuckiego, kształtujący się na poziomie 66,7 %. Dla porównania, poziom gazyfikacji w powiecie wynosił 79,6 %, natomiast całego województwa podkarpackiego – 77,6 %.

Dane dotyczące udziału osób korzystających z sieci gazowej w liczbie ludności ogółem w gminach powiatu łańcuckiego w 2022 roku, przedstawia poniższy wykres i mapa.

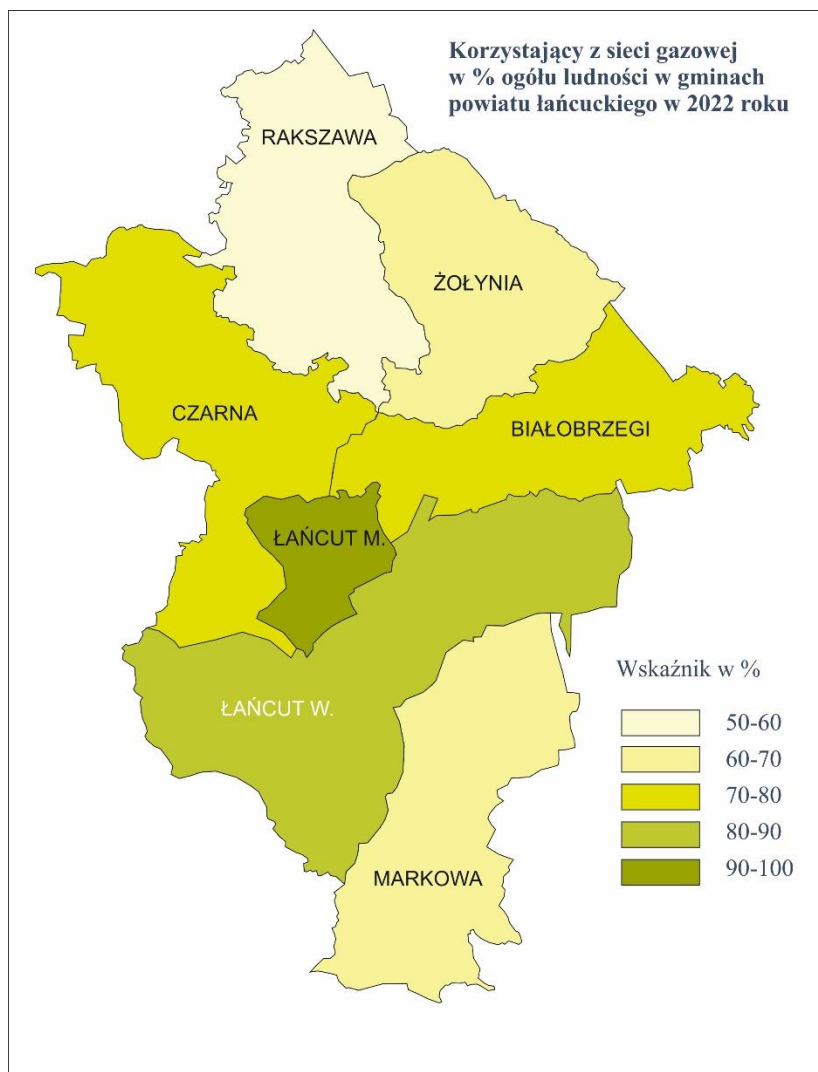
Wykres 21 Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w gminach powiatu łańcuckiego w 2022 roku

Seria 1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Mapa 24 Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w gminach powiatu łańcuckiego w 2022 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Sieć energetyczna

Gmina Żołyńia leży na obszarze Rejonu Energetycznego Leżajska, z Posterunkiem Energetycznym w Łąncucie. Głównym źródłem zasilania energetycznego gminy są dwie linie przesyłowe o napięciu 15 kV. W północnej części gminy przebiegają ponadto tranzytowe linie wysokiego napięcia (750 kV) na Ukrainę oraz (110 kV) do Leżajska. Wszystkie gospodarstwa położone na terenie gminy podłączone są do sieci energetycznej.

Gospodarka odpadami

Ważną kwestią, wpływającą na jakość życia mieszkańców w gminie jest gospodarka odpadami komunalnymi. Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (Dz. U. z 2022 r. poz. 699 z późn. zm.), przez odpady komunalne rozumie się odpady powstające w gospodarstwach domowych, wyłączając pojazdy wycofane z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów (m. in. z sektora handlu i usług), które ze względu na swój charakter lub skład, podobne są do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2022 poz. 1297), utrzymanie czystości i porządku, a w tym kwestie związane z gospodarką odpadami komunalnymi na terenie gminy, należą do zadań własnych gminy. Gminy są zobowiązane do zorganizowania, odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych zebranych w nieruchomościach położonych na jej terenie.

Odpady komunalne na terenie gminy Żołynia powstają głównie w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach handlowych oraz obiektach użyteczności publicznej. Ich odbiorem zajmuje się Miejski Zakład Komunalny w Leżajsku.

Zgodnie z danymi GUS, w 2022 roku z terenu gminy Żołynia zebrano ogółem 1 396,04 ton odpadów komunalnych, z czego 576,22 ton, tj. 41,3 % ogółu odpadów, stanowiły odpady zebrane w sposób selektywny. Masa wytworzonych odpadów komunalnych na 1 mieszkańca wyniosła natomiast 199 kg, a w stosunku do roku 2019 wartość ta zwiększyła się o 4 kg. Wskaźnik ten umożliwia monitorowanie postępów w dążeniu do zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów oraz zmniejszenia negatywnego oddziaływania tych odpadów na środowisko, co jest jednym z celów polityki Unii Europejskiej w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi. Ilość wytwarzanych odpadów w przeliczeniu na 1 mieszkańca, uzależniona jest w dużej mierze od czynników ekonomicznych i społecznych, głównie standardu życia ludności oraz wielkości i intensywności konsumpcji produktów.

Ochrona środowiska w zakresie zarządzania odpadami komunalnymi opiera się na jednym z kluczowych rozwiązań, jakim jest segregacja odpadów. Jest to zadanie gminy, aby zapewnić selektywne zbieranie odpadów komunalnych, które powinno obejmować przynajmniej takie frakcje jak: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, wielomateriałowe odpady opakowaniowe oraz bioodpady. Dodatkowo, zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zobligowane są do osiągnięcia określonych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku, a także ograniczenia składowania odpadów komunalnych, które podlegają biodegradacji.

Na podstawie dostarczonych danych, widoczny jest wzrost zarówno ilości odpadów komunalnych zebranych ogółem, jak i odpadów zebranych selektywnie na terenie gminy Żołynia w latach 2018-2022.

W 2018 roku zebrano 1 228,69 ton odpadów, podczas gdy w 2022 roku ilość ta wzrosła do 1 395,04 ton. Trend wzrostowy widoczny jest w odniesieniu do odpadów zebranych selektywnie. W 2018 roku zebrano 351,53 ton takich odpadów, natomiast w 2022 roku – 576,22 ton. To stanowi wzrost o około 63,9 %.

Podsumowując, gmina Żołynia robi postępy w zakresie segregacji odpadów, co jest pozytywnym sygnałem dla zarządzania odpadami i ochrony środowiska na tym terenie. Jednak mimo zwiększonej ilości odpadów zebranych selektywnie, wciąż znacząca ilość odpadów jest zbierana w sposób zmieszany. Wymaga to dalszych działań na rzecz edukacji i świadomości ekologicznej mieszkańców.

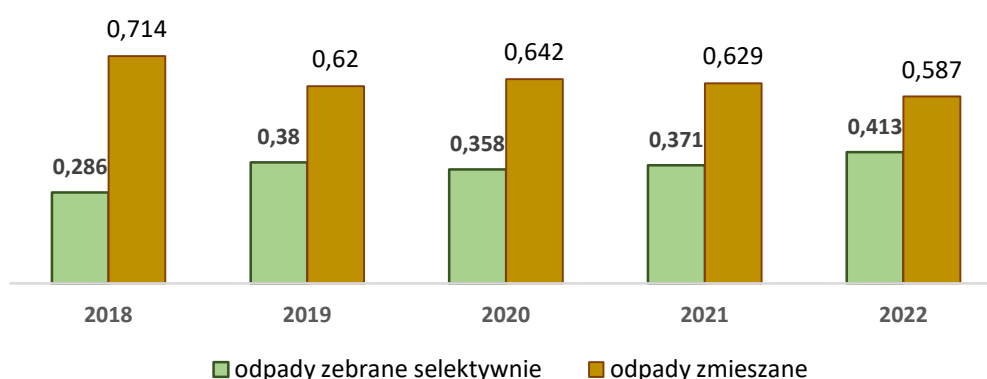
Dane dotyczące ilości odpadów komunalnych zebranych na terenie gminy Żołynia w latach 2018-2022, przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 37 Odpady komunalne zebrane na terenie gminy Żołyńia na przestrzeni lat 2018-2022

Rok	Odpady zebrane ogółem (w t)	Odpady zebrane selektywnie (w t)	Odpady zebrane zmieszane (w t)
2018	1 228,69	351,37	877,79
2019	1 368,16	519,37	848,79
2020	1 326,56	475,21	851,35
2021	1 356,70	503,16	853,54
2022	1 395,04	576,22	818,82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 22 Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ilości odpadów zebranych ogółem na terenie gminy Żołyńia na przestrzeni lat 2018-2022

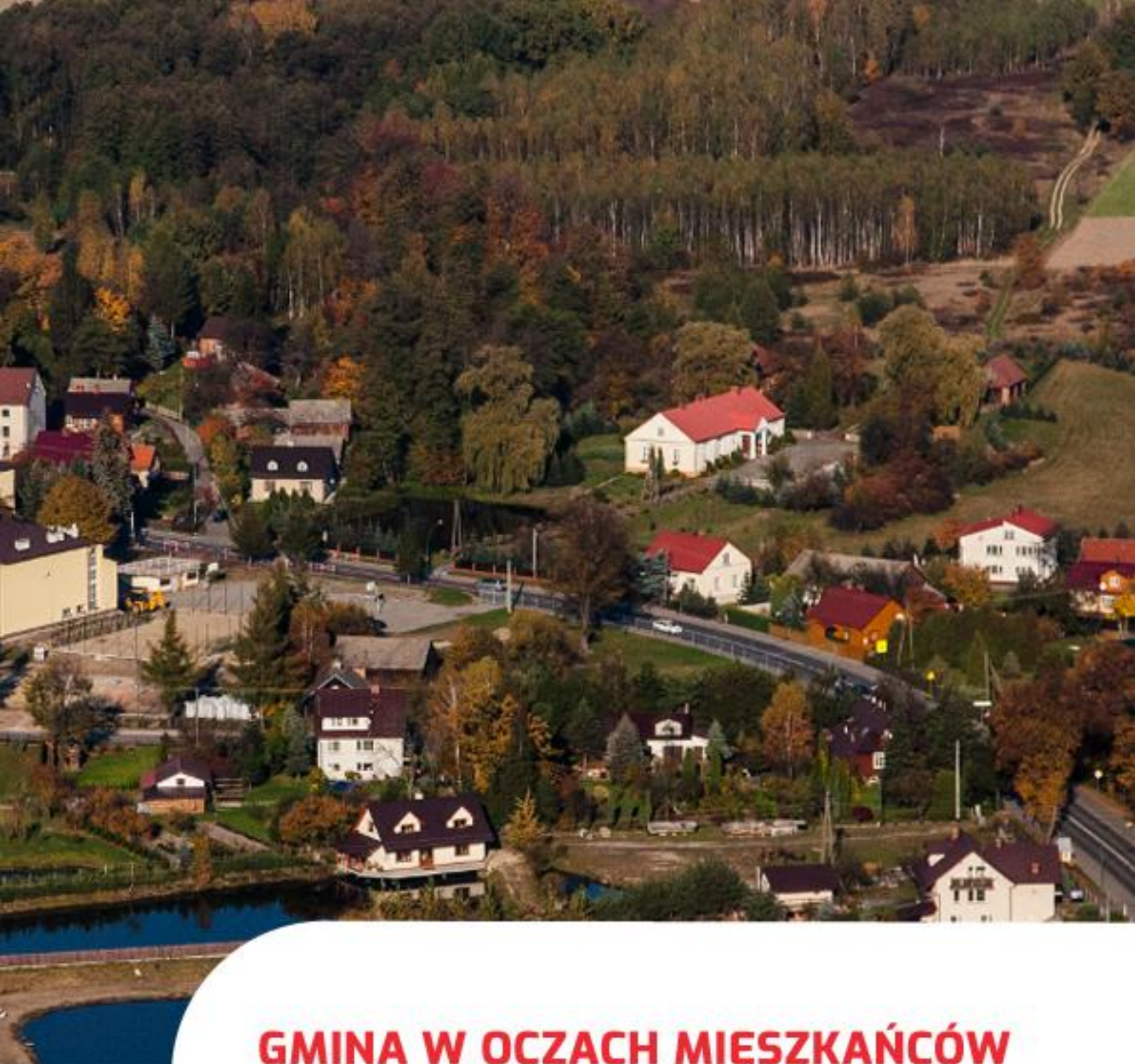
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Dane prezentują pozytywne zmiany w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy Żołyńia. Obserwujemy wyraźny trend wzrostowy w zakresie selektywnego zbierania odpadów w latach 2018-2022.

Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych stanowią ważny element systemu zarządzania odpadami w gminach. Właściciele nieruchomości mają tam możliwość bezpłatnego pozbywania się konkretnych rodzajów odpadów, określonych w regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie. Punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) obsługujący mieszkańców Gminy Żołyńia, zlokalizowany jest w Leżajsku przy ul. Podolszyny i administrowany jest przez Leżajski Miejski Zakład Komunalny. Mieszkańcy gminy Żołyńia mają tam możliwość pozbycia się odpadów wielkogabarytowych, elektrycznych, elektronicznych, remontowo-budowlanych oraz opon. W roku 2022, mieszkańcy oddali do PSZOK 95,06 t. odpadów.

Na terenie gminy Żołyńia występują również odpady w postaci wyrobów zawierających azbest. Celem jego usunięcia, Rada Gminy uchwaliła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Żołyńia na lata 2012-2032”.

Gmina na bieżąco, w miarę posiadanych środków finansowych podejmuje działania w celu usunięcia wyrobów zawierających azbest, wynajmując do tego celu specjalistyczne firmy wyłaniane na drodze przetargów.

GMINA W OCZACH MIESZKAŃCÓW

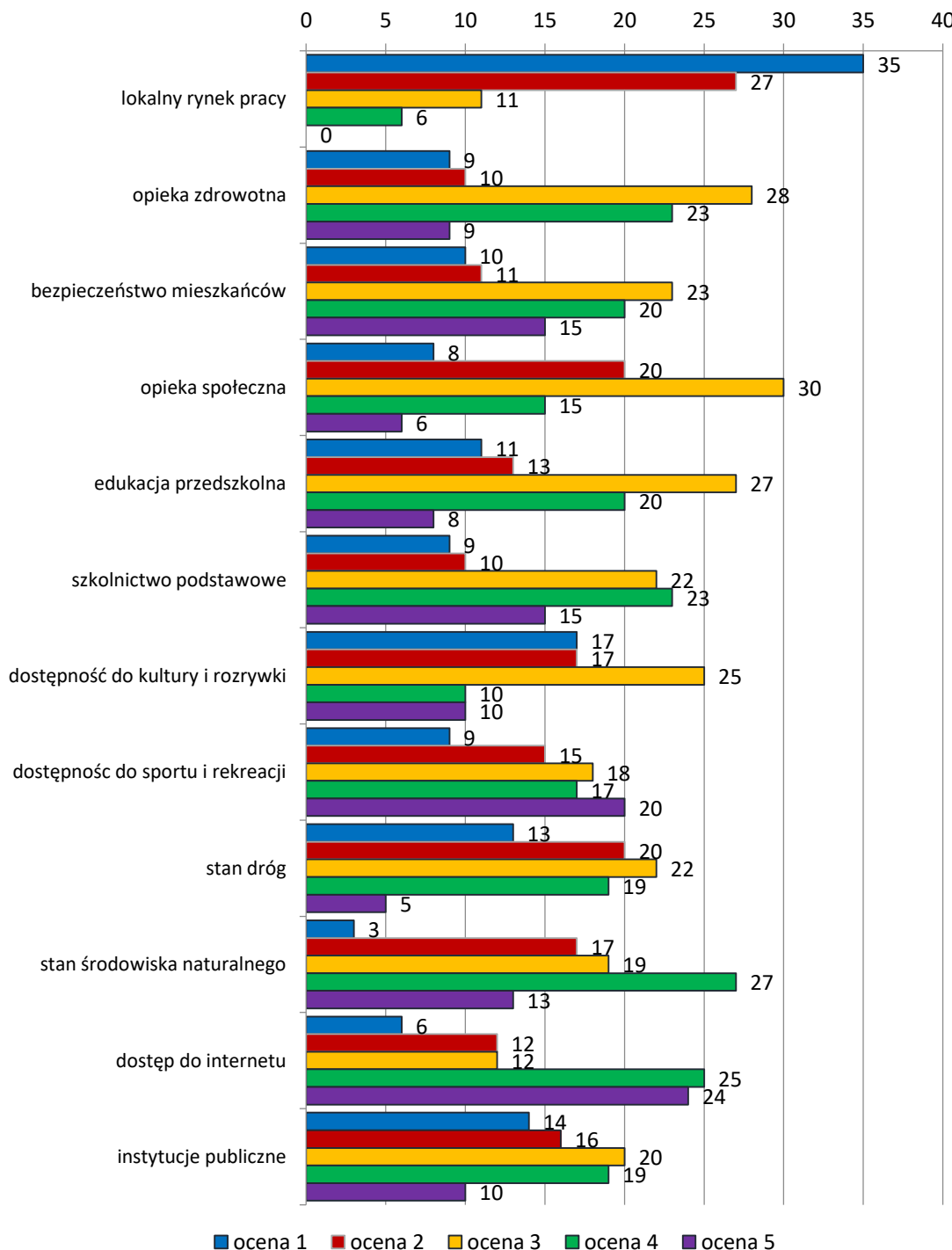
W przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy Żołynia ankiecie, udział wzięło 79 osób, które dokonały oceny poszczególnych sfer życia w gminie, wskazały auty i działania priorytetowe na obszarze gminy, a także która branża gospodarki ma największy potencjał rozwojowy oraz co powinno być wizytówką gminy.

Ankiety zrealizowano w formie elektronicznej, za pomocą opracowanych przez pracowników Urzędu Gminy formularzy.

PYTANIE 1 brzmiało: „Jak ocenia Pani/Pan poszczególne sfery życia na terenie gminy?”

W ocenie poszczególnych sfer życia na terenie gminy, gdzie 1 jest oceną najniższą, natomiast 5 oceną najwyższą, mieszkańcy najwyżej stan środowiska naturalnego oraz bezpieczeństwo mieszkańców. Wysokimi ocenami cieszą się także szkolnictwo podstawowe i edukacja przedszkolna.

Wykres 23 Ocena poszczególnych sfer życia na terenie gminy (na podstawie udzielonych odpowiedzi)

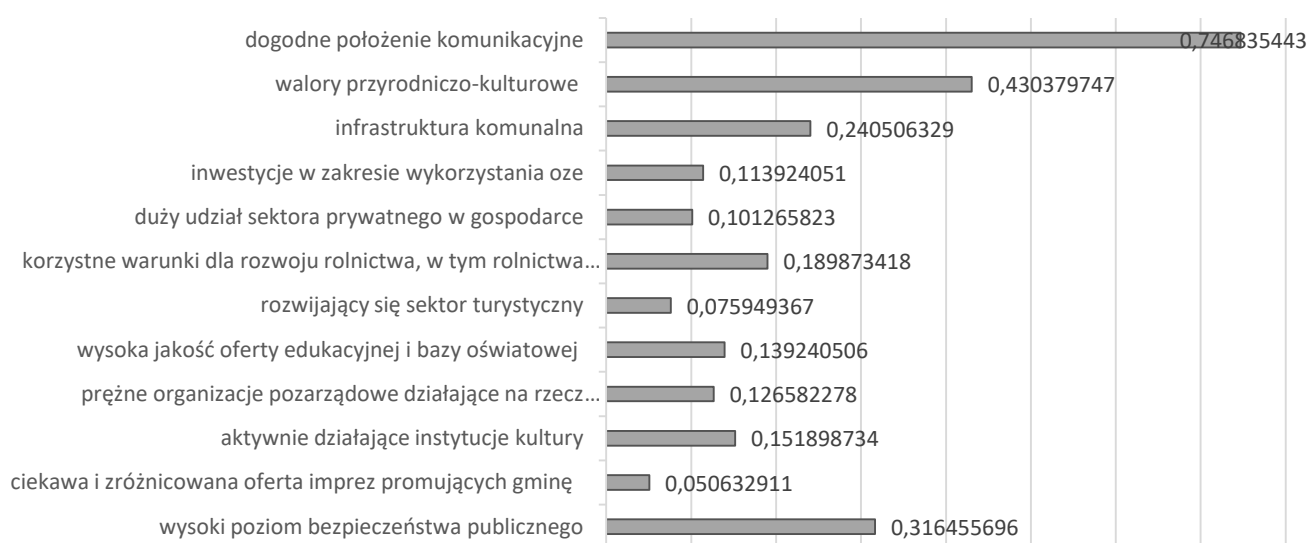
Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Ankietowani mieszkańcy najlepiej ocenili stan środowiska naturalnego oraz dostęp do internetu, natomiast najgorzej oceniony został lokalny rynek pracy.

PYTANIE 2 brzmiało: „Proszę o wybranie i zaznaczenie 3-5 największych atutów gminy”.

Biorąc pod uwagę największe atuty gminy Żołyni, ankietowani wskazują najczęściej dogodnie położenie komunikacyjne – po 74,7 %, walory przyrodniczo-kulturowe – 43,0 % oraz wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego – 31,6 %.

Wykres 24 Atuty gminy – pytanie wielokrotnego wyboru (w % udzielonych odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

PYTANIE 3 brzmiało: „Co jest aktualnie najsłabszą stroną gminy?” – na pytanie otwarte ankietowani odpowiedzieli:

- brak miejsc pracy,
- mała ilość lokalnych przedsiębiorstw,
- brak żłobka,
- brak lub zły stan dróg drogi dojazdowych,
- brak chodników dla pieszych,
- brak oświetlenia ulic,
- słaby transport publiczny,
- brak inwestycji,
- słaba promocja gminy, ukierunkowana na sport a nie na inwestycje,
- mała ilość ścieżek rowerowych,
- niedostosowanie budynków na potrzeby osób niepełnosprawnych,
- mała ilość wydarzeń kulturalnych i sportowych na terenie gminy,
- brak miejsc do rekreacji, np. kąpieliska,

- brak toalety publicznej,
- zbyt skromna baza noclegowa i gastronomiczna,
- brak terenów inwestycyjnych dla inwestorów,
- brak działek pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne,
- zbyt mała oferta rekreacji i odpoczynku na świeżym powietrzu,
- coraz gorszy poziom kształcenia młodzieży w szkołach na terenie gminy, połączony z niedoinwestowaniem szkolnictwa,
- brak imprez promujących.
- zbyt małe zaangażowanie UG w kierunku rozszerzenia elektronicznej obsługi klienta,
- brak instalacji zewnętrznych do ćwiczeń rekreacyjnych.

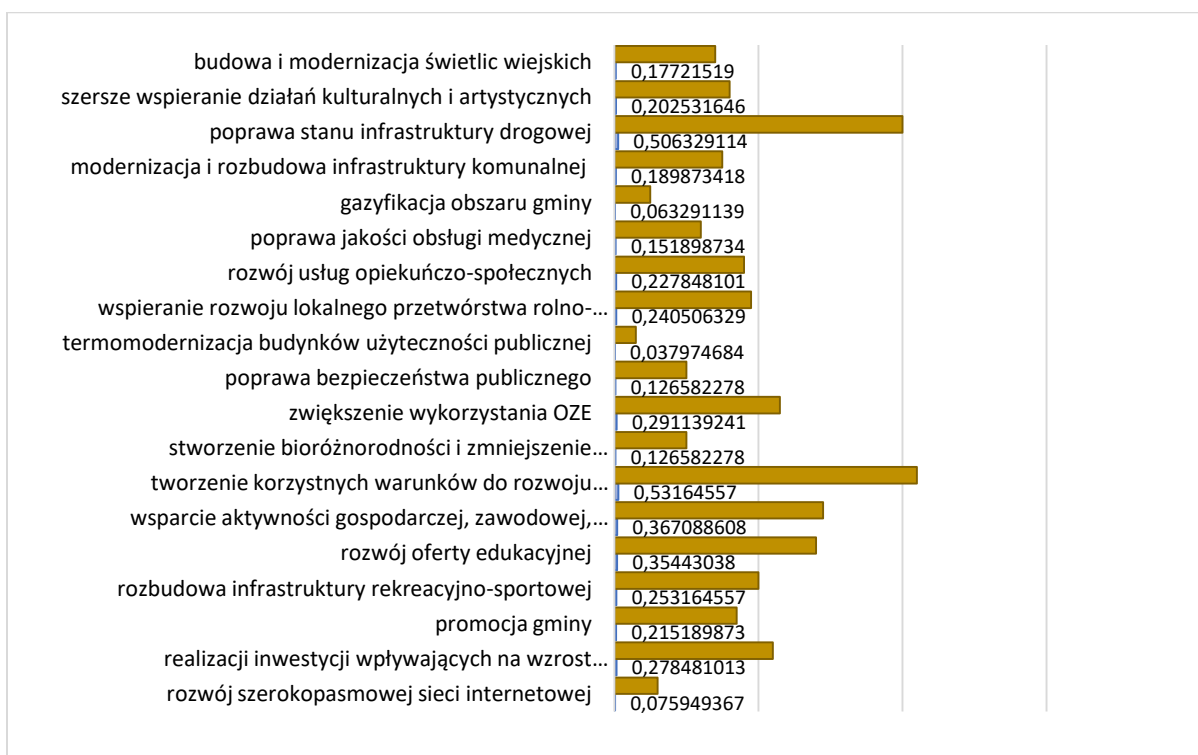
PYTANIE 4 brzmiało: „Co Pani/Pana zdaniem należałoby zmienić w celu poprawy rozwoju społeczno-gospodarczego gminy?” – na to otwarte pytanie ankietowani odpowiedzieli:

- opracować i wprowadzić plan zagospodarowania gminy,
- utworzyć żłobek,
- rozwój szeroko pojętej kultury i rozrywki, dostępnej dla szerokiej rzeszy odbiorców, nie tylko pasjonujących się sportem,
- poszerzenie oferty kulturalnej dla dzieci i młodzieży, szczególnie w godzinach popołudniowych oraz dni świąteczne,
- stworzyć dogodne warunki dla przedsiębiorczości, aby wzrosła liczba małych prywatnych przedsiębiorstw a tym samym ilość miejsc pracy,
- pozyskanie nowych terenów inwestycyjnych pod budownictwo i inwestycje,
- rozeznac potrzeby mieszkańców poprzez szersze konsultacje i kontakt z nimi,
- tworzyć atrakcyjne miejsca dla rekreacji i wypoczynku,
- wspieranie przedsiębiorców i lokalnego rynku pracy,
- rozwój infrastruktury drogowej, komunalnej, rekreacyjno-sportowej,
- inwestycja w tereny i obiekty rekreacyjne z wykorzystaniem naturalnych cieków wodnych jak np. jezioro Rajsza na którym można było by zorganizować kąpielisko gminne oraz wokół którego można byłoby wybudować infrastrukturę wypoczynkowo-turystyczną,
- lepsza promocja inwestycyjna gminy,
- utworzyć wielkoformatowe centrum handlowe które przyciągnęło by inwestorów, mieszkańców sąsiednich gmin i dało pracę miejscowej ludności,
- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców poprzez budowę ciągów pieszo-rowerowych.

PYTANIE 5 brzmiało: „Proszę o wybranie i zaznaczenie 3 - 5 działań z listy, które zdaniem Pani/Pana są priorytetowe do wykonania na terenie gminy w najbliższych latach:” – na to pytanie wielokrotnego wyboru ankietowani odpowiedzieli:

Największą ilość głosów otrzymały odpowiedzi – tworzenie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości – 53,2 % oraz poprawa infrastruktury drogowej – 50,6 %.

Wykres 25 Priorytetowe działania do wykonania na terenie gminy – pytanie wielokrotnego wyboru
(w % udzielonych odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

PYTANIE 6 brzmiało: „Która branża gospodarcza na terenie gminy posiada największy potencjał?”.

Na pytanie o branżę gospodarczą, która posiada na terenie gminy największy potencjał rozwojowy, ankietowani najczęściej wskazywali handel hurtowy i detaliczny – 43,0 %, oraz przetwórstwo rolno-spożywcze – 43,0 %, na dalszych miejscach uplasowały się turystyka oraz rolnictwo i leśnictwo – po 39,2 %.

Wykres 26 Branża gospodarki posiadająca największy potencjał rozwojowy – pytanie wielokrotnego wyboru
(w % udzielonych odpowiedzi).

Seria 1

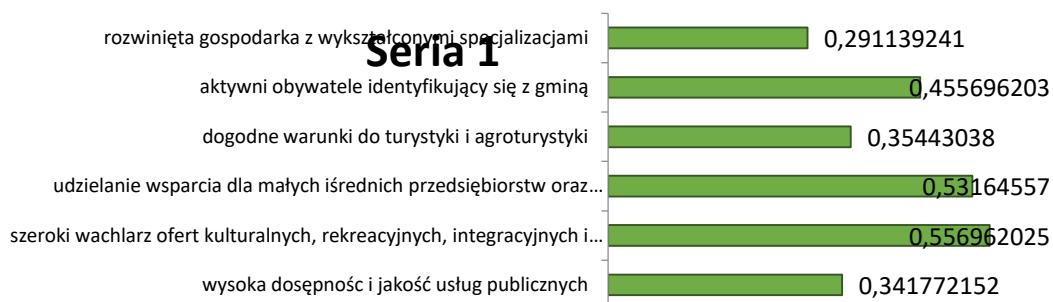

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

PYTANIE 7 brzmiało: „Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy w 2030 r.? Proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi”

Na powyższe pytanie ankietowani najczęściej wskazywali jako wizytówkę gminy: szeroki wachlarz ofert kulturalnych, rekreacyjnych, integracyjnych i sportowych – 55,7 %, udzielanie wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz rolników – 53,2 % oraz aktywni obywatele identyfikujący się z gminą – 45,6 %.

Wykres 27 Wizytówka gminy w 2030 (w % udzielonych odpowiedzi).

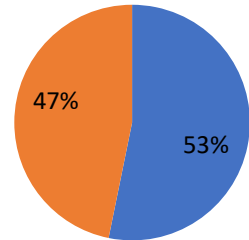

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

METRYCZKA

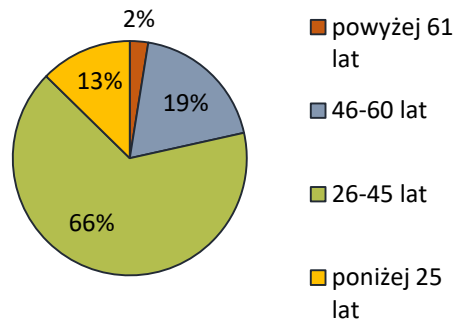
Wykres 28 Informacje dot. ankietyowanych mieszkańców gminy Żołyńia

struktura płci ankietyowanych

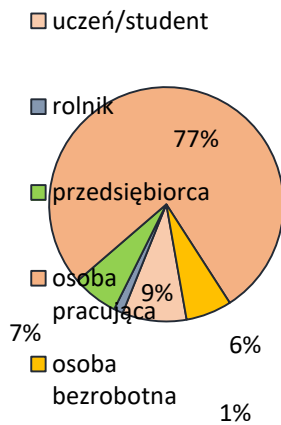
■ mężczyźni ■ kobiety

struktura wieku ankietyowanych

■ powyżej 61 lat
■ 46-60 lat
■ 26-45 lat
■ poniżej 25 lat

zatrudnienie ankietyowanych

■ uczeń/student

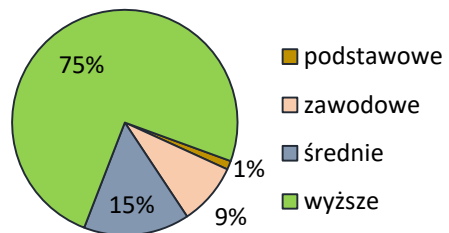
■ rolnik

■ przedsiębiorca

■ osoba pracująca

■ osoba bezrobotna

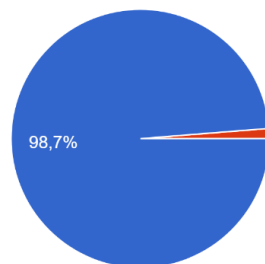
wykształcenie ankietyowanych

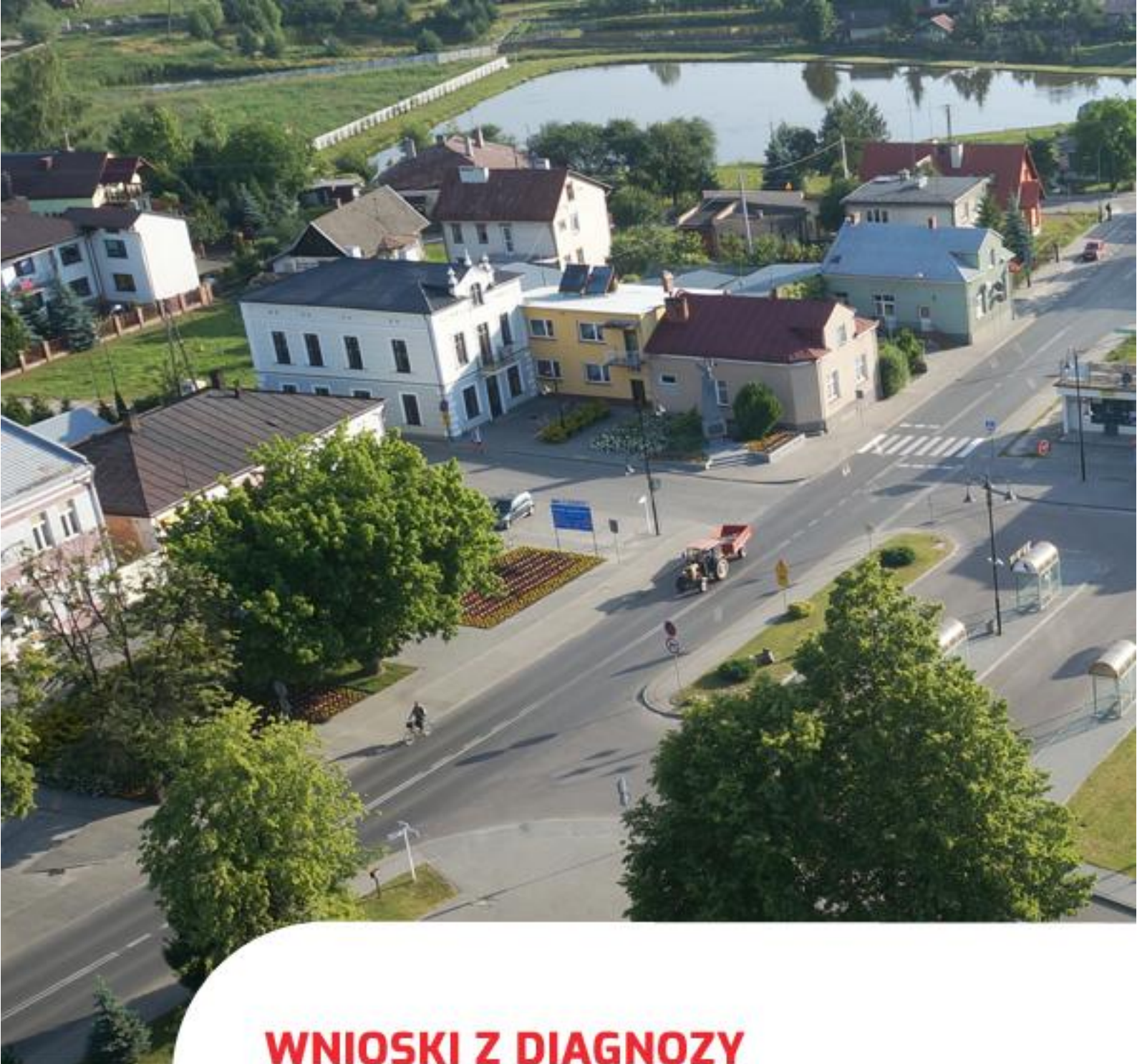
■ podstawowe
■ zawodowe
■ średnie
■ wyższe

Czy jesteś mieszkańcem Gminy?

79 odpowiedzi

■ Tak
■ Nie

WNIOSKI Z DIAGNOZY

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi strategii rozwoju gminy, opracowanie Strategii Rozwoju Gminy ŻoŹynia na lata 2023-2030 poprzedzone zostało przygotowaniem „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej”, która stanowi kluczowy etap w kompleksowej ocenie ponadlokalnych zasobów oraz w wypracowaniu strategicznych rozwiązań.

Wnioski z diagnozy stanowiły podstawę opracowania części kierunkowej Strategii, która zawiera wizję, cele strategiczne, kierunki działań, kluczowe projekty do realizacji oraz model struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z rekomendacjami w zakresie polityki przestrzennej i wskazaniem obszarów strategicznej interwencji.

Poniżej zostały przedstawione najważniejsze wnioski z diagnozy, wynikające z poszczególnych obszarów tematycznych, tworzących strukturę diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Żołyń, tj. obszaru społecznego, gospodarczego oraz przestrzenno-środowiskowego, uzupełnione o oceny z przeprowadzonych wśród mieszkańców ankiet oraz w oparciu o warsztaty z pracownikami Urzędu Gminy w Żołyń oraz z Radnymi Rady Gminy Żołyń.

7.1 Obszar społeczny

Demografia

Na przestrzeni ostatnich lat, w gminie Żołyń można zauważyć tendencję spadkową, jeśli chodzi o liczbę mieszkańców. Przyczyną tego jest zarówno niska liczba urodzin, jak i wysoka, powiększająca się z każdym rokiem liczba zgonów (saldo na 1000 mieszkańców wynosiło w 2022 roku – 5,58 i było najniższe w powiecie łańcuckim) oraz ujemne w 2022 roku saldo migracji.

Z perspektywy ekonomicznych grup wiekowych, najliczniejszą grupą w gminie Żołyń są osoby w wieku produkcyjnym, jednak ich liczba na przestrzeni lat 2018-2022 spadła o 1,3% przy wzroście liczby osób w wieku przedprodukcyjnym - o 1,0 %, oraz nieznacznym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym o 0,3 %. Trend ten w najbliższych latach będzie z dużym prawdopodobieństwem postępował. Istotnym problemem jest odpływ ludzi młodych, wykształconych, aktywnych i innowacyjnych, co przyczynia się do zmniejszania potencjalnych zasobów pracy.

Porównując wartości wskaźników obciążenia demograficznego dla gminy Żołyń z wartościami dla poszczególnych gmin powiatu łańcuckiego, jak i ogółem dla województwa podkarpackiego, zauważalne jest, że relatywnie gmina Żołyń ma lepsze wskaźniki niż gminy ościennie oraz dla województwa.

Istotne dla rozwoju gminy są działania polegające na przyciąganiu nowych mieszkańców do osiedlenia się na terenie gminy, dla których gmina Żołyń będzie atrakcyjnym miejscem zamieszkania, ze względu na walory krajobrazowe i przyrodnicze oraz możliwość prowadzenia działalności ukierunkowanej na ruch turystyczny.

Usługi społeczne

Usługi społeczne w gminie Żołyń są zróżnicowane pod względem dostępności jak i jakości. Najważniejsze usługi społeczne to edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna i dostęp do kultury.

Potrzeby w zakresie szkolnictwa i wychowania przedszkolnego są w gminie Żołyń w znacznym stopniu zaspokojone. Gmina jako jedna z nielicznych gmin wiejskich ma na swoim terenie liceum ogólnokształcące, odznaczające się wysoką jakością kształcenia młodzieży. Biorąc pod uwagę wielkość gminy Żołyń, oferta w zakresie wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat mogłaby być szersza - obecnie objętych wychowaniem przedszkolnym jest 81,5 % dzieci. Na dzień dzisiejszy w gminie nie istnieje zorganizowana opieka dla dzieci do lat 3, a budowa żłobka trwa. Na uwagę zasługują także potrzeby obiektów oświatowych w zakresie dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz ograniczenia zużycia energii (termomodernizacja, fotowoltaika), a także wyposażenia w nowoczesne pomoce dydaktyczne.

Mieszkańcy gminy mają dostęp do lekarza rodzinnego oraz pielęgniarki środowiskowej a także lekarzy specjalistów w dwóch placówkach medycznych. Na terenie gminy funkcjonują także 3 apteki oraz punkt apteczny.

Pomoc społeczna realizowana jest na terenie gminy poprzez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żołyni. Analiza zasięgu korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2018-2022, pozwala wysnuć przypuszczenia o nieznacznym narastaniu problemów społecznych w gminie, przede wszystkim w zakresie pracy oraz zdrowia mieszkańców. Wskazuje na to niekorzystny wskaźnik zasięgu korzystania ze środowiskowej opieki społecznej dla gminy w porównaniu ze wskaźnikami dla powiatu łańcuckiego oraz województwa podkarpackiego, utrzymującymi się na wyższym poziomie, z tendencją wzrostu w 2022 roku.

W gminie Żołynia dużą wagę przywiązuje się do dostępu i różnorodności oferty kulturalnej. Główną rolę w tej kwestii pełni Gminny Ośrodek Kultury w Żołyni jako organizator oraz współorganizator wielu zajęć i wydarzeń kulturalnych na terenie gminy, skierowanych zarówno do mieszkańców gminy jak i turystów. Rozwijająca się działalność GOK jest jednak ograniczona przede wszystkim poprzez warunki lokalowe oraz finansowe ośrodka. Brak dużej sceny, zaplecza technicznego i wyposażenia uniemożliwia często organizację różnego rodzaju wydarzeń, o które mieszkańcy gminy zabiegają. Dlatego też ważna jest rozbudowa obiektów i ich zaplecza, tak aby by spełniały te potrzeby.

Ważną kwestią jest również zapewnienie dostępu do budynków infrastruktury społecznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, a także przeprowadzenie ich termomodernizacji, co pozwoli na ograniczenie kosztów funkcjonowania i realizacji usług. W związku z tym, niezbędne będą działania gminy Żołynia w celu dokonania stosownych modernizacji tych budynków.

Według mieszkańców, jako podstawowe formy aktywności w gminie oferowane są przede wszystkim imprezy sportowe. Zainteresowanie nimi wzrasta, o czym świadczy np. wzrost liczby ćwiczących, jednak występuje niedosyt ofert skierowanych zwłaszcza do dzieci i młodzieży oraz wydarzeń o charakterze niesportowym. Oferta rekreacyjno-turystyczna jako i infrastruktura są stosunkowo słabo rozwinięte i nie wykorzystują całego potencjału gminy. Brak jest np. basenu lub miejsc do plażowania nad wodą, miejsc spotkań i spacerowych oraz szerokiej oferty rekreacyjno-turystycznych skierowanej do szerokiej grupy odbiorców, także z ościennych gminy.

Aktywność społeczna mieszkańców

Na terenie gminy działają liczne organizacje pozarządowe. Dużą rolę w kształtowaniu zaangażowania obywatelskiego mieszkańców pełni wspomniany wcześniej Gminny Ośrodek Kultury w Żołyni, wspomagający realizację działań organizacji pozarządowych z terenu gminy. Dzięki temu w gminie na wysokim poziomie rozwija się kapitał społeczny.

Ważną rolę pełnią również funkcjonujące w gminie Ochotnicze Straże Pożarne, prowadzące działalność przeciwpożarową, ratowniczą, kulturalną i oświatową. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat obserwowany spadek liczby zagrożeń, przy jednoczesnym wzroście liczby zdarzeń wymagających interwencji straży pożarnej.

7.2 Obszar gospodarczy

Aktywność ekonomiczna ludności oraz bezrobocie w gminie

W 2022 roku gminę Żołyńia zamieszkiwały 4 147 osób w wieku produkcyjnym, co stanowiło 59,4 % ogółu ludności na tym obszarze. W 2021 roku (brak danych w bazie BDL za rok 2022) na terenie gminy znalazło pracę 708 osób, w tym 323 kobiet i 385 mężczyzn. Wynik ten wynika jednak z metodologii Głównego Urzędu Statystycznego, który w statystykach dot. pracujących nie bierze pod uwagę podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących nie przekraczającej 9 osób oraz pracujących w rolnictwie w ramach indywidualnych gospodarstw, dlatego statystyki te nie oddają rzeczywistego poziomu zatrudnienia w gminie Żołyńia, biorąc pod uwagę jej turystyczny charakter i dominację mikroprzedsiębiorstw w strukturze podmiotów gospodarczych.

Biorąc pod uwagę wskaźniki dotyczące rynku pracy w zakresie liczby pracujących na 1000 ludności (wynik 101) oraz pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (wynik 169,3) oraz wskaźniki dla poszczególnych gmin powiatu łańcuckiego, ich wielkości dla gminy Żołyńia przedstawiają się niezbyt korzystnie na tle pozostałych gmin, kształtując się poniżej średniej dla powiatu, która jest wydatnie podbijana przez ośrodek miejski jakim jest Łańcut.

Gmina Żołyńia zajmuje czwarte miejsce wśród gmin powiatu łańcuckiego pod względem udziału zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 6,5 % - powyżej średniej dla powiatu. Z uwagi na ograniczoną liczbę miejsc pracy oraz występującą sezonowość na lokalnym rynku pracy, część mieszkańców gminy pozostaje zarejestrowana jako osoby bezrobotne. Ważnym zagadnieniem jest również zjawisko bezrobocia ukrytego, tj. pozostawanie bez pracy i nierejestrowanie się jako osoba bezrobotna, a także zjawisko „szarej strefy”, tj. nielegalne zatrudnienie, bez opłacania składek oraz podatku dochodowego. Z tego względu niezbędne będzie podjęcie działań w celu ograniczenia zjawiska bezrobocia oraz tworzenia nowych miejsc pracy, które nie będą ograniczone przez sezonowość ruchu turystycznego.

Przedsiębiorczość na terenie gminy

W ostatnich latach zarówno w gminie Żołyńia, jak i w innych gminach powiatu łańcuckiego, obserwuje się pozytywne zjawisko rozwoju przedsiębiorczości, a co za tym idzie wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy Żołyńia dotyczy głównie sektora prywatnego. Najwięcej z nich wykonywało działalność gospodarczą według sekcji F (budownictwo) – 122 podmioty (24,1 % ogółu podmiotów) oraz sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) – 85 podmiotów (16,8 % ogółu). Na przestrzeni lat 2018-2022 największy wzrost liczby podmiotów wystąpił w sekcji F – o 36 podmiotów.

Pomimo niezaprzeczalnych walorów turystycznych gminy Żołyńia, podmiotów świadczących usługi okołoturystyczne było tylko 7. Zdecydowanie ta liczba powinna być wyższa. Trzon gospodarki gminy Żołyńia stanowią mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników, które stanowiły aż 96,0 % wszystkich podmiotów gospodarczych.

O niskim poziomie rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy Żołyńia świadczy też wskaźnik dotyczący podmiotów gospodarki narodowej na 1000 ludności - wynosi on tylko 73, podczas gdy średnia dla powiatu łańcuckiego wynosi 93. Z tego względu niezbędne będzie podjęcie działań w celu ograniczenia zjawiska bezrobocia oraz tworzenia nowych miejsc pracy, które nie będą ograniczone przez sezonowość ruchu turystycznego. Niezbędne jest udzielenie wsparcia dla przedsiębiorców, przede wszystkim lokalnych, oraz wyznaczenie i przygotowanie infrastrukturalne nowych terenów z przeznaczeniem na inwestycje. Na dzień dzisiejszy brak jest również planów zagospodarowania przestrzennego, które mogły by wytyczyć wizję rozwoju gospodarczego gminy.

Rolnictwo na terenie gminy Żołynia charakteryzuje się znacznym stopniem rozdrobnienia gospodarstw, które produkują na potrzeby własne. Dominują gospodarstwa o wielkości 1-5 ha. Część ich właścicieli, aby uniknąć ubóstwa, musi dorabiać pracą najemną lub dodatkową poza terenem gminy.

Turystyka - niedowartościowany obszar rozwoju gminy

Teren gminy jest tylko nieznacznie pokryty jest obszarami chronionymi co nie przeszkadza rozwojowi działalności gospodarczej. Większa liczba miejsc pracy na terenie gminy mogła by powstać poprzez ukierunkowanie aktywności jej mieszkańców na działalność usługową związaną z obsługą ruchu turystycznego oraz z handlem. Ruch turystyczny występuje jednak głównie w letnim sezonie turystycznym, począwszy od maja do września, co sprawia że rynek pracy w gminie charakteryzuje sezonowość. Nieduża odległość gminy od dwóch lokalnych centrów osadniczych jakimi są miasta Łańcut i Leżajsk, stwarza możliwość wykorzystania szansy poprzez inwestycję w powstanie dużego kompleksowego centrum handlowo-rekreacyjnego, oferującego atrakcyjne warunki i szeroką ofertę handlową oraz usług dodatkowych (gastronomicznych, rekreacyjnych, finansowych) dla mieszkańców własnych oraz ościennych gmin.

Kluczowym czynnikiem rozwoju gminy jest turystyka, która determinuje procesy społeczno-gospodarcze tego obszaru. Gmina posiada niezaprzeczone lecz nie wykorzystane walory przyrodnicze i krajobrazowe, ale istotną kwestią jest słaby rozwój infrastruktury zagospodarowania turystycznego. Na terenie gminy Żołynia istnieje słabo rozwinięta baza noclegowa – funkcjonują pojedyncze gospodarstwa agroturystyczne, kwatery prywatne i domki letniskowe. Dostępnych obiektów noclegowych jest zbyt mało, aby myśleć o rozwoju turystyki w gminie. Oprócz bazy noclegowej, na terenie gminy słabo rozwija się również baza gastronomiczna ograniczająca się praktycznie do barów. Na szczęście do aktywnego spędzania czasu nie są potrzebne duże nakłady finansowe - dostępne w gminie szlaki do turystyki pieszej i rowerowej niezmiennie zachwycają turystów. Brakuje im jednak rozbudowanej infrastruktury towarzyszącej – wiat turystycznych, miejsc biwakowych wyposażonych w elementy takie jak ławki, miejsca na ogniska czy też koszy na śmieci. Na terenie gminy znajduje się wiele tras, na których można uprawiać turystykę pieszą i rowerową oraz spędzać czas rekreacyjnie. Niestety, aby zatrzymać turystę na więcej niż jeden dzień, trzeba zapewnić mu nocleg i wyżywienie na odpowiednim poziomie.

Położenie gminy Żołynia sprzyja uczynienie z niej turystycznej „bazy” wypadowej do otaczających ją gmin ościennych mających różnorodne oferty sportowo-turystyczno-rekreacyjne. Niezbędna była by w tym zakresie współpraca ponadlokalna wzbogacająca kompleksowo ofertę dla turystów.

Należałoby podjąć kroki w celu rozwoju infrastruktury rekreacyjno-turystycznej oraz tworzenia nowych produktów turystycznych, które przyciągną turystów o każdej porze roku, co przyczyni się również do rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy oraz wzrostu dochodów jej mieszkańców, a w konsekwencji i wzrostu dochodów budżetowych gminy. Takimi produktami mogłaby być rozwój szlaków pieszo-rowerowych i infrastruktury im towarzyszących, organizacja ponadlokalnych wydarzeń kulturalnych i sportowych czy też intensywna promocja rękodzielnictwa i kulinarnych wyrobów miejscowych.

Gmina Żołyńa należy do Związku Gmin Turystycznych Ziemi Łańcucko-Leżajskiej, co można było by wykorzystać do szeroko pojętej współpracy lokalnej z różnorodnymi podmiotami gospodarczymi i organizacjami pozarządowymi działającymi na obszarze Związku, a także do promocji gminy.

7.3 Obszar przestrzenno-środowiskowy

Walory przyrodnicze gminy

Gmina Żołyńa położona jest w środkowej części województwa Podkarpackiego. Z punktu widzenia fizyczno-geograficznego leży w obrębie Kotliny Sandomierskiej, na Płaskowyżu Kolbuszowskim (północna i środkowa część gminy; wsie Brzoza Stadnicka i Żołyńa) i częściowo w Rynnie Podkarpackiej.

Część obszaru gminy jest objęta wieloprzestrzennymi formami ochrony przyrody i krajobrazu, jednak ich obszar nie dominuje na terenie gminy i nie stanowi przeszkody przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego i lokowaniu inwestycji stanowiących o rozwoju gminy.

Duży potencjał tkwi także w Zespole Przyrodniczo-Krajobrazowym „Rajsza”.

Infrastruktura techniczna warunkująca jakość życia w gminie

Budownictwo mieszkaniowe na terenie gminy Żołyńa rozwija się wolno, ale w stałym tempie. Dużym utrudnieniem jest brak lokalnych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wytyczonych i przygotowanych (uzbrojonych) terenów pod zabudowę mieszkaniową. W okresie od 2018 do 2022 roku powstało 178 budynków mieszkalnych. Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności wyniósł w gminie Żołyńa 312,2. Był to wynik nieco niższy niż dla powiatu łańcuckiego (316,5) oraz niższy niż dla województwa podkarpackiego (342,9). Przyczyną takiego stanu rzeczy jest niski poziom rozwoju gminy. Gmina, pomimo swoich atutów nie rozwija budownictwa mieszkaniowego w celach inwestycyjnych, w tym również w celu wynajmu pokoi dla turystów.

Na terenie gminy Żołyńa do użytkowania oddawane są mieszkania w budynkach jednorodzinnych, brak natomiast jest oddawanych mieszkań w budynkach wielorodzinnych.

System komunikacyjny w gminie opiera się na strukturze drogowej, która skupia się wokół drogi wojewódzkiej nr. 877. Drogi pełnią funkcję głównych korytarzy transportowych, w ciągu których tworzone jest zaplecze gospodarcze gminy.

Głównym problemem infrastruktury drogowej pozostaje zły stan nawierzchni dróg, brak podziału przestrzeni drogowej dla uczestników ruchu, przejawiający się brakiem chodników i ścieżek rowerowych w znacznej części obszaru gminy. Istniejące już chodniki wymagają natomiast rozbudowy. Należy podjąć również działania w celu tworzenia infrastruktury na rzecz rozwoju elektromobilności, tj. stacji ładowania pojazdów elektrycznych, a także ogólnodostępnych wypożyczalni rowerów elektrycznych wraz z punktami, umożliwiającymi ich ładowanie.

Z sieci wodociągowej w 2022 r. korzystało 99,1 % ogółu mieszkańców gminy Żołyńa, z kolei z siecią kanalizacyjną objętych było 79,5 % ogółu mieszkańców. W kontekście szeroko pojętej ochrony

środowiska i planów rozwoju gminy w najbliższych latach jej władze powinny podjąć działania w celu poprawy poziomu jej skanalizowania.

Gmina Żołyńia posiada dostęp do sieci gazowej, a z jej dobrodziejstw korzysta 66,7 % mieszkańców (średnia dla powiatu wynosi 79,6 %), część mieszkańców korzysta z alternatywnych źródeł ogrzewania mieszkań, jak energia elektryczna, pompy ciepła, czy przede wszystkim kotły na paliwo stałe.

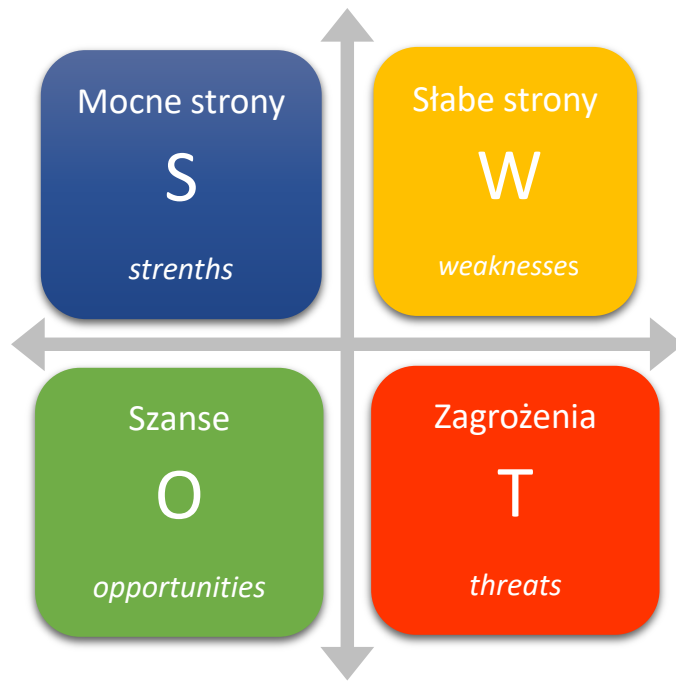
Na terenie gminy funkcjonuje Internet światłowodowy. Część mieszkańców gminy ma możliwość skorzystania z szybkiego Internetu w technologii LTE 4G.

Gmina Żołyńia robi postępy w zakresie segregacji odpadów, co jest pozytywnym sygnałem dla zarządzania odpadami i ochrony środowiska na tym terenie. Jednak mimo zwiększonej ilości odpadów zebranych selektywnie, wciąż znacząca ilość odpadów jest zbierana w sposób zmieszany. Wymaga to dalszych działań na rzecz edukacji i świadomości ekologicznej mieszkańców.

7.4 Analiza SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana przez jednostki administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej, opartej na wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowaniach mających wpływ na rozwój danego obszaru. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie.

Analizy dokonano w oparciu o dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z gminy Żołyńia oraz ze źródeł zewnętrznych oraz wniosków z przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

MOCNE STRONY

dobra sytuacja finansowa gminy
spadająca liczba gospodarstw domowych oraz osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy
aktywna działalność kulturalna Gminnego Ośrodka Kultury we współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi
wysoka aktywność obywatelska mieszkańców w zakresie działalności lokalnych organizacji pozarządowych
rozwinięta sieć szlaków turystycznych - pieszych i rowerowych, umożliwiających uprawianie różnych form turystyki
wzrost wysokości dochodów budżetowych, będący przejawem poprawy sytuacji finansowej, w tym wzrost wartości wskaźnika dochodów na 1 mieszkańca
duży stopień bezpieczeństwa publicznego zarówno w sferze społecznej jak i pod względem zagrożeń naturalnych

SŁABE STRONY

słabo wykształcony lokalny rynek pracy
spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, głównie na rzecz zwiększającej się liczby osób w wieku poprodukcyjnym
brak planów zagospodarowania przestrzennego gminy
brak przygotowanych terenów pod inwestycje i tereny mieszkalne
niedoinwestowana sfera edukacji
brak infrastruktury rekreacyjno-turystycznej
słabo rozwinięta baza noclegowo-gastronomiczna

wysoki odsetek zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, kształtujący się powyżej średniej dla powiatu łańcuckiego
mała liczba zarejestrowanych na terenie gminy podmiotów gospodarki narodowej
brak produktów turystycznych
zły stan techniczny dróg i braki w ich oświetleniu
brak ciągów pieszo-rowerowych na terenie gminy, co wpływa na bezpieczeństwo w ruchu kołowym i pieszym
słabo rozwijające się budownictwo mieszkaniowe
brak infrastruktury umożliwiającej rozwój elektromobilności
brak inwestorów strategicznych
brak żłobka

SZANSE

potencjał do rozwoju handlu oraz atrakcji rekreacyjnych, wynikający z położenia geograficznego i komunikacyjnego
pozyskanie środków zewnętrznych na rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, termomodernizację obiektów komunalnych i zapewnienie ich dostępności do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, a także rozwój infrastruktury turystycznej
poprawa jakości edukacji poprzez inwestycje w obiekty oświatowe
wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy w wyniku pobudzenia aktywności gospodarczej poprzez sporządzenie planów inwestycyjnych i rozwoju gminy, aktywną pomoc przedsiębiorcom ze strony władz i urzędników gminy
realizacja inwestycji w zakresie tworzenia produktów rekreacyjno-turystycznych o znaczeniu ponadlokalnym
wzrost liczby podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w zakresie zakwaterowania i gastronomii co powoli na rozwój lokalnego rynku pracy
wykorzystanie dostępnej powierzchni gruntów mienia komunalnego gminy na cele związane z turystyką, tworząc m. in. kamperowiska, pola namiotowe oraz trasy biegowe

wzrost zaangażowania mieszkańców w rozwój gminy

rozwój elektromobilności oraz odnawialnych źródeł energii

skuteczność działań rewitalizacyjnych, m. in. w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznej

wzrost wpływów z podatków i opłat lokalnych oraz podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych

ZAGROŻENIA

niewykorzystanie potencjału rozwojowego gminy, wskutek ograniczeń finansowych lub organizacyjnych

rosnące koszty utrzymywania placówek oświatowych, co niekorzystnie wpłynie na budżet gminy

pogorszenie się sytuacji na rynku pracy wskutek likwidacji przedsiębiorstw w wyniku rosnących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, co prowadzi do wzrostu bezrobocia na terenie gminy

wzrost wysokości wydatków bieżących, co może skutkować zwiększeniem zadłużenia gminy

zanieczyszczenie środowiska naturalnego, w szczególności poprzez wprowadzanie zanieczyszczeń do cieków wodnych

brak przygotowanych terenów pod inwestycje zniechęcająca potencjalnych inwestorów do lokowania swoich inwestycji na terenie gminy

nieatrakcyjność gminy pod względem osadniczym poprzez brak terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe oraz brak infrastruktury rekreacyjnej.

rosnące koszty realizacji inwestycji

PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU GMINY ŻOŁYNIA NA LATA 2023 - 2030 ORAZ KIERUNKI INTERWENCJI ROZWOJU GMINY

8.1 Misja i wizja

Wizję, określającą w jaki sposób przyjęta polityka prorozwojowa wpłynie na gminę Żołyń, jak ją zmieni i jaka się ona stanie po jej wprowadzeniu, sformułowano następująco:

Gmina Żołyńia to gmina przyjazna mieszkańcom, którzy chcą tu mieszkać ze względu na jej walory przyrodnicze, atrakcyjna dla przyjezdnych, którzy znajdują w niej wszystko, co jest potrzebne do spędzania czasu wolnego, oferująca całoroczne miejsca pracy i godne życie dla każdego, zrównoważona ekologicznie i dostępna dla wszystkich.

1. Gmina przyjazna mieszkańcom, którzy chcą tu mieszkać ze względu na jej walory: wizja ta zakłada, że gmina będzie stawiać na bezpieczeństwo publiczne, rozwój miejsc pracy, infrastrukturę do spędzania czasu wolnego w zakresie kultury i rekreacji oraz odpowiedniej jakości infrastrukturę techniczną i usługi społeczne.
2. Gmina atrakcyjna dla turystów, którzy znajdują w niej wszystko, co jest potrzebne do spędzania czasu wolnego: wizja ta zakłada, że gmina stworzy produkty turystyczne wraz z infrastrukturą niezbędną do zatrzymania turysty na dłużej.
3. Gmina oferująca całoroczne miejsca pracy i godne życie dla każdego: wizja ta zakłada, że gmina będzie pomagać w tworzeniu nowych przedsiębiorstw i nowych miejsc pracy, w szczególności w turystyce i handlu, dzięki czemu mieszkańcy gminy nie będą musieli wyjeżdżać w poszukiwaniu godnego życia.
4. Gmina zrównoważona ekologicznie i dostępna dla wszystkich: wizja ta zakłada, że gmina będzie stawiać na ograniczenie zużycia energii poprzez termomodernizację i fotowoltaikę oraz dostępność dla osób z niepełnosprawnościami do wszystkich aspektów życia gminy.

W ramach wizji ujęto podstawowe założenie strategiczne, określające, iż rozwój będzie prowadzony w sposób zrównoważony, skupiony zarówno na poprawie jakości życia mieszkańców, jak też na zwiększeniu atrakcyjności gminy dla nowych mieszkańców, przedsiębiorców oraz turystów. Podkreślono, iż konieczne jest posiadanie infrastruktury o wysokiej jakości i wykreowanie produktów rekreacyjno- turystycznych, oraz organizację imprez na skalę ponadlokalną które przyciągną turystów.

Misja wskazuje naczelny cel polityki rozwoju gminy Żołyńia, wokół którego powinny się koncentrować działania władz samorządowych i wszystkich zaangażowanych partnerów. Stanowi również przesłanie, które jest podstawą i określeniem kierunku współpracy na szczeblu lokalnym.

Misją gminy Żołynia jest stworzenie miejsca bezpiecznego i przyjaznego dla mieszkańców i przyjezdnych, z dobrymi warunkami do życia i rozwoju gospodarczego oraz stawiającego na rozwój turystyki w oparciu o potencjał przyrodniczo-krajobrazowy i rozwiniętą infrastrukturę społeczną.

Główną wartością, na której oparty jest rozwój gminy Żołynia są jej mieszkańcy. Cel ten będzie osiągnięty poprzez zapewnienie im godnych warunków bytowych, rozwój form aktywności oraz poczucie bezpieczeństwa w przyszłości. Gmina będzie miejscem przyjaznym i pewnym dla wszystkich grup społecznych. Drugim kluczowym elementem rozwoju gminy są posiadane walory przyrodnicze i krajobrazowe oraz potencjał do rozwoju. Z tego względu gmina będzie dążyć do utrzymania czystości i bioróżnorodności środowiska przyrodniczego oraz rozwoju infrastruktury społecznej i rekreacyjno-turystycznej, a także będzie wdrażać działania wspierające rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale.

8.2 Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Cele strategiczne rozwoju, kierunki działań i wskaźniki osiągnięcia celów

Wnioski z opracowanej Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Żołynia oraz z przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy ankiety, stały się podstawą dla opracowania części programowej *Strategii*, która zawiera najważniejsze założenia polityki rozwoju lokalnego.

Plan operacyjny *Strategii* składa się z trzech priorytetów:

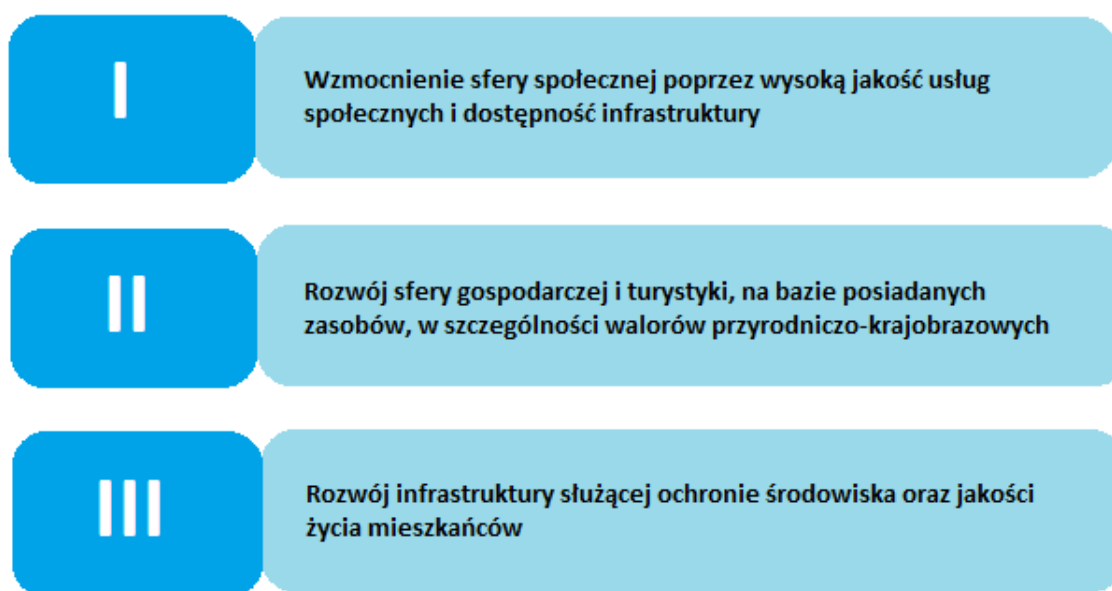
1. Społeczeństwo,
2. Gospodarka,
3. Przestrzeń i środowisko.

CELE STRATEGICZNE

Cele strategiczne grupują długofalowe, trwałe efekty wdrażanych przedsięwzięć strategicznych i opisują ich oddziaływanie na proces rozwoju w przyjętym horyzoncie czasowym. Zostały wyznaczone na bazie przeprowadzonej diagnozy stanu obecnego, są konsekwencją przyjętej wizji i obranych zasad polityki rozwoju. Zgodnie z założeniami, ich realizacja prowadzić będzie do poprawy poziomu rozwoju gospodarczego i jakości życia lokalnej społeczności. Zaproponowane poniżej cele rozwoju gminy Żołynia są konsekwencją zidentyfikowanych wyzwań rozwoju. Tworzą one spójny i wzajemnie uzupełniający się układ, w którym efekty jednych celów generują i wzmacniają efekty realizacji innych.

W oparciu o przeprowadzoną *Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Żółynia* i wykonaną na jej podstawie analizę SWOT, sformułowane zostały cele strategiczne i operacyjne. Zgodnie z logiką cele strategiczne odnoszą się do zidentyfikowanych obszarów problemowych, wyznaczonych na podstawie przeprowadzonej analizy gminy oraz konsultacji społecznych (ankietyzacji). Głównym argumentem przemawiającym za opracowaniem *Strategii*, jest możliwość planowanego realizowania zadań mających na celu wykreowanie jak najlepszych warunków dla rozwiązywania najbardziej naglących problemów. Niezwykle istotne jest także osiągnięcie najbardziej pożądanego, z punktu widzenia społeczności lokalnej efektów, przy jednoczesnym wykorzystaniu dostępnych zasobów naturalnych, finansowych, organizacyjnych i ludzkich.

Struktura celów strategicznych:

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które obejmują:

Tabela 38 Zestawienie celów strategicznych i operacyjnych

CELE STRATEGICZNE		
<p>CEL STRATEGICZNY 1</p> <p>Wzmocnienie sfery społecznej poprzez wysoką jakość usług społecznych i dostępność infrastruktury</p>	<p>CEL STRATEGICZNY 2</p> <p>Rozwój sfery gospodarczej i turystyki, na bazie posiadanych zasobów, w szczególności walorów przyrodniczo-krajobrazowych</p>	<p>CEL STRATEGICZNY 3</p> <p>Rozwój infrastruktury służącej ochronie środowiska oraz jakości życia mieszkańców</p>
CELE OPERACYJNE		

1.1. Rozwój infrastruktury społecznej	2.1. Rozwój infrastruktury rekreacyjno-turystycznej	3.1. Rozwój infrastruktury bytowej i zagospodarowanie terenów gminy
1.2. Wzmocnienie i rozwój edukacji jako podstawy kapitału społecznego	2.2. Tworzenie i rozwój produktów rekreacyjno-turystycznych	3.2. Wzmocnienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy i wzmocnienie bezpieczeństwa mieszkańców
1.3. Rozwój oferty służącej zagospodarowaniu czasu wolnego	2.3. Wspieranie przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych	3.3. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego, ograniczenie niekorzystnego wpływu na klimat oraz podnoszenie efektywności energetycznej gminy
OSI I	OSI II	OSI III

Źródło: opracowanie własne

Cele strategiczne gminy Żołyńia odwzorowują obszary rozwojowe w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzenno-środowiskowej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Cele strategiczne mają długofalowy charakter i wskazują kierunki postępowania w realizacji określonej wizji rozwoju i misji. Narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych określają cele operacyjne, które dotyczą średniego horyzontu czasowego. Cele operacyjne uszczegóławiane są przez kierunki działań, służące realizacji założonych celów oraz stanowią podstawę wdrażania Strategii. Kierunki działań stanowią głównie konkretne przedsięwzięcia rozwojowe, często o charakterze inwestycyjnym.

Poniżej przedstawiona została charakterystyka przyjętych celów strategicznych i celów operacyjnych, wraz ze wskazaniem kierunków działań w ramach poszczególnych celów oraz oczekiwane rezultaty planowanych działań z wskaźnikami ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY 1

Wzmocnienie sfery społecznej poprzez wysoką jakość usług społecznych i dostępność infrastruktury

Cel operacyjny 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej.

Cel operacyjny 1.2. Wzmocnienie i rozwój edukacji jako podstawy kapitału społecznego.

Cel operacyjny 1.3. Rozwój oferty służącej zagospodarowaniu czasu wolnego.

Podstawą rozwoju gminy są jej mieszkańcy w związku z tym należy podejmować działania w celu wzmocnienia kapitału społecznego, w tym również wzmocnienia atrakcyjności gminy dla nowych mieszkańców. Zapewnienie wysokiej jakości życia, co jest nadrzędną wartością gminy, przejawia się między innymi poprzez wysokiej jakości infrastrukturę społeczną oraz usługi społeczne, a także rozwój kultury i rekreacji. Realizacja celu odbywać się będzie poprzez: działania na rzecz rozwoju infrastruktury społecznej, obejmującej placówki oświatowe, obiekty kulturalne, placówki ochrony zdrowia oraz obiekty sportowe, a także działania ukierunkowane na tworzenie i rozwój infrastruktury spędzania wolnego czasu, obejmującej trasy spacerowe i biegowe, system przyjaznych przestrzeni publicznej – tj. skwerów, placów i bulwarów, a także eksponującej bogactwo fauny i flory w poszanowaniu środowiska przyrodniczego poprzez wyposażenie terenów w infrastrukturę rekreacyjną, nieingerującą w ekosystemy i skonsultowaną z przyrodnikami. Oprócz tego należy podjąć działania w celu modernizacji i uzupełnienia bazy sportowej oraz organizacji miejsc letniego i zimowego wypoczynku.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

CEL STRATEGICZNY 1

Wzmocnienie sfery społecznej poprzez wysoką jakość usług społecznych i dostępność infrastruktury

Cel operacyjny	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Wartość bazowa (2021 rok)	Oczekiwany trend
1.1. Rozwój infrastruktury społecznej	<ul style="list-style-type: none"> – utworzenie wielofunkcyjnego miejsca kultury wyposażonego m. in. w scenę na występy artystyczne, konferencje i koncerty, – doposażenie instytucji kultury i remiz strażackich oraz rozwój i modernizacja infrastruktury w odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby, – zapewnienie dostępności gminnych obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, – budowa, przebudowa lub modernizacja niekomercyjnych obiektów rekreacyjno-sportowych i turystycznych wraz z zapleczem, – wzmocnienie opieki dziennej dla seniorów, 	<ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie wysokiej jakości i dostępności infrastruktury kulturalnej, – zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej, – zwiększenie zainteresowania ofertą sportową i rekreacyjną, – wzrost dostępności urządzeń dla aktywności ruchowej, – rozwój oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży, 	liczba utworzonych, zmodernizowanych i doposażonych obiektów kulturalnych i remiz strażackich	0	
			liczba obiektów, w których zapewniono dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami	0	
			liczba zbudowanych, przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów sportowych	0	
			liczba korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury	0	
1.2. Wzmocnienie i rozwój edukacji jako podstawy kapitału społecznego	<ul style="list-style-type: none"> – utrzymanie wysokiej jakości bazy oświatowej oraz jej modernizacja w odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby, 	<ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie wysokiej jakości i dostępności infrastruktury szkolnej i przedszkolnej, – rozwój kompetencji 	liczba zadań inwestycyjnych i/lub modernizacyjnych w placówkach oświatowych (szt.),	7	

	<ul style="list-style-type: none"> – wyposażenie placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt komputerowy i multimedialny oraz pomoce dydaktyczno-naukowe, – rozwój oferty edukacyjnej i podnoszenie kompetencji nauczycieli, – wzrost poziomu upowszechniania usług w zakresie edukacji przedszkolnej oraz wychowania dzieci do lat 3 oraz podniesienie jej jakości, – współpraca Urzędu Gminy z podmiotami oświatowymi – informowanie o możliwościach zewnętrznego finansowania, – budowa infrastruktury i zakup wyposażenia do organizacji Zielonych Szkół. 	<p>kluczowych uczniów oraz wzmacnianie ich zdolności,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wprowadzenie nowej oferty edukacyjnej - Zielone Szkoły. 	<p>liczba dzieci i młodzieży korzystającej z nowej lub zmodernizowanej bazy oświatowej</p>	<p>617</p>	
			<p>liczba dzieci i młodzieży korzystających z infrastruktury Zielonych Szkół</p>	<p>0</p>	
			<p>udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogólnej liczbie dzieci w wieku od 3 do 6 lat (%),</p>	<p>81,5 %</p>	
<p>1.3. Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury spędzania wolnego czasu</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rewitalizacja i kształtowanie atrakcyjnych dla mieszkańców i turystów przestrzeni publicznych w poszczególnych miejscowościach, – niwelowanie barier w dostępności architektonicznej przestrzeni publicznych, – tworzenie bezpiecznych tras spacerowych i biegowych oraz ścieżek edukacyjno-przyrodniczych, – budowa lub modernizacja tematycznych placów zabaw oraz siłowni zewnętrznych, – budowa lub modernizacja obiektów sportowych, – budowa rekreacyjnych zbiorników wodnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa atrakcyjności, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych, – ożywienie społeczno-gospodarcze miejscowości, – zapewnienie dostępności architektonicznej przestrzeni publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, – rozwój oferty spędzania wolnego czasu. 	<p>liczba nowych tras spacerowych, biegowych oraz ścieżek edukacyjno-przyrodniczych (szt.)</p>	<p>0</p>	
			<p>liczba zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, kształtujących przestrzenie publiczne (szt.)</p>	<p>1</p>	
			<p>liczba utworzonych miejsc spędzania wolnego czasu (szt.)</p>	<p>0</p>	

CEL STRATEGICZNY 2

Rozwój sfery gospodarczej i turystyki, na bazie posiadanych zasobów, w szczególności walorów przyrodniczo-krajobrazowych

Cel operacyjny 2.1. Rozwój infrastruktury rekreacyjno-turystycznej.

Cel operacyjny 2.2. Tworzenie i rozwój produktów rekreacyjno-turystycznych.

Cel operacyjny 2.3. Wspieranie przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych.

Największym potencjałem gminy Żołyńia w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego są jej walory przyrodniczo-krajobrazowe, zasadniczo wpływające na jej atrakcyjność turystyczną oraz stan i charakterystykę lokalnej gospodarki. W związku z tym w ramach celu strategicznego realizowane będą działania w zakresie budowy spójnej oferty rekreacyjno-turystycznej, w oparciu o dostępne zasoby, głównie na bazie walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Pozwoli to na wzmocnienie lokalnej gospodarki, wzrost dochodów własnych gminy, budowę marki i rozpoznawalności gminy na szczeblu ponadlokalnym, podniesienie atrakcyjności osiedleńczej, a także pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców.

Realizacja celu strategicznego nastąpi wskutek działalności w zakresie rozwoju dostępnej infrastruktury turystycznej, m. in. poprzez tworzenie i rozwój i utrzymanie szlaków turystycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, organizację nowych punktów obsługi odwiedzających, czy też rozbudowę infrastruktury dla turystów zmotoryzowanych, a także poprzez tworzenie i rozwój produktów turystycznych, przede wszystkim tych całorocznych, obejmujących tworzenie nowych wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych, sportowych i krajoznawczych, promujących gminę Żołyńia i przyciągających do uczestnictwa mieszkańców gminy i gmin sąsiednich oraz turystów.

Oprócz tego w ramach realizacji celu strategicznego następować będzie wspieranie przedsiębiorczości i inicjatyw wśród mieszkańców oraz tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy Żołyńia, w szczególności w zakresie handlu, usług zakwaterowania i gastronomii, co pozwoli nadać dynamiki rozwojowi gminy w sferze lokalnej gospodarki. Planowane jest wsparcie promocyjne i szkoleniowe dla osób rozpoczynających i rozwijających działalność gospodarczą.

CEL STRATEGICZNY 2

Rozwój sfery gospodarczej i turystyki, na bazie posiadanych zasobów, w szczególności walorów przyrodniczo-krajobrazowych

Cel operacyjny	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Wartość bazowa (2022 rok)	Oczekiwany trend
2.1. Rozwój infrastruktury turystycznej	<ul style="list-style-type: none"> – tworzenie nowych i utrzymanie funkcjonujących szlaków turystycznych: pieszych i rowerowych oraz ich integracja ze szlakami dostępnymi w sąsiednich gminach, – tworzenie szlaków tematycznych oraz sportowo-rekreacyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, – budowa i rozbudowa infrastruktury dla turystów zmotoryzowanych, obejmującej m. in. ogólnodostępne parkingi w miejscach atrakcyjnych turystycznie oraz miejsca do biwakowania i postoju kamperów wraz z infrastrukturą informacyjną – tablice z mapami, drogowskazy, 	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy, – zróżnicowanie oferty turystycznej, rekreacyjnej i sportowej, – zwiększenie liczby turystów, – podniesienie dostępności komunikacyjnej miejsc atrakcyjnych turystycznie. 	długość nowoutworzonych szlaków turystycznych (km)	0	
			liczba wybudowanych lub rozbudowanych miejsc dla turystów zmotoryzowanych (szt.)	0	
2.2. Tworzenie i rozwój produktów turystycznych	<ul style="list-style-type: none"> – utworzenie tras dla narciarstwa biegowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą, – budowa wież i platform widokowych w miejscach o wysokich walorach krajobrazowych wraz z elementami małej architektury drewnianej, – kontynuacja i tworzenie nowych wydarzeń kulturalnych, 	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie atrakcyjności i zróżnicowanie oferty turystycznej gminy, – zwiększenie liczby turystów, 	liczba utworzonych produktów turystycznych (szt.)	0	

	rozrywkowych, sportowych i krajoznawczych, promujących gminę Żołyń, przy aktywnej współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi.	<ul style="list-style-type: none"> – wzrost udziału dochodów własnych w strukturze dochodów budżetu gminy ogółem, – uatrakcyjnienie i zróżnicowanie oferty organizowanych wydarzeń dla mieszkańców i turystów. 	liczba nowych wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych, sportowych i krajoznawczych (szt.)	3	
			udział dochodów własnych w strukturze dochodów budżetu gminy ogółem (%)	42,6	
2.3. Wspieranie przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych	<ul style="list-style-type: none"> – wspieranie mieszkańców i inwestorów do tworzenia obiektów noclegowych i gastronomicznych na terenie gminy, – współpraca gminy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz innymi instytucjami w zakresie promocji programów nastawionych na zwiększenie samozatrudnienia mieszkańców, – kreowanie i podejmowanie lokalnych inicjatyw oraz programów poprawiających atrakcyjność inwestycyjną oraz rozwój przedsiębiorczości, – wsparcie osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej (szkolenia, doradztwo, wsparcie finansowe), – wsparcie dla rozwoju obiektów noclegowych i punktów gastronomicznych w zakresie ich promocji oraz współpracy przy organizacji wydarzeń kulturalnych, 	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych, zarejestrowanych na terenie gminy, – zapewnienie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy, – wzrost zainteresowania inwestorów ofertą gminy, – wzrost liczby osób pracujących na terenie gminy, – spadek bezrobocia. 	liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gminy (szt.)	507	
			wskaźnik liczby osób pracujących na 1000 ludności ogółem	101	
			udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)	6,5	

	<p>rozrywkowych, sportowych i krajoznawczych,</p> <ul style="list-style-type: none">– wsparcie i promocja podmiotów, podejmujących działalność w zakresie wypoczynku, turystyki i rekreacji,– podejmowanie działań na rzecz promocji gospodarczej gminy oraz poszukiwania inwestorów z branży turystycznej, medycznej i innej.				
--	---	--	--	--	--

CEL STRATEGICZNY 3

Rozwój infrastruktury służącej ochronie środowiska oraz jakości życia mieszkańców

Cel operacyjny 3.1. Rozwój infrastruktury bytowej i zagospodarowanie terenów gminy

Cel operacyjny 3.2. Wzmocnienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy i wzmocnienie bezpieczeństwa mieszkańców

Cel operacyjny 3.3. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego, ograniczenie niekorzystnego wpływu na klimat oraz podnoszenie efektywności energetycznej gminy

Cel strategiczny 3 zakłada poprawę poziomu rozwoju infrastruktury, która jest niezbędna zarówno do poprawy warunków bytowych mieszkańców, wzrostu wartości osiedleńczej gminy oraz pełnienia przez przestrzeń różnych funkcji na rzecz sfery gospodarczej i społecznej, jak też do zwiększenia stopnia ochrony środowiska naturalnego gminy. Ukierunkowany jest m. in. na rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz modernizację tych sieci na terenie gminy, budowę sieci biogazowni, co pozwoli zwiększyć dostępność tego rodzaju paliwa dla mieszkańców gminy i przełożyć się na osiągnięcie korzystnych efektów środowiskowych w postaci redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery, a także na rozwój sieci szerokopasmowej.

Oprócz tego, ważne dla rozwoju gminy będą działania na rzecz poprawy stanu infrastruktury drogowej, w tym budowy systemu ścieżek pieszo-rowerowych i modernizacji źródeł oświetlenia w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy. W kontekście rozwoju elektromobilności, planowane jest tworzenie dedykowanej na jej rzecz infrastruktury, tj. stacji ładowania pojazdów elektrycznych.

Z racji położenia gminy ŻoŹynia i występujących tu walorów przyrodniczych, zakłada się podjęcie działań mających na celu utrzymanie czystości środowiska naturalnego i wspomnianych walorów, by możliwe było ich racjonalne wykorzystanie w procesie zrównoważonego rozwoju. Zasoby środowiska naturalnego gminy są narażone na ryzyko degradacji zarówno z powodu czynników wewnętrznych (np. problemy z odprowadzaniem ścieków, ogrzewanie budynków za pomocą nieefektywnych, emitujących duże ilości zanieczyszczeń źródeł ciepła), jak też z przyczyn zewnętrznych, do których należą m.in. globalne problemy związane z pogarszaniem stanu środowiska i zmiany klimatyczne.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

CEL STRATEGICZNY 3

Rozwój infrastruktury służącej ochronie środowiska oraz jakości życia mieszkańców

Cel operacyjny	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Wartość bazowa (2022 rok)	Oczekiwany trend
3.1. Zapewnienie dostępu do sieci wodno-kanalizacyjnej, gazowej oraz sieci szerokopasmowej	<ul style="list-style-type: none"> – rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz stacji uzdatniania wody, – rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków i przepompowni, – budowa kontenerowych oczyszczalni ścieków, – współpraca z operatorami w zakresie budowy sieci gazociągowej, – współpraca z operatorami w zakresie rozbudowy sieci szerokopasmowej. 	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie dostępności i jakości usług w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, – ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania zagrożeń antropogenicznych na środowisko naturalne, – ograniczenie wykluczenia cyfrowego. 	korzystający z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności (%)	99,1	
			korzystający z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności (%)	79,5	
			korzystający z sieci gazowej w ogólnej liczbie ludności (%)	57,6	
3.2. Wzmocnienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy	<ul style="list-style-type: none"> – modernizacja sieci dróg gminnych i wewnętrznych, – współpraca z Zarządem Dróg Powiatowych i Zarządem Dróg Wojewódzkich w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji dróg powiatowych i wojewódzkich, – modernizacja systemu oświetlenia ulicznego, w zakresie wdrażania rozwiązań energooszczędnych, – budowa ciągów pieszo-rowerowych w poszczególnych miejscowościach gminy oraz ścieżek rowerowych, – realizacja działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego, m. in. poprzez edukację, wyznaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa stanu i jakości infrastruktury drogowej, – poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej, – poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, – poprawa efektywności energetycznej systemu 	długość zmodernizowanych dróg gminnych (km)	5,6	
			długość zbudowanych ciągów pieszo-rowerowych oraz ścieżek rowerowych	9,1	

	<p>miejsc dla pieszych oraz montaż progów zwalniających i punktowych elementów odblaskowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wspieranie, inicjowanie i budowa infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych oraz promowanie idei elektromobilności. 	<p>oświetlenia ulicznego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwój elektromobilności. 	<p>liczba zmodernizowanych energooszczędnych lamp ulicznych</p>	18	
			<p>liczba stacji ładowania samochodów elektrycznych</p>	0	
<p>3.3. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego, ograniczenie niekorzystnego wpływu na klimat oraz podnoszenie efektywności energetycznej gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wsparcie dla budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, – wsparcie dla budowy przydomowych biogazowni, – realizacja zadań uświadamiających i wdrażających racjonalne gospodarowanie zasobem wodnym, m. in. wsparcie zadań inwestycyjnych obejmujących gromadzenie i wykorzystanie wody opadowej i małą retencję, – wsparcie wymiany wysokoemisyjnych źródeł ciepła na ekologiczne, – tworzenie warunków do rozbudowy instalacji OZE na obszarze gminy, – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, – zachowanie, ochrona i zrównoważone wykorzystanie systemu przyrodniczego na obszarze gminy, – przeciwdziałanie degradacji środowiska leśnego, – działania na rzecz zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów; – promowanie segregacji wytwarzanych odpadów komunalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie alternatywnych dla kanalizacji sieciowej rozwiązań na terenach trudnych i wykluczonych, – ochrona zasobów wodnych, – ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania zagrożeń antropogenicznych na środowisko naturalne, – ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania zagrożeń naturalnych na środowisko naturalne, – poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej – wzrost świadomości ekologicznej 	<p>liczba zadań ukierunkowanych na ochronę zasobów wodnych z udziałem gminy</p>	0	
			<p>wskaźnik lesistości na terenie gminy (%)</p>	21,5	
			<p>liczba budynków użyteczności publicznych poddanych termomodernizacji (szt.)</p>	0	

		mieszkańców oraz turystów.	liczba gospodarstw domowych, które dokonały termomodernizacji i/lub instalacji OZE i/lub wymiany źródła ciepła przy wsparciu publicznym (szt.)	0	
--	--	----------------------------	--	---	--

Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa

Strategia Rozwoju gminy Żołynia na lata 2023-2030 wpisuje się w ustalenia nadrzędnego dokumentu na poziomie regionalnym, jakim jest Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030. Poniżej wykazano spójność celów zdefiniowanych w niniejszej Strategii z celami określonymi w strategii na szczeblu wojewódzkim.

Tabela 39 Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Żołynia na lata 2023-2030 ze Strategią rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Strategia Rozwoju Gminy Żołynia na lata 2023 – 2030	Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030
Cel strategiczny 1 Wzmocnienie sfery społecznej poprzez wysoką jakość usług społecznych i dostępność infrastruktury	OBSZAR TEMATYCZNY 2. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY OBSZAR TEMATYCZNY 4. DOSTĘPNOŚĆ USŁUG
Cel operacyjny 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej	Cel szczegółowy priorytetu 2.3 Rozwój form i instytucji kultury z uwzględnieniem dziedzictwa oraz wymagań nowoczesności Cel szczegółowy priorytetu 2.5 Wzmocnienie podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne Cel szczegółowy priorytetu 2.6 Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie
Cel operacyjny 1.2. Wzmocnienie i rozwój edukacji jako podstawy kapitału społecznego	Cel szczegółowy priorytetu 2.1. Podniesienie jakości edukacji i jej dostosowanie do wyzwań społeczeństwa przyszłości
Cel operacyjny 1.3. Rozwój oferty służącej zagospodarowaniu czasu wolnego	Cel szczegółowy priorytetu 2.7 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, promocja aktywności fizycznej i wsparcie sportu kwalifikowanego Cel szczegółowy priorytetu 4.2 Poprawa zarządzania przestrzenią oraz przeciwdziałanie występowaniu wykluczenia osób i obszarów ze względu na ograniczenia ekonomiczne czy infrastrukturalne
Cel strategiczny 2 Rozwój sfery gospodarczej i turystyki, na bazie posiadanych zasobów, w szczególności walorów przyrodniczo-krajobrazowych	OBSZAR TEMATYCZNY 1. GOSPODARKA I NAUKA OBSZAR TEMATYCZNY 2. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY OBSZAR TEMATYCZNY 3. INFRASTRUKTURA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ŚRODOWISKA
Cel operacyjny 2.1. Rozwój infrastruktury rekreacyjno-turystycznej	Cel szczegółowy priorytetu 1.3. Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań i potrzeb współczesnej otwartej gospodarki Cel szczegółowy priorytetu 3.5 Tworzenie miejsc

	umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej i rozwój usług turystycznych
Cel operacyjny 2.2. Tworzenie i rozwój produktów rekreacyjno-turystycznych	<p>Cel szczegółowy priorytetu 1.3. Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań i potrzeb współczesnej otwartej gospodarki</p> <p>Cel szczegółowy priorytetu 3.5 Tworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej i rozwój usług turystycznych</p>
Cel operacyjny 2.3. Wspieranie przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych	<p>Cel szczegółowy priorytetu 1.3. Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań i potrzeb współczesnej otwartej gospodarki</p> <p>Cel szczegółowy priorytetu 2.4 Wsparcie rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej oraz tworzenia dobrej jakości miejsc pracy</p> <p>Cel szczegółowy priorytetu 3.5 Tworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej i rozwój usług turystycznych</p>
Cel strategiczny 3 Rozwój infrastruktury służącej ochronie środowiska oraz jakości życia mieszkańców	<p>OBSZAR TEMATYCZNY 3. INFRASTRUKTURA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ŚRODOWISKA</p>
Cel operacyjny 3.1. Rozwój infrastruktury bytowej i zagospodarowanie terenów gminy	<p>Cel szczegółowy priorytetu 3.4 Rozbudowa wysokiej jakości sieci informacyjno-komunikacyjnej dla zapewnienia możliwości rozwojowych województwa oraz dostępności do usług</p> <p>Cel szczegółowy priorytetu 3.7 Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania rozwoju cywilizacyjnego na stan środowiska</p>
Cel operacyjny 3.2. Wzmocnienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy i wzmocnienie bezpieczeństwa mieszkańców	<p>Cel szczegółowy priorytetu 3.3 Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej zapewniającej spójność przestrzenną regionu oraz integrację obszarów funkcjonalnych</p>
Cel operacyjny 3.3. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego, ograniczenie niekorzystnego wpływu na klimat oraz podnoszenie efektywności energetycznej gminy	<p>Cel szczegółowy priorytetu 3.1 Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu oraz optymalizacji wykorzystania energii i zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa</p> <p>Cel szczegółowy priorytetu 3.6 Zwiększenie odporności wszystkich struktur regionalnych na zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych</p> <p>Cel szczegółowy priorytetu 3.7 Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania rozwoju cywilizacyjnego na stan środowiska</p> <p>Cel szczegółowy priorytetu 3.8 Ochrona środowiska oraz zachowanie różnorodności biologicznej w regionie</p>

Źródło: Opracowanie własne

WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY

Nieodzownym elementem każdej Strategii Rozwoju jest Wieloletni Plan Inwestycyjny, zawierający kluczowe i strategiczne inwestycje planowane do wykonania w celu realizacji założeń i priorytetów, wskazanych w dokumencie strategicznym. Poniżej zamieszczono tabelę z kartami zadań, zawierającymi wybrane inwestycje kluczowe dla mieszkańców i władz gminy, których realizacja w szczególny sposób wpłynie na zmianę standardu życia mieszkańców.

Wybrane inwestycje, przedstawione poniżej nie wyczerpują katalogu przedsięwzięć możliwych do realizacji w ramach niniejszej strategii, lecz będą bezpośrednio wpisywać się w realizację wskazanych w rozdziale 8 *Plan operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Żołyniana lata 2023-2030 oraz kierunki interwencji rozwoju gminy*.

Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji oraz ich lokalizacja, wynikają z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Żołynia, przeprowadzonej na jej podstawie analizy SWOT oraz w oparciu o opinie mieszkańców, wyrażone w czasie badania ankietowego, jak również w oparciu o potrzeby zgłoszone przez władze gminy.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia i zakres	Lokalizacja inwestycji	Okres realizacji	Szacunkowa wartość inwestycji w zł	Źródła finansowania	Cel operacyjny (oznaczenie)
Karta zadania nr 1	Inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną: <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej, - rozbudowa sieci kanalizacyjnej, - modernizacja oczyszczalni ścieków i przepompowni ścieków położonych na terenie gminy. 	Brzóza Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2023- 2030	20 000 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; Środki własne.	3.1
Karta zadania nr 2	Budowa sieci dróg rowerowych (ścieżek rowerowych) na obszarze gminy	Brzóza Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2023- 2030	2 000 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.	3.2
Karta zadania nr 3	Budowa, przebudowa, modernizacja sieci dróg, mostów, przepustów oraz parkingów na obszarze gminy	Brzóza Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2023- 2030	4 000 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne.	3.2
Karta	Pozyskiwanie terenów na inwestycje oraz ich	Brzóza	2023-	10 000 000	Fundusze Europejskie dla	2.1

zadania nr 4	uzbrojenie	Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2030		Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategiczných; Środki własne.	2.2 2.3
Karta zadania nr 5	Modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego (wymiana i montaż nowych lamp) na obszarze gminy	Brzóza Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2023- 2030	1 000 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategiczných; Środki własne.	3.2
Karta zadania nr 6	Modernizacja i budowa dróg lokalnych i chodników na obszarze gminy	Brzóza Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2023- 2030	4 000 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategiczných; Środki własne.	3.2
Karta zadania nr 7	Utworzenie stacji ładowania samochodów elektrycznych a także rowerów oraz hulajnóg na terenie gminy	Brzóza Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2023- 2030	200 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategiczných; Środki własne.	3.3
Karta	Rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	Brzóza	2023-	1 000 000	Fundusze Europejskie dla	1.3

zadania nr 8		Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2030		Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategiczných; Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;; Środki własne.	2.1 2.2 2.3
Karta zadania nr 9	Modernizacja obiektów sportowo-rekreacyjnych na obszarze gminy	Brzóza Stadnicka, Smolarzyny, Żołyńia	2023- 2030	2 000 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategiczných; PFRON, Środki własne.	1.3 2.1 2.2
Karta zadania nr 10	Rewitalizacja centrum miejscowości Żołyńia oraz innych miejscowości gminy	Brzóza Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2023- 2030	10 000 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategiczných; Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków, Środki własne.	1.1
Karta zadania nr 11	Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy	Brzóza Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2023- 2030	1 000 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Ministerstwo Edukacji i Nauki Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategiczných; Środki własne.	3.3
Karta zadania nr 12	Remont i modernizacja zabytkowych budynków, parków na terenie gminy	Obszar całej gminy	2023- 2030	1 000 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Ministerstwo Edukacji i Nauki Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategiczných; Środki własne.	1.1

Karta zadania nr 13	Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez wyeliminowanie pokryć dachowych i innych odpadów zawierających azbest z obszaru gminy	Brzóza Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2023-2030	400 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej Środki własne.	3.1
Karta zadania nr 14	Montaż koszy na śmiecie, ławek w ogólnodostępnych miejscach	Brzóza Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2023-2030	200 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Środki własne	1.3 3.1
Karta zadania nr 15	Budowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego na terenie gminy (m.in. placów zabaw, siłowni zewnętrznych, boisk wielofunkcyjnych, ławek, punktów widokowych, ścieżek ekologicznych, smart ławek, wyznaczanie miejsc na terenie gminy na latanie dronami, budowę multi-dyscyplinarnych, modułowych, całorocznych obiektów sportowych przewidzianych w sezonie zimowym na przekształcenie np. w lodowiska, a w sezonie letnim np. na tory rolkowo/wrotkarskie, rolkowiska, pumtracki, bądź skateparki itp.)	Brzóza Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2023-2030	2 000 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Ministerstwo Sportu i Turystyki, Środki własne.	1.1 1.3 2.1
Karta zadania nr 16	Budowa nowych alejek w parkach, miejscach zalesionych, centrach miejscowości na obszarze gminy	Brzóza Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2023-2030	1 000 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Ministerstwo Sportu i Turystyki, Środki własne.	1.1 1.3
Karta zadania	Niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności	Brzóza Stadnicka,	2023-2030	2 000 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Rządowy Fundusz Polski	1.3

nr 17	w budynkach użyteczności publicznej	Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia			Ład: Program Inwestycji Strategicznych; Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Środki własne.	
Karta zadania nr 18	Termomodernizacja oraz modernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy	Brzózka Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2023- 2030	5 000 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Środki własne.	3.3
Karta zadania nr 19	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury oświatowo-edukacyjnej na terenie gminy	Brzózka Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2023- 2030	5 000 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Środki własne.	1.2
Karta zadania nr 20	Rozbudowa infrastruktury społecznej typu Dom Seniora, Klub Seniora, świetlice środowiskowe	Brzózka Stadnicka, Kopanie Żołyńskie, Smolarzyny, Żołyńia	2023- 2030	10 000 000	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027; Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027; Środki własne.	1.1 1.3

Wszystkie zadania wymienione w powyższej tabeli są obecnie na etapie wstępnej fazy koncepcyjnej. Są tylko pomysłem, który może być zrealizowany, ale nie musi. Nie są znane na tym etapie żadne parametry oraz konkretne rozwiązania przestrzenne i technologiczne. Nie ma jeszcze wykonanych projektów budowlanych ani specyfikacji dostaw. Bardziej szczegółowe informacje na temat planowanych do realizacji projektów (zadań) będą dostępne w momencie, gdy dany projekt zostanie wybrany przez gminę Żołynia do realizacji i wkroczy w fazę projektowania. Do tego momentu wszystkie proponowane zadania są tylko „luźnymi” pomysłami. Faza pomysłu nie jest jednoznaczna z fazą realizacji inwestycji. Na etapie projektowania i zdobywania pozwoleń na realizację inwestycji będą podejmowane decyzje o przeprowadzeniu, bądź odstąpieniu od przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Sam „pomysł” nie daje podstaw do przeprowadzenia rzetelnej oceny oddziaływania na środowisko (brak wystarczających danych). W/w zadania będą zlokalizowane na terenie wymienionych miejscowości, ale dokładna lokalizacja większości zadań nie jest obecnie znana.

KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI GMINY ORAZ OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

10.1 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Ustalenia i rekomendacje dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Żółńca zostały opracowane na podstawie diagnozy stanu obecnego, istniejących uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych oraz zapisów dotyczących polityki przestrzennej w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Obszary o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych:

- zachowanie istniejących form zagospodarowania (lasy, zasoby wodne),
- dążenie do zachowania i odtworzenia naturalnych form krajobrazu leśnego i równowagi ekologicznej podstawowych ekosystemów,
- tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, uwzględniającego i zapewniającego ochronę podstawowych procesów ekologicznych,
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z warunkami stref ochronnych, na terenie których położona jest gmina, w tym uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- ochrona istniejących zasobów leśnych poprzez racjonalne wykorzystanie i zagospodarowanie w celach rekreacyjnych i turystycznych, ochrona i zachowanie spójności kompleksów leśnych,
- ochrona udokumentowanych złóż surowców mineralnych przed zagospodarowaniem mogącym utrudnić lub uniemożliwić ich zrównoważoną eksploatację,
- optymalne zagospodarowanie istniejących szlaków pieszych i rowerowych, wyznaczenie miejsc odpoczynku, biwakowania, ścieżek edukacyjnych, punktów widokowych, zgodnie z zasadami ochrony terenów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

Obszary lokalizacji zasobów dziedzictwa kulturowego:

- ochrona konserwatorska i renowacja zabytków,
- eksponowanie i wykorzystywanie zabytków w celach turystycznych w sposób zrównoważony, umożliwiający zachowanie i utrzymanie zabytku,
- zachowanie zieleni w otoczeniu zabytków,
- promowanie zasobów dziedzictwa kulturowego w formie kompleksowej, by stanowiły całościowy zasób kulturowy udostępniony odwiedzającym,
- odpowiednie oznakowanie miejsc o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych i zabytków.

Obszary lokalizacji infrastruktury społecznej:

- modernizacja i poprawa stanu siedzib gminnych instytucji, w tym także ich estetyki,
- likwidacja barier architektonicznych i poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami różnego typu,
- zapewnienie dogodnej dostępności komunikacyjnej obiektów użyteczności publicznej, udogodnienia dla rowerzystów, bezpieczne przejścia dla pieszych,
- dbałość o ład przestrzenny i estetykę przestrzeni publicznych wokół obiektów użyteczności publicznej,
- zwiększanie funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej i w miarę możliwości łączenie różnych, uzupełniających się funkcji w jednym obiekcie.

Obszary o rozwiniętej lub przeważającej funkcji mieszkaniowej:

- zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez dostęp do wysokiej jakości infrastruktury technicznej: dróg, chodników, sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,

- kształtowanie funkcjonalnych układów zabudowy zgodnie z zasadami ładu przestrzennego, dostępnych komunikacyjnie, wyposażonych w niezbędną infrastrukturę i mających dostęp do funkcji poza mieszkaniowych,
- zapewnienie zieleni oraz dostępu do terenów rekreacji i wypoczynku,
- zapobieganie niekontrolowanemu rozpraszaniu się zabudowy, dbałość o optymalne wykorzystanie obecnych terenów zabudowanych, skupianie zabudowy i zachowywanie ciągłości układów przestrzennych,
- lokalizacja usług nieuciążliwych, wynikających z uzasadnionych potrzeb mieszkańców, w obrębie istniejących układów przestrzennych,
- dbałość o ład przestrzenny terenów mieszkaniowych, objęcie ich miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Obszary o funkcji gospodarczej

- stworzenie warunków do przestrzennej koncentracji usług,
- zapewnienie miejscom koncentracji usług dostępu do niezbędnej infrastruktury technicznej,
- ograniczenie negatywnego wpływu terenów koncentracji usług na sąsiadujące z nimi tereny mieszkaniowe, środowisko, krajobraz,
- rozwój bazy gastronomiczno-noclegowej na rzecz rozwoju turystyki, zgodnie z zasadami prowadzenia usług, w tym nieuciążliwych na terenach mieszkaniowych,
- zapewnienie infrastruktury niezbędnej do prowadzenia działalności usługowej, w tym infrastruktury wodno-ściekowej,
- wykorzystanie obecnie niewykorzystywanych rezerw terenowych i nieruchomości pod działalność turystyczną.

Obszary o przeważającej funkcji rolniczej:

- ochrona gleb poprzez hamowanie procesów degradacyjnych oraz zakaz zabudowy na terenach o wysokich klasach bonitacyjnych gleb,
- zachowanie istniejących zadrzewień śródpolnych,
- dbałość o właściwe stosunki wodne obszaru,
- wyposażenie obszarów produkcji rolnej w niezbędną infrastrukturę,
- wspieranie zwiększania areału gospodarstw,
- zakaz lokalizacji działalności uciążliwej lub szkodliwej dla rolnictwa na obszarach wykorzystywanych rolniczo,
- rozwój drobnego przetwórstwa rolno-spożywczego, opartego na ekologicznych technologiach produkcji.

Obszar całej gminy:

- zachowanie ładu i spójności przestrzennej poprzez kontynuowanie tradycyjnych form osadnictwa, utrzymanie skali i struktury jednostek osadniczych, kształtowanie formy architektonicznej nowych obiektów w nawiązaniu do istniejącej architektury, opracowywanie i aktualizowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- utrzymanie skali i struktury jednostek gospodarczych,

- ograniczenie rozproszenia zabudowy przez rozwój budownictwa na zasadzie dogęszczania istniejących jednostek osadniczych,
- organizacja przestrzeni publicznej, miejsc wypoczynku, rekreacji, skwerów, placów, zieleni urządzonej,
- poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- poprawa stanu powietrza atmosferycznego i dbałość o wpływ na zmiany klimatu poprzez zwiększenie stopnia wykorzystania OZE, termomodernizację budynków, obiektów użyteczności publicznej i siedzib przedsiębiorstw,
- ochrona terenów szczególnie ważnych z punktu widzenia publicznych celów ponadlokalnych i lokalnych jak: realizacja inwestycji komunalnych, usług publicznych, infrastruktury technicznej, realizacji dróg.

10.2 Model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obrazuje strategiczne pomysły na rozwój gminy zorientowane terytorialnie i jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. W swym założeniu ma stanowić porządkujący składnik strategii, źródło i rodzaj najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie. Bazą modelu jest przestrzeń, która jest dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnych. Przestrzeń ma określoną powierzchnię, posiada konkretną wartość, a jednocześnie zmienia się pod wpływem trendów globalnych (np. zmiany klimatyczne) oraz lokalnych (np. podlega silnej presji rozwojowej i zawłaszczaniu przez indywidualnych właścicieli).

Model rozumiany jest jako przedstawienie długookresowej strategicznej wizji rozwoju gminy wynikającej z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych i posiadanego potencjału, z uwzględnieniem jego specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Model wskazuje obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Główne zadania modelu to:

- obrazować kierunki rozwoju przestrzennego,
- opisywać spodziewane efekty przekształceń przestrzeni wynikające z realizacji celów strategii oraz wyjaśniać spójność interwencji dedykowanych danym obszarom,
- określać i hierarchizować obszary o różnych charakterystykach oraz powiązaniach między nimi, formułować ogólne zalecenia (rekomendacje) i zasady dotyczące gospodarowania przestrzenią (ze szczególnym uwzględnieniem obszarów istotnych z punktu widzenia rozwoju gminy),
- ustalać ramy współpracy z interesariuszami na obszarach realizacji wyznaczonych celów rozwoju (np. właścicielami nieruchomości, instytucjami rządowymi i JST, inwestorami, przedsiębiorcami),
- tłumaczyć wartości ważne w długiej perspektywie czasowej, wyrażane w wizji rozwoju decydujące o prowadzonej polityce rozwoju,
- definiować interes publiczny poprzez ustalenie ram działania dla strategii, polityk i użytkowania przestrzeni, a w konsekwencji pełnić funkcje prewencyjne przed ewentualnymi konfliktami – społecznymi, przestrzennymi, środowiskowymi (np. dotyczącymi lokalizowania kontrowersyjnych inwestycji).

W ramach najważniejszych zadań inwestycyjnych na obszarze gminy Żołyńia można wymienić:

Infrastruktura komunikacyjna:

- budowa sieci dróg rowerowych (ścieżek rowerowych, zaplecza technicznego typu miejsca postojowe, elektryczne stacje ładowania rowerów itp.),

- modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego (wymiana i montaż nowych lamp energooszczędnych),
- budowa, przebudowa, modernizacja sieci dróg, chodników, mostów, przepustów oraz parkingów,
- budowa stacji ładowania pojazdów elektrycznych.

Infrastruktura rekreacyjno-sportowa:

- rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej,
- modernizacja obiektów sportowo - rekreacyjnych,
- rozbudowa Centrum Kultury,
- budowa Pola Camperowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- budowa siłowni zewnętrznych,

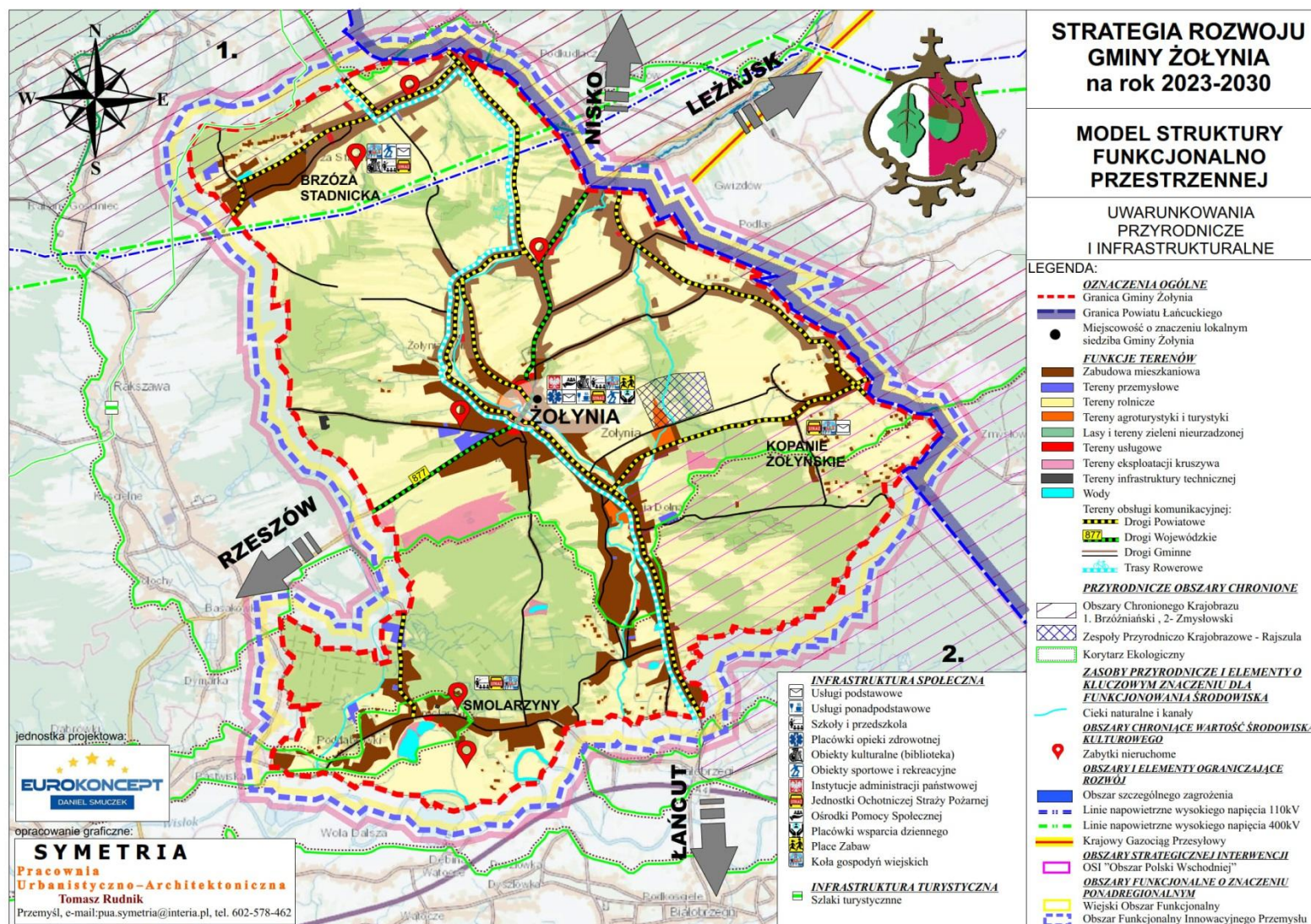
Infrastruktura techniczna i przestrzeń publiczna:

- inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną:
 - rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacyjnej,
 - budowa kontenerowych oczyszczalni ścieków i przepompowni ścieków,
 - budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- budowa zbiorników retencyjnych p.poż.,
- budowa biogazowni gminnej oraz przydomowych biogazowni,
- pozyskiwanie terenów pod inwestycje oraz ich uzbrojenie,
- rozwój odnawialnych źródeł energii,
- rewitalizacja przestrzeni publicznej,
- remont i modernizacja zabytkowych budynków, parków,
- termomodernizacja oraz modernizacja budynków użyteczności publicznej.

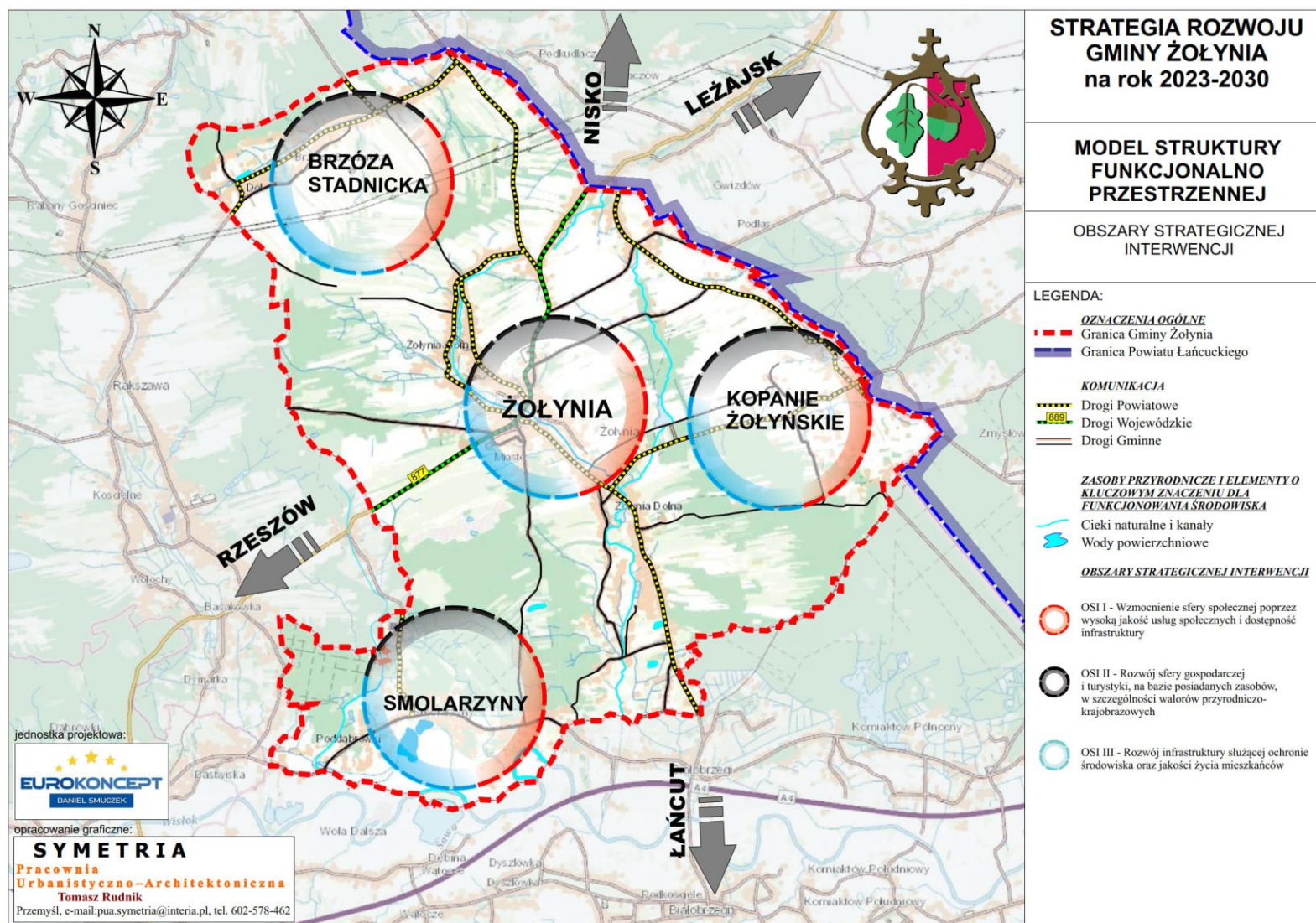
Infrastruktura społeczna:

- budowa żłobka gminnego,
- niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności budynkach użyteczności publicznych,
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury oświatowej,
- budowa infrastruktury i zakup wyposażenia do organizacji Zielonych Szkół,
- rozbudowa infrastruktury pomocy społecznej,
- przebudowa obiektów ochotniczych straży pożarnej wraz z doposażeniem w specjalistyczny sprzęt ratowniczo-gaśniczy.

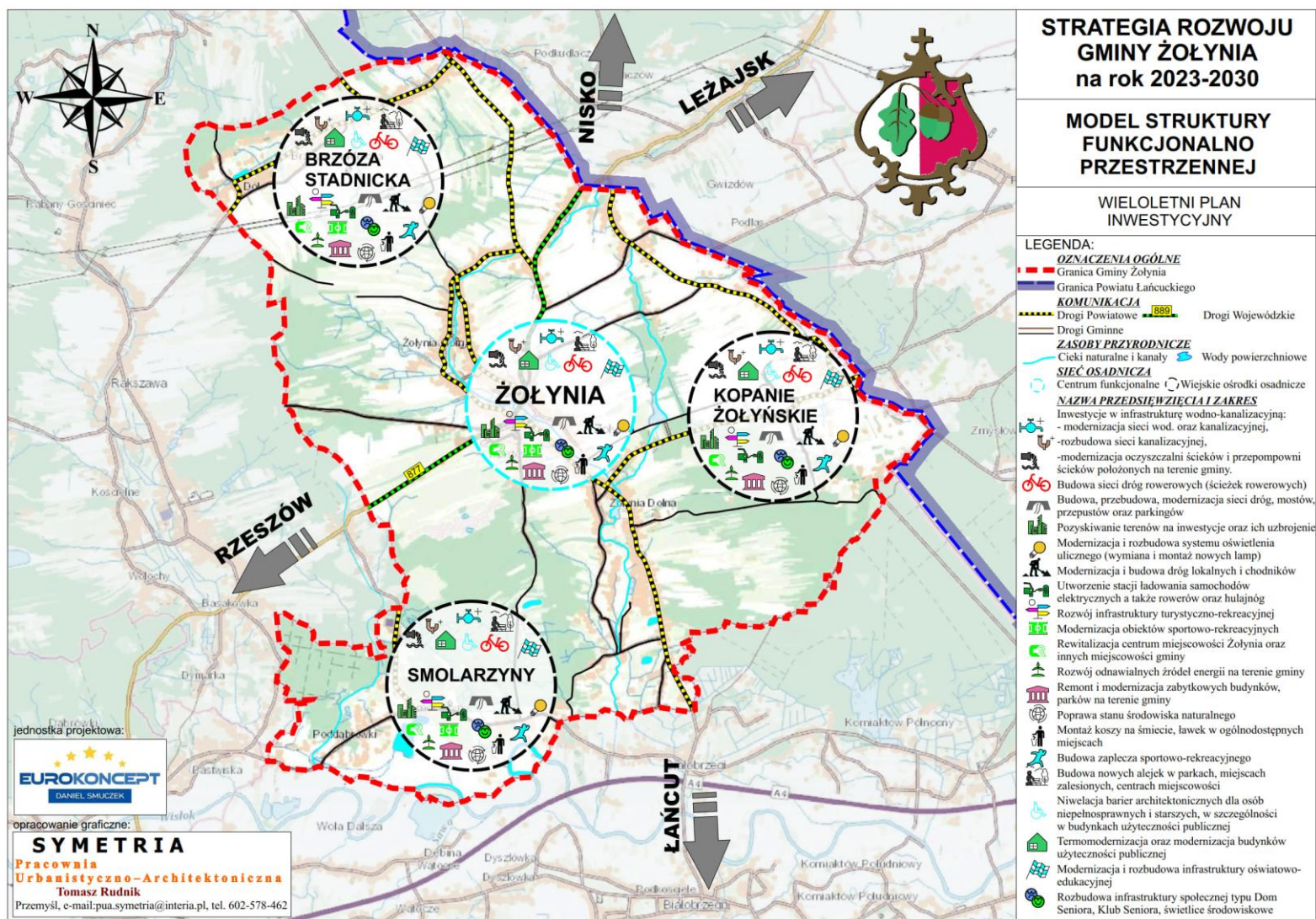
Mapa 25 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Żółńca – Uwarunkowania przyrodnicze i infrastrukturalne

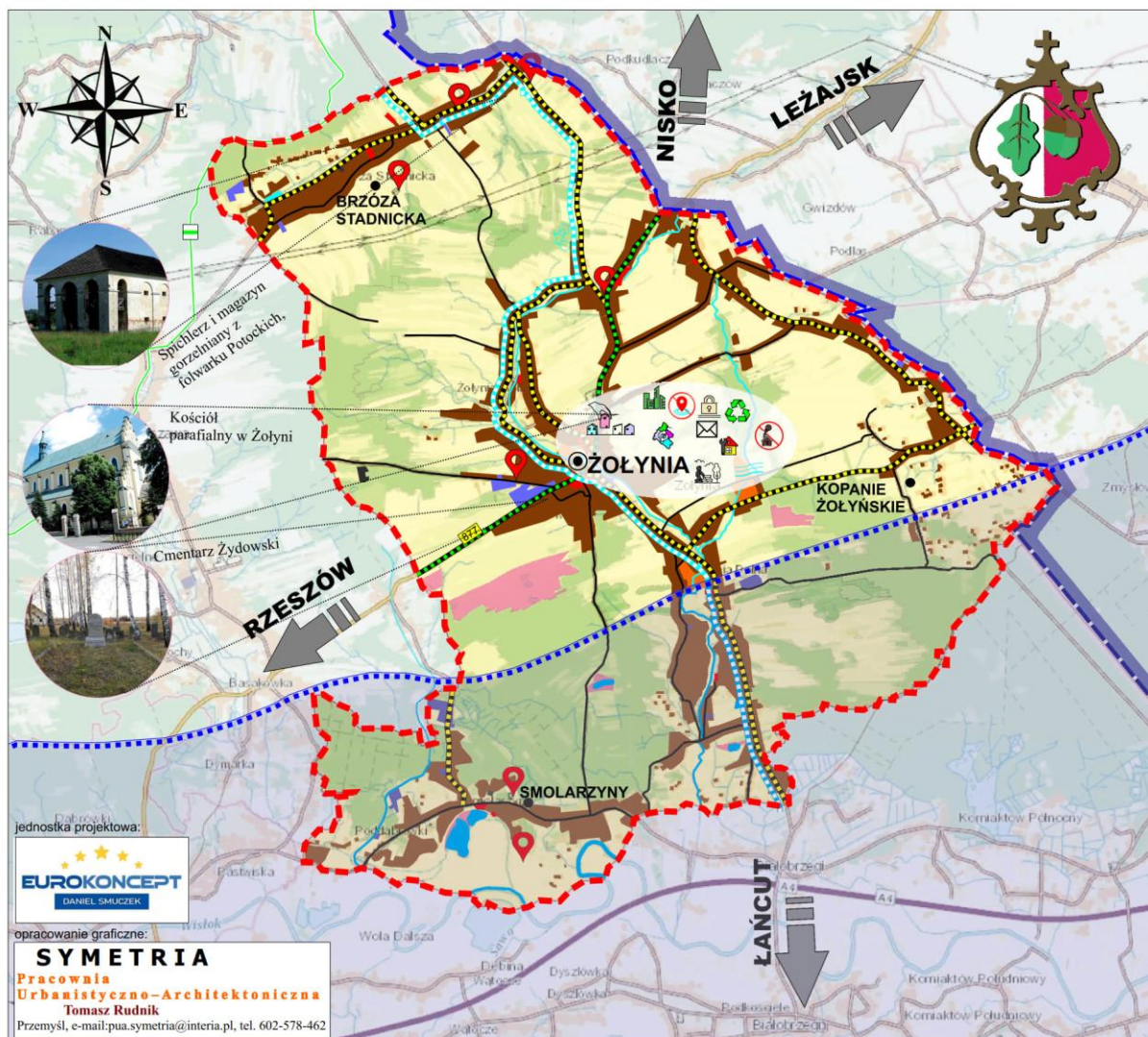
Mapa 26 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Żółnia - Obszar Strategicznej Interwencji

Mapa 27 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Żoźlnia – Wieloletni Plan Inwestycyjny

Mapa 28 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Żołyńia - ustalenia i rekomendacje

10.3

Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań

Gmina Żołyńia położona jest w obrębie wydzielonych obszarów specjalnych, które zostały wyznaczone w strategicznych i planistycznych dokumentach krajowych i wojewódzkich. W celu ich identyfikacji zostały przeanalizowane następujące dokumenty:

- Strategia Na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030);
- Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030”.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030

Przez obszary specjalne rozumie się:

- **OF (obszary funkcjonalne)** – obszary, na których występuje względnie wyodrębniający się, intensywny i otwarty system powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych, uwarunkowanych cechami środowiska geograficznego (przyrodniczego

i antropogenicznego). Szczególnym typem obszaru funkcjonalnego jest miejski obszar funkcjonalny;

- **OSI (obszary strategicznej interwencji)** – określone w strategii rozwoju obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna, łącząca inwestycje - w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub dotyczące zasobów ludzkich, finansowane z różnych źródeł lub przez rozwiązania regulacyjne.

1. OSI Krajowe - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030):

- **Wschodnia Polska**

Wschodnia część kraju w największym stopniu skupia obszary zagrożone marginalizacją, a jej województwa - lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie- znajdują się w grupie regionów o zdecydowanie niższym poziomie konkurencyjności w porównaniu do średniej w Unii Europejskiej. **W zasięgu OSI Wschodnia Polska znajduje się gmina Żółnia.**

Mapa 29 Wschodnia Polska

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

2. OSI Regionalne - Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Gmina Żółnia wpisuje się w następujące priorytety:

- **7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku,**

w szczególności w następujące kierunki działań:

7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej

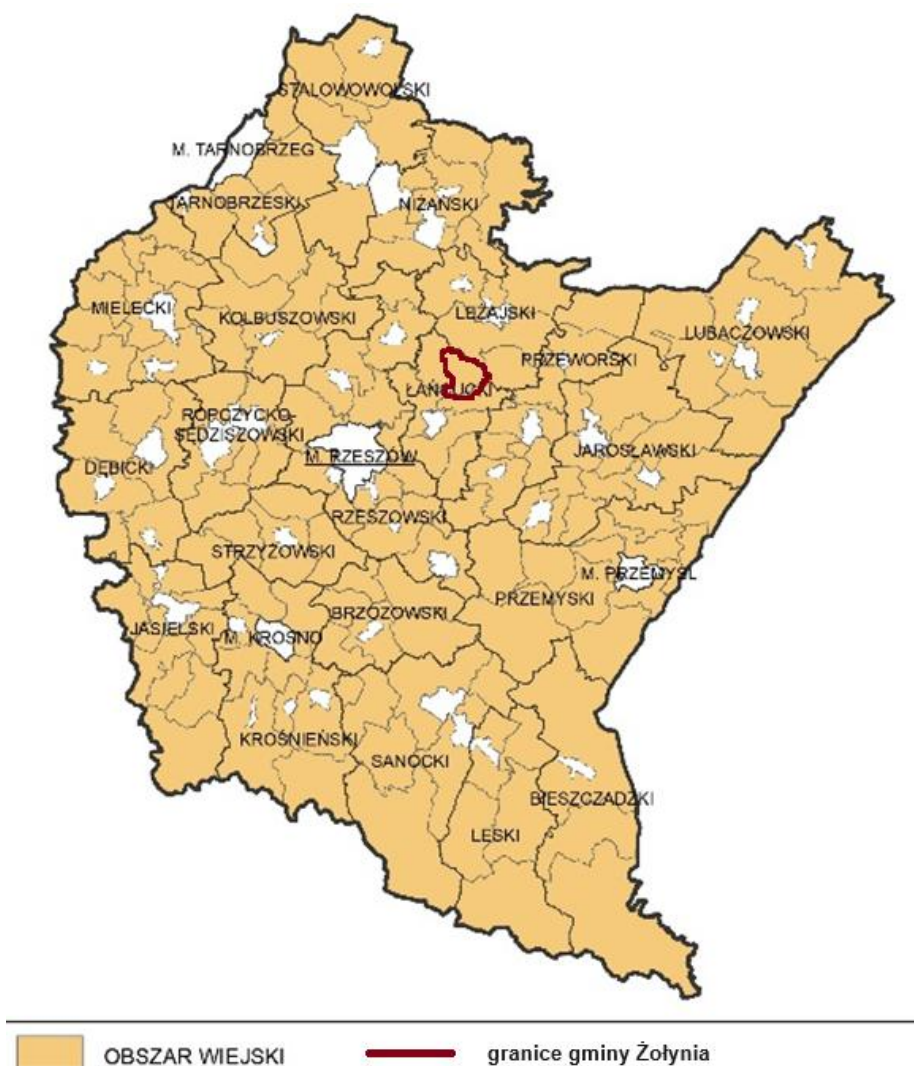
Obszary wiejskie dotyka zjawisko postępującej marginalizacji i niskiego poziomu jakości życia. Kluczową kwestią przeciwdziałającą tym trendom jest rozwój infrastruktury w szczególności: wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, teleinformatycznej oraz transportowej. Działania należy tak

ukierunkować, aby umożliwiły rozwój gospodarki i przedsiębiorczości w tym powstawanie miejsc pracy w sektorach pozarolniczych, dostępność do usług publicznych, przekwalifikowanie zawodowe oraz mobilność przestrzenną, przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego. Realizacja wyzwań regionalnych pozwoli na wielokierunkowy i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Zakładane działania:

- poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu;
- zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;
- modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych, jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa;
- rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej
- poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami;
- tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.

Mapa 30 Obszary wiejskie województwa podkarpackiego

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Rozwój obszarów wiejskich należy oprzeć na wykorzystaniu zróżnicowanych potencjałów rozwojowych, wzmocnieniu sektora rolnictwa, jak również pozarolniczych specjalizacji gospodarczych. Strategicznym działaniem jest również aktywizowanie społeczności do podejmowania działalności gospodarczej wykorzystującej endogeniczne zasoby obszaru jako elementu konkurencyjności i zwiększenia dochodów ludności.

Zakładane działania:

- promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów;
- aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej;
- kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej;
- wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych,
- rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.

7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym

Kluczowym czynnikiem determinującym inicjowanie procesów rozwoju obszarów wiejskich jest wielokierunkowa aktywizacja społeczności lokalnej. Podniesienie poziomu życia zależy od właściwej identyfikacji potrzeb i możliwości danego obszaru, w który to proces należy włączyć lokalną społeczność. Grupy społeczne powinny także współuczestniczyć w zarządzaniu lokalnymi zasobami. Istotne jest również oddolne zaangażowanie się społeczności w partnerstwa regionalne i ponadregionalne, a nawet międzynarodowe.

Zakładane działania:

- wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej;
- podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych;
- poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby;
- promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);
- upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej; wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.

7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Rozwój obszarów wiejskich należy oprzeć na wykorzystaniu zróżnicowanych potencjałów rozwojowych, wzmocnieniu sektora rolnictwa, jak również pozarolniczych specjalizacji gospodarczych. Strategicznym działaniem jest również aktywizowanie społeczności do podejmowania działalności gospodarczej wykorzystującej endogeniczne zasoby obszaru jako elementu konkurencyjności i zwiększenia dochodów ludności.

Zakładane działania:

- promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów;
- aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej;
- kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej;
- wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych;
- ukierunkowanie na dywersyfikację specjalizacji w celu podniesienia towarowości gospodarstw rolniczych;
- rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.

7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym

Kluczowym czynnikiem determinującym inicjowanie procesów rozwoju obszarów wiejskich jest wielokierunkowa aktywizacja społeczności lokalnej. Podniesienie poziomu życia zależy od właściwej identyfikacji potrzeb i możliwości danego obszaru, w który to proces należy włączyć lokalną społeczność. Grupy społeczne powinny także współuczestniczyć w zarządzaniu lokalnymi zasobami. Istotne jest również oddolne zaangażowanie się społeczności w partnerstwa regionalne i ponadregionalne, a nawet międzynarodowe.

Zakładane działania:

- wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej;
- podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych;
- poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby;
- promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);
- upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej;
- wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.

7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej

Jakość przestrzeni obszarów wiejskich warunkuje możliwość i efektywność działań prorozwojowych. Dlatego też, gospodarka przestrzenna obszarów wiejskich powinna być określona w opracowaniach urbanistycznych, aby zapewnić racjonalne wykorzystanie przestrzeni i zasobów endogenicznych, przy zachowaniu walorów krajobrazowych i przyrodniczych. Należy również dążyć do zachowania zgodności z dokumentami planistycznymi sporządzanymi dla obszarów sąsiednich.

Zakładane działania:

- dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
- efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów;
- poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku.

2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030:

Gmina Żołynia jest położona na terenie następujących obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym, określonych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030:

1.2.1. Wiejski obszar funkcjonalny uczestniczący w procesach rozwojowych.

Priorytet rozwojowy

Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

Funkcje rozwojowe

- Podstawowa – rolnicza;
- Towarzyszące – obsługi ludności i rolnictwa, przemysłowa.

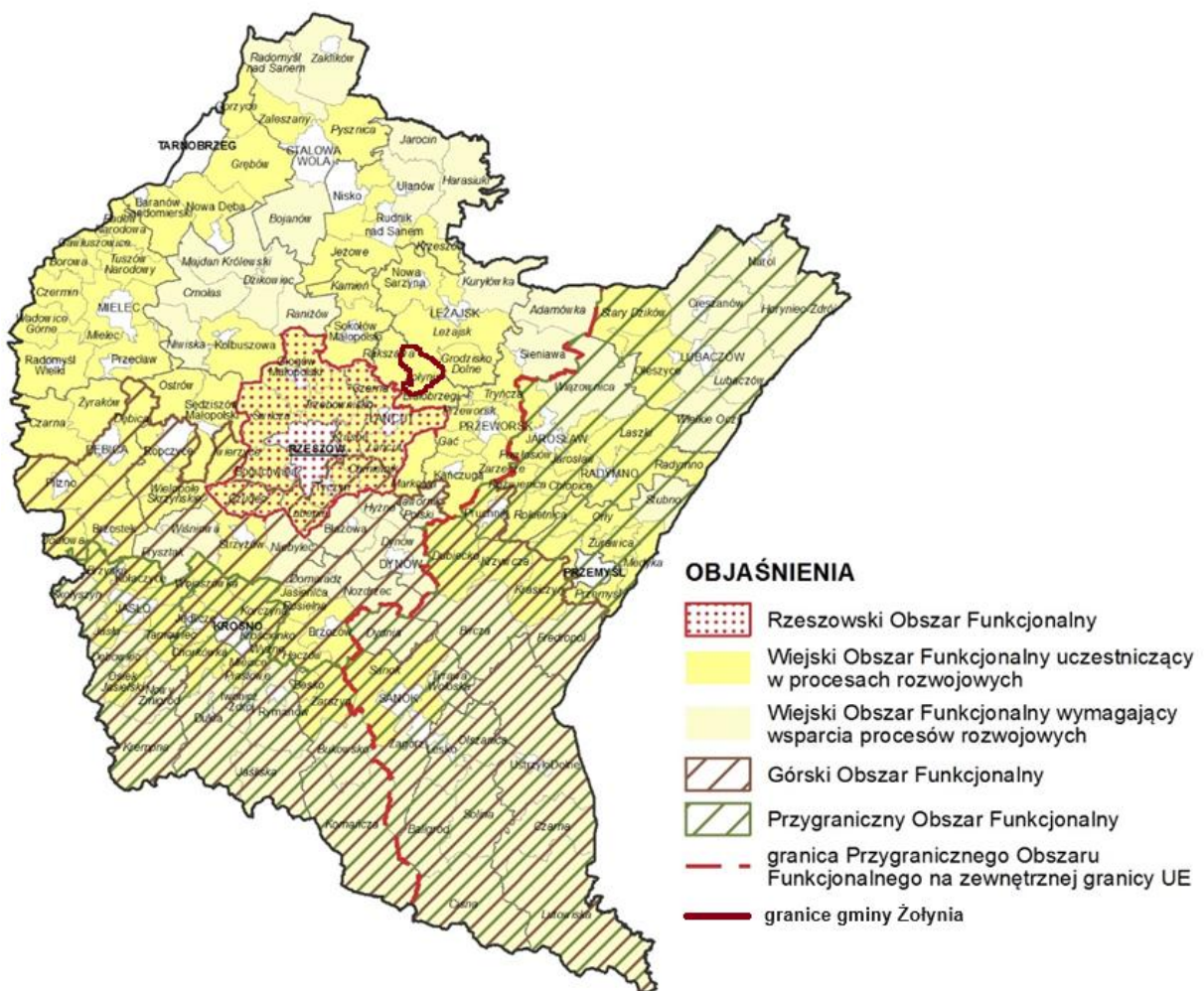
Wiodące kierunki zagospodarowania:

- 1) rozwój gospodarki rolnej, leśnej oraz działalności pozarolniczej;
- 2) rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców;
- 3) poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- 4) wzmocnienie powiązań obszarów wiejskich z ośrodkami miejskimi – włączenie terenów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe;
- 5) ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- 6) racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego;
- 7) rozwój infrastruktury technicznej i transportowej.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) zagospodarowanie terenów wiejskich umożliwiające wzrost towarowości w rolnictwie;
- 2) rozwój powiązań komunikacyjnych drogowych i kolejowych, poprawiający wewnętrzną i zewnętrzną dostępność obszaru;
- 3) zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
- 4) rozwój rolnictwa dostosowanego do lokalnych warunków, poprawa struktury agrarnej gospodarstw;
- 5) rozwój i modernizacja bazy usług publicznych,
- 6) poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową.

Mapa 31 Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym cz.1

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030

2.4. OBSZAR FUNKcjONALNY INNOWACYJNEGO PRZEMYSŁU

Priorytet rozwojowy

Rozwój przemysłu nowoczesnych technologii.

Funkcje rozwojowe

- Podstawowe – przemysłowa, usługowa;
- Towarzyszące – rolnicza, turystyczna.

Wiodące kierunki zagospodarowania:

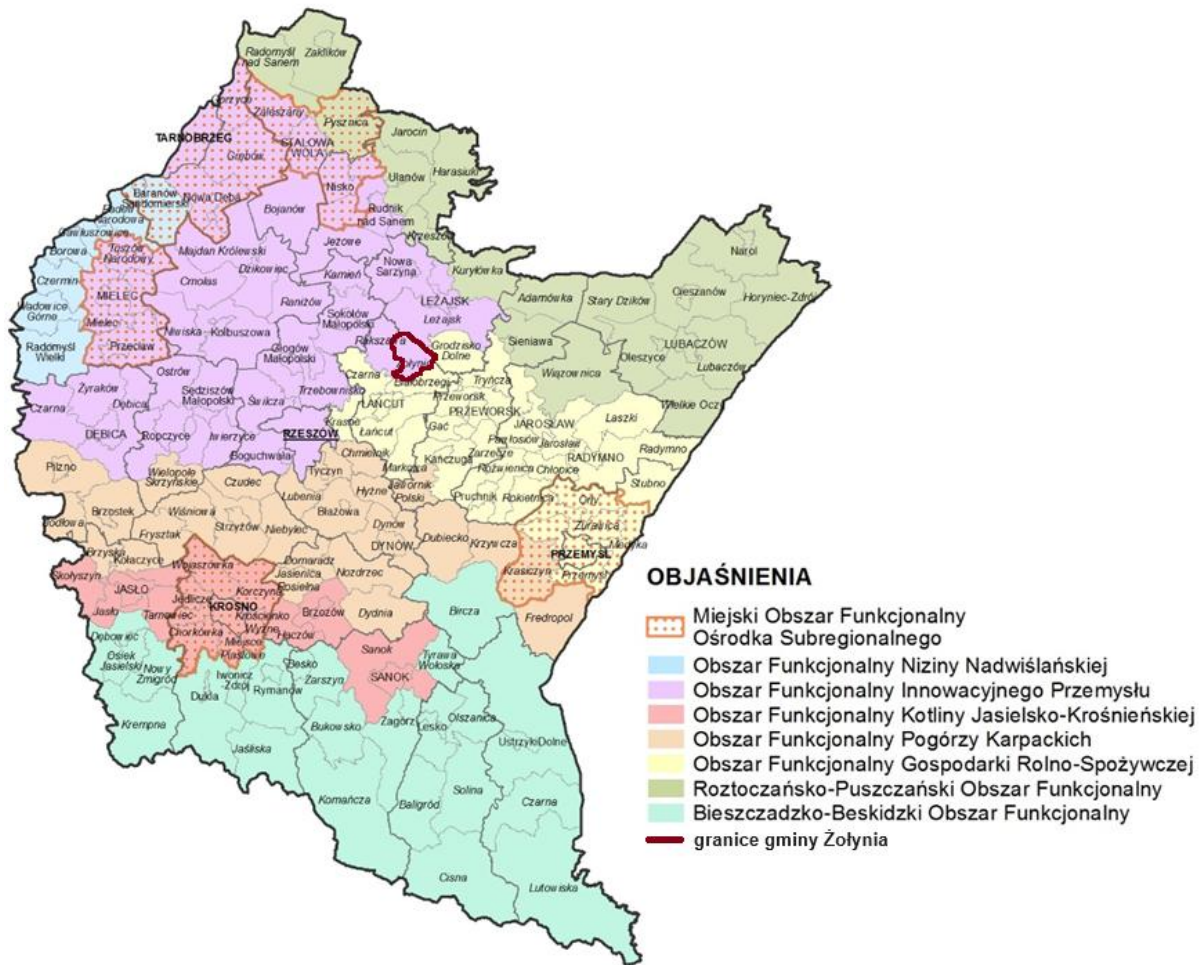
- 1) rozwój bazy innowacyjnego przemysłu;
- 2) rozwój drobnej przedsiębiorczości;
- 3) rozwój funkcji metropolitalnych Rzeszowa;
- 4) wzmocnienie roli miast, jako ośrodków kreujących wysoką jakość życia mieszkańców;
- 5) rozbudowa infrastruktury technicznej i transportowej;
- 6) rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej;
- 7) rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe;
- 8) rozwój produkcji rolnej oraz bazy przetwórstwa rolno-spożywczego;
- 9) rozwój gospodarki leśnej oraz bazy przetwórstwa drewna.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- 1) rozwój zakładów przemysłowych m.in. w branży lotniczej, elektromaszynowej i chemicznej oraz firm informatycznych, z wykorzystaniem potencjału naukowo-badawczego i zaawansowanych technologii z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju;
- 2) wzmacnianie zewnętrznych i wewnętrznych powiązań komunikacyjnych obszaru;
- 3) poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej i kolejowej;
- 4) rozwój atrakcji turystycznych oraz infrastruktury turystycznej, w tym rozwój gospodarstw agroturystycznych;
- 5) użytkowanie dolin rzecznych Wisły, Sanu, Wisłoki i Wisłoka zapewniające zachowanie drożności i walorów przyrodniczych korytarzy ekologicznych oraz ich zagospodarowanie w dostosowaniu do wymogów ochrony przeciwpowodziowej;
- 6) uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi;
- 7) zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy, powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa, przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
- 8) rozwój rolnictwa ekologicznego dostosowanego do lokalnych warunków, poprawa struktury agrarnej gospodarstw;

- 9) zagospodarowanie turystyczne w dostosowaniu do chłonności środowiska;
- 10) zachowanie i ochrona zabytkowych obiektów i założeń przestrzennych oraz współczesnego materialnego dziedzictwa kulturowego;
- 11) ochrona i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi, leśnymi i zasobami kopalin;
- 12) rozwój terenów inwestycyjnych przy zapewnieniu wymaganego uzbrojenia.

Mapa 32 Obszar funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym cz.2

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

11.1 System realizacji strategii

W procesie wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Żołynia na lata 2023-2030 niezmiernie ważnym elementem jest jej monitoring. Poprzez gromadzenie i analizę danych wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej strategii jest obowiązek pracowników Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji danego celu strategicznego m.in. program ochrony środowiska, gminny program opieki nad zabytkami, strategia rozwiązywania problemów społecznych, strategia rozwoju kultury czy programy jednoroczne. Dodatkowo planuje się opracowanie gminnego programu rewitalizacji.

Wdrażając strategię, gmina Żołynia będzie dbała o dobrą współpracę z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, otoczeniem społeczno-gospodarczym, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28a ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego.” Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Podstawę do podjęcia działań naprawczych i ewentualnej aktualizacji strategii będzie stanowił system monitorowania i ewaluacji. Aktualizacja strategii następować będzie w przypadku, gdy: stwierdzony zostanie brak osiągnięcia założonych celów, zaistnieje potrzeba wprowadzenia do strategii nowego zadania, zmiany harmonogramu realizacji, planu finansowego lub konieczność aktualizacji wskaźników. Wprowadzenie ewentualnych poprawek i aktualizacji strategii będzie wymagało przyjęcia odpowiedniej uchwały przez Radę Gminy Żołynia, tak aby program mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. W celu zachowania przejrzystości strategii wszelkie zmiany będą sygnalizowane w odpowiednim załączniku do uchwały Rady Gminy w postaci rejestru zmian.

Jednocześnie wszelkie zmiany w dokumencie strategicznym będą musiały posiadać swoje uzasadnienie merytoryczne. W trakcie wdrażania strategii będą mogli być również uwzględnieni dodatkowi partnerzy (zupełnie nowi, jak i zastępujący dotychczas funkcjonujących w strategii). Akceptowane będą te inicjatywy, które mogą się przyczynić do sukcesu wdrożenia dokumentu.

Nie przewiduje się zmiany celów strategicznych w całym horyzoncie strategii. Procedura aktualizacji strategii obejmuje następujące elementy:

- zgłoszenie przez interesariuszy (mieszkańcy, podmioty działające na obszarze gminy) przedsięwzięć/kierunków działań przyczyniających się do realizacji celów strategii lub innej proponowanej zmiany. Propozycje będzie można zgłaszać w formie pisemnej do Urzędu Gminy Żołynia przy wykorzystaniu karty projektu oraz formularza zgłaszania uwag umieszczonych na stronie internetowej gminy oraz dostępnych w ww. urzędzie,
- weryfikacja zgłoszonych przedsięwzięć - kierunków działań lub propozycji innych zmian przez jednostkę, wydział bądź pracownika odpowiedzialnego za aktualizację strategii,

- podjęcie decyzji o włączeniu lub odmowie włączenia zgłoszonych działań/kierunków działań bądź innej proponowanej zmiany do strategii oraz konieczności jej aktualizacji,
- przyjęcie odpowiedniej uchwały przez Radę Gminy Żołyńia.

10

11.2 Wdrażanie Strategii

Za wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy Żołyńia na lata 2023-2030 odpowiedzialny jest Wójt Gminy Żołyńia, który corocznie składa Radzie Gminy Żołyńia sprawozdanie z jej realizacji. Wójt odpowiedzialny jest ponadto za bieżący nadzór nad realizacją Strategii, dbałość o zagwarantowanie środków finansowych na jego skuteczną realizację oraz pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania, a także podejmowanie decyzji o potrzebie dokonania zmian dokumentu.

Wójt Gminy Żołyńia oraz Rada Gminy Żołyńia, jako Samorząd Gminy będą zaangażowani w realizację Strategii poprzez następujące obszary aktywności:

- **OBSZAR BEZPOŚREDNICH KOMPETENCJI** - Samorząd jest odpowiedzialny za programowanie i późniejszą koordynację wdrażania dokumentu strategicznego. Główna jego rola sprowadza się do sprawowania funkcji strategiczno-kontrolnej nad wdrażaniem Strategii. Równolegle Samorząd jest wykonawcą działań przypisanych kompetencyjnie tej jednostce samorządu terytorialnego i wykonuje je w ramach własnych struktur (Urząd Gminy Żołyńia i gminne jednostki organizacyjne) bądź we współpracy z jednostkami autonomicznymi wobec samorządu lokalnego.
- **OBSZAR POŚREDNIEGO ODDZIAŁYWANIA** - obejmuje animacje projektów i działań, które finalnie realizowane będą przez partnerów społeczno-gospodarczych. W przypadku przedsięwzięć podejmowanych wspólnie przez Samorząd Gminy Żołyńia z innymi partnerami społeczno-gospodarczymi, Samorząd może zapewnić udział i realizację roli lidera w partnerstwie oraz partycypację finansową.

Zgodnie z właściwością gminy, zarządzanie i koordynacja wdrażania Strategii prowadzona będzie w strukturach organizacyjnych Urzędu Gminy Żołyńia w ramach Stanowiska ds. inwestycji gminnych i projektów. Zadania realizowane przez każdego z pracowników, wchodzących w skład Stanowiska wykonywane będą w ramach swoich kompetencji.

Do zadań pracowników Stanowiska ds. inwestycji gminnych i projektów będzie należało:

- przygotowanie, koordynowanie oraz wdrażanie przedsięwzięć ujętych w ramach wykazu kierunków działań służących realizacji celów Strategii,
- uaktualnianie i kontynuacja procesu planowania, także w odniesieniu do poszerzenia Strategii o działania uwzględniające inne kategorie,
- dalsze programowanie procesów rozwojowych, wykraczających poza okres realizacji niniejszego dokumentu strategicznego (tj. po roku 2030),
- koordynowanie, animowanie i inspirowanie działań społeczności lokalnej służących wdrożeniu zamierzeń Strategii,
- monitorowanie realizacji i ewaluacja procesu wdrażania Strategii;

- przygotowywanie sprawozdań i dokonywanie wewnętrznej oceny efektów wdrażania Strategii,
- harmonizowanie i poszerzanie partnerstwa,
- poszukiwanie nowych źródeł finansowania działań.

Zespół pracowników Urzędu Gminy na potrzeby corocznego obowiązkowego Raportu o stanie gminy (do końca maja) będzie przygotowywał sprawozdanie z realizacji Strategii w poprzednim roku, zawierające informacje o zadaniach ukończonych, zadaniach będących w trakcie wykonywania oraz zadaniach nierozpoczętych wraz z wyjaśnieniem przyczyn ewentualnych opóźnień. Konsekwencją wniosków, zawartych w sprawozdaniu może być propozycja nanoszenia zmian w dokumencie, polegających na przykład na zmianach terminów, usuwaniu, czy też dodawaniu określonych zapisów.

W proces opracowania, wdrażania i monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Żołynia na lata 2022-2030 zaangażowane zostały różne grupy podmiotów i instytucji, w tym m.in.:

- Administracja rządowa – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska;
- Administracja samorządowa – w tym m.in. sąsiednie gminy i Zarząd Województwa Podkarpackiego;
- Instytucje i podmioty sektora społecznego – w tym m.in. organizacje pozarządowe, organizacje społeczne, fundacje;
- Instytucje i podmioty sektora gospodarczego- w tym m.in. przedsiębiorstwa, grupy producentów oraz instytucje otoczenia biznesu.

Istotną rolę we wdrażaniu Strategii będą odgrywali partnerzy społeczno-gospodarczy, w tym m.in. jednostki sektora publicznego (administracja rządowa, samorządowa) i organizacje sektora społecznego, instytucje i organizacje sektora gospodarczego (adekwatnie do zakresu ich kompetencji)

i inne. Przedmiotowa rola sprowadzać się będzie w głównej mierze do realizacji projektów własnych poszczególnych podmiotów, jak również inicjowanie działań na rzecz zmian organizacyjnych czy legislacyjnych tak, by rozwiązania systemowe wspierały realizację ustaleń Strategii. Na szczególną uwagę zasługuje tu również idea partnerstwa, której głównym zamierzeniem jest uzyskanie efektu synergii prowadzonych działań. Dlatego też partnerstwa zawierane w celu realizacji różnego rodzaju zamierzeń będą stanowiły niezwykle istotny mechanizm włączania partnerów społeczno-gospodarczych w proces rozwoju lokalnego.

11.3 System monitorowania i ewaluacji Strategii

Monitoring jest systematycznym i szczegółowym badaniem realizacji Strategii. Koncentruje się na ocenie przebiegu prawidłowości wdrażania działań i zadań realizacyjnych w odniesieniu do przyjętego planu oraz stopnia osiągnięcia produktów i rezultatów. Monitoring przeprowadzany powinien być w trakcie realizacji i obejmuje: harmonogram, budżet oraz weryfikację zaplanowanych rezultatów poszczególnych zadań. Za monitoring odpowiada Stanowisko ds. inwestycji gminnych i projektów Urzędu Gminy Żołynia.

Monitorowanie realizacji Strategii powinno odbywać się na bieżąco, natomiast zaleca się sporządzanie rocznych raportów z oceny stopnia realizacji celów i rezultatów. Monitoring obejmuje następujące działania:

- zbieranie i analizowanie danych,
- formułowanie wniosków, tworzenie raportów i ewaluację.

Monitoring Strategii Rozwoju Gminy Żołynia na lata 2023-2030:

Ewaluacja jest cyklicznym badaniem wybranych elementów strategii i powinna się koncentrować na stopniu realizacji celów strategicznych oraz spełnienia wizji strategicznej. Ewaluacja powinna następować w kluczowych momentach realizacji Strategii. Ewaluacja jest przeprowadzana na podstawie danych uzyskanych podczas monitoringu. Monitoring i ewaluacja są,

zatem przeprowadzane na dwóch poziomach: pierwszy dotyczy monitorowania realizacji działań i zadań, drugi monitorowania i ewaluacji osiągnięcia celów strategicznych.

Ewaluacja strategii rozwoju społeczno-gospodarczego obejmuje następujące elementy:

- ewaluacja ex-ante - ewaluacja przed rozpoczęciem procesu wdrażania, która oceni trafność założeń oraz sposobów realizacji,
- ewaluacja on-going - ewaluacja w trakcie realizacji, w połowie wdrażania, która oceni poziom realizacji celów strategicznych oraz zidentyfikuje czynniki mające wpływ na realizację zaplanowanych działań strategicznych,
- ewaluacja ex-post - ewaluacja po zakończeniu okresu obowiązywania strategii, która podsumuje efekty działań strategicznych oraz pozwoli na wyciągnięcie wniosków, które winny stanowić jedną z podstaw dotyczących dalszych kierunków rozwoju oraz do podjęcia działań mających na celu ulepszenie procesu strategicznego zarządzania rozwojem społeczno-gospodarczym.

Ocena zawarta ewaluacji powinna opierać się na poniższych kryteriach:

- trafność – pozwala ocenić, w jakim stopniu wyznaczone podczas konsultacji społecznych cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom lub potrzebom interesariuszy,
- skuteczność – określa stopień realizacji celów,
- efektywność – pozwala określić stosunek poniesionych nakładów (finansowe, ludzkie, czas) do osiągniętych rezultatów,
- oddziaływanie – określa wpływ osiągniętych rezultatów na grupę interesariuszy,
- trwałość efektów – pozwala określić, czy pozytywne efekty mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego.

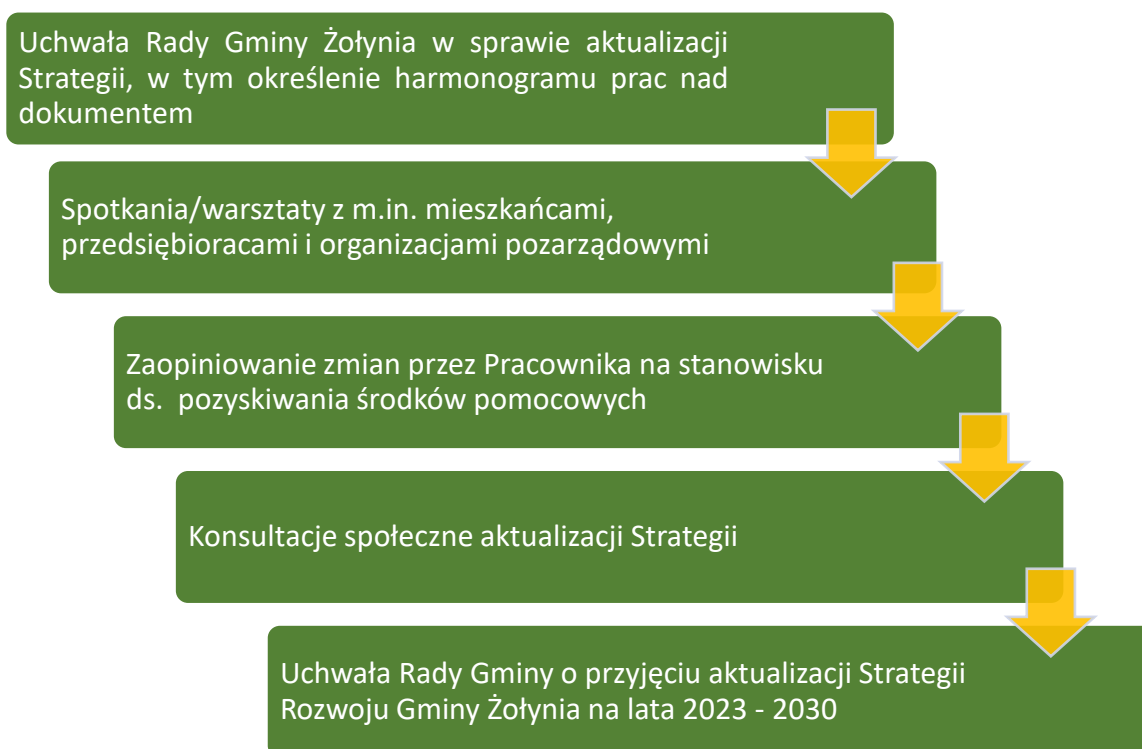
Do efektywnego monitorowania procesów wdrażania Strategii należy posłużyć się wskaźnikami ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK) dla projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz wskaźnikami własnymi. Przykładowe wskaźniki wskazano w rozdziale 7 Plan operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Żółynia na lata 2023-2030 oraz kierunki interwencji rozwoju gminy osiągnięcia celów. Wskazane wskaźniki stanowią katalog otwarty. Dobór właściwych wskaźników rezultatu, produktu oraz oddziaływania umożliwi efektywne monitorowanie procesu wdrażania Strategii, w tym:

- wskaźniki produktu – określają bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami (np. długość wybudowanych dróg gminnych);
- wskaźniki rezultatu – określają bezpośredni wpływ zrealizowanego produktu na otoczenie społeczno-ekonomiczne uzyskany natychmiast po zakończeniu projektu (np. liczba osób korzystających z infrastruktury społecznej);
- wskaźniki oddziaływania – określają długookresowy wynik realizacji strategii (np. poprawa sytuacji na rynku pracy).

11.3 Ewaluacja – ocena skutków wdrażania zapisów Strategii

W przypadku stwierdzenia zmian warunków i bieżącej sytuacji gminy podczas monitorowania i ewaluacji Strategii, konieczna jest aktualizacja dokumentu. W tym celu niezbędne jest zaangażowanie m.in. mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych, organizując spotkania/warsztaty mające na celu zaktualizowania celów i kierunków działań gminy. Materiały powinny być na bieżąco analizowane i uwzględniane w trakcie ewaluacji. Pomysły i nowe projekty powinny być zamieszczane w Karcie Projektu, która powinna zawierać minimum składające się z następujących elementów: nazwa, podmiot odpowiedzialny za realizację zadania, opis zadania, cel, termin realizacji, koszty, źródła finansowania, zgodność ze Strategią, wskaźniki produktu, rezultatu oraz oddziaływania oraz wskazanie osoby zgłaszającej projekt.

W przypadku zasadniczych zmian celów i kierunków rozwoju gminy Żołynia, należy uchwałą Rady Gminy Żołynia zaktualizować zapisy Strategii. Aktualizacja Strategii powinna odbywać się według poniższego schematu:

11.4 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej („Strategia rozwoju gminy – poradnik praktyczny” luty 2021 r.) jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju, należy rozumieć obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w gminie.

Należy także pamiętać, iż podczas tworzenia nowych bądź aktualizacji istniejących sektorowych gminnych planów i programów, powinny być one spójne ze Strategią Rozwoju Gminy Żołynia na lata 2023-2030. Zaleca się również wykorzystanie odpowiednich wskaźników niniejszej Strategii

w procedurze monitorowania strategii rozwoju gminy.

Do dokumentów wykonawczych dla strategii rozwoju gminy należą m.in.:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- Lokalny program rewitalizacji/Gminny program rewitalizacji,
- Program ochrony środowiska,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej,
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Gminny program opieki nad zabytkami,
- Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

12. Ramy finansowe oraz źródła finansowania

RAMY FINANSOWE ORAZ ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Ramy finansowe Strategii Rozwoju Gminy Żołyńia 2023-2030 posiadają jedynie charakter prognostyczny oraz zależą od szeregu zmiennych, które w praktyce mogą zupełnie zmieniać dane kwoty. Po analizie zebranych danych z **rozdziału 8 Wieloletni Plan Inwestycyjny** szacunkowo określono ramy finansowe w poszczególnych obszarach:

Tabela 40 Szacunkowe ramy finansowe w poszczególnych obszarach działań

<p>Cel strategiczny 1 Wzmocnienie sfery społecznej poprzez wysoką jakość usług społecznych i dostępność infrastruktury</p> <p>30 000 000</p>	<p>Cel strategiczny 2 Rozwój sfery gospodarczej i turystyki, na bazie posiadanych zasobów, w szczególności walorów przyrodniczo-krajobrazowych</p> <p>23 000 000</p>
<p>Cel strategiczny 3 Rozwój infrastruktury służącej ochronie środowiska oraz jakości życia mieszkańców</p> <p>39 900 000</p>	

Źródło: opracowanie własne na podstawie Karty Zadań

Cele strategiczne i operacyjne opracowane w ramach niniejszej Strategii, które stanowią podstawę do podejmowania i realizacji konkretnych projektów, mogą być finansowane z dochodów własnych gmin oraz ze środków zewnętrznych. Wśród tych ostatnich wyróżnić możemy m.in. środki z:

- Funduszy Europejskich dla Podkarpacia na lata 2021-2027,
- krajowych programów w zakresie funduszy europejskich,
- Wspólnej Polityki Rolnej (WPR 2021-2027),
- Krajowego Planu Odbudowy (KPO),
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
- dofinansowania od Wojewody Podkarpackiego,
- Powiatowego Urzędu Pracy,
- pożyczek i kredytów bankowych,
- środków własnych.

Nowy okres programowania środków unijnych stwarza możliwość pozyskania przez gminę Żołyńia dotacji na działania służące stricte realizacji celów zawartych w przedmiotowym dokumencie strategicznym. Wykorzystanie tych możliwości w istotnym stopniu uzależnione jest od aktywności władz samorządowych i ich aktywności w pozyskiwaniu nowych środków zewnętrznych. Poniżej prezentujemy poszczególne programy mogące stanowić źródło finansowania projektów opisanych w Strategii.

- **Instrumenty wynikające z polityk rozwojowych Unii Europejskiej:**

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS),
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG),
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS),
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC),
- Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW),
- Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027,
- Krajowy Plan Odbudowy,
- inicjatywy zarządzane z poziomu europejskiego (np. Erasmus+, LIFE, Cyfrowa Europa, Interreg) lub dostępne na podstawie umów międzynarodowych (Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego).

- **Instrumenty finansowane z budżetu państwa, funduszy celowych i innych krajowych środków publicznych**

Poza środkami wsparcia UE samorzady i ich interesariusze (m.in. organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy) będą mogli ubiegać się o dofinansowanie działań w ramach dostępnych instrumentów krajowych. Do najważniejszych należą:

- **Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych**, mający na celu bezzwrotne dofinansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych przez gminy, powiaty i miasta lub ich związki w całej Polsce;
- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg**, w ramach którego finansowane będą projekty związane z budową, przebudową, remontem dróg powiatowych lub dróg gminnych oraz przebudową dróg wewnętrznych, które po uzyskaniu właściwych parametrów technicznych będzie można zaliczyć do odpowiedniej kategorii dróg publicznych;
- **Program Rozwoju Elektromobilności**, w ramach którego finansowane będą projekty związane z rozwojem elektromobilności oraz transportem opartym na paliwach alternatywnych;
- **Program Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych** – to instrument wsparcia samorządów, które będą mogły realizować inwestycje w formule społecznego budownictwa czynszowego;
- pozostałe programy finansowane z budżetu państwa, m.in.: w zakresie ochrony środowiska - realizowane przez NFOŚiGW, właściwy WFOŚiGW; w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi – realizowane przez PFRON, a także **Program Senior+**, **Program „Aktywni+” na lata 2021-2025**; w zakresie kultury, itd.

Wskazane powyżej źródła finansowania należy rozpatrywać jako katalog otwarty, który może ulec zmianom. Należy zakładać, że w okresie realizacji Strategii, pojawią się również inne programy dofinansowujące skierowane na rozwój inwestycji w samorządach. Identyfikacja i wybór potencjalnych źródeł, z których mogą być finansowane poszczególne przedsięwzięcia w ramach Strategii wymaga właściwej organizacji i koordynacji procesu pozyskiwania tych środków. W związku z powyższym zakłada się bieżące monitorowanie źródeł finansowania przez pracowników Urzędu Gminy w Żołyńni, co daje gwarancje ciągłej aktualizacji i dostosowywania najlepszych źródeł finansowych do realizacji zamierzonych inwestycji.

SPIS TABEL

15

17

Tabela 3 Struktura mieszkańców gminy Żołyńia według trzech grup wiekowych w 2018 oraz 2022 roku²⁰

21

Tabela 5 Liczba uczniów w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych na terenie gminie Żołyńia na przestrzeni lat 2018-2022²⁴

26

31

Tabela 8 Imprezy kulturalne zorganizowane na terenie gminy Żołyńia³⁴

37

Tabela 10 Dane dotyczące frekwencji w wyborach na terenie gmin powiatu łańcuckiego⁴²

Tabela 11 Miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia występujące na terenie gminie Żołyńia na przestrzeni lat 2018-2022⁴⁴

Tabela 12 Działania ratownicze podejmowane przez OSP na terenie gminy Żołyńia na przestrzeni lat 2018-2022⁴⁴

Tabela 13 Pracujący na terenie gminy Żołyńia 2017 – 2021 ^{*)}⁴⁶

Tabela 14 Wskaźniki pracujących na 1000 ludności w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego w 2021 roku ^{*)}⁴⁷

Tabela 15 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Żołyńia w latach 2018 - 2022⁴⁸

Tabela 16 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Żołyńia w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu łańcuckiego według płci⁴⁹

Tabela 17 Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gmin powiatu łańcuckiego w 2018 i 2022 roku⁵⁰

Tabela 18 Rodzaje podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie gminy Żołyńia w 2018 i 2022 roku⁵¹

Tabela 19 Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD oraz sektorów własnościowych zarejestrowane na terenie gminy Żołyńia w 2018 i 2022 roku⁵²

Tabela 20 Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej dla obszaru gminy Żołyńia i powiatu łańcuckiego za lata 2018 i 2022⁵⁴

Tabela 21 Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych, ich powierzchnia oraz powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw na terenie gminy Żołyńia⁵⁵

Tabela 22 Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych i użytków rolnych wchodzących w ich skład, struktura użytkowania gruntów przez gospodarstwa rolne, powierzchnia zasiewów wybranych upraw oraz liczba pracujących w gospodarstwach rolnych i źródła dochodów gospodarstw domowych objętych spisem rolnym na terenie gminy Żołyńia⁵⁸

Tabela 23 Realizacja budżetu gminy Żołyńia na przestrzeni lat 2018-2022 w zł⁶⁷

Tabela 24 Kształtowanie się dochodów majątkowych w gminie Żołyńia na przestrzeni lat 2018-2022⁷¹

Tabela 25 Udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach budżetowych w gminie Żołyńia na przestrzeni lat 2018-2022⁷¹

75

Tabela 27 Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego na przestrzeni lat 2018-2022 na terenie gminy Żołyńia⁸⁹

Tabela 28 Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Żołyńia w roku 2018 i 2022⁹⁰

Tabela 29 Wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych w gminie Żołyńia, powiecie łańcuckim i województwie podkarpackim dla roku 2022⁹²

Tabela 30 Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne i sanitarne na terenie gminy Żołyńia w roku 2018 i 2022⁹²

Tabela 31 Budownictwo mieszkaniowe w gminie Żołyńia na przestrzeni lat 2018 - 2022

Tabela 32 Wskaźniki dotyczące budownictwa mieszkaniowego w gminie Żołyńia, powiecie łańcuckim oraz w województwie podkarpackim dla roku 2022

95

Tabela 34 Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w gminie Żołyńia w roku 2018 oraz 2022

Tabela 35 Wybrane dane dotyczące sieci kanalizacyjnej w gminie Żołyńia w roku 2018 oraz 2022

104

Tabela 37 Odpady komunalne zebrane na terenie gminy Żołyńia na przestrzeni lat 2018-2022

Wykres 1 Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Żołyńia na przestrzeni lat 2018-202218

Wykres 2 Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny na terenie gmin powiatu łańcuckiego na 1000 mieszkańców w roku 202218

Wykres 3 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji w gminie Żołyńia na przestrzeni lat 2018-202219

Wykres 4 Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji na terenie gmin powiatu łańcuckiego na 1000 mieszkańców w roku 202220

Wykres 5 Struktura mieszkańców gminy Żołyńia według trzech grup wiekowych w 2018 oraz 2022 roku21

25

29

29

36

Wykres 10 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu łańcuckiego w roku 202240

Wykres 11 Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Żołyńia w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin i powiatu łańcuckiego49

Wykres 12 Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości na terenie gminie Żołyńia w 2018 i 2022 roku53

Wykres 13 Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych, ich powierzchnia oraz powierzchnia użytków rolnych wchodzących w skład tych gospodarstw na terenie gminy Żołyńia56

Wykres 14 Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych oraz ich powierzchnia według grup obszarowych użytków rolnych na terenie gminy Żołyńia oraz powiatu łańcuckiego57

Wykres 15 Dochody na 1 mieszkańca oraz wydatki na 1 mieszkańca w 2018 i 2022 w gminie Żołyńia oraz powiecie łańcuckim68

Wykres 16 Struktura dochodów budżetu gminy Żołyńia w roku 2018 i 202269

Wykres 17 Udział wydatków bieżących oraz majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach ogółem w gminie Żołyńia na przestrzeni lat 2018-202272

Wykres 18 Wysokość pozyskanych przez gminę Żołyńia środków w ramach programów i projektów unijnych w latach 2018-202272

Wykres 19 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu łańcuckiego w 2022 roku101

102

104

Wykres 22 Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ilości odpadów zebranych ogółem na terenie gminy Żołyńia na przestrzeni lat 2018-2022108

110
111
113

14

15

16

22

30

Mapa 6 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu łańcuckiego w roku 202241

43

45

Mapa 9 Wskaźniki pracujących na 1000 ludności w poszczególnych gminach powiatu łańcuckiego47

Mapa 10 64

Mapa 11 Znakowane szlaki turystyczne w okolicach Żołąni64

66

74

76

77

78

80

81

84

90

99

Mapa 22 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu łańcuckiego w 2022 roku101

103

106

158

159

160

161

163

164

169

171

SPIS ZDJĘĆ

24
33
34
35
38
40
63
83
83
86
87

